OTTO RUNG

LYKKENS OMNIBUS

ROMAN

Bibliotek 1300

Otto Rung

Lykkens omnibus

Ejgil Sanders II

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Otto Rung: *Lykkens omnibus* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+80 år eller kortere, samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Otto Rung: *Lykkens omnibus* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+80 years or less, and in the USA (at the time of publication).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1

Victoria vågnede i sovevognen: Hamborg–Frankfurt. Hendes søvn havde været urolig og uden lindring. Det rejseselskab, hun havde sluttet sig til, beregnede yderst moderate priser, og lejet i den tredjeklasseskupé, man bød deltagerne, var ikke just bekvemt. Hun lå her i den smalle køje med loftets nyferniserede fyrreplanker tæt mod sit ansigt. Hun havde ingen plaid, og hun frøs i den tynde sovedragt.

Ubehersket ynkede hun sig selv: Al hendes kraft var brudt. Hendes lemmer fandt ikke hvile. Hvad hjalp det, hun stedse ved træning og sport havde søgt at hærde sig. Nu da hendes nerver var forpint af de sidste dages uro, da hun var sjæleligt bragt ud af balance, gav hendes legeme viljeløst op; netop nu da hendes fysik skulle tjene som reserve.

De sidste tre år havde blot været en vild hasard. Hun havde tænkt, at denne rejse skulle blive sidste indsats. Nu syntes den blot et håbløst indfald, et billigt drømmeri. Hun havde fantaseret om en forvoven rejse ud med alle chancer åbne. Men sandheden var blot den, at hun hurtigst muligt måtte bort fra forhold, hun ikke længer kunne magte.

Resolut havde hun valgt sig dette lille selskab af kummerlige små turister, der for en billig penge lod sig føre sydpå af et eller andet vist ret obskurt bureau. Den sidste rest kontanter, hun havde reddet fra forliset, var lige nok til den beskedne billet, der tilmed indbefattede retur – om alt andet glippede derude! Chancen for et tilbagetog altså! Den tog hun med.

Straks havde denne rejse været som en rus, – som at springe på en vogn i fart uden at regne med hvorhen. For så et sted derude i verden at stå af ved et tilfældigt trinbræt og se sig om. Nu indså hun, at hele farten blot var hovedkulds og håbløs flugt. – Hun delte kupé med en ganske ung pige, der havde meddelt, at hun hed Vera Mertens og straks var begyndt at fortælle løs om apoteket, hvor hun var kassefrøken, og om en ubehagelig provisor, der ikke undte personalet violsæbe, rispudder eller blot en stang lakrids. Hun var allerede ude af køjen nu og i sko og strømper, skønt klokken knap var seks. Fra sin pude skimtede Victoria hendes purunge, lidt fede, drengeklippede nakke. Frøken Veras to mælkehvide babyarme blev skiftevis strakt, og hendes lille forniklede barbermaskine blinkede i solstriben ind fra vinduets persienne.

Kupeen duvede tungt. Udenfor i korridoren blev der talt tysk. Viktoria skelnede rejseførerens stemme, skønt det fremmede sprog lagde dens leje dybere, end da han dagen før optalte selskabet ved afrejsen på perronen.

Vera Mertens var, straks hun vågnede, begyndt at snakke. Hun gned sig med alun, hvor Gilette-kniven havde flænget, nu dunede hun sig rask med pudderkvasten ned om bryst og skuldre. Hun var interesseret i denne rejsefører: Han ejede rejseselskabet, fortalte hun mundrapt. Og det var hans aller første udflugt med turister. Selv havde han vist rejst umådelig meget, men dette var hans prøverejse med turisthold. Vera lod forstå, hun vidste, at en af rejseselskabets damer i virkeligheden var hans veninde. Hvem sagde hun dog ikke. Men hun vidste det.

"Jeg kan lide hans skikkelse," sagde hun. "Han er slank og elegant. Han har holdning næsten som en militær, men er mere tvangfri i gangen."

Hun svang sin redekam: "Har De lagt mærke til hans øjne? Man kan ikke se ind i dem. De ser blot udad. Alligevel er der noget ved ham, der gør tryg. Det er netop det, der er så farligt, tror jeg. For hvad ved vi om ham, – her, hvor vi er i udlandet og ingen af os vej kendt!" –

Hun rev håret med et ryk ud af redekammen, og Viktoria så hendes store, blå dukkeøjne opspilet rundt, – som skimtede hun enhver art sensation.

Viktoria lænede sig tilbage. For hende var det selskab, hun rejste i, ret ligegyldigt: Nedrejsen var jo kun en rent foreløbig sag, en rask passage og blot for nogle dage. Chancen ventede på det første af rutens internationalt besøgte steder, – den nærmeste station med præget af den virkeligt store verden. Der sprang hun altså fra! –

Hun følte sit hår som en tyngende vægt, det tvang hendes hoved tilbage mod puden. Selv nu, da de to svære fletninger, tæt mod hendes kinder, hvilede over puden, mærkede hun dem som en byrde. At ordne dem om lidt ville være næsten en uoverkommelig ting. Men hun havde ikke villet ofre sit hår, skønt tidens mode forlangte korthed også her, hun vidste, at det ved sine stærke og lysende farver gav hendes type en varmere tone, selv når hun i sit sind var kold.

Hun fandt ikke kræfter til at rejse sig nu. Hun ønskede blot, hun kunne hvile her bestandig og lade sig bære, videre og videre imod syd. Gennem persiennens fuger kunne hun skimte den bølgende blå horisont, strejfet af en blinkende flod. Og nu

jernrøde huse, gustent gule mursten, – fabrikker, højovne, bjerge af slagger, af kul: Tyskland – Thüringen! – Hun følte sig træt og modløs, denne rejsens første dag.

Afrejsen i går havde krævet nok af hendes nerver: Opbruddet fra kusinens villa, hvor hun i tre år havde levet af nåde, det kølige "På gensyn!" og "God ferie!" Lutter tåbelige omsvøb! Gik vejen baglæns på ny, blev det i hvert fald ikke tilbage til den frygtelige, fornemt banale strandvejsvilla, hvor kusinen holdt hof med sine teosofisk indviede venner og sin meute af præmierede skødehunde.

Den fortielse, den hemmeligholdelse, der i disse tre år stedse havde præget hendes liv, var efterhånden blevet hende vane. Nu vidste hun næppe selv, hvilken verden, der var maske: Kusinens salon med dens strengt sterile stil, – eller den kreds af unge, i hvis lag hun trodsigt havde vovet sig ind, – denne hensynsløse horde, der levede mondænt og absolut på egen risiko. Med den havde hun sværmet nu i disse sidste sydende sæsoner, – de rastløst vilde aftener, når dagens kontortid var endt – og siden, da hun hemmeligt for alle helt havde gjort sig fri og uden varsel havde løst sig fra erhvervet, – sværmende fra rideklub og sportsplads til cafeernes eftermiddagsdans, fra klike til klike, mere og mere hjemløs for hver ny, altid tildels kun tålt af veninderne, der som hun havde jaget efter lykken hver weekend, når kontoret var lukket og arbejdsugen endt – som de med sin konto i de store magasiner spændt til den yderste margin, – altid med angsten for socialt sammenbrud som ild i deres hæle! Arbejdet, selverhvervet hadede de alle som en. – var det prisen for kvindernes frigørelse! –

Disse leende rivalinder med replikker rappe som raketter i døgnets sidste jargon, lystne og forfinede, med kraprøde læber, i chiffons til knæet, dansende til saxofon og banjo, uforgængeligt unge uden hensyn til alder og trods cremen og pudderet duftende af friskhed – alle kønne, selv de, der før var grimme, alle præcis ens med det bølgede drengehår, raserede øjenbryn og det indklemt smalle bryst, – hvad de så var, hvem de så var, kontorfrøkner eller komtesser, selverhvervende eller åbenlyst underholdte – men kendte kun hinanden ved fornavn eller kæleord: Pippa – Musen eller Vikta! –

Og i en slentrende ydre kreds om dem kavalererne, vagtsomme uden hastværk, hun kunne se dem for sig nu, denne række af kønne og intetsigende knægte med spejlblank ens frisure og indiskret takserende øjne. *De* var byttet, det vidste de, de ventede indolent.

Fra dem var hun nu rejst, fra hele rækken, havde narret hver en af dem, der havde troet sig udvalgt af hendes øjne og nådigt i et smil vist sig villig. Særlig *en* mand huskede hun. Hun så for sig på ny hans mætte og udslukte øjne den dag, han med et skuldertræk på rideklubbens bane var redet fra hende, usvækket af hendes afslag, nydende selve det ikke at have ejet hende uden – sikkert yderst raffineret – i sine drømme.

Fra ham og den hele kreds af kræsne og forkælede kavalerer følte hun sig heldigt frelst. Eller havde hun blot vovet et udspring nu der, hvor livet først for alvor var bundløst dybt og tusind gange mere farligt?

Hvor gik denne rejse hen! Planløst, for hende uden noget mål, trods dens fastlagte program, sikkert kun beregnet med sin banale rute for kummerlige små turister. Var sandheden

ikke den alene: hun var jaget, rømt fra gæld, fra ubekvem familie, var i drift, i fart, rådløs, håbløs. Og dog fuldt rustet til at udnytte alle chancer! –

Stemmer lød ude i togets korridor. Nu samledes det rejselystne selskab om sin fører. Hun hørte den tørre og triste hosten af den lille gamle mand, der med sin aldrende kone var med på turen: Ægteparret hr. og fru Fusti, nu lød den brægende diskant af den lange blegnæb, sekretæren hr. Thorsen, der åbenbart beklagede sig for rejseføreren over en eller anden ting, den tyske konduktør havde sagt, og som han fandt stødende for sine følelser. De andre stemmer pludrede og lo, det lød hjemligt mod denne fuldkomment fremmede rytme af ekspressen her sydpå.

Hendes kammerat i sovekupéen var renvasket i en fart, blev nok en gang pudret og krøb nu med et lille hvin gennem stumpkjolen som i en storblomstret silkesæk med hoved og arme i et spjæt ud gennem hals og ærmehuller.

"Vi andre er straks i Frankfurt," gispede hun. "Der skifter vi tog direkte til Luzern. Hvis De altså vil med!"

Viktoria spejdede ud gennem persiennen. Toget var kørt ind i regn. En røgfyldt og piblende dag lå derude. Langsomt, uden nerve klædte hun sig på. Om lidt måtte hun ind i kolonnen, der rejsefærdigt stod ude i togets korridor, – lettende på håndbagagen allerede, belæsset med plaid og rygsæk, forsvarende med albuerne hver sin vinduesplads, gnidende på ruden med handskefingre for et kighul ud til dette mærkelige udland. Og rejseføreren ville mønstre dem, som da de mødtes på perronen i går, hilsende hver især med sit tålmodige smil,

mærkende dem med blikket, en efter en, monotont, som talte han sin hjord: "Er vi her alle? Mangler vi ikke en?" –

2

De tredive turister var samlede til bords i det lille bjerghotels spisesal, der var lang og smal som en korridor. For bordenden sad rejsens fører, Ejgil Sanders, rank, markeret, i sin lidt blankslidte blå dragt. På den nykalkede væg bag hans nakke var naglet et tyrehoved af træ, kanton Unterwaldens våben. Det lignede en tvehornet hjelm.

Turisterne sad tæt trykkede på lange smalle bænke uden rygstød og søgte sløvt støtte mod naboens skulder. Det var som at sidde i en karavanevogn her i den lange snævre sal med de mange vinduer. De havde endnu i kroppen den hakkende rytme af tandhjulsbanens takt fra turen i går op til bjergkulmen, atten hundrede meter over Vierwaldstättersøen. De havde overnattet her i dette prisbillige lille hotel. Udenfor de høje kahytsruder flød tågen tæt og hvid som mælk og skjulte den berømte udsigt. En pjusket jomfru i fløjlsliv med sølvspænder skænkede den tynde café au lait af en skåret kande.

Viktoria kunne fra sin yderplads ved døren skimte rækken af modfaldne matte profiler, der nippede til kaffen i de fingertykke kopper. De turde ikke røre sig på bænken af frygt for at vippe, enhver regnede sin vægt som afgørende for hele balancen.

Nærmest ved rejseføreren sad, stivere end de andre, med hårde og benede ansigter, den lille separate flok af landboere; de hørte til en udbredt sekt af evangeliske afholdsfolk, de var gårdmænd og fiskeeksportører fra vestkysten, alle i svært cheviot og med dobbeltflip af celluloid, deres damer i højhalset

sort og med guldbroche. De havde en særlig leder, en sagfører, der hed Rold, redaktør af missionsskriftet og af en fiskeritidende samt sparekassebestyrer. Han var en tæt og muskuløs person med indkneben mund, men muntre lyseblå øjne.

Næst dem sad det gamle ægtepar hr. og fru Fusti, videre, i sin flunkende fine alpehabit, den lille manufakturhandler fra provinsen, og nærmest ved Viktoria en spædlemmet ung pige med kulblankt hår sat højt i knude og ganske smalle øjensprækker i det runde nydelige ansigt. Viktoria vidste, at hun var indfødt grønlænderinde; hun blev af alle allerede nu på rejsens første dag kaldt ved sit fornavn: Sarah. – To sorthårede skoledrenge med øjne som keruber slubrede lydeligt kaffe af underkoppen. Ellers knyede ingen.

Lidt efter lidt følte Viktoria sig berørt af den trykkede stemning, der syntes at have grebet alle. Åbenbart udgik denne almindelige forstemthed fra rejseføreren, der ubevægelig sad for bordenden, tavs, stirrende frem for sig; alene i hans skuldre kom nu og da en næsten umærkelig trækning, hun tænkte, at om hun med sine fingre strøg over bordpladen nu, ville hun kunne mærke den sagte vibration af hans hænder.

Hun rejste sig før de andre og gik ud på balkonen, der som en svalegang løb om hotellet. Gennem ruden så hun føreren sidde som før. Det ubekymrede, næsten drengeagtigt friske, der havde været over ham på rejsen hertil, var helt forsvundet. Han sad, som havde han glemt alt og alle, knuget af ukendte sorger, eller muligt nedslået af denne skytætte tåge, der udviskede verden heroppe, hvor han havde lovet at vise den i videst mulige panorama for disse ubefarne turister. Og de sad nu og skottede

forknyt til hans plads. De havde sagtens regnet med, at ansvaret for deres velfærd hvilede på ham – med samme garanti som den indskrevne bagage i depotet.

Viktoria blev siddende en tid herude i den klamme tåge. Den stemte for hendes bryst, den var så tæt, at hun næppe kunne se sine fødder, et damphvidt tæppe hang ned for hendes øjne. Deroppe et sted skulle kulmen være med sit berømte kurhotel, – her vidt omkring gemt bag disen: Berner Oberlands berømte tinder. De punkter i programmet angik hende kun lidt. Hun var tilfreds med tågen: Den tværede øjeblikket ud.

Hun hørte de andre gå ned ad balkonens trappe, deres skridt tabte sig døvt i tågen. Dybt dernede fra de usynlige enge lød dæmpede klemt af klokker, en sagte sukkende takt, det lød som græssede havkvæg i tangen dybt dernede på bunden af en sø.

Hun lod sig lede af disse klokker, de var det eneste faste her, hvor al ting flød i et. Hun begyndte at gå ned ad svalegangens trappe. Det var som at træde ned i kalkvand, trin for trin, isnende fra ankel til knæ. Nu følte hun græsset duvende blødt under foden. Der var en sti, den delte sig, hun valgte på må og få, klokkerne lød nærmere nu.

Pludselig stod hun ved en bænk. Et par skygger bevægede sig. Hun så, at det var medrejsende. De var sagtens vandret om i tåge som hun selv, ladt i stikken af rejsens fører, og var nået til denne bænk, der flød her som en planke midt i det øde ocean. Nu sad de her i række på det smalle bræt. De rykkede sammen og gav hende plads. Det var som at sidde i en gynge, svævende midt i rummet.

Hun kendte de andres navne fra listen, som rejseføreren havde læst op på perronen. Der var manufakturhandleren, hr.

Hermodsen, blond, lille og velfriseret i sin alpebestiger-dragt med kokette røde kvaster ved sine pludderbukseknæ. Han gjorde dybt ærbødig plads for hende, da hun viste sig i tågen. Næst ham sad Vera Mertens i en snehvid sweater, adræt som en lille skøjteløberdronning, men med næsetippen lyserød af snue. Sparkende med benene sad de to skoledrenge, som Viktoria forstod egentlig var russere. De talte da også russisk med hinanden, men ellers et forstadsgade-sprog fuldt af ukvemsord, deres langfrynsede fløjlsøjne målte frækt Viktoria. De var inviteret, forstod hun, af en venligsindet herre, der ikke selv deltog i rejsen.

Midt på bænken sad en statelig høj og meget sværlemmet mand, hans vægt måtte have kunnet spænde bænken som en flitsbue, men brættet bøjede sig ikke; åbenbart søgte han hovedsagelig støtte af sine vældige og muskuløse ben; han vovede ikke bænkens brædder. Hans brystkasse var gigantisk bred, han havde græsk profil på samme måde som en elefant: Pandebrask og snabel ud i et, og de umådelige kæber var i uafbrudt bevægelse, knagende som funiculairens tandhjul på vejen op til kulmen. Han hed Peters og var rentier. Han havde små lynsnare, yderst intelligente øjne, hans uhyre hænder bevægede sig let og med en egen ynde, skønt de vejede mindst en halv snes kilo hver.

Yderst på bænken sad beskedent, med sine nydelige små ben for korte til at nå græsset, den lille grønlænderinde, frøken Sarah Zeeb, der var med her på ferierejse efter fint bestået eksamen på Rigshospitalets fødeafdeling. Hun var nu, erklærede hun stolt til alle, der spurgte hende, kongelig dansk

fødselshjælperske med sit eget distrikt højt oppe i det aller nordligste polarland.

Alle havde de alpestave i hånden, hr. Peters holdt sin mellem to fingre, som ville han bruge den til tandstikker.

Viktoria følte, som sad hun her på bænken i et hold slaver, stirrende samme vej ud i den monotone tåge.

Altid havde hun hadet at befinde sig i flok, udsat for deres fade legemsvarme, for deres monotone tanke-trit, men nu følte hun en egen sympati for disse forkomne middelklasserejsende, der her var strandede i tågen og mærkede sig forladt af vejret og af deres fører.

Den lille hr. Hermodsen gjorde nu og da en bemærkning om tågen og om, at man måtte håbe, det blev bedre, når man var over Alperne. Hr. Peters bandede over sengene sidste nat. Hermodsen nikkede bedrøvet: Heller ikke han havde kunnet sove. Hans seng var for kort, man havde lagt ham i en barneseng, så han havde måttet ligge krum i knæerne.

Han tænkte sig om, åbenbart omhyggelig for at være helt korrekt: Det var i *fodenden*, den var for kort, erklærede han, men skottede pludselig til Viktoria og blev rød helt ned til flippen. – Der var endnu en person på bænken, en skægstubbet, grånet fyr med blåsvullen næse, hyllet i en gammel havelock. Han hed Rasmussen og var lærer i sløjd og tegning ved en realskole yderligt ude i provinsen. Han sad og hostede dumpt, eller muligt lo han; det umådelige adamsæble på hans røde pelikanhals gylpede. Han var ikke velset her på bænken, man gav rigeligt plads for hans regnvåde gamle havelock.

Han borede sin stok til håndtaget ind i tågen og ragede rundt. "Der ligger hele Berner Oberland!" sagde han, "indpakket

i vat. Dér ligger Blümlisalp, dér Spannort – dér mod sydvest Schreckhorn og Wetterhorn. Hver i sit rum i æsken! I bomuld!" –

Det skogrede i hans hals. "Verden er ikke pakket ud endnu!"

"Det gør mig blot så ondt –" kom det spagt fra hr. Hermodsen, "for vor rejses fører, hr. Sanders. Han har sikkert glædet sig til at kunne vise os hele Schweiz heroppe fra på en gang, alle Alperne!"

Muligt, tænkte Viktoria, var dette grunden til rejselederens mismod: Sæt at således fristeren, da han ville vise verdens herlighed fra et højt bjerg, havde truffet hele herligheden skjult af tåge. –

Vera Mertens var misfornøjet. Hun sukkede: "Det er min første rigtige ferie i tre år!" Hun havde lagt pengene op, fordi provisoren på apoteket havde sagt, at ingen var dannet, som ikke havde rejst. Nu ville hun vise ham og hele apoteket, at det passer ikke! Derfor rejste hun. Hun havde ventet, det ville blive en rigtig ønskerejse. Nu blev det vist ved ønsket!

"Men det var også aller bedst!" gryntede sløjdlærer Rasmussen. "Vi er to tusind meter over havet," vrængede han skadefro. "Og nu ved vi, at heroppe er endnu mindre at se end nede! Vi er her kun én gang, og den dag er her tåge. De to ting: Tiden og stedet sammenlagt til nul gør simpelthen, at Berner Oberland ikke har eksisteret for os. Vi kan gå roligt hjem og sige: Der findes intet Berner Oberland, ingen Alper, intet Schreckhorn – ingen Jungfrau! Vi var to tusind meter oppe, og der var intet!" Han vedblev bidsk: "Og hvad gør også det? At noget rager op, er ikke tegn på, at det duer!"

Han smaskede tilfreds med sine svampede læber. I virkeligheden var han fornøjet med denne tåge: Den havde døllet Berner Oberland! –

De sad og stirrede en stund ind i tågen. Det var næsten som at stirre sig sneblind.

Der var kommet flere af rejseselskabet til, og man gav dem med knebne miner plads. To kom for sig selv: Det gamle ægtepar, hr. og fru Fusti, hun med plydskåbe og rejseslør om hatten, han med en klædekasket ned over de svage øjne og en storternet gammel plaid over sine skuldre. Den unge eskimopige og de to russiske drenge måtte ned på hug i græsset for at give plads. Den gamle mand sad hivende efter vejret og skød underlæben frem for de våde dryp fra næsen. Alle skottede bekymret til dem. Hvad ville disse to gamle mennesker på denne vanskelige rejse! –

Stadig håbede de, at tågen ville lette, inden man om en time måtte videre. Ikke langt borte lød de små glade klemt af køernes klokker. Der græssede de nu nede langs skrænten, – her hvor man altså sad med den berømte udsigt skjult i tågen! Men allerede koklokkernes lyd var som musik fra Alperne. Man kunne tænke sig de musegrå kvier forsigtigt flytte klovene fra sten til sten, nippende af det fine, grønne alpegræs. –

Men pludselig blev tågen gennemsigtig i en stribe, og de så nu, at de sad med ansigtet tæt op imod bagvæggen af hotellets kostald. To stumphornede kvier strakte deres hoveder ud af den åbne luge og mimrede med de rosenrøde muler, savlende om en visk tygget græs. De brølede kælent, som de plejede, når de så turister, i håb om at få sukker eller chokolade.

Hermodsen løftede langsomt hovedet: "Vi sidder vist forkert på bænken. Vi har hele tiden siddet med ryggen til det store panorama!" Han tilføjede bedrøvet: "Måske har udsigten været synlig, mens vi har siddet her og stirret mod en kostald!"

Alle vendte sig om på bænken. Men tågebanken lå også her skytæt og uigennemskuelig.

Hermodsen rystede på hovedet. Nej, de var sikkert ikke gået glip af noget. Dette trøstede dem. Og tanken om køerne syntes dem nu en oplevelse, de længe ville huske, og som de kunne fortælle om, når de kom hjem. Hermodsen begyndte at le, og flere lo med. Denne pudsige lille hændelse var hele turen værd; den var deres egen, – det store alpepanorama var jo for alle og enhver! –

3

I Milano var selskabet taget ind på et hotel garni bag banegården, i et skummelt kvarter, men med yderst moderate priser.

Italien var åbnet for dem dagen før i Como med en fire timers dampskibstur over søen til Bellaggios anløbsbro og uden ophold retur i tøsne, hagl og tordenvejr men i læ under dækket, hvor maskinen gav varme til frokosten i de medbragte madkurve. Der var endnu rester af rejseprovianten hjemmefra, beregnet for hele nedrejsen, hvor selskabet efter turens økonomiske budget var på egen kost. –

Nu den første morgen i Milano stod de samlede i hotellets lille vestibule, hvor der tillige var bar for chauffører, jernbanekontorister og gendarm-underløjtnanter, der spillede domino på marmorbordene med cocktails og blødkogte æg som indsats.

Selskabet stod samlet om Sanders, der i et kort foredrag skildrede dagens program. Han fortalte om Milanos kirker og museer.

Viktoria holdt sig nu som før udenfor kredsen. Alle disse sager, fandt hun, vedkom ikke hende. Hun nøjedes med at se på rejseføreren. Som mandlig type var han ikke uden interesse. Han var velbygget. Ikke blot ansigtet, hele skikkelsen viste en regelret god profil. Det tungsind, der havde slappet hans træk de første rejsedage, syntes overstået nu. Fra vinduets reklameskilt af koloreret glas for en eller anden vermouth faldt et bleggyldent lys over ham og de nærmeste af flokken. Hans

hud fik en lød som bronze. De andre så ud, som havde de gulsot.

Hun fæstnede sig nu og da ved sætninger af hans foredrag om Milano: Kastellet, som han kaldte en forudanelse af moderne kubisme, de lombardiske mestre: Michelozzo, Bramante, Amadeo – –

Hun smilede flygtigt: Han gjorde sit bedste, ja, sit yderste for denne flok småkårsfolk, der anstrengt og grådigt lyttede, opsat på ikke at miste den mindste chance for at more sig denne første regnfri dag på rejsen. Nær ved Sanders stod en høj, blond pige, smilende med skilte læber, og de klare blå øjne ufravendt hæftede på rejseføreren. Nu og da søgte hans blik også hendes i en pause, og vendte, sikkert styrket, tilbage til emnet, som havde han øst viden af en brønd. Viktoria vidste, at den blonde pige hed Karina Stern, hun havde været med i selskabet den første nedrejsedag, men var trådt fra i Basel, åbenbart på besøg hos venner. Nu var hun på ny stødt til turen og var bestandig ved rejselederens side. Muligt var det hende, frøken Vera havde ment.

Det lykkedes Viktoria at stille sit sind komplet i stå overfor disse sikkert i og for sig højst lærerige rejseforedrag. Hun rejste ikke for at se kunst. Hun var ikke med i kulturjaget, der nu syntes at have mobiliseret selv disse små middelstandsfolk i den knebent tilmålte ferie. For dem betød altså endnu kundskab og dannelse oprykning i en bedre klasse.

Mon ikke hendes egen blaserede kreds derhjemme var lidt klogere? Med en egen bitterhed vidste hun sig selv ret fri for viden om historie, kunst og digtning, – om alt hvad der lå forud for denne knitrende nutid, hvor hun kæmpede diskret og

desperat for en plads i solen. Hun var ens med de andre: Ingen læste bøger, ingen så på billeder. Livet for de unge var kontoret og så sport eller dans ved weekend på de store strøg-cafeer. Ingen fortid, – højst futurum!

Hun huskede en vending, den kløgtigste af hendes kavalerer, Claes Benedikt, havde brugt: "Historien er ikke til før 1919: Da kom *shimmie*'en til Europa! – Alt forud var kun kaos og krig. I begyndelsen var kun et: Mand og kvinde! Erotik! Den fik først stil i de moderne danse!"

Hun kunne nu og da af et glimt i rejseførerens øjne se, at han sikkert elskede den tid og landet, han fortalte om: Norditaliens middelalder og første renæssance. Hun beklagede ham næsten. Han var klassisk uddannet, opdraget akademisk, forstod hun, i årene umiddelbart før krigen. Den periode var magtesløs og død. Endeligt og absolut og heldigt!

Selskabet brød op. Karavanen sluttede trop bag rejseføreren. Alene den massive rentier hr. Peters deltog ikke. Han blev med skøderne af sin umådelige diplomatfrakke slået op over knæet siddende i cafeen ved en kop sort kaffe og med en avis. Viktoria bemærkede, at det var en lokal avis. Hr. Peters skævede over lorgnetten fil dominospillerne, snøftede med de stikhårede næsebor og fremkom med vittigheder på klingende italiensk. Cocktail-manden bag baren lo med i takt til den Manhattan, han netop rystede. –

Viktoria havde bestemt snarest at fjerne sig fra de andre. Ved Porta Venezia gjorde hun sig umærkeligt fri og viklede sig ind i trængslen. De passerende stimede tæt i hurtiggang forbi hende. Automobilerne drønede gennem gaden, tudende uafbrudt. Fodgængerne stødte og skubbede hinanden ugenert, de

promenerende herrer smøg sig tættest muligt op ad damerne. Med møje holdt Viktoria sine hofter fri af pågående kavalerers hænder.

Hun indså hurtigt, at hun var gået vild, hun var hjemmefra orienteret ved studiet af hotellets kort, men hun opgav hurtigt at gå efter planen. Stimen rev hende med sig nu. For så vidt var det kun godt: Hun var opdraget til den tro, at hvor myldret går, er mulighederne flest. – Pludselig opdagede hun, at ved hendes side, omend ydmygt et halvt skridt tilbage, gik den lille manufakturhandler, som hun huskede hed Hermodsen. Allerede i Como havde han fulgt hende som en ikke just flatterende kavaler, åbenbart ved en eller anden magnetisk lov draget derhen, hvor hun var.

Hun vendte sig let irriteret:

"Hvor er de andre?"

Han virrede forknyt med hovedet: "Jeg opdagede først for lidt siden, at de manglede."

Han var i dag i et nyt kostume: hvide flonelsbenklæder og toradet marinejakke åben for en grøntternet sweater. På det lille blonde hoved sad en nystivet sejlsportskasket med et guldbroderet skibsnavn.

I Como havde han båret en alpejægerhat, i hvis bånd var stukket noget som en barberkost.

Det var en gemsefjer, havde han forklaret, da en af selskabet havde spurgt.

Naturligvis havde gemser ikke fjer, måtte han derefter indrømme. Gemser var lodne, det vidste han meget godt. Men det, man har i et hattebånd, kalder man dog for fjer! Mon ikke? Og når det så stammede fra en gemse –! Var det så på den

måde ikke gemsefjer? – Men nu i dag var han klædt på som turist under byophold, sidste mode fra hans egen afdeling for herre-ekvipering i den lille by på Bornholm. Hans ubetydelige overskæg tindrede i solen som en guldtråd. –

Viktoria betragtede ham fra øjekrogen:

Som venteligt var han ikke intelligent nok til at forstå den dog selvfølgelige ting: at hun helst bevægede sig her alene. Eller muligt gik det slet ikke op for ham, at hans nærværelse kunne have nogensomhelst betydning for hende – end ikke, at den muligt var til gene. Så selvforglemmende ydmyg var han! Viktoria fik ondt af denne i grunden pæne og beskedne, men jo ikke særlig præsentable lille handlende fra provinsen.

Han trippede en tid lang tavs ved hendes side. Hun havde gerne ved et par ord vist ham lidt venlighed, men selv den banaleste ytring fandt hun, ville lyde kunstig. At opmuntre ham var sikkert også en smule farligt.

Pludselig rømmede han sig kejtet overgiven: "Vi blæser på de andre! Ikke sandt!"

Hun sendte ham smilende let et sideblik: "Kender De vejen her?"

Han udfoldede et umådeligt Milano-kort og holdt det op for hendes øjne. Foran dem gik en gejstlig, uhyre korpulent i sin sorte soutane. Vinden lagde kortet fladt hen imod den brede præsteryg som på en pude. Viktoria så manufakturistens fingre uvilkårligt pille ved jakkeopslaget som efter knappenåle.

"Her er vi!" pegede Hermodsen med et neglemærke midt i kortet. "Hvad må jeg have fornøjelsen at vise Dem. Domkirken måske? Eller et museum?"

Viktoria gik lidt raskere. Hun ville, henkastede hun, nøjes med at promenere lidt – se på butikker.

Hermodsen spandt som en lille kat: "Nej, vil De?" Det var akkurat, erklærede han fornøjet, det, som han selv havde glædet sig aller mest til på rejsen …: at se rigtige storstadsmagasiner! – Han kneb øjnene sammen: "Frøkenen vidste måske, at hans specialitet var damekonfektion?"

Viktoria nikkede svagt.

"Så mine interesser," vedblev Hermodsen stolt, "falder derfor ganske og aldeles sammen med en dames!"

Han fremtog et lille illustreret katalog: "Dette," sagde han, "blev sendt mig af en forbindelse indenfor branchen. Som De ser katalog fra et ny modevarehus her i Milano. I verdensformat. Et fepalads, der siges at kunne måle sig med Printemps og Louvre i Paris." Han foldede Milano-kortet om: "Det ligger her, hvor jeg sætter min tommelfinger. Hvor jeg holder lillefingeren, står vi."

Hans blik søgte hendes ærbødigt spørgende.

"Følg hvad vej De finder bedst," sagde Viktoria flygtigt og gik til.

Hun kom derved igen lidt foran ham. Hermodsen skønnede over målene i hendes fuldkomne, slanke og elegante skikkelse: den ideale moderne linje! Hendes kostume fandt han var en drøm, – sikkert parisermodel fra et af hovedstadens fineste steder: en dragt af lilla velour-chiffon med gråværk, dertil musegrå silkestrømper og ruskinds-sandalsko på de fine fødder. Hun var ikke høj og dog mere end mignon, og med en holdning som en dame af den store mondæne verden.

Mest glad var han ved at se, at hun havde alt sit hår, han forargedes af de så moderne drengepigenakker. De var ham for uanstændigt bare. De lignede fiskemaver, fandt han. Hun havde hår som guld og kobber. Italiener-herrernes øjne hang ved dette hår. Han følte sig stolt som landsmand: Sådan et hår fandt man kun i Norden! Og med fine hvide dun i nakken, hvor de andre var barberet glat! Det havde han set i går. I dag var hendes hals helt dækket af et batik-skærf, slynget to gange rundt med et kast af silkefrynser bag om nakken. Men under skærfet skimtede han netop de to store røde vabler, som hun ville skjule.

Han dirrede af skam og harme. Heller ikke hun var gået fri! Selv hende havde altså de modbydelige insekter vovet at berøre! Hermodsen personlig havde tilbragt en skrækkelig nat i hotellets træseng, der var et uhyre stillads på stolper – som et skafot; han havde siddet på hug midt på madrassen, med alle lys tændt, på post med en neglesaks parat til at klippe, når det ækle utøj krøb frem på det plettede pudevår. Nu gik han og trak manchetten ned over sine håndled, hvor de røde vabler sved. Og alle damerne havde nu til morgen haft chiffonslør viklet rundt om halsen. Ingen havde turdet klage, – det var jo *Italien*, vidste de nok! Men selv frøken Viktoria var altså ikke gået fri, – var forurenet og besudlet af disse uhumske insekter – ganske på samme måde som nu af de italienske kavalerer, der frækt benyttede trængslen til intim befamling, når de smøg sig tæt bag om hans dame. Det lykkedes Hermodsen at træde to af tølperne eftertrykkeligt på foden.

Viktoria forstod omsider, at de gik i kreds: De passerede tredje gang den samme brede avenue, der førte til en åben

plads, hvor mægtige ringmure og kasematter af røde sten lå som en barriere. Det måtte være Castello Sforesco. –

Hun gik rask og ubekymret videre. Denne verden af kunst og ædlere kultur var for hende alligevel kun lukkede facader. Templerne var stængt for hende. Så vidt var den gamle overklasse, hun tilhørte gennem slægt og herkomst, reduceret! Skønt, Gud bedre det, de ældre af hendes slægt havde anet grumme lidt om poesi og kunst! Men visse gamle og i og for sig skønne traditioner havde de endnu bevaret fra en fornem – og vel også æstetisk – slægtskultur. Til den art luksus blev der ikke råd i yngste generation! De sidste af slægterne var trængt ud socialt, – var klemt imellem kapitalismens grove og dekadente parvenuer og den målbevidste stærke arbejderklasse, – den nye tids to bittert stridende magter. –

Efter faderens andet giftermål med sin purunge kontorfrøken fjernt ude i provinsen, hvor han var dommer, blev der for hende og hendes søskende kun en chance for at hævde stillingen selskabeligt: Fuldkomnest muligt at tage præget af den nye tid: – i smag, i vaner, i korporligt raffinement, i døgnets kyniske og indolente tone, hele den slentrende halvt maskuline, halvt feminine stil, der var mode nu – med ringeagt for al art viden, som ikke angik sport, teknik og eros. –

Og var egentlig disse kirker og museer reelt set andet end blot støvede kulisser – som skærmbræt for en bunke antikveret legetøj fra menneskenes børnealder!

Middagsheden var overvældende. De passerede netop et torv. Hermodsen, der læste enhver plakat, oplyste, at det hed Piazza di Scala. I midten var et mægtigt, yderst hæsligt monument. Viktoria betragtede det flygtigt. Hun opgav at modsige

Hermodsen, der fandt det majestætisk: mindst tre gange legemshøjde for hver figur!

Herinde fra skyggesiden langs husrækken kunne han lige læse de første bogstaver i det forgyldte navn på soklen. Det var en konge af Grækenland, oplyste han kyndigt; han havde sin viden fra et foredrag i idrætsklubben "Sparta" hjemme: Kongen var blevet dræbt i krigen af ti tusind persere! – Viktoria kunne dog forstå, at monumentet forestillede Leonardo da Vinci. Heller ikke nu sagde hun sin kavaler imod. –

Straks efter var de på Corsoen. For Hermodsen var det en lettelse at blive fri for spidsrodgangen langs sidegadens stille huse; – de havde tremmeskodder for alle vinduer, det mindede ham, skønt han stadig prøvede at tænke på andre ting, om visse huse i gårdene derhjemme, og som en dame under hans ledsagelse ikke for nogen pris måtte ane, at han tænkte på. – Trafikken tordnede forbi dem. Automobilhorn glammede, hvæsende fo'r vogne og omnibusser frem i vilde sving ved gadekrydset. Men omsider slap de over. Og her lå modevarehuset.

Viktoria fandt det en del mindre, end hun havde tænkt sig; men Hermodsen var overvældet. Dette var storstad! Huset var en karré med fem og tyve udstillings-ruder, talte han, og syv etager. Fem og tyve italienske flag viftede langs facaden, og over taget stod i kæmpeguldskrift: Primavera. Betaget gik han videre langs facaden.

I det første vindue stod elleve unge badepiger af blegrødt voks i spejlglas til knæene, alle i silkebadebluser og med strømper. En af dem havde fanget en lille guldfisk på en snøre. I næste vinduesmontre kørte en hel familie på ti personer,

herrerne iført mackintosh, damerne i garniture af marabout rasé, i en rød Fiat-bil langs et blåfarvet Middelhav, men derpå fulgte en montre tapetseret med vieux rose silke og med en pragtseng af blankpoleret messing, opredt med lilla atlaskes duntæppe og kniplings-couverture. Foran sengen lå en ung pige i sort pyjamas med grønne silkesløjfer, drengeklippet med tylls-negligékappe, på knæ og bad til en voksmadonna i et lille alterskrin, der hang ved siden af servantestellet.

Hermodsen blev nervøs ved at stå her med en dame foran en sovekammerscene, og ydermere med sengens dyne slået op. Noget ganske andet var badescenen i den anden montre, den var naturlig, som enhver kan se ved stranden hjemme. Men her var altså en ung uskyldig piges sovekammer stillet ud til åben gade! –

Hans dame var allerede inde gennem den vældige svingdør, hvor portiéren stod højrød uniformeret som en livkosak. Hermodsen indhentede frøken Viktoria og gik et skridt bag ved hende op gennem magasinets umådelige midterhal.

Han mærkede med velbehag den kendte duft af tøj, linoleum og bonevoks. Hallerne, der gik i hele bygningshøjden, havde krystalglas-tag med dryppende prismer som i et ispalads. Og fra den kolossale kuppel hang guirlander af ferskenblomster i lyserødt chiffon. Man gik omkring her som i et japanesisk drivhus med alle vårens blomster dryssende ud over de kostbare lagre. Bag glasdøre skimtede han en vinterhave. Derinde sad damer og drak te. Og over alle gulve var løbere og ægte tæpper, – Wilton, konstaterede han med støvlespidsen, bedste kvalitet! –

Alt var nylakeret og blankt, alt messing skinnede. De store prøvespejle lyste, og talløse unge piger i diskret sort silke ekspederede, ledet af elegante afdelingschefer i jaket. Alt var flunkende nyt og havde den pikante spænding af premiere. Men de besøgende var desværre få, mest af det jævnere gadepublikum og efter Hermodsens erfarne blik: Sparesystems-købere. Det var foreløbig kun strøghandel, skønnede han kyndigt. Den dollarstærke amerikanske turiststrøm havde sagtens endnu ikke fundet vejen ind til magasinet "Primavera". Hans hjerte blødte for indehaverne. Han mærkede fra hver disk salgsdamernes lokkende, men lidt forknytte øjne. En engelsk-fransk eller tysktalende inspektør viste sig fra hver specialafdeling med sin ærbødige offerte: Hvad han måtte vise det høje herskab? –

Hermodsen følte sig berust og svimmel ved her at turde følge en dame af den store verden, ydmygt som hendes skygge. Hvor fodsikker, nonchalant og hjemmevant gik hun ikke her i dette storstadsmagasin. Selv meget nobelt klædte damer stod stille og fik stang-monoklen frem blot for at se på hendes sjældne og gyldne biondina-hår, der glimtede for de fine solskinsstråler gennem glastaget. Ingen pariser-voksmannequin i montrerne havde en linje så slank og så moderne! Og blot hun løftede øjenlåget en smule, stod straks selve chefen for afdelingen, hvor hun var, bukkende og beæret.

Viktoria var standset i afdelingen for silkestoffer. Længde efter længde blev viklet ud fra de mægtige cartons. Med uviljeblandet nyden lod hun de knitrende og dog så bløde stoffer glide over sine hænder. Hun havde ikke i sinde at købe; hendes kapital var blot et par hundrede schweizerfrancs indsyet

under hendes bælte. De var hendes reserve, de måtte ikke røres. End ikke til et par handsker var der råd! Hun var her for at se, for at holde disse dyre ting i sin hånd og blot tænke, at de var hendes for et sekund.

Hun hadede egentlig disse stoffer, disse kniplinger og kjoler, på samme tid hun ønskede at eje dem. Ethvert af disse kostbare magasiner var våbenkammeret, arsenalet, her gemtes skønhedens rekvisitter, kampmidlerne i den desperate kvindekrig! – Nervøst og hektisk søgte hun sig gennem rækken af de raffinerede modeller, de hede og intense farver, de ulmende brokader af karmin, ultramarin og guld. –

Afdelingens direktrice lod bringe endnu flere rober: Madame behøvede slet ikke at købe, madame skulle blot forsøge –! Hun åbnede portieren for den hvidlakerede rotonde, hvortil prøvekabinetternes silkedøre vendte ud. Viktoria begyndte at vælge dragter, som hun ønskede at prøve: Den! og den – og den! – De skønneste, hun kunne finde, de kostbareste, de mest ekstravagante. En lille fedladen herre i redingote og med vifteformet silkeskæg var kommet til.

"Signor Poccardi," hviskede salgsdamen diskret, "*selve* signor Poccardi!"

Hun åbnede døren til et prøvekabinet. Hun kaldte den synlig forvænte kunde for contessina. Hr. Poccardi bukkede med et blændende tandhvidt smil. Han gav prøvedamen ordrer. Måtte han personlig have æren af at vise komtessen den lige hjemkomne model – lanceret ved sidste Derbydag – og denne spadseredragt! – Robe efter robe blev lagt ind i prøvekabinettet. Resolut trådte Viktoria ind.

Hr. Poccardi havde ærbødigt lukket silkedøren efter hende og stod nu vendt mod den ledsagende kavaler. Smilet sad endnu midt i hans sorte silkeskæg som en påklæbet etikette. Han talte nu tysk, som Hermodsen forstod fra turistbesøget hjemme.

Hr. Poccardi bukkede. Han håbede, sagde han, at Hendes Nåde måtte blive tilfreds. Han kaldte med et prøvende blik til Hermodsen sin fornemme kunde for marquise.

Hermodsen følte blodet hedt i sine kinder. Han rystede på hovedet: "*Prinsesse!*" rettede han henkastet. – Betegnelsen: marquise huede ham ikke helt, og nu da de først var så vidt, fandt han ingen rang for fornem til sin dame.

Hr. Poccardis holdning blev højtidelig. Han sendte et ærbødigt blik opad på skrå til Hermodsens sejlsportskasket, hvis rem med guldbroderede bogstaver bar navnet: M/S Botnia.

Hr. Poccardi trak eftertænksomt øjenbrynene opad: "Botnia," grundede han. "Et hav i Norden?"

Hermodsen fyldte sine lunger:

"Motorskib!" sagde han.

Afdelingschefen nikkede ivrigt: "Genua?" spurgte han. Han smilede: "Skønneste havneplads i Italien!"

Hermodsen tav hertil. M/S Botnia var et fartøj, han ejede, og som henlå i hans hjembys bådehavn. Det var oprindeligt en fireåres jolle; men forrige ejer, cykelsmeden, mester Dam-Anker, havde ladet indsætte en to hestes udenbords motor. Og nu pilede Hermodsen hver aften efter lukketid med benzindamp agterud af M/S Botnia op gennem Svaneke havneløb, når sildebådene stod til havs. "Ohøj! God fangst i nat!" "*De tre brødre*" – eller unge Sonnes *Svanhvide* – hele snesen, der stimede om kap til søs for natten og rundede Christiansø!

Hermodsen svingede med sin kasket, hvor der stod broderet i guldtråd bådens navn, udført af frøken Kofod, kogeelev på Holms Hotel, men omforlovet nu, til alt held, med jernvare-filialens rejsende fra Rønne. –

"Norden!" gentog hr. Poccardi. Han gjorde en gestus, som om han frøs, han svøbte usynligt pelsværk om sig. Hermodsen nikkede tavs! Hr. Poccardi løftede fingeren. Han vinkede og ilede hen til en elevatordør.

Bag skakternes messinggitre stødte uafbrudt kæmpehallens tyve elevatorstole op og ned som stempler, der driver et mægtigt maskineri. Hr. Poccardi åbnede en af dørene. Spejlglaskabinen suste til vejrs og standsede.

Hr. Poccardi skilte med begge hænder en portiere for et tøndehvælvet rum, hvidmalet som sne; nordlys flammede i purpurrøde neg op fra en isbjerghorisont, tre veludstoppede hvidbjørne åd af en hvalrosunge, og fem skøjteløbere, to af dem damer med russerstøvler til knæet, iført pelse af søløve eller skunk, stod stivnet i et herresving midt på polarhavsisen. Langs væggen var deres øvrige garderobe, mindst fem hundrede pelse ophængt på galger i lange knagerækker.

Afdelingschefen gjorde en rundhåndet bevægelse mod pelsene. Han kaldte Hermodsen for hr. kommandanten.

Hermodsen var ikke fagmand just i skind, han førte kun kørepelse, særlig efterspurgt af distriktslæger. Men her gjaldt det altså at vise en kultiveret smag. Han forestillede sig frøken Viktoria fin, sart og slank, indsvøbt i disse kælne og bløde skind; han valgte blandt pelsene de tre skønneste: – hermelin, muldvarp og chinchilla – og forlangte dem sendt til prøvekabinet 7.

Hr. Poccardi søgte at friste ham personlig med en ungarsk ridepels, men Hermodsen modstod. Han nøjedes med en højpuldet astrakanshue. Den klædte ham, den gjorde ham et hoved højere.

En assistent nærmede sig spørgende med sin notatblok parat.

"Til motor yacht Botnia," sagde Hermodsen forsigtigt. "Mod efterkrav!"

På ny gled elevatoren ned forbi etagerne. Fire assistenter stod nu omkring hr. Poccardi. Åbenbart ventede man store ordrer.

Hermodsen fyldte atter luft i sine lunger: Han stod her på marmortrappens øverste repos og så vidt ud over de mægtige guirlandekronede basarer. Det svimlede for ham. Han havde ofte drømt, at han var chef for et moderne storstadsmagasin. Men var han ikke her nået højere! Her stod han som chefen for sin herskerindes motorskib, – som intendanten for hendes hofetat, betroet af hende, – lod han i antydninger forstå – til at besørge alt til hendes og skibets ekvipage! –

Han gik elastisk på sine patentgummisåler hen over linoleumsgulvet, fulgt af hr. Poccardi og en stab ekspedienter. De trawlede lokalet fra sektion A til P. Hermodsen gav sine ordrer. Et vink og en parisermodel af crepe marocain blev løftet af bøjlen, en manteau satin nænsomt lagt over en ekspeditrices arme: "Til prøvekabinet nr. 7. Men presto!"

Hermodsen gik med hænderne ud fra kroppen, varm om fingrene i de hvide kidskindshandsker. Besværligt tumlede han med stoffer. *Den* robe var som syet til hendes skikkelse! Denne lilla farve var netop hendes! Han komponerede til hver dagens lejligheder en fantasi: – til eftermiddagste på yachtens dæk, til

fransk visit i land hos ambassaden, – grand toilette til soiré med dans på Palace-Hotel de Genua! Han valgte og vragede i crèpe de Chine og crèpe Georgette, en kinesisk mandarin-kimono til morgenteen i kahytten, casaque af voile de coton til formiddagspromenade i Monte Carlos palmehave, han søgte et kostume passende til søen og valgte en sømandsbluse af snehvidt taft med blå matroskrave og dertil en fodfri nederdel af engelsk cheviot.

Han forestillede sig frøken Viktoria gyldenhåret skøn og ladylike, omgivet af sit fornemme selskab ved den sølv- og porcelænsbesatte damaskesdug i yachtens salon af teaktræ, – således som han havde set det sidste sommer på en dampyacht med motorskade, oplagt for et døgn i hjembyens havn og forevist medlemmer af motorbåde-klubben "Rask" af yachtens tredje mester, der var barnefødt på øen, men nu fik tredive dollars om ugen! Klubben havde drukket pilsnere i teaktræssalonen, mens ejeren, den amerikanske milliardær med damer var på udflugt i vognmand Køllers vidt bekendte luksusbil til Hammeren.

"De bedes notere! – Vil De altså skrive –!" Der trængtes til fortræksgardiner i rygesalonen. Hermodsen så på stoffer og valgte magentarødt creton med gule felter, hvori en lille italienerdreng spillede på lirekasse for en abekat i snor.

Der kom et glimt af grådighed i hr. Poccardis øjne: "Magasinet havde netop en afdeling for specialiteter under det maritime!"

Elevatorstolen sang op igennem skakten, denne gang til tops. De steg ud i et galleri, der løb under kæmpehallens glastag, en messingbeslået dampskibstrappe førte op til et overdækket

taganlæg, fuldkomment monteret som kommandobroen på et slagskib.

Der var hvidlakeret rækværk om kanten med udsigt udover Middelhavet i marineblåt panorama. Og midt på det snehvide dæk stod en stab af højtstående officerer i marinen, alle af voks, men i galauniform med guldsnore og krigsmedaljebånd. En matros, helt i hvidt sigtede med en mitrailleuse ud i panoramaet mod en fjendtlig eskadre, svøbt i damp.

Mitrailleusen, erklærede hr. Poccardi, havde taget del i verdenskrigen under Italiens sejr ved Isonzo.

Hermodsen gik i en bue bagom kanonen.

Han tænkte på, hvor uundgåeligt det blev at anskaffe sig en sømmelig uniform til gala-lejligheder på M/S Botnia. Han trykkede sig dog ved det, det var hans natur imod at bekoste store summer til eget udstyr; men man kunne jo annullere ordren senere.

Hr. Poccardi åbnede døren til et lille prøvekabinet bag kommandotårnet, fløjtede i et talerør; en tilskærer kom.

Hermodsen kunne gennem kabinettets damaskesportierer skimte det hvide skibsdæk med dets officerer. Han følte den behagelige kildren af båndmålet, der blev lagt omkring hans talje, og som fulgt af små overraskede nik fra tilskæreren blev lagt langs linjen i hans ryg. Aldrig havde han mærket en tilskærers fingre så ærbødige!

Her stod han nu og så ud over sit eget dæk med alle sine ordner og i galoneret gala, spejdende med sin søkikkert udover Middelhavet ind mod Riviera-kysten hvorfra hans herskerindes motor-chalup snart ville komme! Alt var ship-shape og parat til receptionen. Mandskabet stod i hvide busseronner og med nye

sortlakerede hatte. Staben er mødt i gala midt på dækket for at tage imod, men selv står han ene i døren til sit kommandotårn lyttende efter prajet fra topsgasten højt i mastens kurv: Chalup i sigte!

Så falder ordren: Hejs flaget! Klar ved kanonerne! Kip med flaget! Derpå salutten! Og nu står den hvide motor-barkasse ind mod faldrebstrappen – glider som en svane, med sit dække af guldkvastede røde fløjlshynder, hvor prinsessen knejser i sin guldbrokadesdragt og vinker med sin lille silkeparasol til skibets chef! – – –

Det svimler for hans øjne, han føler dækkets gyngen. Nu står hun ved hans side, han aner den myge duft af hendes parfume, Middelhavet bølger forbi, sitrende som silke, der meter efter meter rulles op, bræmmet med skum som *Dentel Milan* og *Point de Venice*. Skyer af crepe de Chine og satinette drages som drømmeslør forbi, nu ser han kun hendes smil, føler kun dækkets duven; – han må gribe efter kabinens væg for ikke svimmel og berust at segne om i tilskærerens arme.

Hermodsen måtte vente et kvarter ved magasinets udgang, inden Viktoria kom. Han følte sig en smule bedre, men havde endnu smagen af hr. Poccardis kamferdråber i sin mund. –

Også frøken Viktoria syntes anstrengt. Der var en hektisk rødme i hendes kinder.

"Kom, lad os gå," sagde hun uden at vende hovedet mod de nu en smule stift, men dog ærbødigt bukkende ekspedienter, der havde fulgt hende indtil vestibulen.

Hun tilføjede: "Der blev sendt mig de utroligste ting til prøvning! En sømandsbluse med matroskrave – som til et sypige-karneval!" –

De gik tavse ud i den overhedede gade. Hun følte sig dødtræt og deprimeret, umættet efter dette orgie i farver og fine stoffer; det var en fantasi foruden næring, drømme om ting, hun ikke en gang for alvor havde ønsket, men kun valgte sig af en fortvivlet vane, en triviel rutine fra de sidste års evige kampagne.

Hun bemærkede, at Hermodsen i begge hænder bar en pakke i gråt karduspapir, åbenbart et indkøb fra magasinet.

Han trippede ved hendes side, synlig nervøs. Han rømmede sig: Pakken var bestemt for hende, fik han hvisket. Hvis han blot turde –?

Hermodsen havde, før han gik, købt den i magasinets afdeling for galanteri. For det første havde han følt sig generet ved at gå ud af en forretning, – navnlig i samme branche som hans egen, – uden at have købt – og heller ikke hans dame havde så meget som en lille pakke med handsker eller silkestrømper dinglende fra pegefingeren. Ganske vist skyldte han ikke magasinet hensyn, indehaverne var udlændinge, mange hundrede mile borte. Og for det andet havde han gerne villet knytte et ganske lille bånd mellem sin dame og sig, blot ved at mærke hendes glæde ved en lille gave fra hans hånd.

Hastigt fik han lagt pakken over i hendes hænder. Tingen var tungere, end hun havde ventet og rykkede hende ved sin vægt omtrent i knæ. Hermodsen rev nervøst karduspapiret op. Det var en genpart af monumentet på Piazza di Scala, støbt i bronze. Og op igennem Leonardo da Vincis ryg gik et termometer.

"Som souvenir," nikkede Hermodsen bevæget. "Om i dag!"

Han viste hende stolt, at termometret her i skyggen angav fire og tyve graders Reaumur. "Det," sagde han, "vil hjemme i vores egen vinterkulde minde Dem lidt om syden." –

De nåede domkirkepladsen og gik nu inde i skyggen under de hvælvede gallerier. Domkirken tindrede i solen med sine tusind kridhvide spir. Hermodsen fandt kirken rigelig i bredden. I højden mindede den ham om den vældige stabel stearinlys i vinduet hos hans nabo, købmand Kofod, ved julesalget sidste år.

På den brede marmortrappe så de flokke af turister med rejsebøger og solbriller. Også deres eget selskab var der. De stod i klump og lidt fra dem rejseføreren. Han talte for dem, forstod Viktoria, og åbenbart om portalens sikkert også sindrige skulpturer. Hun følte sig træt og tog sæde på et af marmortrappens trin. Bronzemonumentet satte hun fra sig et stykke borte. Hun iagttog, at Hermodsen holdt øje med det – hvis hun altså i tankeløshed skulle lade det stå. Mismodig støttede hun hagen i sine hænder: Heller ikke denne dag havde bragt hende videre blot et skridt! Hun følte sin svaghed uafhjælpelig og øde.

Midt foran domkirkens facade stod i sin slængkappe, mager og ranglet som en hestebenrad i et dækken, sløjdlærer Rasmussen. Han rakte hals for bedre at ransage rækken af skulpturer langs frontens hvide marmorbaldakiner og fialetårne. Han trådte snublende for hvert trin baglæns ned af trappen for at fjerne denne domkirke fra sig. Den trykkede ham. Dette barbariske og kridtet hvide måneforbjerg! Han søgte blandt skulpturerne en ganske bestemt, han hjemmefra havde luret på, og som han vidste skulle findes her i rækken af

profeter og evangelister, mejslet af fyrstetjeneren Amati: skurken *Napoleone Bonaparte*, selvbestaltet på en æresplads iblandt de hellige!

Og der stod han! Slubberten! Han havde læst om denne statue og om originalen gennem årelange studier i værker sendt fra stiftsbiblioteket. Han kendte ham: Denne Europas bøddel gennem tyve år!

Han havde et par ord at snakke med Bonaparte!

Han kendte historiens løgne på en prik, han holdt dem i sin hule hånd, som han havde fanget dem i de mørke vinteraftener hjemme i ravnekrogen, når han så dem flimre ud af de lærde folianter som af Pandoras æske, – alle disse stinkende usandheder, om at mennesker til nogen tid har været store, ædle eller blot tilpas intelligente! Historiens Panteon! Geniernes triumftog, der hvislende oste op og svirrede for lampelyset! Han fangede dem en efter en! Her en kæmpeløgn, der en endnu federe. Haps! – nok en forbandet møl! Han pustede dem bort med en mundfuld piberøg. Bluff og luft og løgn! Han jog dem i tykke monografier og perfide memorialer. Han knækkede dem mellem sine negle. De efterlod en panegyrisk stank!

Sådan havde han skeletteret Alexander, drukkenbolten og Hefaistos' bestialske morder, – Cæsar, alle kvinders mand og alle mænds kvinde, samtlige Danmarks Valdemarer, griske og grove vikingebrødre, afsløret Sokrates' banale snusfornuft, Molières mest frække plagiater, svulsten hos Byron, Henry Stanleys krogvej for at snigløbe Emin Pasha i det mørke fastland, og – frem for alle! – den hvis storhed tog vejret fra

idioterne ved lærerværelsets frokostbord! – den eminente løgner Bonaparte!

Havde han ikke nylig set hans buste, her i Milano, i Brera-museet, hvor denne mandsling var prolongeret til en halvgud! Han, som i Barras saloner, – hvor han antichambrerede timevis, tålmodigt, mens Josefine købte ham den italienske kommando for en hyrdetime i direktørens arme, – var til skandale med sine latterlig høje og altid skidne støvler! – og med den gustne teint besået med filipenser, som han kradsede til blods den nittende brumaire, og skrålede til de betalte politigendarmer – og ikke de historisk opdigtede grenaderer! – som ventede udenfor orangeriet, at de yngres råd havde flænset ham med deres dolke! –

Rasmussen gik ind i kirken, oplagt og kampberedt. Derinde var det, at den store verdenserobrer havde sat Lombardiets jernkrone om sin pande, der var så rigt behornet, – denne vore dages kvindehelt, som alle bedrog fra Josefine til den kyske kejserdatter, der skænkede ham kongen af Rom med baron Neipperg! – Thi hvilken kvinde kunne elske denne afmægtige epileptiker, – fedladen, brystsvær, og hvis fodtøj og handsker havde damenummer! – Rasmussen skred oplagt videre. Han ville komme tilbage til Napoleon siden! –

Bagest i rejseselskabet førte hr. Peters sin imponerende person, men standsede ved portalen.

Lige i hans hæle, fordi han gav så god skygge, fulgte den lille grønlænderinde, frøken Sarah Zeeb, hvis eskimonavn i hendes hjemsted Umanaq var *Itarqátadle*, hvilket hun stolt plejede at fortælle betyder: Nu er det nok med det skidt! – nemlig pigebørn; – thi Sarah var femte tøs på rad, der fødtes hendes

hjemsøgte fader på familiens sovebriks – altså en *kilumiu*, den, der ligger yderst på briksen og i træk af frostkulden ind gennem vinterhusets dørgang: Askepot og skumpelskud! Men alligevel – plejede Sarah at erklære med triumf i sine små perleblanke øjne, – var hun fremmeligst af alle søskende, thi de otte døde af mæslinger som bitte små, og resten duede ikke stort, de omkom alle i den store hungervinter oppe på den lille nordgrønlandske boplads ved Melvillebugten, hvor Sarah egentlig hørte hjemme. Sarah var med elleve overlevende af en redningsekspedition med hundeslæder blevet hentet ned til Umanaq, hvor Sarah blev oplært til rigtig dame med dansk og spilleundervisning af udligger Nielsens elskelige hustru, samt nu til sidst sendt til København og anbragt som læredatter på Rigshospitalets fødeafdeling B. Hvorfra hun til sidst, – for godt en uge siden, – bestod med udmærkelse og afgang som eksamineret jordemoder. –

Hr. Peters blev stående ved portalen. Han nikkede til Sarah: "Gå blot foran, lille frøken!" Selv gik han aldrig ind i kirker, sagde han. Der blev man blot forkølet af kulden.

Han lænede sig mod kirkevæggen og fremtog af et futteral en lang og kulsort cigar, der endte i et halmstrå.

Sarah så først rigtigt nu, hvor uhyre stor han var, især i forhold til kirken. Hun var vis på, at han ikke talte sandhed med hensyn til forkølelsen. Han var sikkert alt for stor og stærk til at kunne få en rigtig snue; hun havde heller aldrig hørt ham nyse, og havde han nyst, måtte han sikkert have nyst så højt, at hun måtte have hørt ham nyse. Men også i Como, huskede Sarah, havde han holdt sig fra at gå ind i fire kirker, der alle stod på rejsens skema.

Sarah forstod, at hr. Peters derfor måtte have andre grunde til at undgå kirker. Hun tænkte, at han måske kunne være Djævelen. Kateket Kanuthusen i Umanaq havde i skoletimerne fortalt, at Djævelen går omkring iblandt os i mange skikkelser: det gælder blot at kende ham! Og Sarah havde aldrig nogensinde set et menneske, der var så stor af krop som hr. Peters.

Hun kniksede derfor høfligt og skyndte sig ind i kirken, hvor der var sikkert.

Peters tændte sin cigar. Han fik blandt gadesælgerne, der drev på domkirketrappen med prospektkort og souvenirs, øje på en arabisk tæppehandler i fez og zouavvest, førende med sig en dragt bedetæpper og kelims, alle uden tvivl fabrikerede i Gera eller Chemnitz. Manden hed Ali og var lige ankommet fra Smyrna, han talte nygræsk og vulgærarabisk, og Peters fik under den længere passiar en hel del nyt om politik og turistsæsonen i den nære Orient. –

Viktoria var lidt før de andre gået ind i kirken. Kølig og umådelig åbnede den sig om hende, det var næsten som at træde ud i det fri, blot at her omtrent var nat, dunkelt, tyst og isnende. Højt der oppe fra de tusmørkefyldte hvælvinger kom en stille kogen som af sus i konkylier, – som var fortidens orgeltoner lagrede her oppe, mumlende dumpt og drømmende tæt mod stenen.

Hun fornam herinde en vidunderlig ro: Her holdt døgnet op at rinde, hun følte her imellem disse tårnhøje søjler en ukendt tryghed, hun var befriet for enhver art higen, intet var tilbage uden stilhed.

Hun sad længe lænet tilbage i en stol og lod blot tiden glide hen, intet skete mere nu i verden. Ingen krævede mere noget af hende. Hvælvingerne sydede blot sagte som lyd af fjerne have. Stille, stille mærkede hun sit hjertes takt. Ønskede hun da intet som helst af livet mere!

Hun fo'r sammen ved at høre stemmer. Rejseselskabet var på vej op gennem kirken. De gik to og to. Og i midtergangen, omtrent ud for hendes plads stod rejseføreren og lod dem gå forbi; muligt holdt han mandtal. Han nikkede alvorligt til enhver, idet de langsomt passerede forbi ham. Hans miner havde det samme præg af dyb bekymring, hun et par gange før på rejsen havde set.

Uvilkårligt grundede hun på, hvad han muligt tænkte ved hver af disse små uerfarne pilgrimme, som her passerede forbi ham, hver med sit særegne lille sind indstillet på dette umådelige rum. Ja, hvad mon de egentlig følte?

Der vandrede side om side det gamle ægtepar, hr. og fru Fusti, arm i arm, bøjede af andagt og af træthed, det var sikkert den længste kirkevej, de nogensinde havde vandret. Den gamle mands støvler knirkede lydeligt, og han generede sig åbenbart ved støjen herinde i en kirke, tilmed hvor ekko lurede over alt. Langsomt gik det: Mon vi har langt igen at gå? Alterlysene, der glødede deroppe gennem mørket, syntes vist de gamle mange mile borte. –

Og der kom de elleve gårdmænd og fiskeeksportører med deres stramme koner i tæt sluttet flok. Viktoria så et glimt af velvilje og humør i rejseførerens øjne. Sikkert iagttog han, som hun, hvor kejtet og dog energisk disse folk her protesterede mod den katolske kirke. For dem var der ingen Gud i denne

bolig. De var ført til en fejl adresse, domkirken i Milano var ikke Herrens hus, Gud boede i menighedshuset hjemme. Det var de rejst ud for ved syn og skøn på stedet at statuere: Herren befandt sig ikke her. Derom kunne de herefter vidne. Derfor trådte de tungt og kraftigt i deres støvler på gulvets flisesten. Der var en egen drævende protest i deres fodtrin, – disharmonisk, – som soldater på passage over en bro går ud af takten. – Her i den katolske kirke fik de miner som forhærdede ateister!

Viktorias blik dvælede ved hr. Hermodsen, der ganske ubehjælpsom, ligesom under pladsangst i det umådelige rum kom trippende, bærende i begge hænder det tunge bronzemonument, han nylig havde pånødt hende som souvenir om dagens samvær. Hun havde mere af distraktion end ligefrem med vilje ladet det stå derude på domkirkens trin. Men Hermodsen havde ikke glemt det. Ak nej! Han bar det for hende. Han klemte det nænsomt ind imod sit bryst, han lignede en lille sakristan, der bærer et helligt relikviekar den lange vej op til alteret. I en egen vag taknemmelighed syntes hun, at her gik han og bar på hendes sorger og angster, – holdt i sine hænder, som i en monstrans hendes tunge og forpinte hjerte. –

Men nu kom de sidste hold forbi: De to halvgamle lærerinder med deres milde, blot lidt blodløse munde og den unge pige, der hørte til dem, blåøjet, rosenknoppet og med ny snehvid studenterhue, – derefter sekretæren ved en eller anden velgørenhedsinstitution, hr. Thorsen, spankende med knæene bare over spejderstrømperne.

Til sidst kom Vera Mertens vims og dristig, flankeret af de to skoledrenge, der flagrede uvornt i en listetås-tagfat rundt

omkring pillerne i sideskibet. Alle af rejseselskabet havde endnu med sig de lange alpestokke, souvenirs fra Berner-Oberland, som de aldrig fik at se. –

Ikke uden en smule skadefryd så Viktoria på rejseføreren: Mismodet i hans udtryk var tydeligt nu. Hvad ville han mon disse mennesker? Sagtens havde de på dagens tre museer tålmodigt travet med og set på kunst og historiske relikvier trægt og dvask. De var en art kulturens efternølere. Mon rejseføreren anså det som sin mission at træne deres sind til finere rekorder? Var det derfor han terpede museer og arkitektur med denne sinkeklasse?

Nu kom den store blonde pige, der gik inde mellem de tre veninder som omgivet af en garde, hen til rejseføreren; som i et udbrud af usigelig taknemlighed lagde hun sine hænder i hans. Der søgte han altså sit initiativ, sin opmuntring og sin løn! –

Sløjdlærer Rasmussen havde sneget sig udenom selskabet helt omme langs væggen i sideskibet med kraven af sin havelock smøget op om ansigtet, for ikke at beglos, og mest for selv at være fri for synet af sine ynkelige medpassagerer i denne fælles kvægtransport! – Han gik med lange listetrin forbi domkirkens kapeller. Marmortavler skiltede med berømte navne, men under gulvets fliser var blot *kødkælderen!*

Dernede blev tre ærkebisper opædt af deres sarkofager. Over dem stod røde marmorapostle med øjne af emalje. Der omme i koret lå en overgemt kardinal; det lod sig gøre at tørre sine støvler af på flisen over hans kranium. – Deroppe i koret var kæmpeforbryderens kroning foregået i 1805. Her måtte man altså hen og sætte sine fødder!

Rasmussen snoede sig i sin flagermusekappe op gennem sideskibet. Han gav sig god tid, nu han var ude af sit selskabs rækkevidde. Navnlig havde de infame knægte, de to russiske forbryderfrø, som en idiotisk velgører havde besørget med på rejsen, ikke fået færten af ham denne gang: Altid var de efter ham med deres tilråb! De var raske til bens og ikke let at nå med lussinger. De skrålede i afstand gemene ord. Ad ganske gådefulde veje havde de fået at vide det uhumske navn, som de svinske lømler hjemme i latinskolen havde klæbet på ham. Rasmussen frådede i skægget. Han var ikke Rasmus R.. for dem!

Kollegerne i skolen, anede han, benyttede navnet om ham bag hans ryg. De var alle undermålere, trods deres fine slips, pressefolder, magistergrad og svulstige tirader om den moderne skole!

Rasmussen lo hoverende: Han havde dog omsider drejet dem en knap! Han, der var foragtet og outsider mellem dem, fordi han i sin ungdom ikke fik sin artium i hint katastrofale år 1880, da hans højt anskrevne fader bedrøvede kæmnerkassen for tredive tusind og derpå selv i salveten fri for bekymringer sad velforvaret i Horsens tugthus og overlod sin brystsyge kone og fire børn til sulten. Men siden dengang hang Rasmussen som en servitut ved skolen, hvor han var elev, anbragt af nåde som hjælpelærer, og, da han var fingernem, timelønnet med sløjd og tegning som fag – i hin gamle usle tid, da landets pædagoger gik om i fedtet frakke og var en flok forsultne lus! – Læreren i sløjd og tegning hang endnu ved, da efter en snes år den store skolereform blev gennemført, og landets slunkne timelærer

pludselig blev statsskoleansat, friseret, velklædt, sportstrænet og følte sig langt mere end et menneske.

Rasmussen gned sig skadefro i hænderne. Han havde alligevel taget hele puljen hjem! For næsen af de fine herrer kolleger med deres magisterkonferens! Det hele var en idiotisk farce: Den taknemmelige forældreforening havde i erkendelse af deres poders fremgang i fordummelse, foræret skolens lærerstab et legat, yderst knebent naturligvis, bestemt til sommerrejse for en elsket lærer. Men hvem var elsket mere end nogen anden i denne sammensvorne lærerværelse-klike? Ingen undte de andre elsketheden! Hr. Langberg, den ny ansatte rektor havde derfor i sit fedladne retsind foreslået rejsen loddet bort blandt samtlige skolens lærere, – selv de mindst muligt elskede ikke undtagne! Og se: Den eksamensløse og krakilske Rasmus R. vandt prisen for elskelighed. Dette triste rudiment fra lusepuster-tiden før den nye statsskolelov så lyset.

Rektor havde ved sin tale i lærerværelset smisket syrligt med sin allermest franske artighedsmaske: "Glæder mig særdeles, hr. Rasmussen, at denne opmuntringspræmie blev *Dem* til del. Det vil, det håber jeg, udvide Deres horisont en smule. Nu råder jeg Dem blot til forberedelse forinden gennem god lekture. Skolebiblioteket har et par Knackfuss-udgaver. Personlig skal jeg låne Dem et par udsøgte rejseværker – Ruskin og Bierfreund – hvis De vil omgås dem med sirlighed. Og hils så fra mig, Rasmussen, alle renæssancens store: Leonardo, Tizian og Tintoretto. Farvens mestre! De vil til Norditalien? Til Milano. De vil få gotikkens hvide gigant at se: Domkirken med sine tusind marmortinder! De vil stå på den flise, hvor verdenshistoriens største siden Cæsar, –" rektor lagde hånden om på ryggen,

rettede sig, hans stemme lød nasalt, som når han docerede fransk fonetik i mellemskolen, "vor tids titanske genius, Napoleon Bonaparte, – De vil, hr. Rasmussen, stå på den flise under domkirkens kuppel, hvor verdens erobrer den 26. maj 1805 kronede sin heltepande med Lombardiets jernring: "Gud gav mig den –!"

Rektor fjernede diskret en lok fra panden, hans øjne smægtede i mindet om fransk gloire. Han betragtede Rasmussen med et mildt og inderligt blik, sikkert i hensigt – ny ved skolen, som han var –, at vinde den maliciøse sløjdlærer, en skræk for alle – vidste Rasmussen stolt – ved sit djærve frisprog.

Rasmussen havde som svar på rektors tilbud om boglån skoggerlét:

"Megen tak, hr. Langberg! Lån De Deres børnebøger ud til underskolens yngste idioter! Jeg er lidt viderekommen, ser De, i min læsning. Jeg konsumerer årlig nogle hundrede bind videnskab, som jeg får sendt med post fra stiftsbiblioteket: – Fransk, tysk, engelsk, spansk, italiensk og russisk! – har lært mig sprogene selv. Men jeg skal hilse fra Dem i Milano. Alle de store! De store samlinger, de store kirker, – de store mestre på væggene, de store døde under gulvet. Stol på, at jeg ikke skal glemme Deres helt, Bonaparte; jeg har studeret hans bedrifter hos de allerbedste kilder gennem femten år. Ja, jeg skal hilse hr. Buonaparte fra Dem! Det kan De stole på, hr. Langberg!"

Og her var det altså! Her måtte flisen være. Midt i koret! Kirken var stor. Det lod sig ikke nægte. Den var lidt større end katedralkirken hjemme. På samme måde som et oksehoved er

større end en tønde. Men begge lige tomme. Og hvad forskel er der så?

I ingen af rummene er Gud!

Gud – tænkte han, er det absolut store. Derfor rummes han ikke i det begrænset store. Og kan han findes i alle livets små ting, så må han også kunne findes i det absolutte minimum – og altså har Gud sit nulpunkt!

Denne domkirke, tænkte Rasmussen, er stor. Men man kan altid tænke sig en større. Selv har jeg en specialitet i sløjd: med huljern og finérsav at lave kinesiske æsker inden i hinanden. Opad til ubegrænset størrelse! Jeg kan altid lave en endnu større æske uden om den sidste. Den, der bygger stort, går blot en meter – eller tusind mil – længere ud i noget tomt. Det aller største har slet ingen vægge. Og i denne aller største æske er Gud!

I Milano domkirke er han i alt fald ikke! –

Rasmussen trådte fast i flisen. Han bøjede sig til jorden i et underdanigt buk, beskrev en kreds med armene, idet han nejede for denne historiske plet. Han fejede med et par slag af sin sixpence-hue flisen ren for støv. Her stod han! Legende-helten, Bonaparte! På denne flise! Og klemte Lombardiets jernkrone ned om sine ømme filipenser:

"Gud gav mig den! Ve den, der rører den!"

"Jeg rører den! Jeg Rasmus R..! Jeg Rasmus Rex!"

Rasmussen beskrev en sagte dans henover flisen, hans havelock bølgede bredt som et serpentine-skørt. Langsomt og rytmisk ravede han i ring omkring en usynlig sokkel. Han nejede sig på ny med udstrakt hånd, som om han nedlagde en signeret krans. Han memorerede al den giftighed, han gennem

sine årelange studier havde samlet. Han summede som en flue, før den sætter sit spy. Han skottede omkring sig. Nej, han var alene, ingen så ham her!

Han huggede i luften med sin sixpence:

"Jeg skal hilse Deres Majestæt fra rektor Langberg. Han tror endnu på storhed. Han tror endnu på geniet, han er rundhåndet med piedestaler, han ejer privat et Panteon til pædagogisk brug – præcis som skolens naturaliesamling af dyr i spiritus. Han har Brutus, Luther, Bjørnson og Deres Majestæt sat øverst på skolebænken hos Rousseau, den tyv og skørlevner, som satte sine børn i fattighuset og menneskeslægten tilbage til den dyriske natur!

Men jeg har også en hilsen, sire, fra mig selv! Hvem var det, der sparkede den store lærde Volney i underlivet, fordi han sagde et oprigtigt ord ved audiensen, hvem tvang sin steddatter og kasserede maitresse, Hortence, til ægteskab med din besmittede og triste broder, Louis – du som lod tyrolerhelten Andreas Hofer, slagtermester Prahl i Hamborg og wienerstudenten Staaps skyde, for ikke at nævne prinsen af Enghien! Sig mig, sire, hvad du fejlede, da du tabte slaget ved Waterloo!"

Rasmussen valsede på ny omkring flisen og svingede sin sixpencehue langsomt og højtideligt som et røgelseskar. Fjernt i sideskibet blev en sakristan opmærksom og kom langsomt nærmere.

Rasmussen vedblev:

"Spørg din nære kvindelige slægtning, som besøgte dig på Elba! – Sig mig, sire, hvordan det gik til med dine første laurbær ved Toulon? Ranede du mon ikke idéen til

beskydningen af Eguilettefortet fra din gamle chef general Carteaux, som du hemmeligt angav til Robespierres blodhund og spion, din landsmand Saliceti, og førte næsten til guillotinens fod! Sig mig, hvorfor krigsarkiverne aldrig rummer rapporter om de franske sejre, uden dem du selv har skrevet, og hvor ingen generaler nævnes uden du. Hvem æreskændede offentligt Louise af Preussen, hvem førte krig med vognlæs af falske penge møntede i Paris og sat i omløb med inflation for øje i fjendens land?

Du, den store strateg, der var en elendig makker ved et whistbord og endnu mere mådelig ved et parti skak! Men værst dog når du spillede billard! Du hvis Madame Mère af nærighed ikke undte sine æresdamer sukker til deres melon!

Hvem skød på St. Helena til skive med riffel efter guvernørens køer, og hvem spiste sig et maveonde til i hummer på den forsmædelige overfart til Elba, iført østrigsk uniform og med franske liljer på kasketten! Sig mig det!"

Rasmussen passede et øjeblik, da en pille var mellem ham og sakristanen, – spyttede så på sin pegefinger, smurte den af på sålen af sin fjersko og satte foden fast ned på den berømte flise. –

4

Viktoria Fersen samt et par andre af rejseselskabet var taget med funiculairen op på det højeste punkt af Bergamo. Det havde vist sig, at Bergamo fandtes i tre højder: lavest på slettelandet lå det moderne Bergamo, en fabriksstad skabt af krigsgevinsten, nykalket og skyggeløs. Solen ville være uudholdelig, om ikke en sky af tæt cementstøv havde hvilet over byen. Her var Sanders rejseselskab taget ind på et tredjeklasses hotel og tilbragte dagen gispende bag tremmeskodder.

En mindre flok havde med tovbanen nået det næste Bergamo, middelalderbyen, der som en højborg står stejlt over klippen med lodret murfald dybt ned til sletten. Langs de gamle bastioner går alléer af dystre plataner i zigzag, – som har en sortmanket og gyldenskallet slange snoet sig op om bjerget. Over tagene står ældgamle tårne og domkirkens grønne kuppel.

Men der er endnu et tredje Bergamo, hvor en endnu mere stejl funiculaire ved sit rustne jerntov haler en leddeløs waggon opad til bjergets højdepunkt. Der ligger det gamle kastel imellem vinhaver og landhuse, adskilte af snævre stensatte stier. Her var blot et par af Sanders selskab nået op og sad ved det lange fjællebord i et lille værtshus, over hvis loggia vinløv gnistrede i solen.

De var kun syv, der havde umaget sig herop: lederen Ejgil Sanders, frøken Mertens, den store blonde pige Karina Stern, de to russiske drenge, hvem funiculairen havde lokket, og endelig Viktoria Fersen.

Vera Mertens og de to drenge lå lænet ud over loggiamuren; fra deres plads ved bordet så de andre dem kun bagfra som tre polstrede puder lagt i rad, bræmmede af solskin. De fulgte oksekærrerne, der kom agende med cement dybt nede under vignemuren på den kridhvide landevej. Når vognen var lige under dem, råbte drengene italienske skældsord, de havde hørt postkortsælgere og banegårdsportører kalde hinanden for, og når kusken, der snorkede midt på læsset, vågnede og vrantent vendte fysiognomiet opad, tog de nøje sigte og spyttede alle tre. – Store fede biller faldt fra loggialøvet dødt og dumpt ned på bordet og i kaffeisen, som traktørstedsfrøkenen, en ganske ung pige med afbidte negle, men med dejlige øjne, havde bragt det lille selskab. – Det var den store blonde frøken Karina, der havde opfordret Viktoria til at gå med her op til det højeste Bergamo.

Viktoria havde, mens de sad ved tebordet samme morgen, mærket det frittende blik af frøken Karinas klare lyse øjne. Da de havde spist, kom hun hen og lagde sin store, lidt fregnede hånd på Viktorias arm:

"Et par af os tager op til det øverste Bergamo? Har De lyst at tage med?"

Hun nikkede hen mod de tre veninder, i hvis selskab hun ellers altid var:

"Nej, mine veninder går ikke med i dag."

Hun smilede tankefuldt. Viktoria så, at de tre veninder allerede stod påklædt til turen. Den unge kvindelige student bar frøken Karinas malerkasse og staffeli, og hendes store kornblå øjne tindrede i glad forventning. Nu efter et blik fra frøken Karina sænkede hun lydigt hovedet; de tre så på hinanden og

nikkede smilende, idet de lagde overtøjet og deres bogpakker fra sig.

Viktoria betænkte sig et øjeblik. Hun forstod, at Karina ved et sagte vink havde givet en ordre til sin stab. De tre veninder stod nu arm i arm, og Viktoria mødte i deres blik ikke skinsyge, som hun halvt havde ventet, men en egen åbenlys varme, næsten ømhed. De billigede Karinas valg, de mindede om søstre i en menighed, der øjner en proselyt.

Viktoria bestemte sig til at gå med. Udenfor hotellet ventede frøken Karina et par minutter. Så kom rejseføreren Sanders og sluttede sig til dem. Han hilste usikkert på Viktoria; åbenbart havde han ikke ventet flere end Karina, – højst hendes trofaste tre veninder. –

Nu sad de altså her i det lille trattoria. Ingen af dem talte. Karina løftede nu og da øjnene fra en bog og lod tankefuldt blikket glide over sletten ud mod det fjerne højland. Sanders havde sat sig på murkanten, der hegnede terrassen. Han holdt en lille bloknote på sit knæ og syntes at grunde over et eller andet regnskab.

Af og til strejfede frøken Karinas øjne Viktoria. Hun smilede ganske let. En enkelt gang dvælede hendes blik længe og med en næsten hektisk higen ved rejseføreren, der fraværende, synlig forstemt sad og drejede sin blyant.

Hvorfor mon tog hun mig med herop, tænkte Viktoria flygtigt. Hun udvalgte mig i stedet for veninderne. Sikkert er det af hensyn til den mand, hun varmt og stille elsker. Hun føler ubevidst, at hun selv alene ikke virker nok!

I sine kredse hjemme havde Viktoria tit set måden anvendt: den svagt virkende part indskød som forstærker en af hine

inciterende kvinder, der udstråler stærk og fortættet erotik. I genskær af rivalinden håber de selv at vinde – og at den godmodigt tjenende magnet er alt for mæt af mænd til i længden at forstyrre.

Ikke uden en egen vred triumf sammenlignede hun sig selv med Karina: De var begge blonde, Karina endog så blond, at hun næsten var albino; hendes hår var monotont og køligt. Viktorias eget hår var uensfarvet, – som flammer er uens lysende – men altid udstrålende varme. Heller ikke Karina havde afklippet håret, det var blegt, men vægtigt som et kornneg, hendes profil var regelret bøjet, men uden nerve. – Nu prøver hun altså, tænkte Viktoria, at anvende mig – som en duftløs kvinde vælger en parfume!

Alligevel anede hun noget mere i frøken Karina, – mest nu da denne på ny løftede sit blik fra bogen: Der var i hendes øjne den samme forstandige og varme moderlighed, som prægede de tre veninder, når de i forening hyggede og skøttede om den purunge pige, de havde taget med på rejsen, – søsterdatter til de to ældre frøkner, forstod Viktoria, – dette barn med kornblomstøjne og splinterny studenterhue, lattermildt visende en tandrad så frisk og hvid, som havde hun lige byttet den for sine mælketænder. De tre ældre var stadig om hende, med råd og moderlig formaning, med oplysninger af et utal rejsebøger, – fakta fra kunst og fra historie, som den unge student supplerede med akademisk viden i sin lystige – omend lidt ferske skoletøs-jargon. Hun slentrede mellem de to tanter med en arm i hver af deres, havde mod deres protest fundet på at bruge tyggegummi. De ældre rystede på hovedet, når hun i de tyksålede bjergstøvler, kåd som et føl med kluntede hove,

sprang fire trin ad gangen ned ad kirke- og museumstrapper eller balancerede i hushøjde på en terrasses smalle murkant.

Men alle tre var følsomt og intimt bestemt af frøken Karinas luner; syntes hun mismodig eller træt en dag, gik de tavse og forstemte ved hendes side og søgte ved småtjenester og øm opmærksomhed, men aldrig direkte i ord, at lindre hendes byrde. –

"Længes De aldrig her på rejsen efter at læse?" spurgte frøken Karina nu. "Hvis De vil, skal jeg låne Dem bøger."

Viktoria så ikke op:

"Jeg læser kun sjældent," sagde hun. "Hjemme fik jeg aldrig tid." Hun tav. Hun havde set, at bogen, Karina holdt i skødet, var Goethes Italienske Rejse. Hun kom til at tænke på, at hun aldrig havde læst en linje af Goethe – muligt et digt i skolen. Og hun huskede fra sin barndom kun Goethes navn under sangteksten til "Erlkönig", der i moderens tid lå imellem noderne på flyglet. I hjemmet blev der aldrig talt om bøger, faderen dyrkede udenfor dommerembedet kun tarokpartier med øens godsejere, og som enkemand, når Viktoria var hjemme i ferien, den sentimentale flirt med sin kontoristinde, hans senere anden hustru. I virkeligheden, tænkte Viktoria, var den gamle overklasse vist som helhed uden nogen art kultur. Selv fik hun i sin selverhvervstid og siden i sine sports- og dansesæsoner aldrig læst bøger. Ingen af de yngre læser, tænkte hun. Vi er vist for levende. Vi er de kulturløse. Kun de, der skal lære os at læse, læser; men de har snart ikke en elev tilbage. Hun lod halvt trist, halvt trodsig bogen, som Karina havde rakt hende, glide gennem sine hænder. Hun åbnede den. Trykket var gammeldags tæt og gotisk, – trægt at læse!

"Det er tit fornuftigt at læse netop om det, man ser omkring sig," sagde Karina nu. "Det er at nyde det med to organer: Først sjæleligt forstående, siden umiddelbart med øjet. Jeg forbereder mig altid til Italien, skønt jeg har været her så ofte. Jeg har levet her i år ad gangen. –

Vor tids unge kvinder," vedblev Karina, "nægter sig tankeløst mange af livets allermest rige glæder."

Der kom et dvælende, nænsomt blik i hendes øjne; Viktoria genkendte dette milde omsorgsfulde udtryk, det samme blik havde hun mødt i Frankfurt på perronen, da hun var kommet bort fra selskabet og fik vejledning af en dame, hvis emblem på ærmet viste, at hun hørte til selskabet: Unge Pigers Forsorg. –

Karina smilede: "Sid i profil igen, frøken Viktoria," bad hun. "Således!" Hun åbnede sin skitsebog. "Blot nogle øjeblikke." Hendes blyant gled nervøst hen over bladet.

Viktoria kunne, trods sin lidt tvungne stilling, skimte rejseføreren. Han sad som før, yderligt på kanten af terrassens murværn med benene over kors uden videre støtte her med lodret fald til landevejen dybt dernede. Det blev imidlertid hans egen sag, tænkte Viktoria: det var mænds opgave altid at være i balance! Han var stadig fordybet i sine tal, ikke en eneste gang så han op fra notesbogen.

Viktoria smilede, – mod sin vilje en smule skuffet: Frøken Karinas plan holdt altså ikke stik. Den magnetiske trekant var uden virkning.

De to russiske drenge kedede sig nu og begyndte at søge nye muligheder. De smækkede med en serviet efter vinhavens summende insekter. Den ældste, Boris, bøjede sig over Karinas

albue, mens hun tegnede, hans hage hvilede til sidst på hendes arm. Hun måtte puffe ham til side.

"Av," sagde han fornærmet. "Men det ligner heller ikke," råbte han, "og kommer aldrig til at ligne!" Dermed løb han hen til broderen Dmitri. De hviskede sammen. Boris pegede op mod den lille kirkes kvaderstens-klokketårn, der løftede sig over tegltagene her i det højeste Bergamo.

"Nu går vi op og ringer!" råbte Boris. "Vi skal kime, så vi vækker alle byens døde!"

"Alle de døde bergamaskere!" supplerede Dmitri. Dermed fo'r de ud i gyden. Vera Mertens så nølende efter dem og listede lidt senere ind ad smøgen; der satte hun i løb samme vej som de, skønt hun ikke var inviteret med.

Tegningen var omsider færdig. Lidt modstræbende rakte Karina skitsebogen til Viktoria, men hun skottede adspredt hen efter rejseføreren. Sanders så stadig ikke op fra sit svære regnskab.

Viktoria betragtede tegningen. Ligheden var sikkert truffet, men stærkt fordrejet, udført i en fransk forfinet overdrivelse, blikket dulgt men dristigt, læbernes rene amorbue bævende af bevidst sensualisme. Billedet måtte virke æggende. Det var sikkert også, hvad Karina ville nå.

Viktoria rakte trods en nølende protest fra Karina tegningen til Sanders. Han betragtede den først lidt distraheret, derpå meget nøje.

"Ja," sagde han omsider. "Som tegning er den god." Han så hastigt på modellen: Opfattelsen var muligt en smule for meget i rokoko, mente han eftertænksomt. Hans øjne forlod i nogen tid ikke Viktorias. Hun følte sine sansers uro, heden i sine

kinder. Selv havde hun ikke søgt ham, han ikke hende. Men hun fornam i dette øjeblik, at hun udsendte varmen af sit væsen organisk, som en blomst udsender duft. Hendes nerver sitrede af behag.

Sanders vendte sig nervøst. Han mærkede hende uden tvivl, hans uro var åbenlys. Karina fik altså sin vilje – følte det sikkert selv, og bed læberne tættere sammen: hun var alligevel ikke glad! –

Sanders rejste sig i et sæt.

Han sagde et par ord om at afgøre regningen, samlede sine papirer og gik ind til restaurantens buffet. –

Karina blev siddende med armene foldet over brystet, øjnene halvt lukkede.

"De var ikke med i går på museerne i Milano," sagde hun. "Men jeg hører, at De havde fundet Dem en kavaler. Hvorfor tog De ham ikke med herop i dag?"

Viktoria smilede roligt: Nej, hendes kavaler var vist forhindret. Han ønskede at fremkalde fotografier. I virkeligheden havde Hermodsen tilbudt sin ledsagelse; hun havde ligeud sagt, at hun gik helst alene.

Karina smilede skeptisk, men sagde intet. Straks efter fik hendes blik på ny det moderligt, næsten madonnaagtigt milde:

"Jeg ville ønske," sagde hun, "at De ville prøve en dag at være med på vore vandringer med Ejgil Sanders!"

Hendes øjne blev tindrende og hede: "Muligt forstår disse småborgerlige folk, der er med os, ikke meget af, hvad de ser. Men jeg tror, at når *han* taler, vokser der ukendt længsel efter kunst og skønhed op i deres sind. Jeg følte det i går, da han førte os gennem kirken i Milano. Det var som at komme ind i en

forstenet verden – at vandre under hvælvinger af is og aske! Men så talte han. Kirken levede med et, søjlerne voksede, kuplen tonede. Ikke for ordene han sagde. De var kun så få. Men ved hans stemme! Alle i kredsen om ham følte det. Jeg så det i deres øjne.

Blot De var ikke med!"

Viktoria trak uvilligt på skuldrene:

"Jeg var træt. Jeg havde søgt mig en hvileplads gemt i en af stolene."

"Ved De," sagde Karina langsomt. Hendes kinder rødmede hektisk. "Ved De, hvorledes jeg ser ham: Som San Christoforo. Han er færgemanden, der bærer vejfarende på sine stærke skuldre over floden – alle dem, der ikke selv kan finde vadestedet eller er for små og uden kræfter!" –

De sad begge tavse, indtil Sanders kom tilbage. –

Samtidig kom de to russiske drenge i løb fra gyden.

Sanders nikkede til dem og lo:

"Jeg synes ikke, I ringede!" drillede han.

Boris skulede: "Præsten kom og tævede os!" sagde han ondt.

Dmitri pegede på sin kind. Der sad en lille blårød plet. "Men jeg har ringorm," forklarede han. "Og præsten pillede sig med fingeren på næsen, lige da han havde ramt mig!"

Dmitri havde allerede smittet en kommunelærer hjemme, bekræftede Boris vigtig.

Sanders slap hastigt drengens fløjlskrave.

"Ved du, hvad en halvrusser er?" spurgte han drengen.

"Ja!" råbte Dmitri. "Det er sådan en som Boris og mig. Min fader hedder Frederiksen og har været typograf, men nu er han regeringskommissær i Leningrad, og min moder hedder Mira

Abramova. De er fraskilt og har byttet gårde, far er i Rusland, mor i Læderstræde, hvor hun har kasketfabrik. Og derfor er jeg en halvrusser."

"Nej," Sanders rystede alvorlig på hovedet. "En halvrusser er noget ganske andet. Først bliver du branket i tør hede, til du sveder sådan, at din hud kommer til syne, så bliver du skoldet i fugtig damp, til alt snavset er ude af dine porer – og af dine øren! Så bliver du pisket med et sæberis, der er lagt i saltlage, og endelig skuret med høvlspåner, til du er lyserød og yndig. Det er en halvrusser! Og sådan en tur har du og din broder længe trængt til – begge to!" –

Leende endnu indhentede Sanders Karina og Viktoria. Hans holdning var let og utvungen, han slentrede næsten som en skoledreng. Alle hans bekymringer syntes glemte.

De tog med funiculairen ned til det mellemste Bergamo, endnu højt over sletten og den nye by. De gik gennem den mørke fæstningsport og over en græsgroet kasernegård med hvide municipale facader kom de ind i det middelalderlige Bergamo.

Fra en terrasse foran seminariet så de endnu en gang ud over slettelandet. Grønt, inddelt af de snorlige landeveje, lignede det et stykke kanvas, spættet med de små hvide landsbyer, hus tæt ved hus på toppen af et lille bjerg – som myreæg, der luftes på deres tue. Karina nævnte dem en efter en, de skønne italienske navne: Monza, S. Giovanni Bianco og S. Pellegrino. Der fjernt bag bjergene gemte sig Como, og som en kniplingskant mod lyset: de fjerne søalper, blånende og blege.

Sanders var blevet stående, som fasttryllet af denne vide horisont. Viktoria fik den tanke, at han vist let faldt hen i pause.

Selv undte hun sig gerne sådanne hvilestunder midt i den rastløse dag. Det var så usigelig en lindring midt i kamp og kval blot et minut at glide ind i formålsløs dvale. Sanders stod fuldkommen plastisk med den ene hånd støttet på murværnet, hvilende alene i venstre fod.

Der var naturlig ligevægt over hans holdning nu. Hun havde ingensinde set ham så utvungen indolent! Hun huskede hans bekymrede, næsten surmulende mine før. Da havde han grundet over karavanens regnskab. Hun havde sympatiseret med ham: Hun mindedes med gysen sine egne svære regnestykker, inden hun resolut brød ud, – og ganske vist var håbløs insolvent! Hun indstillede sig nu – som Sanders på blot at stå her et minut og stirre ud og glemme det triste, besværlige eller frygtelige der omme bag hendes ryg, – blot dvæle, indånde den friske luft – og stirre – stirre.

Karina blev utålmodig. Hun begyndte at le – lidt hektisk, fandt Viktoria. Karina satte i løb. "Kom, lad os gå hver sin vej til domkirkepladsen. Hver ad sin gyde! Hvem kommer først?"

Hun smuttede hastigt omkring et hjørne. Også Sanders lo nu med og gik rask ned ad næste gyde. Viktoria var nødt til at tage legen op.

Modfalden gik hun ind i den nærmeste smøge, der vandt sig mellem de middelalderlige huse, irrede grønt af blyrendens tagdryp, overgroede med urter. Hist og her var et gitret vindue, nu og da et afbleget helgenbillede. Hun så gennem kælderhuller ned i husenes grund, hvor i mørke uhumske kamre mellem pjalter og halm en familie bag en las sækkelærred sov til middag i en søsterseng. Seks par nøgne fodsåler strittede på rad frem under den fede dyne.

Pludselig var hun på domkirkepladsen. Hun passerede en vandløs fontæne: fire højtidelige løver i kreds omkring en kumme. De gik under gamle arkader, hvor stentavler viste navne på bergamaskere, der var faldet i Garibaldis felttog og i verdenskrigen. Lidt fra, på trappen foran et kapel, hvis front var som et kniplingsværk af marmorornamenter, blomstrende om vinduers og loggiaers kandelabersøjler, stod Sanders og Karina.

Karina vendte sig smilende overgivent. Hendes hånd var trygt og fortroligt lagt over Sanders arm.

"De var længe undervejs! Kom nu ind og se Colleonis kapel!

Her," vedblev hun, "har Bartolomeo Colleoni, den berømte condottiere år 1476 ladet Amadeo bygge sit mausoleum. Men det er hans datters sarkofag, Sanders ønsker at vise, særligt til Dem."

Sanders løftede øjenbrynene en smule. Men han tav, og de gik sammen ind i kapellet. Lyset var svagt herinde, foran en madonna ulmede en lille lampe, et gyldent tusmørke slumrede under den høje hvælving, men rummet var smalt som et kammer med sine paneler af sjældne træsorter, lagt i gult og grønligt mosaik. I nichen foran en sorthvidt tavlet marmorvæg hvilede over låget på den lave sarkofag, mejslet i stenen, Colleonis datter, med de fine hænder korslagt over sit skød. Kjortlens slanke folder dækkede hendes fødder helt.

"Se," sagde Karina. "Hun var Colleonis datter. Hun hed *Medea Colleoni*." Hun tilføjede: "Hun døde af brystsyge ganske ung." –

Viktoria betragtede skulpturen. Medea Colleoni smilede, men kun ganske lidt, hendes mund syntes dybt erfaren, men havde dog næppe nydt. Muligt havde hun foregrebet livet i sine

drømme. Nu hvilede hun forstummet her. Kjortlens lange og stivnede folder, profilens strenge linje viste ro og renhed.

Medea var så uigenkaldelig død, snehvid trods det gyldne lys herinde. Og dog var det som drømte om hendes læber en sagte utålmodig tvivl. Som ville hun en dag gribe om sit stenlejes kant og søge at rejse sig. Hun var alligevel ikke død. Hun sov, fordi hun endnu kun var af marmor.

Viktoria mærkede med ét, at det ikke blot var på Medea Colleoni, de to andre så. Hun følte Sanders blik fra sarkofagen glide hen til hende selv, idet han sammenlignede begges profiler, – som da han nylig havde bedømt Karinas tegning. Også Karina fulgte hans blik. Hun nikkede henimod Viktoria, dernæst mod den sovende Medea.

"Ja," erklærede hun langsomt, – "den lighed er bedre end min tegning!"

Sanders trak brynene i vejret, muligt fordi han fandt Karinas ytring ilde anbragt, muligt blot fordi hun overhovedet brød tusmørket her ved at tale. –

5

I Pisa tog Sanders med sit selskab ind på et albergo for italienere i en lille sidegade bag jernbanestationen. Denne gang kom hr. Peters og protesterede: "Jeg har selv haft hoteller," sagde han, "fra Kapstaden til Assuan og fra Buenos Ayres til Batavia og har endogså samtidig drevet sommerhotel ved Hammeren på Bornholm, så jeg ved, hvad hoteller er! Jeg har boet på hotel i Damaskus, hvor arabiske handelsrejsende sad til bords med mangelfuldt dresserede abekatte på skulderen, og hvor der, hvad værre er, boede grækere! Men aldrig har jeg set mage til det hotel, De byder os her. Alene den serverende tjeners negle er et særsyn af snavs og det skønt de daglig dyppes i suppen!"

Sanders trak på skuldrene. Han havde ikke lovet og ikke efter prisen for selskabsrejsen kunnet levere førsteklasses hoteller.

Vera Mertens, der stod i nærheden, vendte sig i et fornærmet sæt: Hvad havde det med rejseprisen at gøre? Ganske vist gav den, set for hver enkelt ikke så stor en indtægt; men deltagerne var tredive, – og sammenlagt blev det dog til en masse penge!

"I hvert fald," brummede hr. Peters, "må det ikke fortryde Dem, Sanders, om jeg vælger mig et europæisk hotel for egen regning!"

Peters gik derefter over jernbanepladsen til Grand Hotel Continental, hvor han bestilte værelse med separatbad.

Hotel Felicita, hvor rejseselskabet boede i de to dage, som programmet opførte for Pisa, var ret uroligt og mest søgt af nygifte. Den morgen sad der tre unge brude nede i caféen, hver i sin halvmørke krog på væggens lange plysbænke, natteblege

under rosa-pudderet og gabende uudsovet bag hver sin lille kniplingsklud, en af dem med højlydt hikke. Brudgommene vippede på rørstole, hver en smule på afstand fra sin brud, de raslede med deres nøgler i bukselommen og så mut ud i luften, idet de skottede i smug med lange blikke til hverandre. Lidt efter sad de da også alle tre samlede ude i baren, meget højrøstede ved et glas hvid vermouth og spillede domino. Brudene blev hver i sin krog som før, slappe og slatne som kjoler ophængt i en garderobe. –

Sanders selskab marcherede ud til den daglige ration seværdigheder. De havde alle haft en frygtelig nat og listede som søvngængere over torvet. De gik gennem den stille by ad alléer af kulsorte plataner. Æsler med læs af grønt blev ført forbi, ringlende i drømme med deres bjælder.

Ved tolvtiden nåede selskabet omsider domkirkepladsen. Der traf de hr. Peters, som lige havde indtaget sin lunch på Continental og derfor var veloplagt og lystig. Han stod tæt ved det berømte skæve tårn, og da kolonnen viste sig, stillede han sig ind under tårnets hældning:

"Værsgod! Nu kan De godt passere!" Han stod der hvidvestet og i sin lange sorte redingote, skrævende vidt med de umådelige fødder i støvler så brede som barnevognskalecher. Han stemte hænderne mod de mægtige marmormasser. Han lo: *Han* holdt tårnet oppe! Men netop nu så det ud, som havde det skæve tårn for alvor overvægt. Og alle gik rundt og udenom til den anden mere sikre side. –

For sløjdlærer Rasmussen var dette skæve tårn et generende og yderst absurd problem: Der var tvende muligheder: Enten var det bygget skævt med vilje, og så var det en arrogance uden

lige at en hjerneløs arkitekt, der tænkte, at han satte en rekord blot ved at sætte tingene på skrå. Eller også var tårnet ved et uheld sunket ned i venstre side, og så var arkitekten en elendig fusker, der ikke kendte de elementære fundamenteringsregler –! Videre var det tegn på, hvor rådden og svampet den italienske jordbund var – den, som havde avlet malaria og d'Annunzio, – og som forgæves ved jordskælv søgte at ryste sine parasitter af sig!

Værst var dog, at man, som rejsebogen sagde, ikke kendte skævhedens årsag. Det var at stille betragteren i samme skæve og absurde stilling som selve dette tårn. Al indstilling blev umulig!

Rasmussen blev siddende på det lave murværn, der hegnede om tårnet. Problemet nagede ham, det kom igen, og han blev det ikke kvit! En italienerdreng, som tilbød ham et postkort af det skæve tårn, fik et rap af hans spanskrørsstok. –

De andre var efter den svimlende tur på tårnet vandret ind i den lange klostergang om Pisas berømte Campo Santo. Kirkegårdsgræsset lyste køligt omkring de sorte cypresser, der som sørgefaner stod rejst i jord fra Golgata. I den lange korsbuehvælvede vandregang var på de mægtige vægge over kristne kapeller og sarkofager fra antikken de blegede gamle fresker: *Dødens Triumf*.

De ti medlemmer af den evangeliske afholdssekt dannede bagtroppen i selskabet, som Sanders førte op igennem klostergangen. De modtog indtryk mere trægt end de andre og sakkede derfor stadig bagud. De gik tungt og massivt i deres svære, men nyblankede støvler, mændene i deres tykke, blå søndagscheviot, der endnu havde en dunst af beg og fisk fra

dagligtøjets nærhed i klædeskabet hjemme. Damerne havde i Milano købt sig kinesiske parasoller i sommerfuglefarver for solens skyld.

Sagfører Rold, der anførte flokken, holdt sig forbeholdent tilbage fra den egentlige rejseleder. Rold havde planlagt rejsen for den lille udvalgte lokale kreds af de mere velhavende indenfor evangelie-sekten. Han havde taget rejsen i entreprise, og opnået rabat med gratis befordring for sig selv – for massetegning af deltagere i det Sanderske rejseselskab. Han så frisk og djærvt og med rigeligt humør også på religiøse sager. Han fandt det gavnligt, at menigheden så sig om i verden. Dels vidnede den, hvor den kom – navnlig her i sydens vindrikkende og katolske lande, – dels lærte de udvalgte, hvor usselt det stod til med det øvrige Europa. – han purrede sig oprømt i sit tætte krølhår, han svedte tappert men nøjedes med at åbne et par knapper i sin torades vest. Han ordnede sit flagreslips og slyngede drabeligt over skulderen det par vægtige overstykker, han ridderligt bar på for de to ældre damer af den lille menighed. Han var altid hjælpsom og galant overfor gamle og svage. De to unge koner, som hørte til et par tavse brødre, en møller og en hedeplantør, og som gik ærbart, men med mutte miner side om side bagved deres mænd, viste han en lidt adspredt, men dog ret venlig høflighed.

Flokken havde længe betragtet de svære jernlænker, der i middelalderen under krigene havde været brugt til afspærring af Arno-løbet op til Pisa, men nu var ophængt i en niche her på muren. Fiskeeksportørerne drøftede kyndigt vægten: Det var første klasses kætting.

Ikke langt fra var et kalkmaleri, der forestillede *Helvede*. Sagfører Rold havde hjemme fra studeret disse fresker i sine rejsebøger og særligt omtalt dette billede for sine rejsende. Han tænkte altid, sagde han, når han forestillede sig Helvede, på et par strenge knøseår til søs og i sydamerikanske havne med alt slags udskud, – inden den åndeligt vakte herredsfuldmægtig tog ham fra sognet og satte ham på sit kontor.

Helvedsfresken her på muren overtraf dog langt, hvad selskabet havde drømt om. Her i den skørnede, men fortræffeligt udbedrede kalk skelnede de, da de tæt skulder mod skulder gik maleriet efter i detaljer, de frygteligste straffe: afhugning af legemsdele, flåning, bid af kvælerslanger, kogning i beg, udsultning ved et velbesat frokostbord, spidning, stegning over sagte ild, og en uhyre, vortet og lodden djævel, der med tre sæt tænder åd tre ad gangen. Flere af synderne lignede folk, de kendte hjemmefra.

De passerede en freske, der forestillede pesten i Pisa: Døden fløj triumferende på sorte vinger med sin le og høstede. Ligene lå hen langs jorden som mejede neg, blå, gabende og stive.

Foran billedet stod hr. Peters i tanker med hænderne i glacéhandsker, trods varmen, samlede på ryggen. Hans umådelige krop skjulte næsten hele billedet.

Rold bad ham høfligt flytte sig en smule.

"Hvorfor?" spurgte Peters over skulderen: Hvad fornøjelse kunne nogen have af at se på lig?

Han lod sin enorme brystkasse syne bag redingoten: "Se hellere på mig! Jeg er fyldt med vitaminer."

Sagfører Rold smilede og lagde hovedet let på skrå. "Muligt en tid endnu!" henkastede han sagtmodigt.

Hr. Peters trådte et skridt nærmere hen imod ham.

"Hvad mener De?" spurgte han meget skarpt.

Sagfører Rold gled forsigtigt en smule baglæns: Hr. Peters skulle dog – som alle andre –! lo han og pegede på dyngen af de døde.

Peters løftede stemmen drønende: "Hvad skal jeg!" Han slog sin stok voldsomt imod flisen: "Må jeg frabede mig Deres uforskammetheder!" Han trak hatten voldsomt ned i panden. "Det kunne jo være, De tog fejl!" mumlede han forbitret og skred majestætisk igennem klostergangen.

Klemt inde i klumpen af den lille menighed havde Sarah Zeeb, den unge grønlænderinde længe stået og trippet sig træt. Hun blev altid filtret ind i klynger og kunne ikke siden komme fri, hun var så spinkel og lille, for lidt iøjnefaldende og kom derfor altid ind i trængsel. Men nu dukkede hun sig ind under de stive albuer og fik snoet sig ud. Hun var skræmt af de skrækkelige billeder på væggen, og ganske særligt af det, hr. Peters havde sagt. Nu var hun vis på det, hun havde tænkt sig om ham. – Billedet fra helvede havde hun kun et øjeblik turdet se på. Men det var ganske som kateketen hjemme i Umanaq havde beskrevet. Hun var derimod ikke bange for at se de døde. Dem havde hun set så ofte, – først oppe på bopladsen ved Melvillebugten, da hun var barn. Der lå de døde netop i bunker som her på billedet, den gang der var scarlatine, og ligene blev samlet i bundter og lagt på slæder for at køres over isen ud til en ø, hvor der fandtes store sten til dække imod bjørnene.

Og siden, da hun var på fødeafdelingen, havde hun ofte nok svøbt døde patienter ind i lagner og endogså set dem blive obducerede af prosektoren nede i sektionsstuen. Og det

endogså dem, hun havde kendt og plejet, tit i flere måneder, før de døde. Værst var det, når et af de småbørn, hun havde plejet, svøbt og flasket, – en af de små nyfødte på afdelingen, – gik bort. Sarah kom til at tænke på et af disse børn, hun ganske særlig havde elsket. – –

Hun frøs og begyndte at klynke, men ganske småt; de andre måtte ikke mærke det. Hun var stadig bange for hr. Peters, hun bestemte hellere at vente udenfor på torvet.

Men da hun kom ud på den grønne plæne foran kirken, følte hun sig endnu mere ensom og bedrøvet. Hun længtes hjem til Umanaq. De to store kupler og de hvide marmorfløje mindede om de hvide bjerge hjemme.

Hun følte sig så ene hernede i Italien. Desuden havde hun forkølet sig. Hosten var blevet værre i de sidste dage, vistnok af varmen, og fordi frk. Mertens havde fået hende til at klippe håret. Hun havde troet, hun var moderne nok i sin nye grønne forårsdragt med den lige linje og uden ærmer. Men i Milano forklarede frøken Mertens, at ingen brugte lang frisure nu. Frøken Mertens var derfor så venlig og tog hende ind til en frisør, hvor Sarahs svære hår blev klippet kort og onduleret i franske bølger. Men fra det øjeblik frøs hun bestandig og havde tilmed hver aften temperatur.

Det var brændende hedt at stå her i solen. Sarah sneg sig derfor over i skyggen af en lille smøge, der løb ud til pladsen. Hun følte sig så alene. Ganske vist havde alle damerne her på rejsen straks i begyndelsen været gode imod hende, også frøken Vera Mertens. Hun var blot vred, når Sarah udtalte dansk lidt anderledes end de andre danske, og især når Sarah sagde *hun*

om en, der var en mand, og *han* om en, der var en kvinde; for i Grønland gør man ingen forskel. Det var ikke let at huske på.

Frøken Viktoria var den smukkeste dame, Sarah nogensinde havde set. Selv på fødeafdelingen, hvor selvfølgelig netop de, som mændene havde syntes var de kønneste, blev indlagt, havde hun ingen set så kønne. Men til hende turde Sarah ikke nærme sig. Frøken Viktoria gik altid for sig selv i dybe tanker med øjnene dækkede halvt af de lange, mørke øjenvipper. Den unge student frøken Kirsten var sikkert alt for klog, til at Sarah turde tale til hende, skønt hun ellers lo så venligt op mod solen. I nogle dage gik Sarah derfor med de to russiske drenge; men de kom med uartigheder: spurgte om, hvad det var grønlænderne vaskede sig i, og om hun svedte tran.

De eneste helt venlige var et par ældre fruer, der om aftenen lod hende komme ind i hotellets spisestue, hvor hr. Rold lod dem synge salmer af en sangbog. I deres kreds holdt Sarah mest af at være. –

Det var vidunderligt at rejse her i Italien, fandt Sarah, det mindede tit om somrene i Grønland. Ganske vist var her flere træer, selv om her ikke var de brede bøge, hun havde set på skovtur med kandidaterne og de andre læredøtre oppe i Danmark. Men solen hernede i Italien lignede den hvide vårsol hjemme i Umanaq, og her var de samme grønne og stejle skrænter med mos og store sten. Oppe i Grønland kunne det også myldre i græsset med hvide, gule, blå og røde stjerneblomster – stenbræk, valmuer og ranunkler! De hvide kalkede huse her kunne godt være sneblok-husene der hjemme. Folk hernede gik nu i sommertiden ganske som hjemme med færrest mulige klæder og var ligeså mørke i deres hud. Og her

vrimlede af børn, der kiggede frem fra en las teltlærred, der var ophængt for en dør.

Sarah kom næsten til at græde ved at tænke på alle Rigshospitalets småbørn. Det gik lidt for vidt med hendes børnetossethed! havde overlægen sagt: "De har vist børn på hjernen, Sarah!"

Men professoren havde også klappet hende mildt på kinden og set på hende længe og alvorligt. Han havde netop efter overjordemoderens anmodning hørt på Sarahs lunger, men heldigvis intet hørt uden lidt raslelyd, der skyldtes halskataren, som var blevet kronisk, og hvis hun ikke var forsigtig, let kunne gå i bronchierne! –

Og nu efter eksamen havde kandidaterne og alle lægerne skudt sammen for at forære hende rejsen. De havde stemt om det på kandidatgangen ved deres frokost: Sarah skal en tur til Syden! Hun skal ned og slikke solskin en gang for alle, når hun nu snart skal op til Umanaq – eller måske til det aller yderste distrikt ved Thule! – og leve i tredive grader under frysepunktet og et halvt års nat. Vi vil fylde Sarah med solskin, til hun har nok for tyve lange vintre! Sarah Zeeb! Vi vil lave Dem til en termoflaske! Vi vil tappe sydens solskin skoldhedt af i Dem og sende det til Grønland. De skal være en ambulant kuvøse for de forfrosne småbørn i Nørre Polarkreds, Fødeafdeling B! –

Sarah længtes efter den tid, hvor hun skulle derop og hjælpe de stakkels grønlænderkoner. Hun huskede fra sin barndom ved den lille boplads, hvor usselt de havde levet, hvor frygteligt og uhygiejnisk det gik til, når nogen fødte, – hundrede gange værre end hvad hun havde set på den udgående fødselshjælp med reservelægen ud til en barselpatient, der fødte i et

kolonihavelysthus med snefog ind gennem sprækkerne og uden andet børnetøj end gamle aviser.

Men oppe i Etah, inden Christoffer Henriksen Abagosen, der var *kivfak* ved *Handelen*, hentede hende med hundeslæde den store hungervinter, havde hun set sin moders søster føde på briksen, omgivet af de tre andre familier, der boede i vinterhuset, mens tantens mand, fangeren Aqutoq sad bagved hende og klemte om hendes underliv for at lette veerne. Og rundt i huset gik en angakok splitternøgen og sang trommesange eller skiftede amuletterne på barselkonens mave. – Men det var jo også uciviliserede grønlændere og højt mod nord i hedningelandet.

Der skulle Sarah op og virke nu, hun havde sin eksamen og bestalling som kongelig dansk autoriseret fødselshjælperske, helt oppe i Orqordlit, hvor der er læ for de vestlige vinde.

Men først havde kandidaterne overrakt Sarah en pilleæske, hvor der stod:

Rp. Sol. Italian. 5 spiseskefulde daglig.

For frøken Sarah Zeeb.

Og i pilleæsken lå et lille stykke papir som gjaldt for mange penge. – Så havde reservelægen fortalt Sarah, at nu var alting ordnet. Hun skulle rejse med et selskab, der blev ledet af hr. Sanders, der var en god bekendt af reservelægen. Men også Sarah kendte godt hr. Sanders. Hr. Sanders havde været i besøg på Fødeafdeling B. Mænd måtte ellers ikke komme her, hvor de hemmeligt fødende lå. Men han var blevet hentet særligt, fordi en fødepatient, han kendte, skulle dø: den unge pige, som havde nummer 79, og hvis nyfødte drengebarn var betroet til Sarahs pleje.

Patienten havde lidt så slemt, blodtabet havde været frygteligt. Overlægen ville prøve transfusion.

Sarah tilbød sig straks: Jeg er rask og stærk. I må gerne tage mig, så nummer 79 kan leve og få sit barn at se! – Men overlægen smilede: Eskimoisk blod indført i europæisk? Den blanding gik vist ikke! Så blev hr. Sanders tilkaldt, han havde kendt den unge pige en gang, men barnet var alligevel ikke hans. Hun havde, fortalte de andre læredøtre, forladt ham med en anden for flere år tilbage. Blodet blev så taget fra hr. Sanders. Sarah havde set ham, da det var forbi. Han var så høflig og venlig mod dem alle. Han vidste jo, at transfusion blot er en bagatel, og var kun urolig for den unge pige.

Patienten døde henad aften.

Forblødningen var blevet ved; hun blødte med hans blod nu! Hendes hjerte slog ikke til. Først da livet ebbede ud, fik Sanders lov at komme ind i stuen, hvor hun lå, og da var hun bevidstløs. – Således døde den stakkels nummer 79. –

Barnet var straks bragt ind i varmestuen og lagt i kuvøse. Der havde Sarah plejet det i fire dage. Så døde også det. Det drømte sig ind i døden, det klynkede aldrig, det visnede blot og svandt hen som en lille bleg og kuldskær blomst.

Sarah havde grædt for de andre læredøtre inde i samlingsstuen: "Å, jeg er så bedrøvet, min lille blomst er visnet! Han var så varm og buttet, når jeg tog ham i mine arme. Nu er han kold og død!" –

Sarah gemte endnu i sit syskrin det lille bændel, barnet havde båret om sit håndled, med moderens nummer – som alle fødeafdelingens spædbørn får straks fra fødselsøjeblikket; – ellers kan de jo let forbyttes! Dette lille bændel, tænkte Sarah, vil

jeg tage med op til mit distrikt som amulet for andre småbørn, der skal fødes. Måske vil sjælen af lille nummer 79, der nu hjemløs og uden hvile flakker om, så tage bolig i et af disse små nye børn. –

Siden havde Sarah plejet mange børn på Fødeafdeling B, – og mange, som hun havde elsket, – en gang en lille pige, som skønt moderen var hvid, var halvt en neger, – og en anden lille stakkel, der var født næsten uden hud og klynkede sig til døde gennem fire frygtelige døgn, men som da døden kom, blev skænket til hospitalsmuseet og nu stod i et glas med spiritus på en hylde for sig selv.

Mest tænkte Sarah dog på nummer 79. Hun havde taget ham op af kuvøsen og holdt ham tæt ind til sin varme hud, men han var som en lille snedråbe, der ikke kan tåle livets varme og smeltede på hendes bryst. –

Sarah blev på ny urolig. Solen brændte helt herind i skyggen, hvor hun stod. Det var bedst at gå hjem. Hun fulgte smøgen et lille stykke, men kendte ikke vejen, hun valgte en sidegade på må og få. Hun forvildede sig her i disse solhvide gyder, hvor skyggerne fra husene lignede sorte pytter, hun kunne ikke rigtig lide at træde i dem, det var som våger i rådden is, sprækker og strømflænger ned til det dybe sorte hav … Men solen brændte, den sved i nakken, hvor hun var barberet nøgen, hvert øjeblik måtte hun stå stille for at hoste. Så var det vist alligevel mere klogt at smyge sig ind i de snævre sidestræder, der lå helt i skygge, – selv om der var skummelt. Fede koner, blot i skørt og chemise, sad på de lave dørtrin og stirrede på hende med onde øjne. De havde hugtænder ud af munden og langt hår om hagen.

Men nu bestemte Sarah, at hun ville lege, som da hun var barn: at hun var en lille sæl, der var kommet bort fra sin moder og svømmede vildsom om i renderne mellem drivis. Hun måtte være rask, for bagved kom kajakkerne. Hun kunne høre fangerne råbe til hverandre: Her er sæl! Her er sæl! Og langs isen sad tykke hvalrosser med hugtænder og knurhår og hvæsede, fordi hun havde vækket dem af middagsluren. –

Nu pinte det ikke mere i hendes bryst, og blot hendes kinder brændte. Solen oppe over iskanten lignede et ildhjul, som det hun havde set en dag, reservelægen havde taget hende med i en stor have med mange hundrede mennesker, hvor der var musik og store ildhjul og raketter over himlen. Hun tænkte altid stolt tilbage på denne dag: Hun havde siddet foran et sommertelt og solgt lodder til en grønlandsk dukke inde i den store koloniudstilling og havde talt med dronningen; og en prinsesse havde følt på den perlebroderede blårævspels, Sarah havde lånt af komitéen. Morsomst var den leg at sidde ganske stille foran teltet. Så kom børn og rørte ved hendes næse med pegefingeren for at se, om hun var voks. Og om aftenen tog reservelægen hende med sig til det store bal i rådhussalen, hvor hun måtte vise komitéens damer grønlandske springdanse og lære dem trin for trin.

Pludselig så Sarah, at hun var nået ud af gyderne og nu var på en åben eng, der gik helt ned til floden. En mængde koner stod langs bredden, opskørtede i vand til knæene og vaskede tøj. De bankede det med tykke stokke og skreg op og skændtes.

Men i græsset om dem myldrede børn, større og ganske bitte små; de legede eller sad blot på deres haler, hvis de var for små og endnu ikke kunne lege.

Sarah mærkede en knugen i sit hjerte: Hun kom til at tænke på Fødeafdeling B.

Hun huskede alle de små bløde og runde barnekroppe, hun havde svøbt og pudret og lagt i ble; – hvor duftede de ikke sødt og varmt og dejligt! Sådanne sprællende små patteunger med en lille våd og lyserød mund, der lukkede om hendes finger. Hvor var de ikke buttede og ganske hvide, det var rigtige danske småbørn. Men hun havde i sine tanker, og når hun ganske sagte talte med dem, givet dem grønlandske navne: Poneq, der betyder "smør", eller "Nuloq" lille numse!

Sarah satte sig ned på skrænten. Hun græd en smule og hostede, men hun sad gemt i skyggen af en busk; konerne kunne ikke se hende, – her hvor hun sad og ikke undte dem deres børn. Hvor havde de dog umådelig mange børn!

Sarah rejste sig og gik videre langs floden. Der var endnu en vaskeplads og endnu flere børn. Nu vidste hun, hvor hun var: der bag den åbne eng var haver, og en af dem hørte til hotellet. Nu gav hun sig bedre tid. Der legede en flok småbørn med en kludedukke; de hørte til en radmager hæslig ravnemoder, for nu ruskede hun i den mindste og slog ham af al sin magt i hovedet med banketræet – ganske uden grund!

Men lidt fra, for sig selv, sov i skyggen af et buskads en lille dreng, sikkert knap et år, ganske nøgen, blot med et stumpet lille forklæde bundet om halsen. Der sad fede fluer tæt over den lille krop. Men han sov alligevel. Det var et sundt og frejdigt barn! –

Sarah tænkte, at denne lille dreng kunne være det stakkels døde barn fra Fødeafdeling B, den lille nummer 79. Han kunne, om han havde levet, have haft netop samme alder, og hvor var

han ikke blevet rund og lyserød og rask! Uvilkårligt flyttede hun sig lidt længere bort fra barnet.

Buskadset gemte både barnet og hende selv for moderen, der nu på sine tykke brune ben stod og stampede i vandet, hvor hun skyllede chemiser. Hvor turde hun lade sit lille barn ligge her alene! Men hun havde jo altså også nok af børn, mindst seks, fik Sarah regnet ud! – Sarah havde haft sit eget navn til det lille barn, der af de andre plejersker kun nævntes med sin moders nummer: 79. Hun havde i sine tanker kaldt barnet for "Mælkesut".

Sarah tænkte netop på navnet nu og kom voldsomt til at ryste: Thi nu vidste hun, at navnet i dette øjeblik var ganske nær herved og forlangte bolig i et nyt og levende lille barn.

Dette navn "Mælkesut" havde Sarahs bedstefader heddet, da han levede, og siden havde navnet ikke været båret af nogen. Og skønt Sarahs bedstefader for længst var død oppe i Etah, hvor deres boplads dengang var, så var dette navn endnu levende og til, – men hjemløst her på Jorden, det flakkede om og havde intet legeme, hvor det kunne bo! Sarahs bedstefader var en stor og anset fanger og hed fra fødslen med sit grønlandske navn Tiakasik, hvilket betyder *grimme hansæl*, men da han som lille bitte barn blev døbt af missionæren tilligemed sin moder og begge hendes mænd, så bad de om, at barnet måtte blive døbt med navnet Mælkesut, – hvad han den gang holdt så meget af! – og missionæren gav ham derfor navnet Malchisua, – for sådan hed Sauls søn i Bibelen! –

Men bedstefader blev borte en forårsnat på isen; man fandt kun hans fødder, som bjørnene havde levnet. Siden da var hans navn en hjemløs navnesjæl, der flakkede fortvivlet og uden hvile

om og ventede på at blive givet til den næste lille dreng, som skulle fødes i familien. Men der fødtes ingen dreng, tværtimod døde de pigebørn, der var igen, i den store hungervinter, – alle undtagen Sarah.

Sarah hulkede ved tanken: Den stakkels navnesjæl! Den gik nu i den kolde vinter, forladt og ene, og kunne ikke finde bolig. Hun havde så bestemt, at den lille nummer 79 skulle have heddet Mælkesut. Men som overjordemoderen havde sagt, da han lå død og svøbt i sin lille kiste: Det skulle ikke være! –

Men nu syntes hun, at bedstefaderens navnesjæl var rejst med hende herned til syden for at blive givet til et lille barn, hun fandt. Thi en navnesjæl har ikke andre til at hjælpe sig end en af sine egne. Og Sarah var familiens sidste! Nu syntes hun, hun kunne høre navnet flagre som en sommerfugl mod sin kind. Kaldte hun, ville det komme! Men hun vogtede sig for at sige navnet højt, – i femten år havde det ikke været nævnt, og man må ikke nævne en navnesjæl, før man kan give den boplads i et nyt og levende lille barn.

Men derhenne i ly af den mørke busk sov altså barnet, som Sarah vidste, Mælkesut så gerne ville bo i. Derfor var Mælkesut nu så nær, derfor hviskede det i hendes øre og strøg sig sagte mod hendes kind. Og Sarah ville også så gerne hjælpe. Den stakkels navnesjæl skulle nok få fred! I over femten år havde den flakket hjemløs om, – frosset og sultet og været så alene! –

Egentlig skulle navnet jo gives til den lille nyfødte samme dag, navlesnoren falder, og navnegiveren skal dyppe sin finger i vand og røre ved barnets mund. Men det var kun blandt hedningene, vidste Sarah, det måtte være nok at hviske navnet ind i den lilles øre.

Hvor sov han ikke sødt, som lå han her i varmestue, næsten nøgen i det grønne græs, blot med det lille forklæde svøbt om maven og den lyserøde bagdel opad besat med fluer, – men de mærkedes sikkert ikke, så fast sov lille Mælkesut! –

Ganske sagte rakte Sarah hånden frem og rørte med fingerspidserne ved den bløde varme barnehud. Hun kom til at ryste. Det var over en uge siden, hun sidst havde følt varmen af et lille barn. –

Hun så sig forsigtigt om: Nej, ingen havde set hende! Barnet sov som før. –

Sarah nikkede fornøjet.

Det blev sikkert ikke svært at tage Mælkesut med sig, uden at nogen så det. Barnets søskende stod i vand til knæerne og hjalp deres moder at vride vasken. De havde ganske glemt den lille broder. Det var desuden ikke danske, – og deres moder havde jo nok af børn! –

Sarah rejste sig hurtigt og gik over engen op til hotellets køkkenhave, hun smuttede ind ad bagdøren og op på sit værelse. Hun havde med sig på rejsen foruden sin lille stråkuffert en rygsæk, som overjordemoderen havde foræret hende til det brugte linned, men her i Italien havde Sarah omtrent ikke brugt sit linned, fordi her var så varmt; og rygsækken var derfor tom. Ganske vist havde den ikke rigtig form som en grønlandsk *amaut*, barnet kunne ikke være udstrakt i den, men måtte hænge med krumme ben. Men små børn holder næsten altid deres ben lidt krumme. Her oppe fra kunne hun kun skimte flodbredden med det udspredte vasketøj, men Sarah huskede, at en af de rejsende, hr. Thorsen havde en kikkert. Hun prøvede sin nøgle i hans dør. Den

passede. Gennem kikkerten kunne hun se lille Mælkesut som før i græsset bag den mørke busk. Der lå han som en lille edderfugleunge og blundede sødt i skyggen. Alle skodder på husene var lukket nu i middagsheden. Og på gaden var ingen folk. Konerne var stadig ved deres vask og langt fra busken.

Sarah bestemte, at hun ville gå til toget allersidst, når de nu mod aften skulle rejse. Når alle var i kupéerne, kunne hun hurtigt smutte ind i vognen bagest i toget, og ingen ville lægge mærke til, hvad hun havde i sin rygsæk. Sarah kunne en særlig kunst, hun havde lært af konerne i Umanaq: at stryge et lille barn, så det kom til at sove. Hun havde tit nok hjulpet plejerskerne med at skaffe skrigebørn til ro! Og forresten var det barn ikke til, som ikke lo, når søster Sarah bøjede sig over det og spillede med sin tungespids imellem tænderne. Så rakte ungen med sine små runde arme efter hendes kinder. –

Sarah fik sin rygsæk under armen og løb ned mod engen. Hun småsnakkede med sig selv: Hun morede sig over, hvordan det ville gå, når hun kom hjem til Umanaq med lille Mælkesut!

Først ville alle de gamle koner komme og le af fuld hals: "Men Sarah Zeeb! Har du fået et lille barn!"

Og Sarah ville le med og vise dem barnet: "Er han ikke sød og buttet som en lille sælunge! Nu har Mælkesuts sjæl fået et lille barn at bo i. Og hvorfor skulle jeg ikke have et barn for mig selv! Nu da jeg skal hjælpe andre med at føde børn!"

Og mændene ville komme og stå i klump og le: "Se, det er en dreng!" ville de sige. "Han vil nok blive en stor og dygtig fanger!"

Men så ville kateketen komme og blive meget vred: "Sarah!" ville han sige, "det havde jeg ikke troet om dig, Sarah Zeeb: at du

ville komme hjem til Umanaq med et barn, som er blevet til og født i synd!"

Men så ville hun le ham ud, fordi han kunne tage sådan fejl: "Det barn er slet ikke født i synd! Nej, du er ikke meget klog, kateket! Jeg har slet ikke født lille Mælkesut, og alligevel er han min!" Og hun ville danse og løfte lille Mælkesut, der sprællede med sine små nøgne ben. Og alle mændene ville le og slå sig på knæene og danse med, både store Ludvig og store Pavia. "Se, Paviasuaq, se, Ludvigsuaq! Det er min egen lille unge, min lille mælkeunge, min lille edderfugl!" Og hun ville tale dansk med barnet, for at alle skulle se, at det ikke var et grønlandsk barn, men et barn, som var bedre end alle andre! Hun ville kysse det og nusse det og kalde det ved alle kælenavne, som børnene på Fødeafdeling B blev kaldt for: "Min lille Bassebus! Ingen skal slå dig med et banketræ i hovedet. Min lille Tutte-Nut! De dumme grønlændere forstår ikke, hvad vi to taler om, vel? Mors lille Putte-lutte-lut!"

6

Sanders havde sluttet sin rundgang med de rejsende gennem Pisas Campo-Santo. Nu stod han i klostergangen lænet mod en murpille nær ved den antikke sarkofag, han sidst havde vist dem. Han samlede linjerne i sit foredrag. Han skildrede antikkens genfødelse i humanismens videnskab og i renæssancens kunst, dens nye blomsterskud i menneskerettigheder-kravet under den store franske revolution, dens vækst i bredden under vore dages demokratisk bevidste folkeånd. Han tav, han syntes at grunde over et ikke let problem.

Viktoria iagttog adspredt, mens han talte, snart ham, snart kredsen, der trægt holdt sig omkring ham. Frøken Karina og de tre veninder stod arm i arm. De mindede således om de stumme bronze-najader langs en springvandskummes rand. De lyttede berust til fontænen, de lod sig overrisle af dens væld. Viktoria smilede en smule over denne andagt. Kirsten, den unge kvindelige student, stod med barmen i rytmisk ånden, hendes store barneøjne drak, munden smilede bevidstløst. Hun lyttede sikkert med organerne alene.

Viktoria fulgte kun foredraget flygtigt.

Rejseføreren havde taget sit udgangspunkt i sarkofagen, hvorved han stod. Denne sarkofag var netop den samme, som med sit antikke relief, hvis motiv var myten om Phaidra og Hippolytos, havde givet den tidlige renæssances første mester, Nicolo Pisano, forbilledet til domkirkens berømte prædikestols-skulpturer. Han havde blot forvandlet Phaidra til Madonna.

"Således," sagde rejseføreren, "forenede grækernes kultur sig med middelalderens myter. Og af den blanding opstod vor folkeligt bevidste germanske og moderne stil."

Han skildrede for dem hele dette årtusindes tog af de germanske racers vandring i Europa, en oplagt og ivrig folkehær, der opsamlede alt af værdi, opsugede og omsatte antikken i lovgivning og i digtning, i håndværk og i kunst – nyskabte undertiden også selv. – I denne procession var omsider alle vundet med. Det var kulturens sidste vinding; den gav plads for alle! Var det ikke vigtigere end at kun få gik frem – selv om de kom videre end nu, da alle forlangte plads i solen! Måtte de manges mellemvej, det store flertals solide march mon ikke foretrækkes for ørneflugt af et par enkelte genier hvert århundrede? –

Denne rejse, lod han dem forstå, hvor de nu var med, den var blot en marchkolonne i den store folkespredning over verden. Kulturens kilder randt for alle nu, verdens porte var åbne for enhver. Derfor gik rejserne nu ud i øst og vest. Den rige og vældige natur, de skønne og ædle byer skulle ses af alle. De gamle sagnlande åbnedes for dem, der ikke før var med på marchen. Selv fra de fjerne halvt vilde lande kom folk og ville med. – Bar ikke alles længsler mod et ukendt lys – et ukendt land!

Lidt tøvende kom hans tale, fandt Viktoria. Muligt var han alligevel ikke helt naiv!

Det varede lidt, førend Sanders fortsatte.

Han spurgte, om ikke enhver af dem, der var med på denne rejse, følte i dybet af sit sind, selv om det ikke klart fandt sit udtryk, en stille higen mod et mål, en ubevidst retning, i hvert

fald savn. Sagtens hver sit, vidt forskelligt. Føltes det alligevel ikke ens, drev det ikke alle samme vej? –

Viktoria mærkede sig, at også dette kom som et spørgsmål. Hun smilede tilfreds: Han var altså ikke ganske sikker i sin sag! –

Hun tænkte træt: Hvad var vel hendes eget mål med denne rejse? I og for sig ganske klart: Gribe en chance, hvor den bedst var at finde, og ved alle midler. For at vinde – hvad? Frihed og luksus! Det var alt!

Og de andre her i kredsen! Hvad var mon deres rejsemål? Næppe store ting; hvad var den stille higen i deres sind? For de to gamle Fustis, for eksempel? De ønskede sig vist blot en ting nu: En stol, hvorpå de kunne sidde og hvile længst mulig tid! – Eller for manufakturisten Hermodsen. Sikkert havde han aldrig kendt til drømme udover dagen og vejen derhjemme i provinsen; intet i verden kunne vist friste ham til fantasier! Han havde sikkert nok i sit lille lager hjemme bag butikken, og hvad behøvede han vel mere?

Hvem af den hele flok gik om med åbent sind? De var i søndagstøjet, det trykkede dem, og det var alt!

De skelede forknyt til marmoret og tænkte på dynen hjemme, de gik sovende gennem renæssancen! – Hun så, at en af flokken manglede endogså: Den lille grønlænderinde frøken Sarah Zeeb. Hvad slags drømmerier skulle også kunne leve i hendes massive lille hjerne. Sikkert var hun hjemme på hotellet nu og apatisk lagt i hi på den brede italienske sovebriks. Hvad drømte hun vel om! –

Hendes tanker blev afbrudt ved at nogen lo. Samtidig holdt Sanders op at tale. Denne afbrydelse satte ham hjælpeløst i stå.

Viktoria så, at den, der lo, var sløjdlærer Rasmussen. Han sad bagest i kredsen på murkanten under en af vinduesbuerne. Hans latter klang imod hvælvingen, først blot hivende, men efterhånden fik den tilløb af alle sure safter i hans sind, den drønede.

Således plejede Rasmussen at slippe sit latterbrøl ud i lærerværelset, når en af de herrer kolleger ved frokostbordet begyndte at fable om, hvad de anså for ophøjet eller ædelt eller håbede for menneskeheden: Når lektor Møller havde vidnet om verdens frelse gennem Folkenes Forbund, eller når rektor Langberg snart krævede de store bogstaver udryddet af alfabetet, snart lovsang tyggemetoden, alle mavers redning, – så gravede Rasmussen begge næver dybt ned i sine bundløse bukselommer, strakte fødderne voldsomt fra sig, så hans rørstol knagede, og slyngede sin latter harsk og klaskende ud i lokalet som et bombardement med rådne æg. Kollegerne frygtede denne latter. Den var kvælende som giftgas.

Og nu sad han her på hug med hænderne på sine knæ og godtede sig i tanken om denne store karavane af halvt imbecile, som moderne pædagoger ville føre mod evighedens mål! Alle verdens usselrygge og idioter på vej mod himlene, lærerværelsets æsler og gymnasieklassernes lømler! De borgerlige fordummelsesanstalter åbnede deres afløb, de tusind små sjofle familiehjem i landet flød over, alle ville med i snavsets og pjattets overflod, alle borgerskabets rendestene løb! Hvorhen? Ud i Cloaca Maxima!

Sanders fortsatte ikke. Hans øjne trak sig sammen. Viktoria betragtede ham nøje. Hans udtryk viste den samme uro, som da hun i Bergamo havde set ham grundende over rejsens

regnskab. Den gang gjaldt hans bekymring kun budgettet, der åbenbart langtfra var i balance. Nu slingrede sikkert også hans tro på selve sagen. –

Frøken Karina, så hun, var blevet lidt blegere. De tre veninder trykkede sig ængstet arm i arm. Hele den øvrige skare trippede nervøst blot for at komme videre. De gik splittede, alle irritable, åbenbart sultne videre gennem kirkegårdens korsgang. –

Da selskabet kom tilbage til hotellet, skilte Karina sig fra de andre og kom hen til Viktoria: "Jeg vil gerne på en udflugt ned til Middelhavet. Til *Marina*. Det er kun en kort vej med en løjerlig lille dampsporvogn. Vil De med? Jeg ville være meget glad ved Deres følgeskab."

"Godt," sagde hun, da Viktoria erklærede sig rede. "Tak, fordi De vil. Nu beder jeg hotellet pakke vores aftensmad ind. Vi kan spise i den pragtfulde pinjeskov nede ved Marina."

Da de var nået til kysten, tog de plads i græsset under skovens yderste pinjer, de sad med fødderne på strandens små hvide kiselsten. Middelhavet lå monotont, farveløst af lys derude.

Karina skrællede en af de kæmpestore appelsiner, de havde med fra Pisa. Hun lagde skallen i en lang spiral henover sine håndled.

"Se," sagde hun, "den ligner en lænke." Hun rykkede til. Den brast. Hun delte en anden appelsin uskrællet midt over og rakte Viktoria den ene halvdel: "Den skal drikkes som af en kop." Hun smilede: "Alt her i syden er kun saft og sødme!

– Ejgil Sanders," sagde Karina pludselig, "hører for mig til her i Italien. Som pinjerne og orangerne. Her traf jeg ham

første gang for to år siden." Hun tilføjede: "I Rocca del Papa."

Viktoria havde følt en for hende ellers ukendt trang til at betro sig til denne store blonde pige, der dog vel næsten var en halv snes år ældre og tit i sit blik havde noget moderligt og varmt. Hun følte sit hjerte knuget og beklemt, syntes ikke, hun kunne bære sin skæbne videre uden lindring eller råd.

Men Karina var urolig og nervøs. Hun sad og rykkede græsstrå op. "Jeg troede, det var hjertegræs," sagde hun vredt, "men det er en helt fremmed græsart. Hvad mon det hedder?"

"Det ved jeg ikke," sagde Viktoria. Hun lænede sig træt tilbage. Alt her blev fremmed og ligegyldigt, syntes hun fra dette øjeblik! Og hvorfor tale til Karina om sine sorger! Hun havde jo sin egen byrde!

"Jeg fortalte Dem," Karina begyndte at binde en kæde af dette ubekendte græs – "at jeg mødte Ejgil Sanders første gang i Nemi."

Hun kysser hans navn, hver gang hun nævner det, tænkte Viktoria. Således har jeg aldrig følt ved noget navn.

"Jeg gjorde først hans bekendtskab ved vort andet møde," vedblev Karina.

Hun tav, som gennemlevede hun det savn, der lå imellem.

"Tredje gang," sagde hun omsider, "traf vi hinanden på Sicilien – i Taormina.

– Har De nogensinde," spurgte hun, "arbejdet sammen med mænd? De har haft mænd til kammerater på kontorerne, tænker jeg. Jeg har haft dem som kammerater i min kunst."

Hun tav et øjeblik.

"Ved De, Viktoria," hun brugte første gang fornavnet, "at vi moderne kvinder, der har vort erhverv og er brudt ind i

mandens rækker, – vi opnår blot en ting; at manden ophører at arbejde for os. Kender De mænds smil, når de passerer os på et kontor eller ved vort staffeli? De smiler, fordi de tænker: Nu har vi i fem tusind år trællet og slidt for jer! Nu er det jeres egen tur!

Kender De mænds bestandige forbehold, deres hemmelige forræderi imod os, – selv når de elsker os? De kalder det selv for humør eller ironi og siger, at den sans den mangler vi; de smiler ad vores alvor og siger, at vi aner ikke, hvad ansvar er. Vi er stadig for dem de fødte dilettanter. Aldrig stiller manden os på lige fod. Og ved De, hvad det sidste punkt i kvindens underkuelse er blevet: Manden nægter os sin erotik!"

"Mænd," sagde Viktoria og trak smilende på skuldrene, "er blevet sjældne – og vi for mange. Mænd gør sig kostbare. Det er vel hele sagen!"

Hun gjorde op, at således var det sikkert: Kvinderne var de bejlende nu, mænd de roligt ventende. Hele rækken af kavalerer fra hendes egen kreds passerede forbi: Alle de gode dansere, de fine tennisspillere, de unge udlændinge fra gesandtskabskontorerne, de smarte forretningsmænd – alle bevægede sig indolent forkælet gennem en allé af kvinder: mest unge piger med selverhverv, afknappet fritid og bevidst med samme fordring på at leve med, som før alene var forbeholdt en mand. Men en kvindes lykke var nu som før – ja, tifold mere end før – i mandens hånd, og mænd var blevet karrige med at uddele lykke!

Viktoria huskede den unge belgier fra legationen med sine melankolske pigeøjne og sin hvide manicurerede hånd, han nådigt rakte kvinderne til kys, der var den på en gang smidige og robuste mesterskabsfægter, der kun udleverede sin atletkrop

til beskuelse ved opvisninger, men aldrig gav sig til en kvinde! Og ejeren af den berømte racer-automobil fra Fanø-løbet, den ikke tyveårige, dybt blaserede adonis med sin eskorte af halvvoksne elskerinder. Talløse andre vidste hun, som selv drengeklædte kvinder ikke kunne friste. –

Hvor indviklet var det ikke at sno sig skadefri igennem disse kredse, omtrent som ved dans imellem borde: Øre for takten alene hjalp til at sværve letfodet omkring de skarpe hjørner. Sværere endnu blot at finde sig kavalerer!

Hun huskede med lede den korte forlovelsestid, det eneste forsøg på at stemme al forhåbning ned en gang for alle. – Siden var der dette eneste møde med Max Melton, hans kyniske forslag om et frit erotisk arrangement den dag i rideklubben, dette yderst ligefremme forslag, som, – det indså hun forbitret nu, – i og for sig og henset til hendes desperate stilling i alt fald gav en chance – havde det blot været en anden end netop denne rige, fordærvede plebejer! –

"Kender De," sagde Karina, "når mænd ler, så har det altid dobbeltklang. Kvindens latter er klar. Mænds er både dur og mol, både klarinet og violoncel!"

Viktoria tænkte, at sikkert var dette rigtigt: "Selv smile kan mænd langt mere dulgt end vi kvinder. Mænd kan fortie gennem et smil. Vi kvinder røber os, så snart vi elsker. Sådan er det nu: Vor ligeret koster os vor mystik. Vi har ikke tid til leg, vi må vinde straks. Vi er for mange, chancerne få. Vi tager mandens plads. Vi taber derved – hans kærlighed."

Karina rejste sig. Hun så sig om. "Vi er ganske alene her. Og luften er hed. Hvad mener De om et bad i Middelhavet?"

Hun begyndte straks at klæde sig af. Viktoria tænkte: Hun søger hele tiden at befri sig for det, der tynger hende, derfor taler hun om mænd og mener hermed én eneste alene. Hun søger forgæves at løse for sit sind. Og nu til sidst ved hun ikke bedre end at løse for sine klæder! – Eller vil hun tillige vise mig, at hendes skikkelse er skønnere end min?

De trådte fra det bløde græs ud på det solhede bælte af kiselsten. Helt nede ved den sagte rislende bølgerand var over sandet en bleggrøn bræmme af milliarder små bitte krabber, en sladrende hær, milevidt langs stranden De måtte træde med de nøgne fødder på denne stribe af knitrende og skarpe små kløer og skjolde.

De to kvinder vadede langsomt ud i det solhedede vand. De gik begge med sænket hoved og de svære hårknuder sat højt, som bar de hver sin tunge byrde. Skønt Karina var større og stærkere af vækst, var deres linjer ens: smalhoftede og slanke; begge var blonde, men Viktorias hud havde varme, i akslerne blev den gylden, næsten purpur i sit mørke, lemmernes omrids blev gennemsigtige imod solen, med lysende skær af blodet. Karina var kun blond, hverken gylden eller perlegrå, hendes hud havde ikke lustre, selv nu da hun havde dykket og rejste sig, våd og blank. De gik begge frem med deres knæ stemt hårdt imod vandet i samme tavse og intense alvor, Viktoria blot spinklere i sin træden og med mere nerve. –

De klædte sig ikke på, da de omsider kom i land. De blev liggende nøgne i græsset og bestemte at spise således. De fandt denne sollyse plet her mellem havet og pinjerne fuldkommen arkadisk. De vredne stammer var som koraller, grenede og røde, bærende de sortgrønne kroner som drivtang svømmende

mod en havflade højt deroppe over denne nye søbund af pinjenåle, hvor de hvilede nu.

"Se," sagde Karina og strakte sine arme. "Det er Middelhavet! Her er Italien! Vi er ved Europas yderste rand. Det næste land herfra og hinsides havet derude er Afrika!"

Hun vandt det våde svøb af håret om sin arm for at løfte det mod solen, der endnu stod højt og hedt og tindrende. – Middelhavet blev mørkere blåt. Småbølger kom og slikkede krabbehæren til søs som Faraos soldater. –

Viktorias hud perlede af salt, et regnbuespil af små krystaller. De sad længe og lod solen varme deres ryg, bøjede med hagen mod deres knæ. –

"Kom, lad os spise nu," foreslog Karina.

Hun skænkede rød chianti af en foglietto. "Italien!" sagde hun stille. "Dette er Italien! – Husk, at vi endnu kun er i april!"

Viktoria tav, men nu lagde Karina sig tilbage i græsset, hendes bryst hvælvede sig voldsomt og sank, mens hun underlig dybt og melodisk gentog Ejgil Sanders navn og lidt efter begyndte at fortælle om sit møde med ham hint forår ved Nemi.

"Det var et primitivt værtshus ved landevejen langs søen. Jeg så ham på den lange bænk ved bordet lige overfor mig ved min første frokost. Vi var de eneste gæster. Værtinden sagde mig bagefter, at han var maler. På hans værelse stod lærreder og en farvekasse.

Jeg kendte ham straks fra vort aller første møde i Rocca del Papa og han mig. Men derfra var han rejst straks om morgenen efter mit komme, det vidste jeg. Jeg beskrev ham, da jeg kom til Rom, for et par venner, de sagde, hvad han hed, og at han vist

var taget til Nemi. Jeg havde forinden selv bestemt at tage ud til Nemi for at male.

Naturligvis gjorde jeg, nu jeg traf ham igen, ikke vort tidligere møde gældende, men et kvarter senere så jeg ham komme forbi vinduet, hvor jeg skrev brev. Han havde farvekassen i rem over skulderen.

Jeg ville gerne vide, hvorledes han malede, og lidt efter gik jeg ud ad landevejen – De ved, at Nemisøen er et gammelt vulkankrater, skønt og kranset af oliven og vildkrat. På bunden hviler endnu Neros marmorskib. Jeg fulgte landevejen i to timer ud og i to timer hjem. Jeg passerede syv ældre, engelske damer, hver ved sit staffeli, men ikke ham.

Støvet og dødtræt kom jeg hjem. Og der i værtshusets gård sad han på en trappesten og legede med hotellets kat! Der havde han siddet hele tiden og lært den store angorakat, Beppo, at springe tøndebånd igennem sine arme. Hans lærred stod op mod muren og viste den nøgne, hvide flade.

"De har ikke været særlig flittig i dag," bemærkede jeg med et lille smil.

"Jeg har leget med katten," sagde han. "Man kan lære meget af en kat."

Jeg var skeptisk: "Mon?"

"Jo," erklærede han. "Man kan lære sindsro af en kat. Intet kan bringe den fra koncepterne, selv ikke, når jeg tvinger den til at springe. Den tror blot, at det er mig, der er imbecil – og føjer sig filosofisk."

Jeg løftede hans lærred ved blændrammen. "Spring så," råbte jeg til katten. "Tøndebåndet er her! – Eller hvortil bruger De ellers Deres lærred?"

"Skærmbræt for solen," sagde han, "mens jeg ser på katten."

Da jeg kom ned til aften, sagde værtinden, at han var rejst.

Jeg tog straks ind til Rom. Derfra skrev jeg hjem til en veninde, der ved alt om alle. Jeg bestemte derpå at rejse til Taormina for at male. Kort før jeg afrejste, fik jeg at vide, at han også var på vej til Taormina, og sikkert allerede var ankommet. Jeg huskede nu, at jeg havde sagt til forskellige venner i Rom, at jeg ud på foråret ville til Taormina. De kan have fortalt det videre til ham.

I mellemtiden," sagde Karina, "fik jeg brevet om ham."

Hun skænkede på ny chianti i glassene. – De lå nu i skygge, mageligt i det bløde græs og spiste hvidt brød, tomater og gorgonzola …

"Han har fartet verden rundt," fortsatte Karina. "Min venindes mand kendte ham fra skoletiden.

Jeg fik videre oplyst, at han var forældreløs, men opdraget hos adoptivforældre i gode kår. Senere var han knyttet til en rig kunstinteresseret beskytterinde. De boede mange år i Paris og ved rivieraen. Han gælder for en fortrinlig kender af Italiens kunst. Siden har han slentret omkring i Europa – også i Afrika forresten. Sidst havde han været bladtegner i Berlin. Så kendte jeg typen: En af de vandrelystne, der ikke sætter bo, en af hine, nu mere og mere sjældne, der tror, de kan trodse sig til et frit og uafhængigt liv i et moderne samfund, hvis faste struktur ikke tåler en staffage, der falder ud af rammen! I vor tids billede har enhver sin plads, sin mission, – som enhver farveplet i et lærred er indstemt harmonisk i et hele. Hvad der falder udenfor er spild!

Jeg traf ham ikke i Taormina. Han boede der, men jeg mødte ham ikke. Derimod krydsedes vore veje en dag, jeg besøgte Messina."

Karina havde rejst sig. Hun stod nu påklædt indtil kjolen foran Viktoria og vedblev, idet hun flettede sit hår:

"Hvorfor er det i vor tid alene kvinder, der kan begejstres! Er det virkelig således, at mænds aktivitet for sidste gang løb ud i verdenskrigen. Og eksploderede for evigt!

Jeg fandt, det var min pligt at vække viljen hos denne mand!"

Viktoria tænkte: Hvor er hun dog naiv! Sanders var vel som de andre mænd af vor tids passive type. Mænd bevæger sig kun, når de vil erobre kvinder. Og den gestus har vi gjort overflødig for dem – ved at komme af os selv! –

Karina vedblev at fortælle om sit møde med Ejgil Sanders i Messina.

"Han sad inde i en af de lange barakgader i Messina, disse rækker af skure, ved De, fordi byen aldrig bliver bygget op mere. Han sad foran en skænk, åben ud til gaden i selskab med en krøbling, der drak vermouth af et ølglas.

Han så mig, før jeg ham, det så jeg. Mit første flygtige besøg i ruinbyen havde gjort indtryk på ham. Hans uro var tydelig.

Han var i den samme dragt som i dag. Eller i hvert fald en ganske lignende. Hans skikkelse er god nok til, at en falmet dragt ikke skæmmer den. Langt værre var det selskab jeg traf ham i.

Disse krøblinge er heldigvis sjældne nu i Italien. Fascismen har forbudt dem. Det unge Italien har ikke brug for invalider. Men her var en af dem på fri fod endnu. Et rudiment, en torso. Benene var klippet af ham lige under hofteskålen. Ved det store

jordskælv. Han så ud, som var han gravet ned i gruset til bæltestedet, men han hvilede på en lille vogn med små hjul. Han var dog mest vederstyggelig, fordi han var beruset. Han havde en calabreserhat bag i nakken, skægget slæbte ganske bogstaveligt henad jorden, men resten af ham var i en sort fascistskjorte, og han spillede på en mundharmonika, – tostemmigt – en harmonika for munden, en anden for sine næsebor. I selskab med dette menneskevrag var Ejgil Sanders!

Krøblingen spillede intermezzo af *Cavalleria Rusticana*, tog tilløb og satte i farten begge hænder fladt på jorden, idet han løftede bagkroppen lodret i vejret. De små hjul snurrede. Han lignede en kæntret tipvogn. Det var afskyeligt!

Sanders sad ved skænken og så interesseret til. Det var præcis, som da han lod angorakatten springe tøndebånd igennem sine arme.

Jeg bad ham gå med mig. Jeg ønskede, at han skulle vise mig ruinbyen, som jeg formodede, han kendte bedre end jeg. Han indrømmede, at han kendte den. Han havde levet her imellem ruinerne i måneder året før. Da vi gik op gennem Via Nazionale, der nu blot var en rad af brandmure om de sammensunkne etager, så jeg, at han var kendt af alle.

Han var altså nøje fortrolig med denne gravby og dens sjakaler. Her havde han åbenbart hygget sig! Nu da han blev mere talende, fortalte han historier om hver anden af de krøblinge, vi mødte, alle disse jordskælvslidte, – det var som at gå stuegang i et hospital. Jeg indrømmer, at Sanders sikkert viste disse mennesker venlighed, og de holdt af ham, fordi han hørte på deres private små kalamiteter og tålmodigt tog deres invaliditet i øjesyn. Den art stakler har jo ikke andet end deres

ulykke at prale med. Men for en mand med hans evner var det ikke et liv! Det sagde jeg ham åbent!

Et sundt sind dvæler ikke i ruiner, sagde jeg. Det bygger dem op! Lad de døde begrave deres døde! Vor tid har krigens millioner af døde at begrave – og derefter at glemme. Det skylder vi disse faldne – ikke at græde over dem, men netop lade hvedemark og vinhaver gro frodigt over deres grave!

Han kunne lige straks ikke følge mig: "Ruiner," sagde han, "er jo blot sten lagt i en lidt anden orden – men som De altså anser for uorden. Og de mennesker, De kalder invalide vrag, er jo blot mennesker med en lidt anden bygning end de andre – med et øje eller en fod mindre! Jeg har aldrig set grund til at foretrække de komplette!"

Det viste sig, at han ikke troede stort på menneskehedens fremtid! Derfor gik jeg rådsnart over til hans egen fremtid. Den måtte da i det mindste interessere ham! Han smilede blot: Han behøvede kun lidt, og det havde han hidtil kunnet skaffe sig, snart ved at skrive korrespondancer til tyske og italienske tidsskrifter, snart som bladtegner. Han var uafhængig, fri, det var for ham fuldkommenheden! Han levede, hvor han ville, tjente ingen herre, valgte mellem sol og skygge, som han ville, – var det, han kaldte: den eneste virkelige erobrer: fuldkomment uafhængig af alt og alle!

Jeg hørte på ham uden at gribe ind. En ting så jeg: at for at leve således måtte han enten forsage – eller i hvert fald svigte – *én! Kvinden! Hende* tog han i hvert fald ikke med sig!

Og netop nu da han gik ved min side her ved solfald i den frygtelige ruinby, der gabede med sine tomme dødningeøjne, og hvor rotter peb fra gravene under gruset, netop her følte jeg,

at nu savnede han dybest den magt og lykke, som kvinden er for en mand. Han følte sig vist for første gang alene."

Karina så grundende frem for sig: "Derved vandt jeg ham. Derved fik jeg magt til at føre ham – den gang – og for en tid!

Let var han ikke at knække, thi knækkes måtte han, før han kunne vokse. Da jeg bebrejdede ham hans slaphed, sagde han endogså, at slap var netop den, der lydigt tjente, og ikke den, der holdt sig fri.

Ved at sige ham imod fik jeg talt ham varm. Og derved vandt jeg hans sind. Få en mands kinder til at brænde, så er han din! Og således er det også ret og rigtigt. Ejer vi ikke al varmen i verden? Hvem har vel en rigere glød at give end vi? Uden os fryser mænd. Tit ved de det ikke, før de får os. – Og *han* havde frosset i årevis!

Jeg snærtede, så det sved, jeg hånede ham, så han brændte. Jeg hidsede ham, til han flammede. Først så lyttede han! Men så holdt jeg inde. En ild må næres, kul for kul, den må ikke kvæles. Vi var mange dage sammen nu. Jeg byggede sten for sten hans tanke om, jeg gav mig tid. Der var nogle timer, hvor jeg var ham så nær, at jeg kunne nøjes med at hviske i hans øre. –"

Karina tav. De var nu begge påklædt. De begyndte langsomt at gå tilbage gennem pinjeskoven.

"Denne rejse," sagde Karina, "er blot det første skridt. Jeg vil gøre ham til en rejsefører for utalligt mange flere. Ud til verdens skønne egne!

Se, Sanders, sagde jeg til ham. De har kun taget og intet givet. De har opsuget alt, hvad der er vidunderligt, dejligt og rigt i verden og aldrig givet det igen. De er som en gnier, der

ruger over sine skatte. Spred dem! Giv til de tusinder, der mangler!

Fortæl dem, hvad De har set! Stem dem ind i Deres toner! Tag dem med Dem! – De mange farveblinde! Lær dem at se! Lær de tonedøve at lytte! Vis dem verden! For første gang!

Der sidder talløse små pilgrimme verden over og venter på en fører. Små forkomne og forknytte sind, der ved, at alt det skønne findes derude, eller, hvis de ikke ved det, i dybet af deres sjæle ønsker, at de vidste det; de aner ubevidst, de fleste drømmer sikkert også. Giv dem virkeligheden, Ejgil! Det er disse små beskedne hverdagsmennesker, der ikke selv kan skabe sig indhold for deres søndag, ikke finder vejen ud til eventyr i deres ferier. Før dem ud i verden, Ejgil, lær dem at rejse, som De selv har rejst. Opgiv selv at være vagabond for at gøre disse arbejdstrætte slidere til frie vagabonder for deres hviledag. Planlæg deres ferie ud i verdens fagre riger. De skal gøre dem til sigøjnere for nogle uger, byg dem en karavanevogn, der rummer alle, med plads for alle og enhver, fremskredne eller sinker. Før dem så ud og vis dem det Europa, hvis kunst, musik og fremmede natur De selv har nydt …

Han rystede på hovedet først: Folk ønskede ikke kunst; ikke skønhed, ikke poesi. Naturen i enhver form var dem fremmed! –

Men han var allerede rokket. Flammer i hans sind var tændt, jeg gav dem ikke tid at sygne hen. Jeg rejste hjem, han rejste med mig. Vi var nære, nære venner – for en stund. Jeg ordnede alt, jeg samlede flokken til vor første rejse. Jeg har planlagt mange senere, til andre egne, for andre samfundslag, for børn

eller voksne. Denne rejse er begyndelsen, en skitse, om De vil, en øvelses- og prøverejse.

Jeg har mange venner, nogle fik jeg med, andre skaffede deltagere. Hr. Peters hjalp mig især. Han kender rejselivet ud og ind, han har haft hoteller verden over. Han har truffet Sanders en gang i Afrika, i Nubien, tror jeg, og havde interesse for hans og mine planer. Han ordnede bureauet for os. Muligt vil han senere støtte os økonomisk. Der var for denne første prøverejse kun ganske lidt kapital fornøden; og Sanders havde endnu en smule sparet op. Derfor kunne vi sætte prisen lavt og altså få forøget tilgang. De fleste fik vi ved annoncer, enkelte var mine venner, – mellem dem de gamle Fustis. De vil bosætte sig for deres alderdom her i Italien, jeg har lovet dem at finde dem en villa ved Fiesole. –

Er det ikke herligt," udbrød Karina. "Vi åbner verden for disse jævne og forknytte hverdagsmennesker. Vi ikke blot fortæller, men lader dem opleve eventyret. Vi åbner for dem museer, slotte, domkirker og teatre, fører dem op på højderne og lader dem se ud over dalen, vi skænker dem sydens solskin, de grønne vinhaver, de blå søer – og til Dem selv i dag, Viktoria: Middelhavet! Og sidenhen Firenzes gamle kirker og stolte kunst – Venezias laguner og paladser!

Og til sidst, Viktoria, vent blot: i Venedig holder vor karavanevogn parat og fører os op i bjergene til Italiens nye grænse.

Er den forårsrejse ikke elleve måneders hverdage værd!"

Karina tav, smilet var endnu om hendes mund, men bag den stærke og varme tone af hendes stemme var uroen tydelig. Hendes kinder var for hektisk røde, i blikket et glimt af angst.

Sikkert var al ting langt fra så vel, som hendes ord fortalte. Netop den samme uro, den samme vigen havde Viktoria set i Sanders øjne, først hin morgen, da de stod i tåge foran alpeudsigten, senere i Bergamo, da han sad grundende over sine tal. Det slog Viktoria, at hele rejsen vist næppe var så fuldt betrygget, sikkert havde i alt fald Karina sine øjeblikkes tvivl. –

Netop nu så hun langt og rådvildt ud over landet, som de her i den slingrende sporvogn fo'r forbi. Hendes miner falmede, hun syntes ældre, forpint af uudslukkelige savn.

Viktoria tænkte adspredt: Karina betages erotisk af en mand, og straks tiltror hun ham føreregenskaber! – Hun giver ham begejstret en mission og undrer sig siden over, at hun ikke derved vandt ham som sin elsker! –

Hun gjorde op, at for hende selv var det uden interesse, hvordan ellers denne rejse endte. For hende betød den kun befordring til et selvvalgt punkt, hvor hendes virkelige rejseliv begyndte. –

De nåede omsider Pisa. De gik langsomt hjemad mod hotellet, tavse og forstemte begge to. Vejen førte dem langs floden. Ved en af vaskepladserne stod en flok koner og børn ophidset råbende og gestikulerende. Nogle mænd stod sindigt og stagede med lange stænger fra en pram.

Karina tog opskræmt Viktorias arm. "Der er vist nogen druknet!" hviskede hun. "Kom, lad os gå til." Angsten udløstes i dem begge, de løb ad stien bag om vinhaverne op til hotellet. Der skiltes de. Der var knap en time til afrejsen nu. –

Viktoria pakkede i hast sin kuffert. Da hun var færdig, så hun, at midt på divanbordet stod bronzemonumentet fra Milano tilbage.

Pludselig indså hun, at det var det eneste, hun endnu havde vundet på denne rejse. Et vildt og uklart savn blev føleligt i dette nu. Hun vidste ikke, hvad det var, der higede i hendes hjerte. Hun syntes, at hun blot ville ét: åbne sine arme og tage ind til sig – vidste ikke hvad, ikke hvem – blot at hun var ene, forladt af alle, fortvivlet rådløs, at alle hendes planer, al tro på lykketræffet kun var en håbløs leg. Hun hungrede efter venlighed, hun aldrig havde mødt, en stille, stærk og mandig ømhed, der skærmende tog hende tæt ind til sig. Svag, forsagt, magtesløs sad hun her og stirrede på sin skæbne. Tomt, hvad hun havde levet, tomt, hvad hun så i møde! –

Hun rejste sig omsider og tog den tunge bronzeafstøbning i sine hænder. Var det mon et kors, sendt hende for at lære hende lidt tålmodighed og ydmyg forsagen? En gave fra den bedrøvelige ridder, den eneste hun havde fundet!

Halvt i trods, halvt resigneret tog hun denne triste maskot i sine arme. I vestibulen stod Hermodsen med de andre, parat til afrejsen. Han så op lidt sky, da hun kom hen til klyngen, hvor han stod. Han rødmede let af skamfuld glæde og rakte ivrigt begge hænder ud for at få lov at bære hendes byrde.

Der var knap tid. Sanders skyndede på dem, de måtte gå rask til toget. Vejen gik i tusmørke, det var begyndt at regne. Fra et biografteater lyste lampions rødt og violet igennem tågen. De rejsende skævede langt efter plakaten, hvor en halvnøgen danserinde med blodrødt hår løftede en revolver. I vestibulen bag den rislede et lille marmorspringvand mere lokkende melodisk end den monotone regn. Men videre måtte de, bort fra eventyret om apachernes prinsesse, til den sodede banegård og de triste tredje klasses vogne. Sanders gik ned langs toget for

at finde pladser: Der var overfyldt af markedsbønder på vejen hjem. De rejsende måtte sidde spredt. De sad trykkede og klemt imellem hvidløgslugtende cementarbejdere og sladrende bondekoner med uhyre pakker eller sovende småbørn på deres knæ.

Således sad de længe, langt over tiden, før toget kørte. Sanders arbejdede sig gennem den bagagefyldte korridor, anstrengt tællende, om de alle var kommet med.

Han skimtede de kendte ansigter spredt i kupeerne, savnede ingen. Omsider tudede et valdhorn fra perronen, en klokke klemtede, blink af lanterner kom og svandt, og noget efter gled toget stønnende ud i den italienske nat. –

7

Det ældre ægtepar, hr. og fru Fusti, havde i Florens udbedt sig af rejseføreren at få et roligt værelse for nattesøvnens skyld.

De havde flere nætters søvn til gode. Hotellet i Como var under hovedreparation og stod i et fuglebur af bastmåtter og stilladser med håndværkere, der fra morgengry lod murstensbrokker ramle mod skodderne af de to gamles vinduer. Det var, erklærede fru Fusti, som at bo midt i et jordskælv! –

I Pisa var værelset nok roligt, men kun indeni. De skammede sig dog for at sige til rejseføreren, hvad de havde hørt igennem væggen, ja, endogså indbyrdes for hinanden, hver for sig havde de ladet, som om de sov og ligget musestille, for at parret bagved panelerne ikke skulle sige dem på, at de lyttede. –

Hr. Fusti havde haft endnu en natteoplevelse i Pisa. Han måtte ved midnat op ad en vindeltrappe, der var anvist ham, og ud på taget, hvor der var en dør i en art kahyt eller skorsten, men alt indeni af hvidt og iskoldt marmor. På væggen hang dog halmkranse i tre størrelser: til børn, voksne og damer.

Taget lå i bælgmørke og besat med potteplanter; men hr. Fusti havde en spadserestok, hvis knap var en elektrisk lygte, foræret ham til erindring om personalet i spritfabrikken ved hans afgang to måneder, før han rejste bort for altid til Italien. Hr. Fusti ville ikke slide på batteriet og tændte først, da han hørte slæbende listetrin ud fra mørket her på taganlægget og en lyd som hoste. Da han endelig fik lampen tændt, så han ind i et uhyre ansigt, overgroet med skæg og under det et umådeligt

loddent bryst midt inde i en slængkappe. Skikkelsen gik lige imod ham, og hr. Fusti kom til side i et sæt.

Han så nu, at det var sløjdlærer Rasmussen, der gik nøgen om i sin havelock og luftede sig på taganlægget. Men det gjorde ikke sagen bedre. Hr. Rasmussen var ikke til at spøge med i mørke. – Dels kunne det jo også let have været en anden!

Fusti tabte i sin forskrækkelse stokken, der fra den dag ikke mere kunne virke som lygte. Han krøb gispende ned ad vindeltrappen. Han mumlede hele vejen ned, som han plejede, når han var alene, skældsord og sigtelser, dels mod hr. Rasmussen, dels mod fjender fra fortiden: mod sin chef og andre, der havde hundset, generet eller overset ham, mest mod sin tidligere kompagnon, Elias Franckenau, der for fem og tredive år tilbage havde bedraget ham og ført ham til fallittens rand!

Han havde ikke omtalt mødet med hr. Rasmussen for sin kone. Hun ville sikkert blive skræmt. – Det værste var dog, at stokken var spoleret!

Ordføreren for personalets deputationskomité, bogholderen, løjtnant Tingvad, som overrakte ham stokken i kontoret, – hvor Fustis pult var pyntet med evighedsgrønt og med en vase røde og hvide tulipaner, samt med et fornærmeligt ravrør i etui fra direktøren, – havde bemærket i sin tale, at denne stok med lanterne anbragt i knappen på en gang var et blinkfyr, en pilgrimstav og et håndvåben; men Fusti havde svaret, at han kun ville bruge stokken som en støtte og til at se ved. Det var hans faste princip i livet: at man skal ikke sætte sig til modværge imod uretten, hvad særlig direktør Jansen i Fustis to og trediveårs kontortid ofte nok havde erfaret! –

Her i Florens havde hotellet set roligt og stille ud, i alt fald udefra, selv om det lå i en gyde, der var vind og skæv, bag om en kirke, som var en meget gammel kirke, helt belagt med marmorplader på facaden og med sorte striber på kryds og tværs langs muren.

Selve gaden var en uhumsk og snavset smøge, som man ville skamme sig ved at bo i hjemme; men hotellet (blev der sagt) var et gammelt adeligt palads fra middelalderen. Over gadedørene sad våbenskjolde, og i vestibulen stod et lille fuglebur for portieren mellem to massive marmorsøjler. Der var hvælvet loft og fuldt af gamle buster langs gesimsen; og op langs korridorerne hang portrætter af de katolske helgener. Men alle trappetrin helt op til femte sal var af marmorfliser, og da de kom ind i deres værelse helt øverst oppe, var gulvet også her af iskolde mursten, og selv bjælkerne i loftet var af sten, der var limfarvemalet og ådret for at ligne egetræ. På bagvæggen, hvor tapetet hang i laser, kom kalken frem med et falmet maleri af engle med palmegrene og med glorier. Hr. Sanders havde sagt, at paladset havde haft kapel i denne stue. Dette fortav dog Fusti for sin kone. Han ville ikke skræmme hende. Men de skulle altså sove her i et ligkapel!

– Bagved den store dobbeltseng var en hvælvet bue, der var muret til, og midt i buen sad en mægtig og moderne dobbelt-fløjdør.

Fru Fusti sukkede: Blot de nu måtte få en rolig nat! Hun begyndte travlt at pakke ud.

Ægteparret førte to fuldtpakkede prøvekufferter med sig, – de var fra hine frygtelige to år efter fallitten, da Fusti måtte rejse i provinserne for en herrefodtøjsgrosserer, – og yderligere

to håndkufferter, idet de jo var ekviperede til at blive i Italien for deres fremtid og havde solgt alt, hvad de ellers ejede, på auktion, – undtagen lige de kære gamle familieting, der stod pakket i en godsvogn på banegården hjemme. Men til personlig brug tog de både sommer- og vintertøjet med sig. Fru Fusti tog hvert enkelt stykke ud, både Fustis vinterulster og gule sommerpaletot, hans diplomatfrakke og gamle kontorjakke, alt blev hængt på bøjler inde i vægskabsgarderoben, som hver nat de var på hoteller her under rejsen.

Dernæst hendes egen lysegrå sølvbryllupskjole og endelig Fustis kjolesæt indsyet i en lærredspose.

Så var der undertøjet for dem begge, uldent til vinterbrug, makosan til om sommeren, det måtte lægges i chiffonnieren, der var så bred i skufferne, at de måtte tage fat hver i sin hank og samtidig hale til. Fustis seks flipper og seks kravebryster, som var urørt på rejsen, hvor han nøjedes med gummiflip, blev lagt i næstlaveste skuffe, for at han, kort som han var i benene, bedre kunne skifte næste dag, der var en søndag. Selv kunne hun nogenlunde nå at ordne sine egne tolv sæt hollandsk lærreds i skuffen øverst oppe. Der gemte hun også sin lille taske med den fælles rejsekasse, som hun bestyrede. Hver morgen fik Fusti ti lire i kontanter, for hvis han skulle komme bort fra selskabet. –

Dernæst lagde hun i Fustis seng de medførte flonelslagener, som han var vænnet til fra barnsben, og som havde været hans moders sidste bøn til svigerdatteren aftenen før bryllupsdagen. Selv lå fru Fusti troligt i hotellagnerne, udampede som de var. Ingen tænkte dog på hendes helbred! –

Hun vendte sig i et sæt fra spejlet om mod Fusti. Han stod der, som hun havde skimtet, med sit cigaretui i hånden.

Han ville dog vel ikke til at ryge her i sovekammeret? spurgte hun stille.

Fusti følte sig da også truffet, men nægtede som sædvanlig. Han havde blot en stump gemt fra middagen i sit cigarrør og syntes, den var for lang at smide væk.

Hun så på stumpen og måtte give Fusti ret. "Du kan ryge den nede i vestibulen," foreslog hun ham, "så skal jeg se at finde dit barbertøj imedens, det er vist gledet ned imellem dine sokker; og du må ikke springe over igen i aften, sådan som forleden. Jeg vil ikke vise mig med dig sådan en gang til!"

Fusti tog sig til hagen, der var temmelig stubbet. Hans skægvækst var af naturen kraftig og meget svær at passe. Han skulle møde på spritfabrikken hver morgen klokken seks for at tage imod bærmevognene, og derfor havde han henlagt barberingen til om aftenen, når han klokken senest ni gik i sin seng. Meget kunne der jo ikke gro i nattens løb! Og nu da han var pensioneret, var skægget jo en gang kommet ind i denne tur. Men for resten var det ligesom alting voksede voldsommere her i syden!

Fusti smøgede fødderne ud af morgenskoene og stak dem i sine fjederstøvler. Han sneglede på ømme fødder ned ad sten-vindeltrappen til vestibulen. Der var kun lys fra en staldlygte højt oppe under hvælvingen. Hotellets kat kom ud af mørket og strøg sig gnistrende op ad hans benklæder. Fusti fik hurtigt benet til sig, for hvis katten skulle have skab. Han gik ud i gadedøren for at trække vejret lidt og tænde. Natten lunede,

men der var ravende mørkt i gyden, der lugtede af fed og branket olie med tilsat hvidløg.

Han så forbitret på sit ravrør. Det var knapt halvanden tomme og en sjofel hædersgave af direktør Jansen ved afgangshøjtideligheden! Direktøren havde endda haft tårer i begge øjnene af rørelse over sin egen ædelmodighed! –

Fusti satte tænderne hvast i røret. Han havde bestemt at kaste det i en flod i Italien, når han havde fundet sig et nyt og bedre. Hr. Sanders havde lovet at hjælpe ham i en butik med sproget. Direktør Jansen var en parvenu og snøbel og tilmed opdraget af Fusti selv egenhændig fra en sekstenårs kontorhvalp – den gang blot kaldt Ludvig – i den tid, da Fusti selv drev spritfabrikken, arvet efter sin fader, og udmærket i drift, til slynglen Elias Franckenau raderede i bøgerne. For tugthuset slap forbryderen naturligvis! – mest takket Fustis forbøn; men banken tog fabrikken, og Fusti blev nedsat til kontorbestyrer som en nåde af den nye direktør, hr. Louis Jansen, der efter studierejse i Tyskland var blevet bankdirektørens kreatur! –

Nu var det Jansen og hans frue, som ikke blot gik og drømte om, men virkelig købte landsted og bad til middag en gang årlig med blot krustader, kalvesteg og billigste rødvin samt ydermere med fuldmægtigen, løjtnant Tingvad som eneste gæst foruden og allerede beruset hjemmefra.

Ellers var det blot et praj fra direktørkontoret: "Hej, Fusti!" når hr. Jansen gik på Børsen klokken et eller til en bedre frokost med et par svenske malt-groshandlare. Så hed det: "Hov, Fusti! De passer nok kontoret i det par timer. Og at De ved det, når vognene kommer efter gær, så handler vi ikke med bager Holst,

før han har betalt. Jeg ringer kurserne på byg ved tre-tiden hjem fra Børsen, så kan De slutte med Holm & Nielsen; men vær lidt snedigere, Fusti, end forleden, da de fjolser sendte os fem sække for meget på læsset, og De lod dem gå tilbage, så vi stod der som idioter og til grin for Holm & Nielsen!"

Ud dampede direktøren med en lang cigar i flaben, – og så spektakler med fulde kuske, oversvømmelser af mæskekarret, løjtnant Tingvads tredje frokostsnaps, og formand Bøgh med brækket ben fra loftet – og midt i arbejdstiden, – ned på brænderiets murstensgulv. Fusti her, og Fusti der! "Ultimo i aften, Fusti, De må blive det par timer over, Fusti, ja om De og Olsen skal sidde her den hele nat: I morgen tidlig, Fusti, klokken ni præcis skal status, Fanden flintre mig, ligge på bankudvalgets bord!"

Eller: "Vær nu lidt livlig, Fusti. De bliver mig efterhånden lidt aflægs, Fusti!"

Fru direktøren, der var begyndt bag en disk med handsker, holdt nu med sin private luksus-automobil foran fru Fustis gadedør, ene for at spørge om ikke nok fru Fusti ville sælge den antikke dragkiste, arvet gennem slægtled, til hendes nybyggede sommervilla "Virkeløn". I otte dage havde direktør Jansen ikke talt til sin kontorbestyrer, fordi fru Fusti havde sagt: "Aldrig i evighed!"

Fusti stod i hotellets port og mumlede ukvemsord om Jansens ud i strædet. Det var galt nok, at man selv i flere og tredive år havde destilleret det forbandede stads, – blot fordi ens fader og farfader havde næret sig som brændevinsbrændere – og endda havde gældet for hæderlige borgere i staden! For den gang regnede man endnu brændevin med til mad! Men nu

var den en landefare, forhadt af alle, og var man ikke fra barnsben tvungen ind i branchen, skulle man være den første til at stemme på forbuddet om at lægge landet tørt for den fordømte gift!

Hvor havde han ikke i de lange og mange år drømt om at rejse, – om at se fremmede lande, smage Sydens sol og aldrig mere stå duknakket over hovedbogen i de forpestede kontorer ved samme pult som Tingvad og den sure Olsen.

Fusti faldt her i hotellets port tilbage til sine gamle rejsedrømme, – som når han stod ved morgengry og spejdede ud i mørket efter bærmevognene her fra sin post i brænderiets port. Så fo'r han i sine tanker med toget langvejs imod syd nedad de store turistbesøgte ruter. – Nu gennemløb han dem på ny – landskaber og steder. Han rejste! Først Hamborg, hvor hans fader var oplært og ofte nok havde beskrevet; så Frankfurt am Main, hvor han for første gang skulle få en virkelig og vældig flod at se. Og så videre ned til Schweiz og Alperne –! Han skulle nå at køre med tandhjulsbanen op mod tinderne! Han anede dem for sig i sine drømme: de hvide toppe og de berømte gletchere. Og endelig Italien, hvor der året rundt er evigt grønt, og hvor alle huse er af marmor!

Han lod de gamle fantasier rulle frem: Da børnene var på deres bryllupsrejse – nu for to år siden – havde de sendt prospektkort hjem, og nu gled hele serien forbi hans øjne. Han så dem for sig, de skønne egne, han mumlede halvhøjt navne på de berømte byer, børnene havde set og siden talt om: – Her et prospekt af Berner Oberland set fra Rigi, her domkirken i Milano med spir og statuer over hele taget, – her et vue af Pisa

med det skæve tårn og kryds sat ved hotellet, hvor børnene havde boet. At få alle disse ting at se en gang – at rejse! – – –

Det gav et sæt i Fusti: Han huskede på en gang, hvor det var, han stod. Han havde været i Frankfurt, Milano og Pisa. Og nu stod han her i Florens! – Han så sig ængstet om: Nej! – ingen havde beluret ham! Ingen havde påhørt, hvad han tænkte. Han åndede lettet op.

Han tændte sin cigarstump og stod med hænderne i sine bukselommer, som han havde undt sig fem minutter hver dag, når bagerkuskene var kørt med deres gær. Men strædet her lugtede ikke meget bedre end Brolæggerstræde hjemme! Han fik på ny sin gamle hoste fra snesjap på de sure brosten i brænderiets baggård, – ovnheden i de osende kontorer, den lumre dyrelugt i brænderiets stald, hvor de arme kreaturer stod indeklemt i rådne båse, med skiden halm, tørvesmuld og gødning klistret i kager op over koderne og blev malket for deres blå og gustne morgenmælk til forhussalget. Til de omsider blev forbudt af sundhedspolitiet, gudskelov!

Og til man selv blev afskaffet – heldigvis! – med ussel pension, selvfølgelig! Men med en nyarvet kapital fra børnene som alderdomsreserve, – selv om den var købt med mors og med ens eget hjerteblod, da børnene afvigte vinter døde i samme uge. – Selv blev man i det mindste fri.

Nu er jeg fri for Dem, hr. direktør, færdig med dig, min fine Ludvig Jansen! – Færdig med at være bussemand for arbejdsmænd på sulteløn og for stakkels flaskeskyllekoner med armene til blods i deres baljer! – færdig med at brygge gift i tøndevis og med at forsyne landets fængsler og hospitaler med

hustrumishandlere og delirister! Færdig med den tredive graders sjofle og gemene brændevin! –

En ængstelse greb ham med ét: Sæt nu hans medrejsende fik at vide om hans profession, sæt blot sagfører Rold og afholdsforeningsfolkene fik nys om, at deres rejsefælle Fusti havde næret sig som brændevinsfabrikant i fem og tredive år! Fusti fik et frostanfald af skræk. Han bestemte ikke mere at røre vinen her på rejsen, sur var den jo også som det bare eddike! – om fornødent ville han bede sig og kone indmeldt i afholdslogen hos hr. Rold. –

Langt oppe i gadens krumning opstod et rødligt skær. Mon der skulle være ildebrand, og mon det var en pligt, selv her som tilrejsende, at alarmere? Men nu skimtede han en række af flammer, der kom nærmere, – det måtte være et fakkeltog! Muligt var der en jubilæumshøjtid her i gaden.

Hr. Fusti fik sine briller på. Og nu kunne han se toget, det stod stille ved et hjørne under en madonna, der hang på gavlen af et hus, og nu begyndte fakkelbærerne at synge en sørgesalme.

Hr. Fusti rakte hals og kiggede forsigtigt fra sin port helt ud i gyden. Nu passerede de forreste af processionen porten, de gik seks og seks i rad, de havde sorte kutter med spidse hætter over hovedet og runde øjenhuller. Og på skuldrene bar de en død i åben kiste, blot med et fløjlstæppe lagt over liget.

Fusti drejede sig i et sæt omkring på hælen og fandt hen til vindeltrappen. Rystende i knæene snublede han op ad de slidte stentrin. Han havde hørt så mange uhyggelige historier om Florens, her var mange ting fra middelalderen til endnu, det havde frøken Karina fortalt i kupéen: – navnlig om nogle

sammensvorne, der her i Florens havde myrdet en mediciner i domkirken, midt for Herrens alter! Sammensvorne, huskede han, var klædt i munkekutter med hætter ned for øjnene. Ganske vist var det kun gamle sagn, og rimeligvis som alt, hvad der stod i bøgerne blot løgn; men derfor var det ikke mindre at skræmme folk: at foranstalte den slags optrin midt på åben gade!

Fusti rystede endnu i knæene, da han kom ind i værelset til sin kone. Heldigvis stod hun med munden fuld af hårnåle og kunne ikke spørge, hvorfor han kom så straks igen. Han bestemte intet at fortælle hende, hun skulle have ro i sine nerver.

Det viste sig nu, at nøglen kun kunne drejes en gang om i låsen. Alt var forkert her i Italien!

Fusti ville, som han plejede, hænge sit ur på en af sengegærdets messingknapper, men her på hovedstykket af den store dobbeltseng var malet et billede af madonna ved sin krybbe, og foran hende knælede helligtrekongerne samt den gode hyrde. Der gik det altså ikke an at hænge uret op! Han lagde det så på stolen ved siden af sengen med kæden rullet rundt om skiven. –

Carla var nu i seng og lå i sin nye flonelsnatkjole med tunger ned om hænderne, der var foldede ovenpå overlagenet.

Hendes mand bøjede sig ned til hendes hovedpude for at blive kysset på panden til godnat. Så krøb han i sin seng. Han lå her og frøs. Dynen gik kun fra fodenden op til knæene, men den var uhyre tyk og tung. Og uldtæppet var ganske tyndt! Fusti måtte varme sin krop stykkevis ved at flytte om på dynen i mange forskellige gange. –

De lå begge tavse i så lang tid, som det tager at bede aftenbøn. Ingen af dem bad imidlertid. Fusti bad ikke; det havde han hørt op med efter fallitten, og da han fik direktør Jansen over sig. Han brød sig ikke om at komme i Himlen, han skulle ikke have flere chefer over sig! Han ville have fred. –

Heller ikke fru Fusti bad aftenbøn, men passede, at hendes mand ikke mærkede det; han ville blot tage det som et dårligt eksempel for sig selv. Hun havde også kun foreløbig holdt op at bede, fordi hendes elskede dreng, Hans Frederik, blev syg og døde ikke fire dage efter Else, hendes kære svigerdatter, begge to af den spanske syge under forårsepidemien sidste vinter. Den gang havde hendes hedeste bønner ikke hjulpet, – nu trak hun sig tilbage! Hun håbede blot, at hendes stakkels kære to måtte have det godt i Himlen, – de skulle dog ikke lide for, at hun ikke bad! –

Og selv om hun foreløbig ikke bad, havde hun dog beholdt sin barnetro! Hernede i Italien var der meget, som forargede hende i de katolske kirker, – ikke mindst, som hun havde set på opslag over kirkebøsserne, at de stavede Jesus med et *G*!

Hun havde stillet et glas med sukkervand hen på Fustis stol. Dette nattesukker var nødvendigt for hans hoste, og det var meget vanskeligt at få fat på her i Italien; hun måtte knibe det hemmeligt fra de medrejsendes underkopper, før de kom ned til kaffe; thi der lå afmålt kun to lumpne stykker ved hver kuvert, og dækkedes ikke med fælles sukkerskål. Derfor måtte hun tidligt op og være nede, før de andre kom. Men hendes gamle måtte ikke mangle – nu han åringer efter åringer havde lidt og stridt i ydmygelse og troskab under en grov og simpel direktør! – Selv havde hun lidt og stridt, omend i tavshed, for at

ikke Fusti skulle tabe modet ved at se også hende lide. Tværtimod skammede hun ham ud, hun forlangte af ham, at han skulle vise sig som mand og gå til sit lovlige kald med oprejst pande! – selv om det skar i hendes hjerte, når han i vintermorgener klokken fem i mørke for ikke at vække hende tumlede ud af sengen og krøb i sit tøj, for så – endnu forinden morgendrikken – at stikke et par træsko over sokkerne og traske ud i gårdens bælgmørke snesjap år ud og år ind. Selv kunne hun jo krybe lidt i seng igen, når hun lidt over syv fik varmet ham hans kaffe og sendt den med rengøringskonen over til ham på kontoret. –

Hun lå og så på sine hænder med de fine nye festons helt ud til knoerne, og akkurat på samme måde lå hendes mands hænder foldede over lagenet, blot i den nye rejsenatskjorte med en højrød bort. Hans hænder, så hun, kom til at ligne hendes mere og mere, nu da de ikke længer skulle slide i det og få frost i brænderiet, trods hun havde strikket muffediser; nu var de ganske smalle, hvide, tynde og senede, han havde altid som ung haft sådan en nydelig hånd, nu var hans hænder blevet gamle og havde små brune pletter over huden, – akkurat som hendes! De havde også hjulpedes ad med at bære samme sorger i otte og tredive år, de burde ikke ligge med hver sine hænder foldede over hver sit overlagen, de burde sove ind med hverandres hænder fast forenede som på en gravsten. Men det var vist for sent! Gennem alle disse år havde hun måttet holde på myndigheden, for at Albert ikke skulle falde sammen og give op, så frygten tog magten fra ham, og han krøb i musehuller, som han ville helst. Men tårerne fugtede hendes øjne ved at høre, hvor forsigtigt han åndede nu, da han var ved at slumre

ind, med munden knebet til for ikke at forstyrre hende ved at snorke.

Og da tårerne først var der, fik de hende til at tænke på sørgelige ting, navnlig på børnene.

Hun så for sine øjne lille Hans Frederik sidste dag, før han blev syg, brun som en teglsten efter terrænløbet sidste søndag, hvor han havde taget en fin anden præmie. Nu stod han i sportsstrømper og med byronskjorten udringet for halsen, – som han helst bar blottet, fordi han sang baryton, som far i hans ganske unge dage, og med det lysebrune fuldskæg ligeså blødt mod hendes kind, da hun kyssede ham, som barnehår! – Og Else ved hendes anden arm, frisk og rødmosset og rørig, skønt hun ventede sig på fjerde måned, og med sin komiske lille tungespids ud, hvor hun manglede en hjørnetand; – ingen skulle sætte stifttand eller guldkrone på lille Else! – på hende var al ting ægte, og hendes hjerte var guld nok i sig selv! –

"Søde lille svigerbasse!" plejede hun at sige, eller kaldte ved fornavn, for at svigermor skulle føle sig yngre og jævngammel med Hans Frederiks lille kone. "Søde lille Carla-mor!" Og så satte hun sig, – helt op i fjerde måned! – bag på Hans Frederiks motorcykel: Standardmærket "Viking" fra hans egen forretning. "Vi skulle egentlig p.t. have tandem til tre personer!" råbte Hans Frederik og suste så med trut i bi-ba-hornet op gennem Nordre Frihavnsvej. "Far – vel –!"

Tre dage efter lå Else lig, det lille barn under hendes hjerte havde gjort den spanske syge håbløs, en kan stå den igennem, men ikke to, og de to trak den tredje med sig, fordi han vågede ved lejet, eller fordi de kaldte på ham fra det høje! Dagen efter lå

Hans Frederik bevidstløs med pestbacillen i begge sine lunger! –

Og den ubarmhjertige spot havde fulgt på skaden. Da Hans Frederik jo havde overlevet Else, omend blot i knap tre dage, og da testamentet var reciprokt, så arvede han lille Elses arv efter hendes nylig afdøde tante – og Hans Frederiks forældre arvede derpå ham og fik parten fra fru Knudsens bo. Arven blev gjort op til halvfjerdsindstyve tusind, som Elses brødre, der var simple mennesker, forlangte, at hr. Fusti frivilligt skulle give afkald på, da hr. Knudsen havde været deres onkel og ikke hans. At pengene var tjent af rentier Knudsen gennem møbellån og åger glemte de nok at sige!

Men for hendes stakkels kære gamle havde det betydet friheden, og den bitre skænk, det var i hendes eget bæger at blive velhavende ved at miste sine kæreste, den gemte hun stille i sit hjerte. Og at hendes sygeleje gennem elleve lange uger skyldtes sorg, det røbede hun heller ikke for ham, men lod ham tro, som lægen også omsider tilstod: at det var en hjertefejl. Men endelig kom hun sig; selve hjerterødderne var ikke angrebne. Lægen havde endogså let, da hun spurgte om det: "Nej, Deres hjerterødder fejler ingen ting!"

Men alle havde været gode under hendes lidelser; selv svigerinden, gamle fru Dyrhammer, gift med en millionær, og som de ellers aldrig så, hun sendte hende en luftpude, hun havde lejet hos en bandagist til sit eget brug for otte uger, men var blevet rask på fire, så der var fire igen, som hun forærede fru Fusti.

Og den hjertensgode Karina Stern fra første sal, der havde været stakkels Elses klassekammerat, hun kom hver fredag og

læste af en roman om Gøsta Berlings sagn og en anden om kunsten i Italien.

Det var lille Karina, der fra først af havde anbefalet dem Italien for deres gamle dage og skaffet dem adgang til hr. Sanders rejseselskabsrejse, skønt det kneb med plads! Karina ville også hjælpe dem med at købe villa oppe på en bjergskrænt imod syd her i Florens' omegn, med sol og udsigt og de skønneste blomster, – blåregn og roser og med appelsiner, som man kunne plukke selv af træerne året rundt! –

Fru Fusti lå og stirrede op mod loftet, hvor der var malet en ridder, som sloges med en drage midt i en rundkreds. Karina havde læst højt om dette maleri, der fandtes i Italien og forestillede St. Georg, men hun havde ikke fortalt, at det var her, at maleriet fandtes.

Albert var begyndt at sove, det peb fra hans næse, men han passede endnu på ikke at snorke. Lidt efter begyndte han at tale i søvne, eller måske var han alligevel vågen, men blot åndsfraværende, for han mumlede, som han plejede, skældsord mod vedkommende, hvormed han altid til hende benævnte direktør Jansen eller frue.

Lidt efter faldt det hende ind, at grunden til, at hun ikke kunne sove, skyldtes lyde inde bag væggen. De kom ind i stuen gennem den store fløjdør bagved sengens hovedgærde.

Længe lå hun og lyttede. Det var ikke en af de sædvanlige lyde her i hotellerne. Det var noget, der peb. Det var, som om det kunne være mus! Nu lød der også en anden lyd; det piblede, som om der blev hældt af en flaske. Det kunne altså ikke være mus. Nu lød det, som om nogen famlede ved dørens lås! Hun greb sin mand i armen.

"Albert! Vågn, hører du! Der er nogen, der pusler bag ved døren!"

Fusti tumlede over ende. Han rakte sig hastigt ud efter sine benklæder, af gammel vane fra de bælgmørke årle morgener, når han i blinde mærkede, at klokken nu var fem, og brænderiets dag begyndte. –

Men hans kone klemte om hans arm:

"Lig stille!" hviskede hun. "Hører du det ikke! Der er nogen bag ved døren!"

Fusti sank sammen. Hans tænder var taget ud for natten, men hans gummer dirrede.

Alle de tusinde angster, der havde jaget ham gennem livet, samlede sig nu og sprang på ham: Kompagnonens kæltringestreger, det halsende kobbel af vrede kreditorer, Jansens chikanerier dag ud dag ind, hans hustrus hjertefejl – og mest af alt: de frygtelige døgn, før begge børnene omsider døde! Nu, hernede i dette fremmede og fjerne land kom endelig den skæbne, som alt det andet blot havde varslet om, styrtende ind over ham, her hvor han lå forsvarsløs og nøgen i sin seng! Nu fik han ret! Alle disse angster gennem årene havde altså ikke blot været harefrygt! –

Men fru Fusti, der anstrengt havde lyttet, smilede med ét. "Hører du, Albert, hører du ikke, hvad det er. Blot et lille barn!"

En sagte pylren kom der inde fra, som et lille barn der er begyndt at græde og er tysset til at klynke blot ganske lidt. Og en anden stemme lød, hviskende, plaprende, snakkende og med løjerlige lyde i et fremmed tungemål.

"Det er et barn," gentog fru Fusti. "En moder med sit lille barn!"

Hendes mand trak vejret tungt: "Så får vi ikke fred i nat!" erklærede han klynkende. – Fru Fusti tav. Hun lå og smilede som før, en sød vemodig smerte fortrængte hendes frygt. Hun tænkte på sit eget lille barn. Det havde ligget ved hendes bryst som det lille italienske barn derinde, til hun fik visset ham i søvn, – hendes lille Hans Frederik, hvis første barnehår var spiret frem som det spædeste og bløde dun, – han, hvis skæg siden var blevet så mandigt og dog så silkeblødt, – aldrig kunne hun tænke på ham som barn uden med dette silkebløde, lysebrune fuldskæg og den lystige unge stemme, der sang kælenavne til hende i sin dybe baryton: "Min egen lille mutter og Elses egen lille svigerbasse-mama!" – Og nu lå han kold, stiv og død i sine hvide lagner, dybt under jorden! Stille begyndte hun at græde.

Det lille barn bag fløjdøren klynkede nu ikke mere. En sagte kvindestemme var begyndt at synge. Det var vuggeviser, hvis melodier fru Fusti alle kendte: hjemlige og søde, – hun havde selv sunget dem ved lille Hans Frederiks vugge: "Sov, mit barn, sov længe!" og "Nu skal du sødt dig putte ned –" selv om ordene naturligvis var italienske nu. Men flere af dem lignede dog de danske. Nu sang stemmen:

Fodi som e krarke
du vose fo mi trarke,
vose fo di banesi
vose di i livi i.
So mi ban so længe!

Og selv kyssene på den lille friske rosenkind syntes fru Fusti, hun kunne høre. Med våde øjne lå hun og smilede. Heller ikke hendes mand sov, han lå og lyttede: om det, der havde gjort

ham så angst, alligevel ikke snart ville komme. Han lå og mumlede mellem gummerne alle de gamle klager, som nu ikke var blevet udløst af hans sind. –

Fru Fusti hørte ham godt, men forbød ham ikke, som ofte ellers, at tale med sig selv. Hun vidste, at hendes kære gamle nu lå og martredes af sine søvnløse tanker – af alle de onde minder fra kontoret, som han tålmodigt havde båret for hendes og for børnenes skyld. Og hun kunne ikke hjælpe ham og hviske, at nu var han jo fri, løst fra kontoret, fra brændevinens skam og fra vedkommendes forhånelser. Det ville blot ydmyge hans stolthed, hvis hun lod ham forstå, hun læste i hans tanker.

Således lå hun søvnløs ved hans side og turde ikke tale ud om sine egne sorger eller trøste ham for hans. Hun tænkte, at således havde de levet igennem lange, lange år, side om side og sovet seng ved seng, som de hvilede nu, adskilt i deres sjæle, og dog fælles om samme sorg. Hun syntes, at værelset, hvor de lå, lignede et ligkapel, og her hvilede de i hver sin kiste, side om side, døde, men dog vågne, og ventede stumt til evighedens ur randt ud. –

Og den sagte sang derinde over det lille nye barn bag kammerets væg, den var tillige som en vuggesang for de to gamle her i deres grav. –

8

Lille frøken Vera Mertens rakte sig, først i overkroppen, så i benene.

"Jeg er så uhang i dag!" erklærede hun, og mente hermed sagtens, at hun ikke var helt rigtig i hængslerne og langt fra vel oplagt, – skønt hun havde sovet til klokken elleve!

De to halvrussiske drenge, Boris og Dmitri, stod og ventede hende til nye eventyr. De var begge i spejderdragt, men havde herover en indianerhabit med skalpe rundt om bæltet og fjerham langt ned ad ryggen. De ville ud i promenade-parken, sagde de, og skræmme livet af de italienske pattebørn! –

De foreviste Vera deres nyanskaffede pusterør, og i deres wampum-bælter havde hver en lille flaske blæksort skocreme, som de sagde var indiansk curaregift. De stjal franskbrød fra kuverterne, rullede det til kugler, som de dyppede i sværten.

Nu ville de fra buskadserne inde i parken beskyde de elegante damers promenadekjoler, uden at nogen så, hvor pustet kom fra, – pletskud hver gang med sort centrum lige midt i crepe de chinen! De havde knebet et kort ud af sekretær Thorsens rejsebog og trak nu med blækstift vejen ud til Il Cascino; de sagde, at de lagde krigssti. –

"Der bliver ikke gået på museer i dag," sagde Boris. "For de er ikke gratis om torsdagen, men koster to lire i entré. Og vi har vel nok lagt mærke til, at Sanders aldrig går ind, hvor det koster entré! Har I set, hvor han står og famler med sedlerne, når han skal betale; der er kun fem bundter tilbage af de elleve, han havde i Milano!"

"Jeg tror nok," sagde Dmitri, "at den er brandgul for ham. Men hvad rager det for resten os!"

"Nej," indrømmede Vera og gabede. "Det er hans pligt, og ikke vores at føre turen hjem igen. Det skal han efter programmet!"

"Det kan han umuligt holde," mente Dmitri, "men skidt med det. Så går Boris og mig blot op i Appenninerne og laver *hands up* med de amerikanske turistbiler. Vi har vores revolvere," sagde han og viste på en bylt under spejderskjorten, "og de er altid skarpladt!"

"For resten," tilføjede Boris, "er det lidt for stærkt, at vi ikke skal på museer i dag. Det er at skære på programmet! Vi er ude for at få vores åndsevner dannede. Det er vores ret, og det er der betalt for af vores rare onkel Abelman!"

Han fortalte, at deres husvært, hr. Abelman, der afholdt rejsen for dem, havde forlangt, de skulle lære noget ude i Italien. "For i skolen lærer vi ingen ting!" sagde Dmitri. "Ikke os! Ikke uden at sparke til en fodbold, som vi kan hjemmefra, og så samfunds- og morallære: om ikke at save grene af, som man sidder på, – for så må man da være tosset! – og om, hvordan børn bliver til i timerne om kønslivet og dets love, – som vi har kendt, fra vi var tre år! Derfor sagde hr. Abelman også, at vi tilhører den mest forsømte klasse i vores tid, børnene nemlig, vi lærer ikke en gang religion, som hr. Abelman tror på, han er tilmed ligesom folk her i Italien katolikker. I skal ud og valfarte til alle mine kirker, sagde han, og når I kommer hjem, skal jeg tale med jer. Og så kyssede han os. Han kysser os altid, når vi møder ham på trappegangen!"

Lad nu ikke hr. Sanders snyde jer på programmet, havde hr. Abelman sagt til drengene, før de rejste, men hold ham til alle

punkter, hvad I har betalt.

"Hr. Abelman holder så meget af os begge to," erklærede Boris, "mest af mig!"

"Det er, fordi vi er så kønne!" sagde Dmitri stolt. "Vi er jo halvrussere! Når vi bliver helt voksne, vil han sætte os i skuespillerlære ude i en teaterklub, som hedder Musen!"

"Vi kan få ud af hr. Abelman, hvad vi vil," vedblev Dmitri. "Boris og jeg ved noget om ham!" Drengen kastede stolt med sine indianerfjer. "Så vores fremtid er da sikret, heldigvis, si'er mor!

Men det er sgu ærgerligt med det museum," sluttede han. "Nu havde vi lige fået lavet os en dirk til glasskabene med de gamle guldmedaljer, vi så i forgårs." Flere drenge, de kendte, havde været på rejser med deres skole og stjålet fra museet i Paris, både rytterpistoler og fingerringe ud af vinduesmontrerne med en ståltråd.

"Så!" sagde Vera træt, "forsvind nu, drenge. Jeg gider ikke snakke med jer mere i dag. Jeg har andet at tage vare."

Drengene dukkede sig og sneg sig op igennem gaden, kravlende på alle fire, med raden af kulørte fjer rejst langs ryggen, de lignede hulepindsvin i festdragt. De florentinske skoledrenge, der artigt med deres tasker under armen, i fløjlsbluser og med onduleret pagehår gik hjem til middagstiden, stod stille langs med fortovet og stirrede fortabt: aldrig før havde de set noget lignende! –

Vera gik over til frugtmadammen i den skumle hule overfor hotellet og pegede gennem sværmen af sorte lodne fluer på den pænest mulige appelsin i bunken. Hun var led og ked af Italien, der allevegne lignede hinanden med trappetrin på tværs i

gaderne, og da solen blot spolerede teinten og fik øjenbrynene til at løbe ud, gik hun op i sit kammer, hvor der var skygge og næsten bælgmørkt i læ af skodderne. Hun trak kjolen af udover hovedet, løste strømpebåndene og smed sig ovenpå sengen med appelsinen, men blev forbitret, da hun så, det ikke var en blodappelsin, som hun havde ventet. Hun tændte den elektriske pære og slog irriteret op i en folkebiblioteksbog, lånt hende til rejsen af en apoteksdiscipel og som hed: "Den eneste Pige i Verden". Bogen holdt hende lysvågen, den passede i detaljer på hende selv.

Hr. Peters var klokken tolv kommet fra Hotel d'Europe, hvor han var taget ind, og ventede nu på Sanders nede i vestibulen. Sanders havde måttet ordne et skænderi mellem værten og sekretær Thorsen, der af pladshensyn udførte sit legemskultursystem ude på trappeafsatsen iført normalundertrøje og liggende på ryggen. Stuepigerne kunne falde over ham, bælgmørkt som der var, erklærede værten. –

Peters tog Sanders ved frakkeopslaget: "I dag skal De ud og spise en fornuftig lunch med mig!" råbte han. "Vi skal have et par andre med – De kan selv vælge. Men det skal være damer! –

For resten," vedblev han, "forudser jeg, hvem De vil vælge. Karina først og fremmest og så den blonde Viktoria, frøken Fersen. – Jeg godkender valget!"

De ventede i vestibulen, til Viktoria viste sig.

"Kære frøken," sagde Peters. "Tør jeg foreslå Dem at følge med ud og spise en forstandig europæisk lunch?"

"Ja tak," nikkede Viktoria. De satte sig alle tre på vestibulens alt for smalle fløjlsbænk for at vente på Karina. Hun kom lidt efter i hastværk ned fra trappen.

"Hr. Sanders –!"

"Kære frøken," afbrød Peters. "Vil De med os ud og spise en ræsonnabel lunch? Til afveksling i den sædvanlige ragout af døde katte med tomat?"

"Jo tak!" råbte Karina. "Gerne!" Hun så taknemlig Sanders ind i øjnene. Dermed gik de.

"Vi går til Mellini!" sagde hr. Peters. "Der bliver man ikke snydt med vinen."

Han gik forrest ud af døren, langsomt, men med umådelig lange skridt. Damerne måtte løbe, hvis de ville følges med ham. Karina holdt ud til denne flegmatiske syvmilefart. Viktoria faldt hurtigt tilbage til sin vante nervøse nonchalance; og nu gik rejseføreren Sanders i en lignende slentren ved hendes side – heldigvis uden at føle sig opfordret til at konversere.

Som altid, når hans øjne strejfede hendes, følte hun et eget sitrende behag. Helt velkommen fandt hun ham alligevel ikke. Anvendelig var han næppe: Han var for meget af en vandrefugl, som hun var selv, og næppe med større chance. På den anden side virkede han for intensivt æggende til at egne sig blot for en tilfældig pause. –

De slentrede gennem gaderne, fåmælte begge to. Hun lod ham uden videre føre. Han viklede sig ind i gadelabyrinter, syntes hun, men det var jo hans sag, om de fandt frem. De kom forbi et torv, hvor handlende stod under buegange og sejldugstag. Et vildsvin af metal sad på en sokkel.

"Mercato Vecchio," sagde Sanders blot. Han vendte sig søgende; hun gik et par skridt videre og så ham nu ved en af blomsterboderne under hvælvingerne. Det ulmede derinde som i en fortættet have af roser, violer og narcisser, et lavavæld af

farver. Her var en duft af blomster, som var den italienske vår udfældet af myriader roser i en enkelt dråbe. Pludselig følte hun, at her, for første gang, åndede hun Italien ind, forstod dets rus, dets skønhed, dets hede drømme.

Nu indhentede Sanders hende og lagde en buket af mørke roser i hendes hænder. Han sagde intet, og hun nøjedes med at smile. –

De gik gennem de gamle, fliselagte gader. Fra hvert sidestræde var der udkig, snart til et palads af gulnet marmor, snart til en klostergård med lave mure afbrudt af kuplede kapeller.

Sanders standsede foran en bygning, hvis sten tonede fra rosa til violet, og i hvis nicher mellem marmorpiller og under gotiske baldakiner stod skulpturer. Hun spurgte: "Et palads?"

"Nej, en kirke: *Or San Michele*," sagde Sanders. Han forklarede figurerne og nævnte kunstnerne: Verrochio, Ghiberti. – og der Donatellos S. Giorgio, pansret, men uden sværd, støttet til sit skjold. Hvor aristokratisk bar han ikke det lille lokkehoved på den lange, nøgne hals, smilende med adspredte og fortænkte miner.

Sanders betragtede S. Giorgio længe: "Man tror ikke et sekund, at han har fældet drager! Han beskæftiger sig ikke med krybdyr, – han er kunstner, ikke agitator!" –

De gik videre, åbenbart bestandig ad en omvej mod deres mål. Skal jeg mon endelig se Italien, tænkte Viktoria, halvt henrevet, halvt vemodigt. – Nu i en flygtig pause, før jeg begynder min egentlige rejse! Hun lyttede mere til tonen i hans stemme end til hans fortælling om den florentinske renæssance. Det var navne med klang som marmor, slyngede

som ornamenter. – Flygtigt beundrede hun også langs deres vej den skønne bygningskunst: Bigallos lille loggia, Strozziernes murkronede kastel, det fornemme palads Guadagni. –

Piazza Signoria gik Sanders ad krinkelkrogsgyder udenom: "Derhen skal jeg føre Dem en anden dag, den plads skal ses alene. Og hr. Peters holder ikke af at vente med sin lunch, vi må til Mellini nu." –

Vandringen med Sanders her i de gamle gader havde givet Viktoria et eget, ukendt behag. Han talte til hende om de ting, de så, i andre ord end ellers når han færdedes med sit selskab. Han forudsatte smag og indsigt, antydede mest, skønt han vel måtte vide, at hendes forkundskab var ringe.

Sikkert tænkte hun, fornemmer han som jeg, at vi er stemt i samme rytme. Vi har samme nerve, vi drages mod hinanden og føler det begge med samme uro og forbehold.

De traf de andre i restauranten.

Peters sad overfor Karina ved et bord midt inde i lokalet. Da han så dem komme, skulede han vildt og begyndte at slibe to knive mod hinanden.

"Endelig!" sagde han sultent. Han skævede fra Sanders til Viktoria og rystede på hovedet, tydeligt fastslog han en mesalliance. Han råbte på den unge italienske tjener.

"Luigi! Hør her, min ven: Vi skal først have fire amerikanske cocktails, – nummeret der på kortet! Og samtidig hors'd'oeuvren. Videre: en minestra d'Orvieto, det er husets specialitet, og bør vi så ikke, mine venner, tage scampi som fiskeret? – små søheste og blæksprutter, fritterede på panden! Og så," han smækkede let med sine stærke læber, "en pollo fritto; eller skal vi holde os til det franske køkken og vælge en

tournedos med bearnaise! – og så vinen! Chianti? Nej tak! Det er en folkelig vin! Må jeg bede om de rigtige hotelvine. Her er en Romané fra 1902, en fin før-krigstidvin, den anbefalede jeg altid mine bedste amerikanere, da jeg drev hotel i Øvre Ægypten. – resten kan vi bestemme siden." –

Han affærdigede med et vink Luigi og foldede sin serviet ud med et kast som af en plaid over højre knæ brummende over, at den ikke rakte også til det venstre. Han blev sikkert forkølet nu! erklærede han og begyndte irriteret at tygge brød fra rundstykket, så hans kæber knagede.

"Jeg finder på kortet," sagde han dog oplivet, "en tokayer fra 1872; det vil ærgre Luigi, at vi vælger den og ikke en italiensk likør til kaffen, – der for resten smager som det sidste vand, man drikker i Arnoen, når man drukner der, hvor kloakken løber ud!" –

Han sad og stirrede med venstre øje på klem i retning af Sanders. "De har nok givet sinkeklassen skolelov i dag!"

"De husker sikkert," smilede Sanders, "at rejseprogrammet udtrykkelig undtog tre dage overladt til deltagernes forgodtbefindende." Han tilføjede: "Og på egen kost."

"Ja," indskød Karina i en bestemt tone. "Det var aldeles nødvendigt af hensyn til budgettet. Vi har regnet med den lavest mulige pris af rent demokratiske grunde. Vor karavanevogn skal kunne rumme alle. Til gengæld må deltagerne finde sig i, at vi overholder vore sparedage strengt. Og vi har efter afstemning vedtaget, at i dag er første dag på egen kost. Deltagerne kan, hvis de foretrækker det, helt holde faste; det er blot sundt, og for os i ledelsen, særlig for hr. Sanders, betyder det en velfortjent hviledag."

Sanders nikkede: "Vi udleverede hver af vore rejsende hotellets reklamehefte, hvori der findes et kort over Florens. Hvis de vil se sig om på egen hånd!"

"Nå," Peters skænkede vin rundt. "Så håber jeg, de må vende helskindet hjem i aften. Alle sammen – undtagen de to infame russiske drenge!" Han tilføjede: "Og sløjdlærer Rasmussen!"

"Sig mig," spurgte Sanders Karina. "Hvad hedder semulje omtrentlig på italiensk?"

"Jeg ville sige: tapioca," mente Karina. "Hvorfor?"

"Den lille grønlandske frøken spurgte mig. Hun havde hoste, sagde hun, og skulle helst spise semuljevælling, som hun ville lave selv på sin spritlampe, blot hun kunne få gryn. Foreløbig hentede jeg hende en kande mælk i latteriet overfor. Hun skulle drikke mælk, havde hendes læge sagt!"

"Jeg skal se ind til hende, når jeg kommer hjem," erklærede Karina.

Sanders sad og stirrede adspredt hen for sig. Viktoria irriteredes ved nu ikke mere at fornemme rytmen af hans nærhed som før, han var åbenbart på ny sunket i en af de tavse oublietter, der stedse lurede på hans vej. Hun undte ham efterhånden dårligt denne pause. Hvor kunne han dog stille sine nerver så absolut i stå! –

Også Peters bemærkede Sanders' distraktion: "De nyder nok rastdagen? Fri for at stå med megafonen og udråbe Florens' seværdigheder for den uoplyste middelstand! Men jeg ved nok, Sanders, at De ynder at tage hviledage grundigt. Jeg husker nok, da De og vennen, Malthe Matson, holdt ferie i Assuan i otte uger – den gang De og han skulle føre en Ford-automobil

til kongen af Abessinien! Otte uger, Sanders, skønt ordren lød på ekspres! Ikke, Sanders?"

Sanders trak blot undvigende på skuldrene og nippede til sit glas.

"De skal få hele historien, mine damer!" råbte Peters, "om Ford-vognen til kong Menelik – den hele svindel!"

"For det første," indskød Sanders, "var det ingen Ford-vogn, men en Grand Maréchal –!"

"Kender ikke det mærke," vrissede Peters, "og at det var svindel, vil De vel ikke nægte?"

Sanders sad smilende og smuldrede brød på dugen. "Jeg må bestemt protestere," erklærede han med en lille bøjning om mod Peters.

Peters udstrakte sin hånd, uhyre som en skinke. "Fik Menelik måske sin vogn?" råbte han hoverende.

Sanders så op i et sæt: "Ja, hvad tror hr. Peters egentlig?" Han sad med korslagte arme nu og gyngede på stolen.

"Jeg tror nej!" erklærede Peters og slog hånden med et drøn i bordet. Han vendte sig i et ryk: "Og har jeg måske ikke ret?"

Sanders smilede sarkastisk: "Troede De, at De havde ret, spurgte De vel ikke!"

Peters rynkede panden: "Vent blot, til jeg får spist færdig, mine herskaber, så skal De høre om hr. Sanders' rejse til Abessinien af et øjenvidne!"

Den stærke fine vin forenede dem i et kompleks, de var lige hede, ophidsede og nervøse; Sanders og Viktoria bevarede dog den ydre ro. Dette irriterede i særlig grad Peters, der halvt hørligt mumlede ubehageligheder, mens han spiste. Karina fik

hektisk rødme i sine kinder, hendes pupiller blev store, lyseblå og blanke.

Nu løftede hun sit glas:

"Ejgil, nu vil jeg drikke med Dem, – og med de andre vil jeg tømme mit glas til bunds for Dem!

Jeg vidste mere end De," tilføjede hun, "da De og jeg mødte hinanden. Jeg vidste, hvad der boede i Dem, førend De vidste det selv: Al den viden om kunst og skønhed, De havde samlet i Deres sind, den skyldte De at give til de mange. Det vidste De ikke, Ejgil, før jeg åbnede Deres øjne. Der er visse menneskesind, der er som poler: de opsuger kraft, og det er deres bestemmelse at gnistre. De siger, Ejgil, at De ikke har den skabende evne. Godt, så skal De sprede! De skal formidle! Ingen har ret til at være modtager alene. De tusinder venter nu og lytter. Tak, Ejgil, fordi De kom, tak, fordi De tog de mange med Dem!"

Viktoria tænkte: Nu mener hun at have læst til dybden i en mands hjerte, og spejder så blot efter sig selv i overfladen af hans sind. Og da hun ikke fandt sit eget billede der, tager hun nu sin hævn: Hun under ham ikke ro!

Egentlig forstod hun godt Karina. Også hun selv følte uvilje mod de alt for rolige mænd. – En mands sjæl bør altid spejle billedet af en kvinde, – enten en af dem eller alle. Vælger han ingen blandt de mange, må han i det mindste arbejde for dem alle. En mand må ikke være passiv. Karina havde ramt Ejgil Sanders på det, hvormed han forbrød sig: På hans frihedstrang. Hun ranede hans uafhængighed. – Hun havde handlet ret! Viktoria undte skadefro Sanders denne skæbne.

Peters løftede stemmen majestætisk:

"Mon også Sanders selv tror på sin mission?" Han tilføjede grundende: "Det gad jeg egentlig vide."

"Sig mig altså, Sanders, tror De kort og godt på, at den Noæh ark, hvor De er chef, har kurs mod nogen brugelig kultur? Bilder De Dem ind, at det har interesse at give de umælende taletimer, de umusikalske lære i generalbas og kvinderne kursus i logisk tænkning?

Har De egentlig rigtig betragtet de eksemplarer, De har med i vognen? Hvem af dem, tror De, har mindste brug for Deres instruktion i ædel kultur?"

Sanders smilede, men tav.

"De ønsker ikke at udtale Dem?" De sorte børster i hr. Peters næsebor dirrede. "Yderst forsigtigt! De er jo føreren her og føler Deres ansvar. Publikum bedes ikke tale til vognstyreren! – ikke sandt? – Men jeg har dog mine grunde til gerne at ville høre Deres mening: om De selv mener, at Deres passagerer får noget for deres penge!

Jeg skulle tro, jeg havde lidt ret til åbent at udspørge Dem." Han sendte Karina et skummelt blik. "Mon ikke?"

Karina vendte sig nervøst: "Hvorfor? Du må stole på hr. Sanders som vi andre." Hun smilede: "du er jo selv blot passager som vi andre, onkel Peters!"

"Hvad er jeg?" Peters gryntede ildevarslende. "Og kald mig ikke onkel, Karina, jeg har adskillige år endnu til onkelalderen. Heldigvis rejser jeg desuden med i karavanen helt og holdent på egen forplejning! Jeg hører ikke med til vor tids kulturtrav. Men, hvis det er meningen, som Karina tror, at jeg skal finansiere de næste rejser, har jeg ret til at få at vide, hvad hr. Sanders har ment med denne første ekspedition, hvor han

vover sine egne, og heldigvis ikke mine penge! Og om den slags rejser med sinker eller køtere til det klassiske kulturland kan bringe andet end sinker og køtere med tilbage! Jeg har ikke tillid til den art dressur. Jeg har haft hoteller i fire verdensdele: Jeg kender publikum, det kan jeg forsikre Dem. Jeg har administreret menneskehedens vigtigste brugsgenstande i tyve år: sengene og servicet, servicet og sengene! At vaske op efter pøbelen i alle klasser: Det er det eneste, man kan gøre for den.

Nu skal jeg sige Dem, Sanders, hvad jeg mener om det borgerlige fremskridt. I Sydamerika godt hundrede mil vest for Rio har jeg i kompagni med min broder opdyrket kaffe, vi ejer ikke helt ubetydelige plantager. Ved De, hvorledes det går til? Vi tilsår først med majs, den vokser op, den sprænger den uberørte jord, der langsomt forvandler sig til muld. Majsen kaster vi til svinene. Næste år på samme vis, og så videre i fem besværlige og hårde år. Først så har de spæde kaffeplanter vundet kraft i ly af den robuste og grove majs, som går i svinene. Resultatet er første klasses kaffe og første klasses svin! Og sådan drives enhver kultur, sådan er den drevet, siden Herren i et dårligt lune skabte verden!

Men vor tid lader kaffen gå til svinestien og lader majsen vokse til et vildnis over jorden." Peters tav, men sad og stirrede mørkt ud over sit glas.

"Derfor vil jeg vide, hvad Deres mening er, hr. Sanders," sagde han omsider. "Er De en hykler, – eller tror De selv på svindelen? – Som den gang, De skulle køre en udrangeret Ford-vogn til kong Menelik!"

"For det første var det ikke en Ford-vogn," gentog Sanders tålmodigt. "Og for det andet synes jeg, vi skal tale om andre ting

end netop mig! "

I dette øjeblik bemærkede de ved glasdøren en af rejsedeltagerne, sekretær Thorsen, der i sin spejderdragt, barhovedet og med det spidse fuglebryst blottet for skjorten stirrede ind i lokalet med sultne blikke. Han havde set dem. Nu kom han ind, mønstrede grådigt opdækningen og snappede en stol fra nabobordet. Med de lodne knæ over rullestrømperne tæt mod hinanden fik han knebet sig en plads ind imellem Sanders og Viktoria.

"De andre fortalte mig," nikkede han fiffigt, "at vi var på egen forplejning i dag, men nu ser jeg, at jeg har taget fejl!" Han vinkede til tjeneren efter service, og Karina måtte rette an for ham.

Alle sad tavse. Tjeneren serverede netop languster.

"Jeg ser, at her er hummer," sagde sekretær Thorsen fornøjet.

"Har De haft tyfus?" spurgte Peters. "Det har vi andre, derfor spiser vi languster fra Venedigs laguner. Os gør bacillen ingen ting. Spis med, om De vil, men på egen risiko!"

Thorsen skævede til ham, mistroisk, men fnisede så gennemskuende og nappede med gaflen den fedeste languster.

Peters fortsatte: "Jeg var ved at fortælle Dem om hr. Sanders' debut i Assuan. Ja, hr. Sanders, De må tillade, at jeg fortsætter. Jeg indser aldeles ikke Deres ret til i et moderne, demokratisk samfund, som De selv er med til at tolerere, at fordre Deres person holdt udenfor al drøftelse!

Godt! Jeg drev altså hotel ved Assuan det år, på Elefantine, den palmegrønne ø, hvor bougainvillea er så rød som vinen her i karaflen, og hvor jeg bistod *antikah'en* fra Kairo med at samle indskrifter fra ptolemæertiden.

Mit hotel var porten til Nubien, den sidste forpost i Ægypten. For tredive år siden var mahdiens blænkere helt heroppe. I min privatsalon, hvor jeg undtagelsesvis modtager særlig udmærkede gæster, hænger endnu den dag i dag over kaminen de tyvepundsvægtige jernlænker, som min forgænger har båret i de tolv år, han sammen med Slatin Pasha var mahdiens fange. De har selv set de lænker, Sanders, og kan bevidne mit udsagn!"

Sanders bøjede sig høfligt.

"Godt, for så vidt vil vi anse Dem for troværdig: Indtil ørkengrænsen altså! – Men jeg sad altså med nøglen til Nubien og til ørkenen her i Assuan, og det var mig, der lukkede Dem og Deres hr. Malthe Matson ud. – Ud i det blå!"

Han tav pludselig og så irriteret på sekretær Thorsen, der sad og viste sine lange hestetænder under det fimrehårede skæg, han på rejsen frit lod spire. Det viste sig dog, at Thorsen ikke havde smilet af hr. Peters, det kunne aldrig komme i hans tanker! Nej, det var af noget ganske andet, han lo! Det skulle han siden fortælle, hvis han måtte. Han spruttede af indeklemt morskab. Men han ville sandelig ikke afbryde hr. Peters!

Peters rykkede energisk sin stol til siden.

"Vi havde i Sydamerika en slags blonde får i slægt med lamaen," sagde han, "i nærheden af hvis læber det også var yderst fugtigt at opholde sig! –

Men for at vende tilbage til Sanders, så blev han og Malthe Matson introduceret hos mig en aften af en svensk tenor fra Kairo-operaen. Jeg sad netop og viste et par yngre amerikanske damer min enestående samling af skarabæer og mine pragtfulde gravmasker fra Fajum, som Karina godt kender fra mit privatmuseum hjemme i Kompagnistræde, – hvor også De,

frøken Fersen, ved Deres hjemkomst skal være velkommen. Hvis da nogen af os slipper levende fra denne rejse: med hr. Ejgil Sanders som vor guide!"

Han slubrede sit glas i sig og tørrede sin mund med servietten. Der var en længere pause. Omkring ved bordene larmede det internationale publikum; en fed og ophedet madtåge trak som kvalme pust igennem rummet.

Peters tørrede nu også sin pande: "Her er som selve ørkenvinden i chamsin-tiden: Allahs glødende ånde!

Det var akkurat ørkenvind i de dage, Sanders og Matson kom med deres luksusvogn, bestemt for kong Menelik, – efter hvad de påstod! Malthe Matson sagde, at han egentlig var løjtnant ved de svenske husarer, men for øvrigt så jeg ham aldrig ædru, han begyndte fra morgenstunden med isafkølet champagne, så på hans ord lagde jeg ringe vægt. Hvad Sanders angik, var han ligeså tilknappet og fordægtig, som De ser ham her i dag."

Sanders trak smilende på sine skuldre. Peters nikkede: "Nå ja, så mindre fordægtig, end han er nu! Mine amerikanerinder anså Matson for en kæmpe, skønt han ikke nåede mig til hagen, da han ved introduktionen forsøgte at falde mig om halsen og kaldte mig bror, fordi han vil have ligget med sin lystyacht et forgangent år ved et sommerhotel, jeg har haft på Bornholm; – men dette er givet en usandhed: Jeg bliver aldrig dus med mine gæster. Om aftenen blev Matson mere ædru og sang Bellman og Frøding for amerikanerinderne med stor succes.

Luksusautomobilen til kong Menelik stod i otte uger hver nat i min hotelgarage. Om dagen turede den i landskabet, altid besat med unge damer. Og med Sanders ved rattet."

"Det passer ikke ganske," erklærede Sanders og lo en smule.

"Sad Matson måske ikke hjemme og var dybt beruset? Og hvem kørte ellers vognen for miss Hotkins og miss Aubertson og for – –"

"De plagede mig til det!" Sanders gjorde en komisk fortvivlet gestus.

"Vognen var en fabel for Ægypten," vedblev Peters. "Det var en fantasivogn, rød som skarlagen og med Abessiniens våbenskjold i guld på karosseriet. Og med kongekrone midt på køleren.

Hvornår starter I? spurgte jeg dagligt Matson, der sad ved sin champagne oppe i Katarakt-hotellets bar med et par unge milliardærer fra Smyrna, som jeg ikke ville tåle på mit hotel.

Starter! Hylede Matson. Aldrig! Her er alt for herligt!

Javel, sagde jeg. Herligt og navnlig fugtigt! Men kong Menelik venter!

Så lad ham vente! Så længe han venter, bliver han ikke skuffet. Skål, bror Peters! – Hej for dig! – Og tror du, jeg længes efter at køre ned og pløje ørkensand, når jeg kan sidde her med to ætlinge at den højere levantinske adel: Baron Hamid Mossery og Nashid Effendi Fanus! Mine perlevenner! Her under de sidste Palmer! Derude –! Han pegede i retning af Sahara: Derude er verden naglet til med brædder!

Men hr. Sanders var ikke bedre, mine damer. Som sagt tog han daglig de amerikanske frøkner ud til Shellal og til Philæ-templerne. Med kong Meneliks automobil!"

"Nu overdriver De ..." Sanders trak øjenbrynene op i mild protest.

"Gør jeg? Ja, måske! De sejlede nemlig også en del i miss Damnitsons motorbåd på Nilen!"

"Hun plagede mig til det," sukkede Sanders.

"Og en gang ved jeg, kørte De kong Meneliks forgyldte hofkaret med 90 km.s fart ad Assuan dæmningen over Nilen, skønt gafir'en, der holdt vagt, forbandede Dem med alle disponible eder fra Koranen. Og med otte unge damer i kong Meneliks galaparade-vogn!

De tier og De tilstår altså! Men De virkede jo besynderligt nok magnetisk på amerikanerinderne. De distancerede ganske dragomanerne, der promenerede Nil-kajen i gule silkedragter og blottede deres bronzebryst for romanbelæste damer, der drømmer om en sheik. Men prisen på ørkenrejsen med de berømte araberførere, Ibrahim og Ali, overnatning i telt med videre indbefattet, faldt tyve pund fra den dag, De viste Deres så ulastelige figur i Assuan! Og imedens sad kong Menelik og ventede på sin vogn!"

"Jeg søgte hver dag at slippe videre!" Sanders slog opgivende ud med hænderne. "Hvad skulle jeg gøre? Matson ville ikke, og jeg var engageret af ham som teknisk assistent fra Brindisi, hvor vi traf hinanden. Og af sted kom vi da også!"

"Ja! Da Matson blev nægtet adgang til Katarakt-hotellets bar på grund af gæld! Godt for kong Menelik, at hans automobil var statsejendom og ikke kunne sekvestreres! Men omsider altså startede De. Jeg husker det særdeles nøje: Det var en af de varme dage midt i chamsinen, luften brandgul af ørkenstøv og solen mat som en tinknap, og De og Matson som to stakkels gule spøgelser, der blev manede tilbage til deres Tartaros! Jeg husker aftenen, den var glødende, solen gik ned i lavafloder. Sahara, hvor De kørte ind, var som Helvedes hede svovlpøl. Men amerikanerinderne havde smykket kong Meneliks automobil

med roser. Matson og Sanders sad under en baldakin af blomster som i prins Karnevals vogn i Nizza! Så kørte De!"

Peters vendte sig i et sæt om imod Sanders.

"Og kom, hvor langt? Til Abessinien via Wadi Halfa og Khartoum? Tør De påstå det?"

Sanders strøg tankefuldt sit hår: "Ja, dér begynder jo mysteriet. Ved ørkengrænsen!"

"Fik kongen sin vogn, eller fik han den ikke?" råbte Peters kolerisk. "I mindst en uge, efter at De var kørt, talte Assuan ikke om andet! Jeg væddede selv med en generalkonsul fra Alexandria. Fik kongen altså vognen?"

Sanders lænede sig tilbage i stolen, lagde armene over kors og tav.

Peters nikkede. "Godt," sagde han. Hans kæber knagede: "De kan tie, om De vil!" Han vendte sig om mod Karina. "Du ville have mig til at støtte et foretagende, Karina, hvis naturlige talsmand forholder sig stumt. Hr. Sanders nægter at udtale sig både om sin egen fortid og om menneskehedens fremtid! Jeg finder ham herefter ikke egnet til at være fører for den forsømte middelklasse. Du skal derfor ikke regne med min assistance, Karina, hvis du under lignende auspicier vil arrangere flere rejser for de kulturelt abnorme, og jeg er kun glad for, at jeg på nærværende ekspedition er økonomisk uinteresseret. Jeg interesserer mig herefter alene for, hvor længe der er til katastrofen!"

Han vinkede ad tjeneren: "Regningen!" råbte han.

Luigi kom. Peters regnede omhyggeligt efter, mens de andre, nu mindre trykkede, begyndte at passiare.

Peters lagde blyanten og så hen på de andre: "Det bliver lige 165 lire for hver," erklærede han, "service iberegnet."

Sekretær Thorsen standsede sin fnisen. Hans læber hang slappe. "Jeg troede –" sagde han, "at vi var budne!" Han famlede ned til lommerne i sine korte drengebukser. Han havde ikke penge på sig, men nu kom smilet forsigtigt igen om hans lange gule tænder: "Måske hr. Sanders vil lægge ud af rejsekassen!"

"Selvfølgelig!" sagde Peters.

Karina smilede bedende. "Også for mig, blot indtil –"

"Damerne er selvfølgelig rejsekassens gæster!" erklærede Peters og skrabede seddelbunken til sig. Sanders smilede blegt og stak tavs den slunkne tegnebog i inderlommen.

Sekretær Thorsen var igen begyndt på sine grimasser. Noget, han kom til at tænke på, morede ham åbenbart umådeligt, og da ingen af selskabet ytrede trang til at spørge om netop hans motiv til munterhed, rømmede han sig og hviskede lydeligt til Sanders, at han hellere skulle skynde sig hjem, da der vist var noget galt fat på hotellet.

Der var hørt barnegråd fra et af værelserne om natten, fortalte han. Hr. og fru Fusti havde hørt det og mistede derved deres nattero.

Sekretær Thorsen gned de svedige hænder mod hinanden. Han havde selv om morgenen lyttet ved døren og ganske tydeligt hørt et lille barn græde. Han vidste, hvem der boede i værelset, men herom holdt han mund! Det gjorde han! Men han havde straks kendt de sko, der stod udenfor hendes dør.

Thi Thorsen kendte alle de deltagende damers sko; i Pisa havde han hjulpet skopudseren at sætte kridtmærker på dem, han havde holdt dem i sin hånd, hver eneste af dem, både de

stærke og djærve vandresko med flade officershæle, og de små fine sortrødt eller grøntlakerede med høje, spinkle hæle.

De omtalte sko var de mindste af alle i selskabet, sagde Thorsen og skævede kritisk til Karinas sportssko.

Alle havde set bestyrtet op.

"Vi må øjeblikkelig tilbage til hotellet!" udbrød omsider Karina og rejste sig.

Alles blik var rettet på Sanders: Det var kun naturligt, at ansvaret for det skete hvilede på ham.

Karina blev hektisk rød i kinderne: "Vi må skynde os," sagde hun og knappede ivrigt sine handsker.

Det viste sig, at Sanders' hat var blevet forbyttet i garderoben. De andre skyndede på ham og mente, at han gjorde alt for meget væsen ud af den hat. Han påstod, at det var den eneste hat, han ejede, men så kunne han jo gå uden hat, som det tilmed var brug nu her i forårstiden! Peters blev utålmodig, og endelig fik Sanders bestemt sig til at gå uden hat! –

De nåede hotellet, og Thorsen påviste en dør på tredje sal. Nu stod der ingen sko, og da Sanders sagte bankede, blev der ikke svaret.

De gik ned til portieren, og det viste sig, at Sarah Zeeb, den lille grønlænderinde, efter bøgerne boede på vedkommende nummer. Hun var for en time siden gået ud, fortalte portieren, men var lidt efter vendt hjem med indkøb i en pakke.

Stuepigen Marietta blev tilkaldt og meddelte, at frøkenen på bemeldte nummer havde holdt sengen til klokken tre. Hendes sko stod udenfor hendes dør, hver gang Marietta kom for at gøre rent, og hendes dør var låset.

"Jeg ved," hviskede Thorsen til Sanders, "at frøken Zeeb har befundet sig mindre vel i flere dage."

"Har De en reservenøgle?" spurgte Karina nu portieren.

Det viste sig, at alle hotellets døre havde samme nøgle.

"Kom!" sagde Karina til Viktoria. "Meget muligt er dette et anliggende, som bedst kan ordnes af kvinder. Jeg beder dog herrerne ikke fjerne sig ud af hørevidde."

"Vi venter her på trappeafsatsen," foreslog Sanders.

"Godt, at rejsen kun har varet et par uger," mente Peters, "navnlig da alle nøgler altså passer til samtlige døre." Han satte sig i vindueskarmen.

De to unge piger løb op ad trappen. Karina vendte sig: "Vil De helst blive udenfor dette, står det Dem frit – som ung pige, mener jeg!"

Viktoria irriteredes en smule: "Og De selv da?"

Karina smilede, udfordrende næsten: "Hvad ved De om min historie?"

Karina satte nøglen i døren og lukkede den på klem.

Midt i stuen stod Sarah Zeeb med et stort sygeplejerske-forklæde over kjolen og med sikkerhedsnåle mellem tænderne, mens hun lagde et stykke flonel i firkant. Over en lille spritlampe henne på servanten boblede badevand, og i små dåser, sirligt ordnede på en stol, var pudder og coldcreme. Midt i Sarahs seng var udbredt et håndklæde, og derpå lå et lille lyserødt, splitternøgent barn.

Karina vendte sig i et udråb om imod Viktoria.

Viktoria trådte nølende over tærsklen.

"Se!" hviskede Karina og klemte om hendes arm. "Se!" Hendes tænder hakkede: "Hvad i alverden skal vi dog gøre?"

Sarah iagttog dem fjendtligt, men kunne ikke tale for sikkerhedsnålene i sin mund.

"Hvad skal vi dog gøre?" stammede Karina.

"Hente en læge?"

"En læge! Og røbe alt. Og hun fejler jo heller ikke det aller mindste. Se, hvor rolig hun står –!" Karina huskede, at vilde folkeslags kvinder føder let og uden smerte. For dem som hedninger gjaldt jo altså ikke Guds forbandelse over Eva!

Karina betænkte sig et øjeblik og løb så ud og hentede Sanders og Peters.

Da Sarah så Sanders, slap hendes tænder nålene. Hun lo fortroligt til ham og trådte et skridt til siden, åbenbart for at han rigtigt kunne se på barnet.

Sanders så på barnet, dernæst på Sarah. Han rystede tankefuldt på hovedet.

Karina var trådt nærmere og rørte prøvende ved det fine og splinternye barnetøj, der lå i en nyåbnet pakke. Der var en lille barneskjorte, små uldne bukser, en strikket trøje og en lille silkekyse. Karinas fingre strøg ømt og nænsomt hen over tingene.

"Det er jo slet ikke et nyfødt barn!" udbrød hun pludselig.

Peters havde nærmet sig sengen. "Mindst fire måneder!" erklærede han kyndigt.

De så alle forundret på hverandre.

Nu tog Sarah det lille barn i sine arme og rakte det til Sanders.

"Lille Mælkesut!" sagde hun og lo med alle sine tænder.

De tre andre så spørgende på Sanders, der blot rystede på hovedet.

"Hun må have haft barnet med hjemmefra," hviskede Karina.

"Umuligt!" erklærede Sanders.

Peters tog sin hat fra sengen: "Det er vist snarest en sag for politiet!" erklærede han.

Sarah løb klynkende hen til Sanders og gemte ansigtet ved hans ærme. Hun vidste, hvad politiet var. Hun kendte de store tavse betjente, der kom på fødeafdelingen med barselspatienter fra og til arresten. Hun hulkede lydeligt. Sanders strøg beroligende hendes hår.

"Jeg tror, vi må rådslå nærmere om sagen," foreslog han. "Vi kan jo gå ned i spisestuen."

Sarah klyngede sig til ham: "Nej, han måtte ikke gå fra hende, ikke gå –"

"Bliv De her, Ejgil," sagde Karina pludselig med tårer i øjnene. "Måske vil Sarah fortælle Dem sandheden om sit barn!" Hun tog Viktorias arm. "Vi andre kan så overlægge, hvad der er at gøre."

De gik alle uden Sanders ned i spisestuen for at rådslå. Men i den mørke sal bag skodderne blot med et par klaverlys tændt, sad afholdsfolkene med salmebøger. Sagfører Rold var netop begyndt sit foredrag. Hans stemme var endnu dæmpet, men af en egen intensiv vægt, det lød som sand, der skovlevis blev kastet mod en harpe. Hotellets portier og ene stuepige stod andægtige i døren, og klemt mellem pianoet og en glasmontre med blomster af farvet voks sad hr. Og fru Fusti, ydmygt lyttende. Også andre af rejseselskabet var til stede. –

Rådslagningen fandt derfor sted på trappeafsatsen. Da den var endt, gik Karina op og hentede Sanders.

Nu kunne denne meddele nærmere om, hvorfra Sarah havde barnet.

Peters nikkede forstående. "Jeg husker," sagde han, "fra Øvreægypten en barnløs fellahkvinde, der efterhånden stjal fire børn fra nabolandsbyen og blev æret højt derfor. En art *anteciperet moderskab* altså!"

Karina fik tårer i øjnene. "Jeg forstår hende! Stakkels lille Sarah!"

Sanders tav. Selv fattede han kun lidt af den sammenhængsløse historie, han havde fået ud af Sarah: – om hendes bedstefader, den store fangers navnesjæl, og om et barn hun kaldte for Mælkesut, og som døde på et hospital. Men sikkert forstod Karina som kvinde hende bedre.

"Vi har holdt råd," sagde nu Peters, "og er kommet til et resultat. Vi har altså bestemt, hr. Sanders, kort og godt: at *De* må ordne denne sag!"

Han tilføjede: "Hvorledes, overlader vi til Dem. Det er jo Dem, der leder rejsen!"

Sanders tænkte efter: "Den udvej, der ligger nærmest, er jo: at lade Sarah beholde barnet."

Karina fo'r op. "Beholde det! Og moderen!"

"– har vel opgivet det allerede," mente Sanders. "Den udvej er altså rimelig og rationel."

"Barnet må tilbage til sin rette moder!" erklærede Karina bestemt. "Og De må sørge for det, Ejgil. Endnu i dag. Senest i morgen!"

Sanders betænkte sig: "Det bliver en rejsedag her i Florens udover programmet. I morgen skal jeg med de to gamle Fustis ud og se på villa i Fiesole. Det koster os altså en dag!"

"Og hvad så," indskød Peters. "Det er vel Deres risiko og ikke vor!"

"Hvor kan De dog være så smålig, Ejgil!" udbrød Karina mildt forundret.

"I morgen," erklærede Peters, "tager De altså til Pisa, hr. Sanders, og afleverer barnet der, hvor Sarah stjal det!"

Derved blev det. –

Karina ilede op til Sarahs værelse. Hun trådte ind i stuen.

"Stakkels lille Sarah!" Hun klappede Sarah Zeeb på begge kinder. "Hvor jeg forstår, hvad De må føle. Og hvad De må have savnet!"

Hun bøjede sig over barnet, som endnu lå midt på sengen:

"Hvor er han sød og lille!"

Hun tog drengen op i sine arme. "Og så rund og buttet! Og med hår som silke. Så sort, så sort!" Hun vissede barnet i sine arme. "Søde, søde lille Mælkesut!"

Sarah stod med hænderne på ryggen og betragtede hende sky.

"Jeg må nok holde ham? Må jeg ikke? Blot ganske lidt, så skal De få ham."

Sarah gik hen til kedlen, der snurrede over spritflammen. Hun hældte badevandet op i servantens blikfad. Hendes hænder skælvede, munden var grædefærdig. Hun rakte hånden nølende ud efter den lille.

"Nej!" råbte Karina. "Jeg vil vaske ham! Må jeg ikke nok? Se, hvor han er sød og lyserød!" Hun vred ivrig badesvampen op. "Se så! – Så! Så! Vandet brænder slet ikke, lille skat! Mor har pustet på det! Ræk mig håndklædet, frøken Zeeb. Sådan, tak! Læg det over knæene på mig, at han kan sidde pænt og tørt!"

Sarah stod lidt fra, ydmyg og stille og rakte Karina, hvad hun behøvede – som hun var vant, når overlægen ved en sygeseng gav sine vink til plejersken. – "Den lille skjorte, de små strømper! – Tak!"

Karina knugede barnet ind mod sit bryst:

"Og nu skal vi til at sove. Vær sød at lukke skodderne rigtig tæt, frøken Sarah! Sådan! Så skal mor synge for lille Mælkesut!"

Sarah sad på den anden side af sengen med hænderne foldede i sit skød, hendes smalle skrå øjne glippede en smule; men om munden stod uforandret hendes lille stumme smil. –

9

Sanders kom den følgende dag klokken godt tre fra gaden ilsomt ind i hotellets vestibule, hvor Karina med det gamle ægtepar Fusti stod og ventede på ham.

Sanders var stadig uden hat. Aftenen før var han gået ud i den hensigt at købe sig en ny, men tilfældigt var han passeret forbi en antikvarboghandel, hvor et væld af gamle bøger i gyldenryggede og skønne maroquins- og kalveskindsbind var stablet som et forbjerg ud i gaden. Her slap han ikke forbi. Det var måneder siden, han havde bladet i bøger. Nu stod han og lod det gnitrende velin, de gulnede gamle stik glide gennem sine fingre; han rejste som tusind mile i et minut blot ved at følge disse bøgers titler en efter en. – Her var et værk, han altid havde elsket, men aldrig nået at eje: et attende århundredes topografisk værk fra Hellas med alle de gamle tavler i behold. Prisen var rimelig. Han opgav at købe hat, bogen syntes ham mere vigtig. Han syntes, at han i åringer havde levet skilt fra bøger; – og denne dag var jo desuden *hans*, den var udenfor programmet, nu holdt han rast og læste. –

Turen til Pisa med Sarah var heldigt overstået, og han kom direkte fra toget tilbage på hotellet for at træffe Karina og Fustis, der ventede hans ledsagelse op til Fiesole. De to gamle skulle deroppe se på en villa, som Karina havde fundet til dem!

Sarah Zeeb var med Sanders, da han kom ind i vestibulen, hvor Karina og Fustis ventede. Sarah var forgrædt og stille. Hun løb forbi de andre og op på sit værelse. –

"Sagen er ordnet nu," meddelte Sanders. "Men stakkels Sarah er meget medtaget. Hun har lidt feber. Den skyldes dog vist blot sciroccoen. Men hun er oprevet, naturligvis, og sad og græd den hele hjemvej."

Karina nikkede: "Jeg forstår så godt den lille Sarah! Hun føler modertrangen i sig, men har jo ikke vore retsbegreber om at få et barn. – Men kom nu, hr. Fusti, tag Deres kone under armen. Der er sporvogn til Fiesole fra domkirkepladsen om et kvarter!"

"Skal De ikke have Deres hat?" spurgte hun Sanders.

"Nej!" erklærede Sanders, han behøvede ikke hat.

"Jeg havde for resten tænkt," henkastede Karina let bebrejdende, "at De havde opsat Deres tur med Sarah til i morgen. Det havde givet hende en dag endnu med barnet."

"Det havde spildt en rejsedag," undskyldte Sanders. "I morgen må vi videre og direkte med ekspressen til Venedig. Budgettet, ved De selv, er meget knapt, og programmet må derfor nøje følges."

Karina sendte ham et lidt forundret blik.

"Det har jeg altså misforstået," sagde hun tøvende.

"Skal De ikke have Deres stok?" spurgte hun Fusti. "Den med den morsomme lommelygte i skaftet."

"Det er ikke en lommelygte, men en elektrisk lampe," oplyste Fusti mørkt, "og den sidder ikke i skaftet, men i håndtaget. Nej, den har hr. Rasmussen spoleret for mig. Lygten virker ikke mere. –"

"Skal jeg ikke," spurgte Karina pludselig Sanders, "bede Viktoria Fersen følge med os til Fiesole?"

"Gerne," nikkede Sanders.

"Jeg tror blot," beklagede Karina, "at hun er optaget af sin stadige kavaler, hr. Hermodsen. I hvert fald går han og venter på hende ude på gaden – som sædvanlig. – Kom, vi har travlt!" –

Hr. Fusti fik astma af farten og hostede pibende. "Men vi skal nå sporvognen!" råbte Karina. De nåede den, men kom kun i bivognen, hvor der var cigarrøg. Fusti sad sammensunken med hænderne hvilende på sine knæ, stirrende tomt og tålmodigt hen for sig.

Sanders var endnu lidt nervøs efter turen med Sarah Zeeb til Pisa.

Barnet var hjemmefra blevet klædt på af Karina med de nye sager, Sarah havde købt: kyse, kåbe og små strikkede sko; men underst på den bare krop det lille snavsede forklæde bundet blot med et bændel om halsen. Thi i det forklæde, – som det var taget, – skulle barnet findes af sine forældre, for at de kunne kende det igen!

Sarah fik lov at bære den lille hele vejen, hvori intet påfaldende var. Her i Italien bliver jo alle småbørn båret. Rygsækken, som Sarah kom med, ville Sanders selvfølgelig ikke vide af.

"Bær ham i armene, Sarah, akkurat, som De er vant til fra fødeafdelingen!"

Sarah glemte under rejsen ganske, at hun skulle ud og aflevere lille Mælkesut. Mange damer i kupéen beundrede den yndige lille unge, og Sarah lo fornøjet med. "Lille Mælkesut!" fortalte hun, og damerne, forstod Sanders, gættede forgæves på, hvad sprog det var. – Sanders blev af de frittende blikke udlagt som den lykkelige fader. – I Pisa bevægede de sig med

forsæt sindigt som på en promenade. Sanders havde omhyggeligt beregnet tiden fra tolv til to, da hele Italien sover dybt for tæt tillukkede skodder. Der var ikke en sjæl at se på de smeltende hede gader. Sarah viste vejen, stolt over at huske den så godt: Derovre på den anden side af floden, hvor vaskepladsen var! Hun kunne nøje angive busken.

"Gå så hurtigt, Sarah, hen og læg barnet fra Dem," befalede Sanders og standsede midt på broen, der førte over floden lige ved stedet, Sarah havde påvist.

Men straks brast Sarah i tårer. Hun græd og hulkede højt og ville ikke slippe barnet. Sanders måtte lede hende om bag hjørnet af en lille sidegade. Her fik Sarah et anfald af krampegråd. Og tydeligt havde hun feber. Hendes øjne fik en egen grønlig dyreglans, hendes hænder brændte. Sanders indså, at han selv måtte foretage det fornødne. Han fandt om hjørnet bag præsteseminariet et lille skjult traktørsted, hvor han til Sarah bestilte skoldende varm chokolade, som han vidste, hun holdt af. Mens hun stirrede ned i koppen, sneg han sig ubemærket bort med barnet. –

Det gik nemmere med at lægge det, end Sanders havde troet. Farefrit var det jo ikke, og han var ikke blind for sin risiko. Barnet syntes ham at veje mange hundrede kilo på turen over broen.

Men han kom heldigt over til den anden flodbred uden at drengen vågnede og græd. Behændigt fik han løst den lille kåbe og pakkede den med kysen og de andre sager i en bylt. Mælkesut skulle ikke narres for sin ekvipering!

Busken dækkede godt, og barnet lå nu sødt og sov i græsset, vant åbenbart til det varme bløde leje. En hær af fluer besatte

øjeblikkelig dets lille bagdel. Sanders svøbte omhyggeligt om barnet det gamle forklæde, hvorpå Sarah, nydeligt, med højrødt uldgarn havde broderet navnet Mælkesut. –

Han slap, uden at videre hændte, tilbage over broen. Han grundede på, hvad barnets moder sagtens ville tænke, når hun om knap en times tid kom ned med vasketøj i stabel på sit hoved og fandt sit tabte barn bag busken, præcis som to døgn før! Sikkert ville hun fortælle til alle nabokoner, at hendes lille dreng havde været hos Madonna. Englene havde lånt ham for to dage til at lege med i himlene, og Guds moder havde egenhændig indsyet himmelskriften på barnets klædebon i en gådefuld velsignelse, som selv den lærde domprovst ikke kunne tyde. Hele vaskepladsen, ja, hele Pisa ville tale om det. Lille himmelske Mariabarn. Det ville blive et berømt og anset barn; man ville valfarte til det beskedne vaskeri, og forældrene ville grunde et trattoria og blive holdne folk! –

Nu så Sanders de første par koner på vej mod vaskepladsen. Så ventede han ikke mere, men gik op til Sarah, der havde drukket sin chokolade og nu blot græd en smule, men først da hun så ham komme. De nåede i god tid toget retur til Florens. –

10

De to gamle Fustis gik arm i arm op ad den lille sti, der mellem høje mure førte ad bjergskråningen til den af Karina omtalte villa.

På muren var glasskår og pigtråd, og for hver eneste gitterport var nittet brede plader af jernblik. Ikke et glimt fik man at se af haverne derinde. Fusti fandt disse jernbeslag fornærmende mod fredelige folk, som kom forbi, – præcis som blev man sigtet for at være indbrudstyv! –

Der var hedt mellem murene som i en teglovn. Hr. Fusti trak skyggen på sin klædeskasket ned over øjnene; men så stak solen blot på den bare plet i nakken. Og stokken kunne han kun støtte på med venstre hånd, fordi neglene på højre havde vokset sig for lange, så de stak, og hånden ikke kunne lukke. Hans kone plejede at klippe negle på hans højre hånd, idet han ikke selv kunne holde på en saks med venstre, men på rejsen havde hun forsømt ham. Han ville dog ikke minde hende, hun måtte opdage af sig selv, at han gik med lange negle på den højre, til gene, når han tog på ting. Han pintes gysende ved tanken om en flækket negl, der hang fast i uldgarn fra hans vintervanter, hvis han tog dem på.

Nu gik stien ned ad stentrin. Fusti ømmede sig, når han trådte på de skarpe småsten. Tilmed var murene til begge sider forurenede med begge slags i en højde, så det næsten var utroligt, – og her stank!

Også fru Fusti var lidt skuffet, navnlig da de mandshøje havemure lukkede for den skønne udsigt over dalen, som hun

havde håbet på. Det lille korte glimt af selve Fiesole med terrasse, kapel og kloster og loggiaer med blåregn havde lovet, syntes hun, så godt. Her var næsten som i en fængselsgård at gå! –

Fusti gispede. "Mit vejr går fra mig ned ad bakke!" Men troede hr. Sanders ikke, man snart var nået til villabebyggelsen?

"Villaerne," sagde Sanders, "er bagved murene og ligger gemt dybt inde i de herlige haver!" Han standsede foran en port i muren.

"Og her er indgangen til Deres villa, hr. Fusti."

Det var en mægtig gitterlåge, beslået med rustne jernblikplader.

"Er det min port?" spurgte hr. Fusti og satte forsigtig sin pegefinger imod jernet.

"Ja," nikkede Sanders. "Der skal Deres dørplade sidde i poleret messing, – hvis De altså køber!"

"Ja, hvis jeg køber!" mumlede Fusti. Han bemærkede, at jernpladerne på lågen hindrede folk på vejen fra at se ind i haven. Dette var kun godt, så fik ingen ondt i øjnene, og man var beskyttet imod tyve.

Sanders trak i en snørklet klokkestreng, en rusten kimen lød langt borte. Og noget efter blev gitterporten åbnet af en lille gammel og hvidhåret kone.

Et flammevæld af lys og roser gik ud fra haven, et spil af sol og farver, som fløj en sværm af sommerfugle ud fra det unge græs og blev til blomster.

Fru Fusti indåndede i et suk den friske duft af muld og roser. "Å!" sagde hun stille og fyldte brystet en gang til. Hr. Fusti tog

tøjkasketten af sin skaldepande, kom kejtet over tærsklen ind i haven og så sig om forskræmt og truende.

En flisegang af slidte marmorsten løb midt gennem plænen op mod det store nykalkede hvide hus.

De to gamle gik usikkert på den smalle fliserække. De havde aldrig tænkt sig marmorplader på spadserestier. Sikkert var det brug i fornemme huses haver, men de fandt det anmassende og hovmodigt; – det kunne give bagslag! tænkte Fusti ængstet.

"De kan godt gå ind i græsset," sagde Sanders. Og den gamle frue trådte med et forsigtigt trin ind i det nyvandede friske græs, hun spankede med kjolen omsorgsfuldt løftet næsten til anklen midt gennem græsset og søgte, så vidt hun kunne, ikke at træde de tusinder små blå og hvide stjerneblomster ned. Hun smilede, mens hun vandrede her i sin nye have, med sin smalle, blege mund, i de gamle kinder kom smilehuller frem og gemte rynkerne. Hun bøjede sig og lukkede hånden om en rose, uden dog at plukke den, nænsomt og ømt: Det var jo *hendes* have – nu – snart! Hun følte vårvindens pust imod sin kind, den bragte med sig duften af magnolier, kølig og sød. Hvor mon de stod? Der henne under gavlen vist? Hun mærkede det bløde græs rislende sagte under sine fødder.

Sanders smilede ved at se hende vandre her, så spinkelt, næsten jomfrueligt, – for første gang – og ak så sent! – i Sydens have. *Primavera!* Han hviskede uvilkårligt navnet fra Botticellis skønne tavle til Karina; – men Karina forstod ham ikke. Så hun da ikke foråret, ungt og lysende i den rynkede og trangbrystede fru Fusti, vandrende mellem blomster her i sin have, hvor Zephyr sagte blæste. –

Også omkring villaen løb en fliserække. Fusti stødte i stenene med stokken, jo, de lå fast, og man var ikke udsat for at snuble her i mørke! Under tagrenden stod en kumme af sten med udhuggede figurer, en sarkofag, efter hvad hr. Sanders sagde, og fra det gamle Rom.

"Og nu," Karina lo og stod nejende ved døren, "hr. og fru Fusti, tag Deres italienske villa i besiddelse!"

Hun førte dem over tærsklen, der var hulslidt af menneskealdres fodtrin.

"Er det ikke vidunderligt," sagde hun, "at I to kære, gamle mennesker skal leve mange gode år endnu her i det skønne, smilende Toscana!"

Hr. Fusti nikkede bevæget, tårerne randt ud i rynkerne om hans øjenkroge. "Tak, frøken Karina. Her er sandelig smukt! Her i det sydlige udland, – selv om så meget falder en lidt fremmed!"

"Fremmed!" lo Karina. "Og Deres eget navn er Fusti! Et navn så ægte italiensk i klangen! Ved De, hvad jeg tror, hr. Fusti: De stammer sikkert gennem fjerne slægtled her fra Italien. Og nu har landet, uden at De vidste det, kaldt dybt nede i Deres sjæl. Og sådan kom De tilbage!"

"Jeg ved ikke meget om mine stamfædre," sagde Fusti undvigende. "Min oldefader var fourér ved hoffet, hans far igen ansat ved lotteriet."

"Der ser De," råbte Karina. "Alt lotteri er kommet fra Italien. Og har De ikke vidnesbyrdet i Deres egen virksomhed, hr. Fusti!"

Fusti så til siden. Han trippede uroligt, men sagde ingen ting.

"Ja, ikke?" vedblev Karina. "Da druesaften drog mod nord og kom til Østersøens strande, forsimpledes den til byg og perikum. Men nu er De, hr. Fusti, vendt tilbage for at mødes med den ædleste af alle druer, den toskanske chianti! Se dernede i Deres have på skrænten imod syd får De Deres egen lille vigne!

Men nu," hun åbnede døren vidt, "træd ind i Deres nye lykkehjem!"

Hr. Fusti skrabede sine støvler omhyggeligt af på trinene, bøjede hovedet stille og gik ind i den store, hvidkalkede vestibule. Straks de kom ind, så de et par børn i hast forsvinde; nu kom en lille, svær italiener i bonjour og med store skildpaddes-briller ud og smilede i et indbydende buk. Karina forestillede ham som ejerens repræsentant: Han hed hr. Luria og var advokat.

Fusti syntes ikke om navnet. Nu da de kom ind i den forreste af de meget store, ganske møbeltomme stuer, så han ved begge vinduer en række børneansigter, sortøjet stirrende, med næserne klemt mod ruden. Også dette mishagede Fusti.

"Det er hr. Lurias børn," sagde Karina, og sagføreren smilede stolt og talte dem op på sine fingre, otte i alt og med samme hustru! Det unge Italien! – I naboværelset stod nogle brede, endnu ikke redte senge, der sov de, to i hver. Karina fortalte, at huset tilhørte grev Ruspoli, men da det alligevel altid stod tomt, lå grevens advokat, hr. Luria, på landet her med sin familie. Det var egentlig lidt hårdt, at de nu ved salget måtte ud! Hr. Luria syntes at læse af Karinas øjne, han rystede bedrøvet på hovedet, men trak straks efter rask op af inderlommen et sammenlagt papir: kontrakten åbenbart! –

Fusti stirrede fortumlet i papiret, skriften svømmede for hans øjne, Karina måtte til som tolk. Fru Fusti opdagede et par blikservanter med snavset vaskevand i sprukne stel; også sengene stødte hendes renlighedssans.

Advokaten fulgte hendes blik og gjorde opskræmt en afværgende bevægelse: De genstande fulgte ikke med ved salget, de var hans private ejendele!

Fusti stirrede på dokumentet, han forstod ikke et ord af teksten. Advokaten anbragte en sortrandet negl nederst på papiret: Underskriften udbades dér.

"Skriv dog under!" sagde fru Fusti skarpt. "Du kan dog ikke lade hr. Luria stå og vente."

Men Sanders snappede dokumentet. "Det var, som jeg havde tænkt," sagde han. "I papiret står ikke en smule om salget, men blot, at hr. Fusti lover advokat Luria to tusind lire i salær, hvis handelen går i orden!" Han rev papiret midt over og rakte stumperne til Luria.

Advokaten smilede bedrøvet, men ikke uden respekt.

"Og nu skal vi se på huset, inden vi køber," sagde Sanders. Han gik rundt og lukkede skodder op, synede vandafløb, vask, træværk og var endogså gennem en loftsluge ude på taget.

"Jeg går op og tæller tagstenene," råbte han. "Der mangler et par snese," berettede han, "og tagrenderne er af lave. Men murværket er ligeså fint, som da det blev muret for to hundrede år siden, da greverne af Ruspoli havde deres vigner her over hele skrænten."

"Hvor er kælderen?" spurgte fru Fusti lidt urolig. "For smørrets skyld, mener jeg."

"Her er ingen kælder, det er der aldrig i Italien; men her er ti værelser, hvoraf de fire er forrådskamre, og De må lære Dem til, fru Fusti, at stege i olie i stedet for i smør!"

Fru Fusti sukkede: Før om dage brugte hun altid palmin til at stege i, højere kom det ikke. Og nu i fremtiden havde hun glædet sig til at kunne bruge smør! – "Og kakkelovne er her heller ikke!"

"Trækul i fyrpander," forklarede Karina. "Det falder også meget bedre ind i stilen! Og i den store havestue kan De let lade mure en kamin."

"Ti værelser," optalte Fusti. "Er det ikke meget for os to gamle?"

"Det er tre værelser mere, end direktør Jansens har," trøstede fru Fusti, "på *Villa Virkeløn*."

"Men nu skal De ud og se på haven," indskød Karina. "Den er virkelig et paradis her på jorden."

Haven skrånede ned over højens side. Midt på den store plæne mellem to træer i blomst sad en ældre dame med pincenez og hæklede. Halvt i gem af buskene tittede advokatens børn forsigtigt på de besøgende, åbenbart ivrigt diskuterende chancerne for et salg med udsigt til lidt ekstra legetøj og pynt.

Den ældre dame rejste sig halvt i stolen. Hun blev forestillet som frøken Olsen, og havde pensionat i Florens. Karina aftalte straks, at Fustis skulle bo hos hende midlertidigt, til villaen blev sat i stand.

"Nordisk køkken," smilede frøken Olsen kærligt. "De vil få det som et hjem hos mig. Jeg skal anbefale Dem en udmærket lærerinde i italiensk."

Fusti trak forskrækket hagen ned i flippen.

"Ja, italiensk må De sandelig lære," erklærede Karina, "hvis De vil leve i Italien!"

"Det bliver vakkert," snakkede frøken Olsen, "at få gæstfri landsmænd på denne skønne plet. Og havde jeg ikke kendt vor kære advokat Luria – –! Han bor i mit pensionat siden sin hustrus død, og jeg er som en moder for hans børn. De må nok blive ved at tage herud og lege i den dejlige have, ikke sandt?" Hendes pensionærer, fortalte hun, tog altid skovtur med madkurv herud om søndagen, men det måtte indskrænkes lidt herefter, – naturligvis! "Kun de unge malere, som bor hos mig, må jeg bede for. De finder deres aller skønneste motiver her fra haven." Hun så sig om i stuerne. "Og her er jo bunker af vægplads, hr. Fusti, som må behænges, så tænk på mine unge venner! – og det kan jeg love Dem, at ensom skal De ikke komme til at føle Dem herude, – om det står til mig!"

Hr. Fusti trykkede sig forskræmt. I hans øjne stod at læse: Vand på maskine!

"Anskaf Dem en stor og glubsk hund!" hviskede Sanders.

"En politihund!" nikkede Fusti. "Vi havde en sådan nattehund på brænde… Den bed alle uden vægteren," lagde han til, "selv mig!"

"De skal nok blive tilfreds, hr. Fusti," vedblev Sanders. "Og så er her en vigtig ting at bemærke: Her er ingen skatter!"

"Fremmede er skattefri i ti år," indskød frøken Olsen vigtigt, "og når de år er gået, rejser man blot hjem en månedstid og så tilbage og begynder forfra! Sådan gør jeg!"

"Skattefri!" erklærede hr. Fusti sammenbidt. "Så køber jeg!"

Fru Fusti stod i tanker og møblerede stuerne, hun kunne se dem for sig med alle de kære gamle ting, der nu stod i en

godstransportvogn på jernbanegården hjemme: Der på længdevæggen den gamle dragkiste med bedstemoders fine, kinesiske porcelæn, tekande med kopper og den klinkede terrin, der var tilbage fra bedstefaders ostindiefarertid. Der ved kaminen den hyggelige naturtræs sladrebænk med lille Elses broderier, og på kamingesimsen alle fotografierne af de to stakkels kære børn. Henne ved vinduet ville hun have Hans Frederiks smukke, tyrkiske rygebord med alle merskumspiberne, der var kolde siden den dag, hendes dreng gik bort. –

Hr. Og fru Fusti stod og stirrede hver på sit af de to træer midt på plænen. Kronerne var et flor af blegt lilla og blegt rosa blomster.

"Det, *De* ser på, fru Fusti," sagde Karina, "er et mandeltræ, og *Deres*, hr. Fusti, er et pebertræ."

Hr. Fusti tog lidt nedslået sit blik fra træet; men fru Fusti gik hen og strøg nænsomt sin hånd over en af de blomstrende grene:

"Peber og mandler! Det er som i troperne! Og se, derhenne er et lille træ med rigtige små appelsiner! Er det ikke en velsignet plet!"

Haven var i tre terrasser. De gik ned ad de slidte stentrin. Nelliker og roser hegnede bed ved bed de muldsorte stier; disse blomster lyste og luede, som piblede der lava ud fra bjergets dyb, fjernere i havens udkant stod teroser og stolte kamelier. Og langs husets fod var nerier, i alle nuancer, som en regnbue sprængt itu og sået ud over plænen.

Langsomt vandrede de gennem villa Fustis have. De gik under en loggia, hvor blåregn tegnede kniplingsskygger mod de

snehvide fliser.

Og se der: Køkkenhaven med ærter, salat, og alle slags ukendte urter. Den bleggrønne dér, sagde Karina, hed finocchi og smagte omtrent som anis. Fru Fusti måtte have sin mand derhen. "Og vi vil have græskar til syltning, og de små søde agurker, du altid taler om, at du aldrig får hjemme mere som i din moders tid!"

"Jeg har gået og tænkt på," kom det nølende fra Fusti, "at det kunne være morsomt, om vi købte os et lille æsel, – et som dem, vi så i Pisa, med grønt til torvet … Men det skulle ikke have lov at trække, det skal være fri for at slide mere i sit liv og ikke mere mærke snerten af en pisk." Han vendte sig om mod Sanders: "tror De, det er let at få sig et sådant æsel, – til plænen altså?"

"Sikkert!" sagde Sanders. "Æsler koster ikke meget her i Italien."

"Og kan vi ikke indrette os en lille hønsegård," kom det prøvende fra fru Fusti.

"Jo, selvfølgelig. Derhenne bag køkkenhaven er der hus og trådhegn. Og Italien har pragtfulde høns, – fine italienske racer!"

Fru Fusti så på et træ. Dets krone var hvid som sølvblade og dets stamme vredent som en gammeldags kandelaber.

"Det er et oliventræ," sagde Sanders. "Deraf kan De høste olie. Hele den lille skov der over bjergskråningen er en olivenlund."

Fru Fusti tav bevæget og tænkte på Bibelens Oliebjerg.

"Og se dernede: Vinhaven, en rigtig italiensk vigne! De vil kunne få store, blå druer fra Deres egen have hver høst!"

"Og tænk så på," tilføjede Karina, "at allerede midt i februar har haven de første blomster. Her falder aldrig sne, og

cypresserne og pinjerne er stedsegrønne året rundt."

De stod stille på en lille stenhøj og så fra skrænten ud over Arnodalen. Floden vandt sig sølvhvid op mod de blånende fjerne højder. Solen var på hæld. Hele himlen flammede, og endnu lå bræmmer af guld om de stolte tårne dybt under dem i Florens. Domkirkens teglstenskuppel stod som en glød mod dalens skygger.

Hr. Fusti klyngede sig til Sanders' arm: "Jeg bliver blot lidt svimmel." –

Hans knæ slog skælvende mod hinanden. Alle de gamle angster var pludselig vågnede på ny. Alt her var så stille, så skønt og fyldt med fred. Han kunne ikke fatte, at nu var alt dagens slid og slæb forbi, at aldrig mere skulle chefens brøl: "Hej, Fusti!" smælde i hans øren, aldrig mere bagerkuskenes grovheder, når de kom efter gær og måtte vente rækkevis i porten helt ud i gaden, så betjenten skrev rapporter, han var fri for personalets frække mumlen, lærlingens næsvisheder og løjtnant Tingvads uhumske hikke. De iskolde vintermorgener i den bælgmørke gård med os af bærme fra de rygende rendestene var forbi! – –

Her var det evigt forår, – evig sol! Det var ham alt for underligt! Og dog var det jo virkeligt og sandt. Og kun så godt, så godt!

Men han var lidt svimmel og så træt! Sanders måtte lede ham hen til en lille stenbænk, der stod under et træ. Det var havens mægtigste træ, en akacie, der rejste sin sortgrønne kuppel blomsterløs mod himlen, stoltere end Santa Maria del Fiore, der nu mørknede under solfaldet dybt nede i staden. Alene heroppe på Fiesoles højder luede solen endnu, gylden og hed.

De sidste sommerfugle lyste gult og purpurrødt mod havens skygger.

Fru Fusti bredte snippen af sin kjole ud på bænken, hvor hendes mand skulle sidde. "Her vil vi to gamle sidde herefter," sagde hun stille. "Om Gud endnu vil give os nogle år." Hun tog sagte sin mands hånd i sin. –

Karina og Sanders havde sat sig på en stenkant langs stien lidt fra. Han så ud over Mediciernes Florens, der nu svandt hen i skygge, strengt, køligt, som klædt i stål. En dyb forstemthed greb ham. Hvad ventede der mon disse to gamle i denne fremmede have! Mon de nogensinde her ville kunne grunde sig et hjem? Ville de her kunne finde fred for deres aften?

Han mærkede Karinas skulder mod sin, dvælende og varmt, og umærkeligt krøb hendes hånd ind i hans. Han lod den blive der, grebet af stilheden her i denne have; men hans sind var bedrøvet, også for hendes skyld nu.

Karina talte lidt efter: "Ejgil, se på de to, og sig så, at Gud ikke er til!"

Han nikkede: "For de to er han til. De var hjælpeløse uden Gud!"

"For os alle," hun blev ivrig. "For os alle er Gud til –"

Han smilede. "Mange tror, at Gud er til ikke blot for dem selv, men også for alle de andre. Og er det Dem ikke også nok, Karina – at mange har den tro?"

"Men De selv, Ejgil! Hvad tror De? Sig mig det," bad hun, hendes øjne blev bævende og varme. "Hvad tror De, Ejgil? Er Gud til – eller ikke?"

"Begge dele, Karina!"

"Begge dele!" Hun så hidsigt op. "Hvorledes kan Gud på en gang være til – og ikke til?"

"Det er hans mindste kunst," sagde Sanders og nikkede alvorligt. "Men trøst Dem, Karina. For de aller fleste er han jo til!"

"Men for Dem, Ejgil!" kom det næsten åndeløst nu. "For Dem selv –?"

"Det er min dybeste hemmelighed," sagde han. "Den fortæller jeg ikke uden til – – –." Han tav. Også hun sad stille, men alt blod var veget fra hendes kinder.

Men pludselig talte hun, det kom som et bristende suk, hun så hen mod de to gamle under træet. Tårerne randt ned mod smilet om hendes mund.

"Således skal altså ikke De og jeg, Ejgil, sidde – som disse to – og blive gamle med hinanden!"

11

Viktoria kom den følgende morgen påklædt til afrejse ned i hotellets vestibule. Samtlige selskabsrejsedeltagere stod i en gruppe samlet omkring sagfører Rold; og tættest om ham dannede den lille udvalgte afholdskreds karré. Lidt fra stod Sanders isoleret, og mellem ham og sagfører Rold sværmede Karina frem og tilbage som en lidt forvirret parlamentær.

"Skal vi ikke til toget?" spurgte Viktoria.

"Nej," kom det forpustet fra Karina. "Vi skal slet ikke rejse i dag, vi rejser først i morgen. Der er sket en misforståelse, og måske har jeg skylden. I alt fald tager jeg gerne skylden for, at deltagerne nu mener, der er lovet dem en ekstradag i Florens."

"Det var," erklærede Sanders, "under den udtrykkelige forudsætning, at en sag, som jeg måtte ordne i Pisa, ikke kunne besørges samme dag som min udflugt til Fiesole med hr. og fru Fusti. Det lykkedes mig imidlertid at arrangere begge dele i løbet af samme dag, altså i går."

Sagfører Rold havde inde fra sin karré fulgt samtalen. Nu sagde han, henvendt til sin flok: "Vi andre ved ingen ting om hr. Sanders' private rejser til Pisa. Har hr. Sanders måttet ordne en særlig sag, som rejseselskabet ikke kender, skal vi, selv om nævnte sag muligt har en ganske uskyldig motivering, og muligt en modsat, ikke lide under den. Og har den givet hr. Sanders anledning til at godskrive os en rejsedag udover programmet, kan hr. Sanders ikke uden videre annullere og gå fra sit ord. Det er hverken moralsk eller, – det sidste vil hr.

Sanders vel i det mindste respektere – juridisk fuldt forsvarligt!"

"Desuden," indskød Karina, "er der jo endnu talløse kunstskatte her i Firenze, som deltagerne ikke har fået at se. Alene Pitti-galleriet!"

"Jeg må holde mig til rejsens program," erklærede Sanders bestemt. "Budgettet er nøje udmålt fra dag til dag og tåler ikke afvigelser."

Sagfører Rold smilede velvilligt. "Jeg har aldrig tvivlet om, at hr. Sanders vil holde sig til sin ret i fuldeste mål. Hr. Sanders arbejder jo engang efter andre retningslinjer end vi andre. Men jeg vil gøre hr. rejsefører Sanders et tilbud. Et magert forlig er bedre end en fed proces, og jeg trakasserer aldrig mine sager. Hr. Sanders har efter sit program forbeholdt sig tre rejsedage med deltagerne på egen kost. Den ene har hr. Sanders allerede benyttet mod os. Nu byder vi ham den anden her i dag. Det tilbud er da smukt, ved jeg! Så får hr. Sanders jo blot udgifterne til en nats logis. Og det kan det skrøbelige budget forhåbentlig også bære!"

"Vanskeligt!" sagde Sanders.

Sagføreren så smilende på sin flok. "Ja," erklærede han. "Jeg tror ikke, vi kan imødekomme hr. Sanders videre. Jeg tror også, hr. Sanders står overfor en kompakt majoritet."

"De må føje Dem, Ejgil!" hviskede Karina.

"Umuligt!" erklærede Sanders kort.

"De vil altså gå fra mit ord!" råbte Karina. "Det kalder jeg ikke ridderligt!" Hun tilføjede bittert: "Nu vil De altså lade mig i stikken!"

Sanders stirrede tvivlrådig på hende og fandt ikke svar.

"Ja, i det fald," Rold trådte et skridt frem foran sin skare, "må De finde Dem i at rejse uden os. Vi mener, at denne ekstradag er blevet lovet os, i alt fald af frøken Karina. Og hvis De, som sagt, vil fragå frøkenens ord, står det Dem naturligvis frit. Vi andre vil så tage det standpunkt at blive uden Dem! Og det nærmere bliver så et spørgsmål om regres mellem os og rejsekassen, når vi kommer hjem. Jeg tror, vi alle er enige, er vi ikke?"

Da han med øjet øvet fra auktioner havde optalt nikkene, vedblev han:

"Og så foreslår jeg, at vi i alle fald fritager hr. Sanders for at føre os om i dag. Han vil jo åbenbart nødig vise os mere af Florens, hvad så hans grunde er. Nu er jeg jo ikke en øvet klodetraver som hr. Sanders, men blot en jævn mand derovre fra vores barske og forblæste vestkyst. Men jeg har vist vandret mere end hr. Sanders, før jeg nåede til den klippegrund, hvorpå jeg turde bygge. I åndens labyrint er jeg vel fuldt så erfaren som hr. Sanders, selv om han er bevandret i renæssancen, og hvad det ellers er for tider, der her i Italien genoplivede den hedenske filosofi og romertidens last og luksus, og som hr. Sanders lovpriser i så skønne ord og toner!"

Han vendte nu sin ryg mod Sanders og stod front foran sin kreds. "Glæd mig nu ved blot for i dag at overlade mig at føre. Vi vil gå rundt i disse katolske kirker og adelige paladser, ikke som bebrillede kunstsmagere eller som forlæste historietime-dukse, men som vakte mænd og kvinder af det store folk, som gode danske evangeliske protestanter, lutrede af vor barske og renlige nordvestenvind!"

Han tav, han bøjede sig let, uden ironi for Sanders og gik mod døren. Hans lille skare sluttede sig marchfast til ham. De øvrige af selskabet skottede til Sanders, der uvis var blevet stående. En efter en, derefter flere ad gangen, gik de nølende mod døren, hvor sagfører Rold myndigt og muntert smilende ventede, – til alle var kommet med –

Karina mødte uroligt Sanders øjne. Hendes læber dirrede nervøst. Hun sendte et hastigt blik til Viktoria. "De har muligt ret, Ejgil," sagde hun langsomt, "– Og De ønsker Dem altså en hviledag til bunds. Jeg skal ikke plage Dem!"

Hun ilede ud til selskabet, der nu samlede sig om sagfører Rold. Alvorligt protesterede alene de to russiske drenge.

"Må jeg spørge," råbte Dmitri, "om det er meningen, at vi skal lystre Dem i dag, hr. Rold!"

"Slut på drenge!" råbte sagføreren ærgerlig. "Rap jer nu!"

"Vi går ikke med Dem!" brølede Boris, "ikke for aldrig det! Vi vil have hr. Sanders. Han har fået sin betaling for det; det har De ikke, og derfor gør De det sikkert også dårligt!"

"Vi går ikke med Dem!" skreg Dmitri. "Hr. Sanders skal ikke snyde sig fra en rejsedag. Og vi vil ikke lystre en som Dem!"

"Hvad siger du, din hvalp!" Sagføreren vendte sig i et sæt.

"Det er mod programmet!" hylede Boris. "Onkel Abelman har ikke betalt for at få en tosset agrar som Dem til fører!"

Rold var over ham i et spring. Lussingen sendte Boris helt ud på gaden. Der kastede han sig på fortovet og skrålede. Sagfører Rold skridtede hen over ham og gik ud til sin flok, voldsomt pudsende næsen. Han lo fornøjet og vinkede: De to knægte havde længe trængt til at ordnes! Alle nikkede synligt tilfredse. Dmitri gik ud til broderen for at håne ham! –

"Nå, frøken," Sanders så smilende på Viktoria. "De vil ikke vises om af sagfører Rold?"

Hun mødte lystigt hans øjne: "Nej, jeg holder mig til programmet. Og sidst i går lovede De at vise mig Florens!"

"Ja!" sagde han glad. "Ja vist!" Han tog mod knagen efter sin hat. "Det er sandt, jeg har jo ingen! Men lad os så blot gå!" –

Udenfor hotellet stod, lænet op mod muren og søgende støtte med begge hænder udspilede langs væggen sløjdlærer Rasmussen. Han var barhovedet, ansigtet var svullent rødt, branket af solen, skjortekraven stod åben for det lodne bryst. Hans øjne var slørede, uafbrudt stod han og mumlede, ravende henimod hotellets dør.

Ængstet veg Viktoria ud af gadens skygge for at komme forbi ham. Dagen forud havde hun haft et møde med ham, hun ikke gerne ønskede gentaget. Men i dag lod han hende passere uantastet, bemærkede hende næppe, sikkert oplevede han andre og indre syner nu.

"Det er ikke chiantien," sagde Sanders, "skønt jeg har set, at han tager ivrigt for sig af vinen. Og sikkert er han ikke vant til at drikke. Men han opløses indefra – af grunde, der sikkert har udhulet ham længe. Han var allerede halvvejs forrykt, da han tiltrådte rejsen!"

Han rystede bekymret på hovedet. "Jeg ved dårligt, hvordan jeg får ført ham frelst i land!" Han tilføjede: "Om det overhovedet er rationelt at føre ham i land!"

Viktoria tav. Hun ønskede ikke at omtale sit møde med Rasmussen dagen før, – hvis da denne abstrakte monolog af en kværulerende forrykt med hende som tilfældig skive kunne

kaldes for et møde. Hendes nødtvungne passivitet havde naget hende mest.

Hun havde i de eftermiddagstimer, selskabet efter programmet var overladt til egen underholdning, valgt at søge ind på en af de store cafeer, som hun efter deres beliggenhed ved corsoen anså for den mest mondæne. Det var den vante aperitif-tid, hun kendte fra de tomme dage hjemme: Kliken mødtes nu i palmehave- eller fortovscaféen for at gennemgå døgnets banale kronik eller spejde efter en eller anden af de naive veteraner, der endnu nedlod sig til flirt, – eller muligt en af de mere jævnaldrende kavalerer, der i det mindste var effemineret nok til at debattere de sidste forårskostymer og de sidste danse.

Viktoria følte, hvorledes hun tonløst var gledet ind i denne stil. Intet havde på denne rejse ombestemt hendes vaner. Hun lystrede dem lydigt, ydmygt, næsten som et martyrium. Den linje var hende anvist ubønhørligt af hendes klasse.

Modfaldent sad hun her på den italienske café. Muligt var den mondæn, men langtfra elegant. Det var den vante pariserstil med fløjlsbænke og marmorborde. Og her syntes kun at komme mænd: officerer i musegrå uniformer, snuskede employéer med mange ringe og sortrandede negle, unge kavalerer med onduleret nakkehår og barberede helt op til issen. Og det var mænd, så hun, hjemme her i deres egen kredse, ugenerte, rygende, så lokalet lå i tåge, plaprende i debat om politik og penge; dominobrikker raslede på marmorbordene, tjenerne kiggede spillerne over skulderen og gav råd. Hun følte nu og da mændenes blik, snart fjendtligt

stikkende, snart summende frækt og fordringsfuldt som fluerne om marmeladen, tjeneren netop bragte til hendes te.

Pludselig hørte hun en replik, hun uden oversættelse forstod. Den blev sagt i hendes eget sprog. Den var grov i udtryk, i klang og i mening. Og nu så hun, at i cafeens bageste hjørne sad, alene ved et bord og med et halvtømt glas foran sig, sløjdlærer Rasmussen, lænet tilbage imod væggen, opdunstet og kadaveragtig blå. Hans gule tænder grinede under det grumsede skæg, og ufravendt så han hen mod pladsen, hvor hun sad, han nidstirrede hende, det raslede fra hans hals, og nu var han begyndt at tale direkte til hende, selv om han syntes at stirre hen for sig, tomt ud i lokalet. Kun enkelte ord var hørlige. De skød gennem den støjende summen af de sladrende italienere som bobler, der stiger gennem mudret vand, forståelige alene for hende, utvetydigt henvendt til hende, hvert af dem et subtilt og giftigt ukvemsord.

Ingen bemærkede, at han talte uden hun. Han dækkede sig bag larmen, sikrede sig i ly af det sprog, som alene han og hun forstod: Der sad en drukken udlænding og mumlede i sin krog. Det var alt! Ingen tog notits af en forbandet fremmed! Og han kunne her i ro og mag sidde og sende sine pile ud i fuldt bevidsthed om, at hver en af dem traf kun den, han ville træffe: den eneste, der forstod hans sprog. –

"Her er ingen storvildt i dag!" råbte Rasmussen. "Her er kun tamme kaniner! Søg Dem en bedre jagtmark!"

Han lænede sig frem på sine albuer.

"Jeg ser Dem godt," snærrede han. "De er Diana. Jeg belurer Dem i ly af krattet. Jeg ser til, mens De klæder Dem af til Deres

orgie. Nøgen, ganske nøgen ser jeg Dem nu, at De ved det! Snehvid og elegant med Deres lange, smækre ben!" –

Han lo og rystede sit glas: "Du har ikke dine hunde med dig i dag, så jeg frygter dig ikke, Diana! Du – din …!"

Han hvislede det infameste smædenavn af alle. –

Viktoria var segnet tilbage mod stolens læn, lammet, holdt ubevægelig af de stikkende, kolde øjne dér fra krogen. Det sjofle ord klæbede sig på hende, kvalte hende, hun kunne ikke røre sig, ikke befri sig, hun følte, som ville alles øjne i det nu, hun rejste sig for at løbe ud, vende sig mod hende, udpege hende, se hende blottet og besudlet. Hun sad her magtesløst bundet til en skampæl, udstillet nøgen til befamling af denne ene mand.

Hvem var han, hvad ville han hende med sit satyrfjæs, der pludselig viste sig ud af mørket her omkring hende. – Men nu syntes hun med ét, at dette ansigt altid! – altid havde beluret hendes færden inde fra sin tykning – når hun flirtede eller dansede, når hun hvirvlede sig ud og ind mellem mændene, flygtigt lod sig gribe eller lunefuldt undgik deres hænder, – så sad dette sjofle grin, denne vrængende og griske maske omme bag kulissen, hånede hende, når en chance glippede, forgiftede hendes held, – altid var disse uhumske gloser som tegnet med kridt på plankeværker langs hendes vej! De sladrede som nidkære vidner om, hvad sandheden var med dette lystige og løse selskab, som hun søgte; de frække farver, de frivole fagter, den hujende negermusik, dansens perverse rytme og blodløse ekstase!

Hun blev siddende lammet og halvt bevidstløs, evnede ikke at rejse sig og undvige, hvert smædeord traf hende som en skiden sandhed. Hun var forsvarsløs og nøgen, ingen mand

lagde ynkende sin kappe om hende her! Hvad havde hun ikke forbrudt! Havde hun ikke fremvist sig, udbudt sig, – og glemt – glemt! – det vigtigste af alt i livet havde hun glemt – eller muligt blot skudt ud og hængt til side! Evnede hun mon nogensinde at føle varmende og ømt? – ydmygt at give – ofre sit legeme, åbne sit sind – hengive, elske – være god!

Rasmussen faldt efterhånden hen og glemte hende åbenbart.

Men endnu en stund sad han og mumlede sine skidne gloser. Det var dampene, der steg op fra gæringen dybt i hans sind, boblerne fra hans kogende drømme; han befriede sig i dem for et ældgammelt nag, en uudholdelig hunger i krop og i sind.

Alle hine års lidelse og ve, – det havde han forstået nu! – kom fra hende, skøgen, som sad derhenne med sine kølige øjne og sin blodrøde mund. Hende eller en anden som hun, – den blege vampyr, der ukendt og dulgt i nætterne sugede af hans hjerte. Hende havde han glemt indtil nu! Nu så han hende, kendte hende! Der havde været så mange andre ting at skelne og skille ud. Der var alle de berømte store, ideens hyklere, de opblæste undermålere! Dem var han fri for efterhånden, dem havde han fordøjet og sekreteret ud af sit blod, svedt dem ud af sine porer som onde safter.

Men dér sad *hun* tilbage glemt, skønt hun var giften i hans blod, brunsten i hans marv, den evige pine siden manddommens første rædsler, da han fattig, hæslig, sjofel og foragtet hylede i natten som en hund mod den skinnende måne; krybende havde han gemt sig, lagt sig fladt for hendes fod, hendes hurtige fødder havde rørt hans skuldre, hun var ilet hen over ham, uden at han blev set, hun var barfodet og rask på jagt efter ædlere vildt end han! – Aldrig havde han favnet, aldrig

ejet! Han var for hæslig, for smudsig, – fej og frygtsom tillige. Hungeren blev han ikke kvit, men heller ikke hadet! –

Nu vidste han omsider: Skarnet og snavset havde frelst ham fra endnu værre rædsler, han lå gemt i vejens hjulspor, da hun drog forbi, rendestenen havde skjult ham, dyndet havde reddet ham; han var vraget for sin grimhed, overset for sin usselheds skyld – kvinden havde ikke set ham! Han var frelst, han var fri! Blot ikke for giften i sit blod, for hungeren i sit sind! Ikke før nu! –

Thi nu, – nu så han hende her: Med på rejsen her som han selv, bundet til samme karre, jagende endnu; men viste ikke hendes blik, at hun var jaget selv? Drev sulten og driften ikke også hende, var brunsten ikke i hendes blod, var ikke også hendes køn uforsonligt og vildt, fortæredes hun ikke af sin egen uudslukkelige flamme!

Men nu blev han hende kvit, endelig! Nu befriede han sig, slog hende, ramte hende! Nu endelig fik han frihed og fred for sin sult. Endelig rejste han sin brod og stak hendes flygtende hæl! Endelig, endelig fik han sin hævn og var befriet for sit savn i evighed. For første gang i tusind år følte han sig renset og ren til marven af sit sind.

12

Viktoria fulgtes nu med Sanders fra hotellet op igennem strædet. Han syntes i dag fuldkommen tvangløs, som havde han kastet alle rejsebyrder og alt sit ansvar bort. Hans muntre ligevægt gav hendes sind en egen lindring; billedet af episoden på cafeen dagen før svandt bort. Denne vandring i Sanders' selskab her i disse sollyse gader gav hende et sitrende og intimt behag, hun følte sig for første gang i lange tider fuldkommen sorgløs.

Hun kendte sig på lige fod med denne mand, hun ønskede jo intet af ham. Han var næppe bedre stillet end hun selv. Alt forbehold, al flirt og al beregning var overflødig mellem ham og hende. Hvor var det ikke en velsignet pause i kampagnen mod mænd.

Hun anslog uvilkårligt en drilsk og overgiven tone; de var jo kammerater, hver med en usolid og truet skæbne, de gik letfodet begge to hen over hængedynd …

Hun sendte ham et lystigt blik fra siden: "Nå, Sanders, hvor lang tid kan De altså holde ud endnu?"

Han syntes at tænke efter; ikke helt uden alvor: "Det beror på," sagde han omsider, "hvad der endnu hænder. Hvis alt går normalt, vil rejsen kunne gennemføres efter programmet."

Han tilføjede: "Med yderste økonomi. Og kun, hvis intet forstyrrende hænder. – Men det gør der ganske sikkert!"

"Hvorfor mener De?"

"Fordi det er ganske givet, at et eller andet hænder, – henset til den art mennesker, jeg har ansvar for på rejsen."

Viktoria så alvorligt frem for sig. "De regner altså med katastrofer?"

Han rystede på hovedet: "Jeg har netop ikke regnet med katastrofer, – og just det kan blive katastrofalt!"

Hun gik og nød hans komisk betænkelige miner. Mon han egentlig ikke, tænkte hun, – uden at han ved det selv, – i katastrofen imødeser sin befrielse! – Hun undte ikke Karina, at rejsen helt skulle lykkes, som den var planlagt – i nidkær omsorg for Sanders' velfærd! –

Nu spurgte hun ligeud: "Hvor lang tid vil De anse rejsen for fuldt ud sikret?"

Han lo. "I alt fald to-tre dages tid endnu. I alt fald til Venedig!"

Han blev alvorlig: "Stol på, frøken Viktoria, for Dem vil risikoen blive minimal!" Nu lo han igen: "Jeg lover Dem første plads i redningsbåden, hvis vi forliser!"

Hun så frem for sig. "Tak, Sanders. Sikkert, – det håber jeg, – vil jeg ikke få brug for Deres tilbud." Hun betænkte sig et øjeblik. "Rimeligvis," sagde hun, "går min vej ikke længere end til Venedig. – Derfor spurgte jeg Dem altså!"

Han så hastigt på hende, men tav.

"Og så vidt lover De mig jo at føre rejsen!" smilede hun nu. "Der overtager jeg ansvaret selv. Og fortsætter altså, på egen risiko."

Han så uvis, næsten foruroliget på hende:

"Viktoria, kan jeg være Dem til nogen nytte?"

Hun rystede på hovedet. "Ja!" sagde hun dog, "lad os nyde denne sidste rastdag sammen."

De var slentret op gennem gaderne, de havde passeret domkirkens midtskib som en del af promenaden, alene optaget af det behag, det var dem begge, at de var sammen. Nu fulgtes de videre over Piazza Signoria og op gennem Ufficiernes tribuner og gallerier, endelig ad den lange korridor, der båret af Ponte Vecchios guldsmedeboder krydser Arnoen og fører til Palazzo Pitti. Hele denne vandring forbi antikke skulpturer og renæssancemestres billedkunst var blot det lette akkompagnement til den dybe og stille tone, der stemte dem begge ens. De lod ikke disse fromme eller forfinede værker røre mere end overfladen af deres sind. For Viktoria var alle disse mestre nye. Hun skimtede dem i de svære, gyldne rammer, de mørknede gamle lærreder, næsten med frygt. Det var en verden, hun en gang for alle resolut havde spærret ude fra sit liv, og hvor hun så, at han gik om, vejkendt og kyndig, nænsomt nævnende de berømte navne. Det var hans verden, hun anede, hvad de betød for ham, så det i hans øjne, hun følte selv den sagte genklang: Giotto – Cimabue – Massaccio – Botticelli – Fra Angelico – et toneløb af blomster, fuglevinger eller vimpler, og den mere festlige fanfare: Verrocchio – Lionardo! –

Men hun frygtede denne verden af uforgangen skønhed, kraft og geni. Hun syntes, den måtte gemme på hævn og had mod dem, der trodsigt var standset ved templets tærskel og frivilligt havde valgt at leve i vilde døgn, hvor skønhed blot var glimt. Hun syntes, at her gik hun kættersk og uindviet forbi evigheden. Dybt forstemt og endnu i halvkvalt trods lyttede hun til Sanders, når han forklarede de værker, han elskede højst – de glødende farvers mestre, især: Tizian, Tintoretto. Det var, som skænkede han disse vældige farver netop til hende, – som

blomster – eller som fakler på hendes vej. Hun bøjede hovedet stumt, hun modtog ikke denne hyldest. Hun vidste, at hendes veje førte mod andre mål. Snart måtte de skilles. Men endnu en stund undte hun sig at nyde – blot hans nærhed, tonen af hans stemme, den sagte rytme af hans skridt. –

Kun et øjeblik gav hun sig fuldkommen hen i mødet; det var, da de var vandret ad den lange korridor, der slynger sig over tagene af guldsmedeboderne til paladserne på venstre bred og nu var standset ved et af gittervinduerne over floden. De stod der, hos hinanden, skulder tæt mod skulder og lod deres tanker føre af den ilende og mørke strøm, hvis bleggule skum dybt nede fra stod op som flammer om broens gamle kampestenspiller. På begge flodbredder voksede de gyldne mure op. Af strømmen, flankerende sig mod de fjerne høje, hegnet af pinjer og cypresser som porten til Elysium.

De gik ad Viale dei Colli og over en jernbro, på ny tilbage til højre flodbred. Til sidst førte han hende ind i den ældste af Florens' kirker, Santa Croce.

Her i denne kolde skyggeverden mellem sideskibets mægtige kolosser, følte de sig, selv her ved hinandens side, ensomme som i en uhyre stensat celle.

Han standsede foran Giottos fresco af den hellige Frans af Assisi. I nogen tid stod de her og betragtede de skønne falmede farver. Viktoria frøs under gyset fra denne blege spøgelseskunst.

"Også jeg er en elev af den hellige Franciskus," sagde Sanders, – "selv om han her er fortonet til uvirkelighed i et kalkmaleri. Han ofrede sig til netop den hårdføre for sagen, som – fraregnet snavset – vor tid kalder bedst sjælelig og legemlig

hygiejne. Også jeg har levet formælet med fattigdommen mange gange. Det er ikke svært her i Italien, hvor sol og en ret linser fås for intet, og hvor vand er dyrere end vin." Han sukkede: "Desværre fik jeg, – ligesom den hellige Frans – ikke fred til min siesta. Man kaldte mig til en mission!"

"Hvis ens sind," sagde Viktoria, "er fyldt af, hvad man har set og elsker, er det vel blot befriende at give det til andre?"

"For nogle vel, for andre ikke. Ikke alle plaprer ud om deres kærlighed. Frans af Assisi viste uden blusel sine stigmatiserede hænder som en projektion af Christi naglegab fra hånd til hånd og fod til fod. Lidt ubeskedent, synes jeg! Han fastnaglede derhos smerten til at være det eneste drejepunkt for livet. Og det er sikkert falsk! Nej, at forkynde, ser De, er at blotte sig for mængden, enten sine bylder eller sine ekstaser. Begge dele er lige klæbrigt."

Han vedblev: "Derfor blev jeg heller ikke nogen helt villig rejsefører!

Tro ikke andet, end at jeg elsker disse små, sindige og tungnemme pilgrimme, disse borgerlige småkårsfolk, der har ladet sig lokke ud på denne vist temmelig formålsløse rejse.

Jeg føler tit, som fører jeg en flok blinde, der ikke en gang ved, at de slet ikke kan se.

For dem er denne rejse kun en plage, hvortil de må smile, for enkelte af dem en tragedie. Måske en enkelt kan gå en smule lutret ud af diglen. –

Disse mennesker, ser De Viktoria, er de evigt borgerlige. De vandt aldrig med, ikke en gang hvor et folk marcherede, ikke, hvor en klasse rejste sig mod deres tyranner. På dem kaldte kunstnere og digtere altid forgæves og benævnte dem til spot

derfor filistrene. Men det var kortsynet og hårdt. De er jo tonerne selv i orkestret. Hvorfor forlange af dem, at de skal lytte, de er de syngende hjerter, hvorfor fordre, at de skal fatte tonens skønhed selv!" –

Sanders tav et øjeblik. Han vedblev nu: "Giv mig en skare af vore unge arbejdere, det er de nye folk, den nye tid, ubrugte klare hoveder, oplagte sind. Dem ville jeg gerne fortælle, hvad jeg har lært at se, har lært at elske, med en kreds af dem ville jeg gerne rejse. Men de behøver ikke mig, de har deres egne, der muligt vil tale bedre til deres sind end jeg, der sikkert kan åbne dem verdner, der er de nye, og som ikke er kendt af mig. Måske – måske har mine gamle lande, de mestre, som jeg har elsket, min ungdoms digtning og kunst, slet intet værd for dem, – de er jo ikke *arvinger*, som vi andre var, – de er en helt ny tid. Naturens kraft er deres poesi, teknikken deres harpe!

Men min skæbne blev altså at leve blandt filistrene. Og jeg er kommet til at holde af dem. Jeg elsker deres enfold, deres ydmyge nøjsomhed, deres stakkels ansvarsløse hjerter. Jeg elsker at se dem i leg med deres børn, at høre dem næbbes eller mundhugges med deres koner – alle de skikkelige folk på havebænken i deres søndag og travlt bag disk og pult den lange uge. Jeg holder af dem, – fordi de intet ejer udover deres lille ensomme verden, hvor de går rundt i skjorteærmer eller pinsestads, – fordi de er forknytte, selv når de praler, triste, selv når de ler, fordi de aller dybest inde frygter, – selv om de tror det andet, – at aldrig har de ejet, aldrig skal de arve Himlens herlighed!" –

De gik langsomt videre gennem kirken, de standsede et øjeblik ved dækstenen over Galileis, Michel Angelos og

Machiavellis grave. Han stod tavs, mens hun læste navnene; hun tænkte: For ham er det ordet, der åbner for en verden. Jeg mødte aldrig på min vej disse store, jeg har levet i en verden af ligeglade gnomer: vi var alle ens, mænd, kvinder, ældede eller unge, vi var pudret, til vi viste samme maske, vi bar håret ens, vore samtaler var ens kliché, vor kærlighed sat i stil, den var dunet eller nøgen efter sæsonen, ingen har levet livet smidigt som vi, vi var en flyvende trapez, vi kendte ikke afstand, vi tålte heller ikke storhed og smilede ad højder. Når vi en gang går ud af livet – smertefri i narkose, vil ingen monumenter findes rejst over os, af mangel på modeller!

De fulgtes på ny igennem gaderne. Eftermiddagen blegede skyggerne. I frastand på vej over Piazza Signoria så de rejseselskabet anført af sagfører Rold. Truppen gik rask og muntert, Rold svingede ivrigt med armene og gjorde løjer med et par af følget. Alle i selskabet havde nye stråhatte, ganske ens, åbenbart en prisbillig og moderne standardmodel.

"De må have besøgt en af Florens' berømte stråhattefabrikker," mente Sanders "se, hvor de er fornøjede for deres nye hatte. Jeg tror sandelig," sukkede han, "at Rold er den rette mand for dem. Han begynder rigtigt med at interessere sig for kraniets yderside, før han nærmer sig dets indre! Og hvor må de ikke også have lidt med deres varme hatte hjemmefra her i solen! Det har sikkert moret dem at se fabrikkens fem hundrede drenge på rad ved borde i en kæmpesal, myreflittige med at flette hele verden hatte."

Han ledte hende forsigtigt om ad et sidestræde, førend de var set af flokken.

"Kom, Viktoria," sagde han. "Nu går vi ind og spiser. Her lige ved er der et lille osteri, hvor man i forfjor fik den bedste chianti i Toscana!"

Han åbnede den lave tremmedør ind til en mørk og osende butik, hvor røgede varer, pølser og skinker hang tæt i snore. Omme bag disken var en stue, hvor der sad en snes arbejdere, kuske og chauffører. Der var en pludren som i en voliere. De fandt en krog lige ved et glughul ud til en lille baggård med vinranker, og hvor et morbærtræ stod i blomst.

Vinen var stærk og aromatisk, retterne primitive: kød, ost og frugt. –

De sad længe uden at tale. Vinen, heden herinde spandt dem, syntes hun, ind i et svøb af tåge, sommerens dampe rugede herinde, hun følte skræmt den sagte higen, der drog dem mod hinanden nu. – Det var umuligt! Hvorfor var hun gået med ham? De passede så fortvivlet sammen, så hun, – ens i hver nerve, – samme hamren af deres hjerter, begge udskilt af deres klasse, blotstillet og med samme minimale chance! Sammenlagt, tænkte hun, er vore skæbner blot en dobbelt katastrofe! For hende var der kun én vej, den, der var for længst bestemt for hende – af hendes anlæg, af hendes instinkter. Hun måtte sige ham det, lade ham forstå det, – hvis han håbede eller mente, – såfremt han mente? –

"Har De aldrig tænkt," spurgte hun, "at aller bedst for Dem var det at vige ud, skille Dem fra de andre, kaste opgaven fra Dem. De forstår mig: Gå videre alene!"

Han nikkede. Han trak på skuldrene, "Måske. Men det er vist langt fra nødvendigt. Ser De, Viktoria –," han smilede: "Mig gik det altid således, at når jeg ønskede at slippe bort fra folk, der

var mig til besvær, – så veg de af sig selv fra mig. De mærkede af instinkt, at jeg ikke var helt tjenlig. Jeg bar ikke deres byrder troskyldigt nok. De så ikke det oprigtige æselssind i mine øjne. De var ikke trygge ved mig. De tog byrden fra mine skuldre af frygt for at se den molesteret ved de stød, jeg pådrog mig personlig. Sådan blev jeg altid fri, blot jeg tænkte på at ville være fri. Til nye fangede mig –"

"Kvinder?" spurgte hun uvilkårligt. Hun så ikke op, fortrød sit spørgsmål i samme nu.

"Kvinder søgte mig," indrømmede han, "de fandt mig i reglen lovende i den aller første tid. Snart opdagede de, at jeg intet holdt. De fandt formentlig ikke det, de søgte."

"Hvad tror De, vi kvinder søger?" spurgte Viktoria.

"En mands fortrolighed. Og den finder de alene hos den mand, der elsker. Eros er den eneste åbne vej fra mit sind til et andet. Jeg kan ikke øse af mit hjerte til andre end til den, hvis hoved hviler på samme pude, hvor jeg hviler mit!"

Hun så på ham, langt og alvorligt: Var det ikke netop hende, han viste sin fortrolighed nu! Hun skælvede let, af uro, af lyst, af angst. Havde hun vovet sig for vidt i denne leg, – var det mon ikke bedst at afbryde allerede nu! –

"Tak, fordi De tog mig med hertil," sagde hun uden betoning. "Det er vel vores sidste samvær på denne rejse." Hun tog om sit glas og bøjede sig frem imod ham: "Jeg vil være oprigtig, som De var før og langt mere fortrolig. Jeg vil sige til Dem nu, at jeg er rejst herned med andre planer – end just at vende hjem! Jeg har fra første færd bestemt – et sted – en dag –, hvor lykken venter mig! – at – fjerne mig – at springe af –;" hun lo og

nippede til sit glas – "i fuld fart fra toget ned på et tilfældigt trinbræt langs vejen!"

Hun tilføjede: "Det er nødvendigt – at jeg griber min chance!" –

Han så blot på hende.

"Hvornår, Viktoria?" spurgte han omsider.

"Snart. Det er på høje tid. I morgen – måske i overmorgen. I Venedig! –"

Han sad længe stille; han nikkede: "Hvor vi ligner hinanden – desertører, begge to! –"

Hvad tænkte han mon nu? Hun kom til at ryste ganske let: Mon han nu er glad ved, at jeg frivilligt og endeligt går ud af hans liv! –

13

I Venedig, hvor rejseselskabet fyldte det beskedne hotel, der lå i en kanalgyde nær ved Slavekajen, beredte Viktoria sig til sin anden og afgørende aften. Hendes lille usobre værelse vendte ud til en snæver skakt, der mere var kloak end gård. Tydeligt var Sanders' budget sat ned til mindste måls rationer. Mon han for alvor håbede endnu at nå blot München? –

At skilles fra ham snarest var en nødvendighed, at fortsætte blot en dag endnu var en fortvivlet ting. –

Det var altså *hendes* anden og den sidste dag for *selskabet* i Venedig. Aftenen før havde hun anvendt vel. Det første skridt var gjort og lykkedes. Afgørelsen ville komme nu i aften, – nu i nat. – I aften gik hun ikke ud i uvis forventning om hvem og hvorhen. Hun vidste, at hun var ventet af en mand, der, utålmodig sikkert allerede nu, spejdede efter hendes farver i promenadestrømmen under Markuspladsens gallerier, hvor de var mødtes første gang i går.

Hun iførte sig samme dragt som aftenen før. Det var en ganske tynd dragt af violfarvet silke, indvævet med guld. Hun havde bestemt for længst, endnu før hun rejste, at i den dragt ville hun gå ud i den afgørende time. Nu stod hun og så sig i det flueplettede spejl. – Således ville hun gå ud nu – som aftenen før: uden hat, uden overtøj, blot i denne gyldne kjole. –

Men i aften vidste hun altså, hvad hun ville nå at opleve, og hvem hun, om hun ville, kunne møde. – Det var ganske nær ved tiden nu. Men hun ville unde sig at vide ham lidt utålmodig. – Endnu var han vel blot forventningsfuld, næppe mere end

fængslet af hendes ydre, interesseret af hendes væsen i de par timer på det store hotels terrasse, hvor de havde souperet sammen. Først da de skiltes, havde hun anet luen i hans øjne, kravet, der usagt gemtes bag hans læber. –

Han tilhørte den store verden, var en modnet mand, behersket og erfaren. Han måtte gøres lidt utålmodig. Det var jo reglen! –

Om lidt ville hun altså komme. Hun ville gå netop som i går, i denne kølige kjole, med sit hår blottet, sine arme og sin hals nøgen. Hun ville komme uden ringeste bagage. Sin rejsetaske lod hun stå åben på en stol. Intet som helst ville hun tage med sig, ikke ordne, hvad hun lod tilbage: End ikke døren vil jeg lukke om lidt, når jeg går, – hvad jeg lægger bag mig, vil jeg end ikke vende mig om for at røre!

En hel tidsalder skiller jeg mig ved, tænkte hun, næsten i vemod. Bag hende var nu den tid, da hun var med i den store horde af kvinder på march mod erhvervet. De sure morgener i lygteskær og tøsne, eller over sommerens brændende og bløde asfalt på en cykel i forsinket ilfart ind foran sporvogne og automobiler, i dødsfare hvert sekund, – på vej mod de skumle magistratskontorer, der stinker af de medbragte madpakker og kummerlige familiefædres sjældent skiftede tøj. Her havde hun i tre år udfyldt blanketter og ført journaler: Navn, fødselsår, erhverv, – den monotone kontordags rutine –: kopipressens klæbende kolde jernsving, kontorchefens arrige oldingehosten fra en dør vagtsomt holdt på klem, – og værst af alt den forsmåede bejler, ældste fuldmægtig, der lod sin berømte jaketfigur glimre for de smægtende kontordamer og sendte

skulende sideblik til pladsen, hvor hun, der havde vraget lykken, nu skulle sidde og falme i tredive år.

Den skæbne *ville* hun ikke! Hun havde bedre at byde end kontorflid. Stræbet havde slavemærket kvinderne omsider, som det havde været mandens dom i årtusinder. Var det ikke nok, at mænd skulle muge samfundets snavs! Krigen havde fuldendt typen: pigen i overalls! –

Til den verden vendte hun ikke mere tilbage! – Og Venedig var rejsens sidste station.

Venedig var også rejsens eneste chance. Det var den eneste by af dem, hun her i Italien havde passeret, hvor et virkeligt internationalt liv var synligt.

Og straks den første aften var det altså lykkedes: Det havde ikke krævet den hårde kynisme, den brutale selvopgivelse, som hun havde regnet med. Intet sekund havde hun følt uro eller skam ved her i mængden at møde denne ukendte mand. Det var blot som næsten i dvale at følge en bestemmelse, en lov; viljeløs var hun svinget ind i rytmen. –

Helt på lykke og fromme var hun denne første aften i Venedig ilet ud i myldret, der fra Riva di Sciavoni stimer ned mod Piazzettaen foran Dogepaladset. Hotellet havde været stille, da hun gik, blot fra værelset, hvor Sarah Zeeb, grønlænderinden, lå syg af feber, havde lydt dæmpede stemmer. Hun havde skyndt sig forbi og var ilet gennem den skidne smøge ud mod den festlige promenade langs med lagunen, hvor gondoler og barker svaneagtigt smøg sig mellem de pilende motorbåde. Marmorspir og kupler lyste gennem disen ovre fra Dogano og S. Salvatore. Hun fulgte strømmen af de promenerende. De spraglede sjaler fejede forbi, draperet i kast over en nøgen

skulder, – de små knitrende knæk af skildpadde-vifter, det lystigt sladrende kor fra gallerierne mindede hende om krabbehærens myriader ved Pisa strand.

Viktoria huskede ansigt ved ansigt, hun havde mødt i sværmen denne første aften: Kvinder, hun havde misundt eller ynket, mænd, hun havde vraget eller overlagt at vælge sig, – aldrende amerikanske damer: pageklippede, babyklædte, med ansigtets gustne abehud strammet ind under tindingekrøllen, der skjulte det kosmetiske operationsar, – en kurtisane i gnistrende sort som en forkullet blomst, engelske turister i middagsjakke ærbart med en bebrillet lady ved sin arm, uvist om datter, søster, hustru eller endogså tante, – svære og langskæggede udlændinge i nedringede skjorter og tyrolertøj. –

Viktoria havde vandret her i vrimlen under Piazzettaens høje buegange, med de nøgne arme løst langs sine hofter, langsomt og tøvende på sine fine guldsko. Hendes hår lyste i de sidste solstrejf, der fandt ind mellem buegangens piller. Når duerne ude på Markuspladsen fløj op i lukket falanks, fik dette bleggyldne hår skygge for et nu af de hundreder violette vinger. Hun følte, at hun blev set. Mændenes blikke traf hende. Hun mærkede dem som blanke dukater, der blev slynget ud mod hendes bryst og hænder.

Hun følte åndeløs sin værdi og sin pris. Mange af kvinderne, så hun, gik her for at søge mænd, – som hun selv. De skred langsomt og nølende frem med de kostbare venetianske sjaler snæret om hofter og skuldre. De var alle sorthårede, ikke én var blond som hun. Hun følte, at hun blev set.

Små og smalle, sirligt klædte italienske kavalerer med nakkehåret sat kunstigt op i bølger kom forbi, de havde malede

læber og raserede øjenbryn, det var Piazzaens mandlige skønheder, efterspurgte af enligt rejsende damer. Markuspladsens gyldne mosaikker glødede under facadens marmorbaldakiner, de tre grøntrødhvide duge smældede for havbrisen fra de mægtige flagmaster. Fra lagunen kom luftninger af svovl og salt. Militærkapellet foran Dogepaladset blæste for tuba og basuner de seneste amerikanske danse. –

Viktoria gik langsommere foran galleriets juvelerbutikker, fra hvis montrer perlecolliers og brillantdiademer gnistrede køligt mod de mathvide fløjlspuder. Standsede hun her og så på et smykke, gik den mand, der sidst havde fulgt efter hende, videre stirrende tomt hen for sig, stod hun stille foran en montre med billigere ting, kom den mand, der jog i hendes hæle, op ved siden af hende, smilede og så spørgende på en lædertaske eller et par handsker i vinduet og dernæst på hende. – Det var her inde i galleriet, at hun havde mødt den mand, der blev hendes kavaler denne første aften i Venedig.

Hun var efterhånden blevet træt af at gå frem og tilbage gennem vrimlen, med armene løst, hænderne åbne, udstillende sig, udfordrende og ængstet på samme tid. Her pludselig mødte hun det første faste, ikke frække eller undvigende blik af en mand. Hendes øjne besvarede hans blik roligt og resolut. Hun gik videre, men hun tænkte: *Han* må komme! – Og få øjeblikke efter følte hun, at han gik ved hendes side.

Ved et spejlrefleks fra en rude fik hun bekræftet, at han var statelig, elegant, klædt i smoking. Han var uden hat og gik støttet flygtigt til en ganske tynd og smidig stok. Han var ikke ung, hans glatte sorte hår var grånet i tindingerne, næsten hvidt mod den varmt mørke teint.

Han begyndte samtalen frit og naturligt, som var de to turister, der mødtes tilfældigt på en eller anden vandring i en egn milevidt borte fra mennesker. Og virkelig følte hun også, som svandt mængden bort, og de gik alene her under arkaderne om den gyldne plads.

Han udtrykte sig på fransk; inden hun endnu havde talt, gættede han altså, at dette sprog faldt hende mest bekvemt.

Lidt efter sagde han sit navn uden videre kommentar. Det lød omtrent som Monthalon, muligt Mountalone. Hans udtale tydede på, at han sædvanligt talte engelsk. Senere havde han da også fortalt hende, at han var fra Boston, men af gammel fransk emigrantslægt. I åringer havde han rejst omkring i verden; – hjemstavn og nationalitet var for ham åbenbart ret uvæsentlige ting.

"Boston har for øvrigt, som De ved," sagde han, "en egen berøring med europæisk kultur. Edgar Poe og Henry James er udtryk, ikke for Vestens, men for det latinske Europas ånd. Her i Venedig er jeg netop for tilsvarende studiers skyld."

Viktoria svarede ham roligt, men ret ordknapt. Han havde meget fintmærkende indset, at *hans* opgave var det nu at tale, at interessere og fængsle hende; hans stemme var behagelig, melodisk, egentlig uden varme, alligevel inciterende. Hun nøjedes med at sige ham sit fornavn, men for øvrigt tiltalte han hende blot ved Madame, han lod forstå, at han tænkte, hun stammede fra Norden: "Men jeg finder ikke Deres type farvet særligt af Deres herkomst, selv om De er blond. I det gamle Venedig var blondinen mest beundret af alle: sorte øjenvipper og gyldent hår var fra Tizians tid venezianerindernes farver."

Han smilede: "Jeg lever helst i den tid – eller endnu hellere i tiden efter barokken. At gå med Dem her er som at se Venedigs rokoko leve med ét her under hvælvingerne!" –

De var længe vandret frem og tilbage i myldret under arkaderne. Han talte om denne gamle venetianske forfinede, såkaldte forfaldstid, og også hun syntes, at hun gik med ham nu i hin tid, da buccentauren rejste sine silkesejl over lagunen.

"Vor tids moderne kvinder," sagde han, "er klædt i ganske lignende moder som hine tiders. Se, hvor deres dragt, der fra midjen får vidde og næppe når til deres knæ, forvandler dem til fuldkommen rokoko – som om de var iført hin tids *guardinfante* af fiskeben og silke. De mangler blot det venetianske hovedslør, *il zendado*, af sørgefarvet crepe!"

Han fortalte træk fra hine dage: Derhenne på Piazzettaen havde under karnevalet dogens hustru Caterina Bonlini indvarslet, at hun vil danse på en line, der var udspændt mellem dogepalads og campanile, til morskab for pøbelen og til skandale for senatorer, patriciere og især for dogen, Marco Dandolo, hendes gemal. – Og her på arkaderne havde damer og kavalerer overværet væddekampe mellem vilde tyre og et kobbel frådende vilde hunde. Han tilføjede: "Råhed kan jo smage pikant i en forfinet gane, ikke sandt?"

De var på ny nået til Piazzettaen og stod mellem de to granitsøjler ved gondolernes landingsplads.

"Ved De," sagde han, "at her i det gamle Venedig havde hver dame sin cicisbéo, en kavaler, viet til hendes kapricer. Oftest var han en af tidens pudrede og parfumerede, silkeklædte præster, – *le petit abbé!* Han og aldrig gemalen var hendes ledsager og kavaler i teatre, på karneval og i spillesalene; over alt, selv i

boudoiret, hvor han knælende forundtes at løse hendes strømpebånd – men aldrig over tærsklen til kammeret, hvor hun sov. Lad nu mig foreløbig være *Deres* cicisbéo for i aften. Jeg er uengageret, som De ser; jeg kom hertil i går, men jeg kender Venedig." Han smilede. "Jeg har levet en menneskealder her for halvandet århundrede siden."

Viktoria følte i hans selskab en overfladisk sikkerhed, – det var som at balancere over et dyb blot med lidt undren og uden svimmelhed. Hun havde fra første øjekast bedømt denne mand: Hans skikkelse, hans blik, hans stemme behagede hende. Blev det nødvendigt for den vej, hun herefter måtte frem, ville hun sikkert uden modvilje kunne give, hvad han fordrede. Det så hun i hans øjne, at han vidste allerede nu. –

Han hjalp hende til sæde i en gondol. "De små kanaler!" beordrede han.

"Er det ikke rensende for ens sind," sagde han, "for en time blot at se arkitektur og dens spejlbillede omvendt i kanalen – at se verden alene som et kompleks af belyste flader – og bagved kun ane dybden!"

De dukkede under bælgmørke gab mellem algegrønne mure og gled langsomt over asfaltsorte vande. Det var som at sejle over Styx. De kom omsider ud i Canale Grande, dernæst hen forbi de gamle paladser, der nu var antik- og tæppebasarer eller hoteller. De begsorte spejlstriber af fortøjningspæle bugtede sig for strømmen.

"Jeg viser Dem ikke mere, end enhver turist får at se," sagde han. "Hvorfor fordybe os allerede nu, hvis vi har dage – eller uger, måske længere tid endnu foran os!"

Dette lød som et spørgsmål, og herpå gav hun intet svar.

Gondolen standsede ved trappen foran et palæ. "Her er mit hotel," sagde han og bød hende hånden. "Vil De gøre mig selskab ved mit bord?"

Hun var gået med ham gennem vestibulen, hvor portieren bøjede sig ærbødigt for hendes kavaler. Hun følte, at som hun barhovedet og ledig kom med sin ledsager herind på hans hotel, måtte hun ligne en af Piazzaens strejfende fugle, engageret for en aften og en nat. Men hendes kavaler førte hende utvungent ved sin arm ned forbi rækken af de højtidelige tjenere og forbi spisesalens borde, hvor engelske turister med deres voksagtigt malede damer sad stive ved champagnen.

Han bød hende plads på terrassen under de røde lampions. Han lod hende vælge af kortet, hvad hun ville spise. Vinen valgte han uden at spørge hende. Han takserede hende åbenbart ikke til større kyndighed i vin. Det morede og beroligede hende: Hun var altså i hans øjne alligevel nærmest en novice! –

Vinen blev bragt i en støvet boutelje, lagt vandret i en vidjekurv. Han lod den spille blank og fyldig i hendes glas: "Drik nu," sagde han. "På vort møde i dag." Han tilføjede: "Og i morgen!"

"Jeg rejser," sagde hun. "Jeg er her som turist, jeg må videre."

"Hvorfor?" spurgte han smilende. "Jeg ved jo, at De er stillet frit, og at De, hvis De vil, kan blive, uden at nogen hindrer Dem. Og har jeg ikke ret?"

Hun nikkede blot til svar.

"Vi ses altså ikke for eneste og sidste gang i aften?"

Hun sagde: "Vor afrejse fra Venedig er i overmorgen. I morgen er min sidste aften her."

Han lo en smule. "Ja, *hvis* De altså bestemmer Dem til – at i morgen er Deres sidste aften her! Nu venter jeg tålmodigt. Men i hvert fald ser jeg Dem i morgen. Ikke sandt?"

Hun tav og så dvælende ned i sit glas.

"De kommer!" spurgte han og tilføjede næsten i en hvisken – "og bliver?"

Hun rørte blot sit glas med sine læber, men mødte samtidig hans øjne.

"Godt!" sagde han. Hans ansigt var i ro, blikket viste, at han var tilfreds med hendes svar. Hun følte sig hed af vinen. Hun fandt ham smuk, kraftigere, fornemmere end nogen mand, hun tidligere havde mødt. Det hvide hår i tindingen lyste mod den mørke teint. Hans træk var faste, fuldkommen unge, markerede og af farve som terracotta mod dette sølvhvide hår.

"Jeg tror," havde han lidt efter sagt, "at vi to på en måde er stillet ens. Vi er to typer, der er hjemløse her i vor tids grå og grove demokratiske verden, – blot at jeg har mægtet og haft midler til at indrette mig en art loge, hvorfra jeg uforstyrret kan se skuespillet ud; – mens De," han så smilende dybt ind i hendes øjne, "er tvunget til at spille med! Har jeg ikke ret? Vi er begge to født halvandet hundrede år for sent! Deres type er ren rokoko.

Jeg har rejst meget," vedblev han, "jeg har set mange byer. Venedig er den sidste af alle tiders fineste kultur. Det attende århundrede var *Venedig* – aldrig Paris, aldrig Versailles! Fransk rokoko er kun snørklet etikette, en frigid og vovet gestus som hos Boucher og Fragonard, en preciøs parade som hos Watteau. Paris havde aldrig rokokoens skolede lidenskab, dens glød bag stilen, dens brand bag silken. Paris var vovet uden risiko.

Venedig var altid kun galant. Venedig er flammende rokoko. Venedigs attende århundrede er tre ting, som De og jeg forstår: Hasard, fornuft og eros!"

Han tav og tømte sit glas. Han vedblev:

"Jeg kender ikke Dem, De ikke mig. Og dog vover vi begge dette møde. Måske vil vi hade hinanden, før det næste er forbi. De ved intet om, hvad jeg gemmer af last eller lidenskab. Jeg ser kun, at Deres hænder er hvide, jeg ved intet om deres kærtegn, som måske tusinder har kendt før mig! Det er *Deres* risiko: om jeg ikke lyver for Dem i hvert ord, – *min*: om De er ren og stolt og glødende, som jeg venter. Hvad ved vi om hinanden!"

Han lænede sig tilbage og så ud over lagunen under terrassen, hvor de sad: "Hasard var rokokoens nerve! Omtrent her, hvor vi sidder, lå det berømte casino, spillehelvedet: Il Redotto! Her satte patriciere og kurtisaner liv og eros på et kort! Har De mod?"

Hun mødte roligt hans øjne: "Jeg har sat ind – før jeg mødte Dem i aften – alt!"

"Bravo!" lo han. "Hasard og eros! Og endnu en ting: den krystallisk klare og lutrede fornuft! Transparent og hed som vinen her i mit glas! Og fuldkommen hasard, hvad vi vinder ved at tømme det til bunds!

Hasard og eros! De to ting i forening er den højeste fornuft!"

– – –

"Jeg har ventet på et øjeblik som dette," havde han sagt. "Her i dette Venedig – en nat med Dem. Hvis vi to vil, kan vi leve i en tid for os selv, en verden, ingen lever i uden vi –, den verden, der er sunket i lagunen her, den tid, da Goldoni og Metastasio, Guardi og Tiepole skabte deres kunst og da Giacomo Casanova

diskuterede eros ved et klosters talegitter med en novice under maske.

I ti år har jeg forsket efter hint Venedig," vedblev han, "som efter et tabt Atlantis. Jeg har i min tanke udryddet alt, hvad mennesker siden har skabt uden vovemod, i askese og i dårskab. Jeg har visket tidstavlen tom fra Voltaires dødsår. Jeg har ikke åbnet en bog senere end kongedømmets fald. Min videnskab standser ved Linné, min musik ved Gluck. Jeg vil ikke tænke længere end til Kant, ikke tro videre end Diderot. Hvis jeg vil elske Dem, er det, fordi De er rokoko, hård, kølig og graciøs, men hærdet gennem flammer, De er klingrende klar i klangen som Muranos glas!"

Hans hænder fattede uroligt om stokken: "Mon De ikke som jeg har væmmedes ved vor tid af dresseret pøbel og skræddersyet vadmel! Har De prøvet at være skulder ved skulder i geled med pak og parvenuer, jeg har prøvet det i årevis, til jeg fik tjent nok og fik gjort mig fri. Jeg hilste krigen, da den kom, med glæde. Nu massakreres masserne, tænkte jeg. Men det var de bedste, der faldt! Den borgerlige pøbel, der regerer os nu, den trykkede sig, de tapre, der var forrest i fronten, faldt. Seminarister holdt ligtalen over de døde!" –

Hun havde i tavshed hørt på ham. Hans tanker fængslede hende ikke, men hans stemme greb om hendes hjerte, vakte hendes sanser ved sin mørke melodi, dens tone beruste, den var som vinen i hendes glas, kølig mod ganen, brændende i hver nerve. –

Hun huskede siden hvert ord, han i den sidste del af deres samvær havde sagt. Det var som løfter, han gav hende: Han ville blive her i Venedig; for længst havde han bestemt, at her ville

han have sin bolig. Han fortalte om et palads ved Canale Grande, han samme dag havde set var til salg. Han beskrev hende hvert rum fra vestibulen med den marmorsatte kaj, hvor gondolen altid skulle ligge med de rødskærfede roere parat – til den gyldengitrede trappe, det umådelige bibliotek, de silkebetrukne kamre, hvor baldakinsengen knejste med fjerbuske og brokader.

Han havde ladet dette gamle Venedig vokse op omkring hende som et tornerosekrat: Snørklede ornamenter, glødende rokoko. Palads ved palads steg op af den natlige lagune; han talte om de skønne mørke malerier, hun ville møde i de dybe gallerier, de sjældne værker, hun ville finde på sit bord, dybsindige eller frivole, altid klare, blot udtryk for den rene fornuft, den vovede viden, den varsomme nyden, ingen sonnet der forrådte hjerterne helt, ingen tragedie så grel, at den forvoldte smerte. –

De var skiltes for igen at mødes. Det vidste de begge, skønt de intet løfte gav hinanden. De havde her nær stedet, hvor hun boede, nølet et øjeblik. Han beholdt hendes hånd i sin. Mente han mon nu, spurgte han mon nu, om hun straks denne første aften ville følge med ham tilbage, – for at blive, for at give ham hvad han i sin tanke fordrede? Eller ønskede han måske netop, hun skulle unddrage sig nu, forbeholden, uden løfter her ved det første møde? Han indvendte intet, da hun drog sin hånd af hans og vendte sig for at gå.

"Men De må komme," sagde han. "Jeg venter Dem i morgen. Jeg går her i galleriet langs Piazzaen, hvor jeg mødte Dem i dag. Jeg venter Dem og ved, at når De kommer, vil De blive!" –

Viktoria rejste sig. Tiden var inde nu. Nu ventede han altså dernede i arkaderne, sikkert utålmodig, til han så hende som i går: barhovedet, med hænderne løst og ledigt komme mod ham gennem vrimlen.

Hun så sig sidste gang i spejlet. Hendes ansigt var roligt og resolut. Hun kunne ikke mindes noget, hun ikke gerne nu forlod. Det, der var bagved, var forbi. Hun trådte fastere i sine sko og gik mod døren. Det var som at gå ind gennem en portal og ikke ud af en dør. –

Hun gik ilsomt ud i den lange halvmørke korridor. En dør lidt fra blev åbnet stille, og inde fra kammeret bag den hørte hun en sagte klynken, en hivende anstrengt hosten. I lysningen mod trappen så hun en silhuet; det var Sanders, han kom langsomt henimod hende.

Viktoria blev stående. Hun havde tænkt, at nu ville hun rask gå forbi ham, blot med et nik. Men nu evnede hun ikke at gå et skridt. Hun følte sig dødtræt og fuldkommen modløs. Hun stod med bøjet hoved og ventede, til han kom.

"Viktoria," hviskede Sanders. "Går De ud? Jeg kom for at bede Dem hjælpe mig. Jeg har ikke andre, jeg kan stole på end Dem."

Hun stod støttet til væggen og søgte at lade rolig. Hun var på vej en tur ned langs kajen, sagde hun – og uden noget bestemt mål. Intet, der ikke kunne opsættes nu.

Men samtidig tænkte hun: Jeg var på vej – ingen steder hen! Mødet i går var ikke virkelig til. Måske i går – ikke i dag! Jeg ville blot gøre mig fri –! Virkelighed var det ikke – er det i hvert fald ikke mere. Ingen – ingen venter mig derude nu!

Hendes hjerte løste sig i ukendt lindring: Ikke et øjeblik ville jeg for alvor! – Ikke et øjeblik! Sanders stod foran hende tungt

åndende som hun.

"Den lille grønlænderinde Sarah Zeeb er meget syg," sagde han omsider. "Og jeg har ingen anden hjælp end Deres." Han tilføjede. "Karina tilbød mig at hjælpe." Han trak på skuldrene. "Men andre ville være med, og det gik ikke an. Jeg jog dem ud. Jeg skal fortælle Dem det hele senere."

Han gik foran hende op igennem korridoren mod Sarahs kammer. Hvorfor går jeg med ham nu? tænkte Viktoria. Blot fordi jeg er træt? Eller mon fordi jeg ikke vil lade ham ene om det, der forestår ham nu! For hans skyld opgiver jeg altså alle mine chancer! Hvorfor?

Sanders fortalte hende hviskende, at Sarah havde været syg i mange dage, men først her i Venedig var hun faldet sammen og havde måttet blive på hotellet. Aftenen før var feberen pludselig steget, barnet lå nu i vildelse.

Værtinden på hotellet, sagde han, havde været god imod Sarah, hun havde ladt hende flytte over i sin private lejlighed. Både hun og pigen var opofrende og omsorgsfulde, men Sarah måtte plejes af en, der forstod hendes sprog. "Hun er meget urolig." Og Karina havde han altså måttet fjerne fra hendes seng.

"Karina," sagde han, "er i de sidste dage påvirket stærkt af sagfører Rold. Den mand har ikke ringe magt, og Karina er jo anlagt religiøst."

Han åbnede sygekamrets dør. Det var værtinden, signora Prandinis stadsestue, et stort værelse med ultramarinblåt mønstrede tapeter, etagerer med voksblomster under glasklokke og den afdøde hr. Prandinis portræt i legemsstørrelse og med evighedsblomster bagved rammen,

hvorpå stod: "Vi ses igen!" Der var et olietryk af Rafaels Madonna, og midt på gulvet stod den umådeligt brede ægteseng med dyner og puder som et bjergland. Inde mellem puderne var Sarahs lille ansigt, blegt, næsten som elfenben, med det stride eskimohår stift vredet endnu i pagekrøllet, de lange øjenvipper klæbede tungt; så underlig lille og barnlig lå hun der, fuldkommen stille, blot med et par blege fingre uroligt famlende om lagenets kant. Hendes åndedræt var ujævnt, men hun sov.

"Bliv her et øjeblik," hviskede Sanders. Han åbnede glasdørene ud til en balkon. "De kan sidde herude, til jeg kommer igen. Jeg må se ind til Karina. Hun fik et sammenbrud før. Hun er min anden patient, heldigvis ikke så alvorligt som stakkels Sarah." –

Viktoria tog plads på balkonen. I en smal stribe lys mellem to skorpede og sprukne husgavle kunne hun skimte lagunen, hvor barker og gondoler gled forbi.

Sarah rørte sig uroligt nu. Viktoria gik hastig hen til sengen. Sarah hviskede nogle ord, hvis mening Viktoria ikke forstod. Intet lod sig læse af hendes udtryk, hendes smil var stumt og ubetonet som altid. Viktoria tænkte, at denne lille frysende polarsjæl evnede ikke at vise ved sit minespil, om hun led smerter eller havde fred; hun lignede med sine voksagtigt gule, så fastrundede kinder en af hine eksotiske dukker med glasperleøjne og hestehårsparyk og med et tomt lille smil om de vermillonrøde læber. De ord, Sarah havde hvisket, var ikke grønlandske, men deres mening var Viktoria ligeså uforståelig som barnets strålende feberblik.

Hun følte dybt mismod over ikke at kunne hjælpe, ikke at kunne forstå. Hun måtte nøjes med at stryge Sarahs lille hånd, der dog brændende hed krummede sig om Viktorias tommelfinger og ikke ville slippe.

Sanders kom bestandig ikke. Hendes uro voksede. Men var det ikke hans pligt som rejsefører at dele sin bistand ud til alle! –

Sagtens gik den, der ventede hende, endnu ude i arkaderne, spejdende gennem vrimlen, om hun ikke endelig kom! –

Endnu var der tid at gå. Det var yderste tid. Hvert sekund blegede sikkert hans ivrighed for dette møde. Hun kendte hans type: Hans interesse for en kvinde blev ikke let til længsel. Hans blik havde i en tilfældig pause – det havde hun set i går – kunnet synes askeagtigt, udslukt, som havde han for længst mættet sig helt og så kun gentagelsens lede nu. –

Hun følte pludselig, som var hun undgået en uoverskuelig fare. Ikke et øjeblik havde hun for alvor villet gå med ham, ikke et sekund! –

Hvad havde han kunnet love hende mere end blot fantomer! Havde han andet end åbnet et malerisk motiv af venetiansk rokoko! Han kunne muligt have vist hende en verden, hvor hendes lod var at virke som staffage i stilen, et ornament, en seksuel stimulans for en kunstsamlers kræsne fantasi!

Men var det alligevel ikke den vej, hun fra først havde valgt med denne rejse, med hele sin færd, – bestemt af fødsel, af klasse til luksus og forfinet stil langt ud over evne!

Endnu var det tid at gå! – Endnu et minut, før hun bandt sig til ruten på ny – til rundrejsens ramlende karre – til den triste

og trætte retur! – Og hjem – til hvad! Hun havde gjort op, da hun rejste. Hjemme var alt sat til. Og nu slap hun sin chance!

Hun følte fortvivlet den lille barnehånd klamre sig om hendes finger, standse hende, hindre hende. Kom Sanders dog ikke, at hun kunne sige ham – bede ham om sin frihed, – om fred til at gå hvorhen hun ville. – Selv uden ham – selv skilt fra ham for stedse.

Mon han ville lade hende gå, – eller bede hende blive. Hvad var alt værd uden ham!

Langsomt begyndte hun at forstå, at i hende selv var hindringen, en ny længsel, en higende kval fra kilder, hun aldrig før havde kendt, et forunderligt lindrende vemod, der gjorde det så let og så sødt at dvæle her, blot at vente på ham, blot at vide, at her rakte hun ham sin hånd til så ringe, så ubetydelig en hjælp! –

Omsider kom Sanders tilbage. Hans miner var bekymrede. Han bøjede sig opmærksomt over Sarah, der nu lå med lukkede øjne i tung og besværet søvn. Han følte barnets puls, og hans udtryk blev mørkere.

Sanders gik sagte ud på balkonen, og Viktoria fulgte ham.

"Hun var vågen et øjeblik," sagde Viktoria. "Hun talte usammenhængende. Jeg opfattede kun et par ord, der ikke gav nogen mening. Om et billede, hun ikke kunne se – og om en grøn omnibus, tror jeg."

Sanders så op. "En grøn omnibus? Ja, den har jeg lovet hende! Om hun blev rask. At hun skulle køre herfra Venedig i en grøn omnibus!"

Han tilføjede: "Og det er virkeligt nok. Vi skal alle sammen køre herfra Venedig i en grøn omnibus. Op i Dolomitterne. Det

hele er arrangeret; – blot passagererne er klar!"

Han tav et øjeblik. "Starten var sat til i morgen tidlig. Det bliver umuligt nu."

Viktoria så spørgende på ham. "De tror altså ikke, Sarah bliver rask nok til at rejse i morgen?"

"I morgen?" Sanders skottede til glasdøren ind til kammeret. Han sænkede stemmen: "Har De da ikke forstået, at – Sarah dør?"

Han satte sig på bænken ved siden af Viktoria og skød glasdøren sagte på klem.

Han sagde: "Sarah er i dyb morfindøs siden i middags. Derfor er hun rolig."

Han vedblev: "Sarah kommer sig ikke. Det er en rapid lungebetændelse – hun har længe været syg, tuberkuløst uden tvivl; de har vidst det på hospitalet, derfor sendte de hende herned. – Det var for sent. Hun var vant til den rene polarluft. Vort øklima hjemme har lagt kimen. – Og derhos de mennesker, der er bestemt af vort sure og triste klima! –

Jeg blev alarmeret for sent," fortsatte Sanders. "Sarah var tapper og gav ikke op. De ved, at vi har med os en lille sekterisk kreds, der er velmenende nok, men alt for hærdet af vor våde og barske vestenvind hjemme.

De havde straks bemægtiget sig Sarah, da de så, at hun var syg.

De følte ansvar mere for hendes sjæl end for hendes syge legeme, tror jeg. De var ikke helt sikre på, om hun endnu ikke var hedning, og om dåben af en eskimoisk kateket i Umanaq forslog. De er gendøbere, ved De måske, og de døber de voksne i iskoldt Vesterhav fra fodsål til isse. Og muligt har de ment, at

Sarah bar på en særlig arvesynd fra årtusinders ukristnede forfædre i Grønland. De ville vinde Sarahs sjæl, men havde vist ikke tillid til lagunen som døbefont, – den var dem for katolsk! Ellers havde de sikkert lejet en gondol til ceremonien. Nu opsatte de den ting og nøjedes med at tale til Sarahs sjæl, – ikke sagfører Rold, han missionerer ikke i enkelttal, – han er agitator, ikke skriftefader – men kvinderne. De tog sig af Sarah. De skjulte for mig, at hun var syg. Den ting vedkom ikke hendes frelse. Der var historien med barnet i Pisa. Det var den synd, der tyngede hende nu: at hun i sine tanker havde ønsket sig et barn uden efter Guds lov at tage til ægte. Det var hendes brøde. For at nå til dette barn måtte hun have bedrevet utugt i sine tanker. Det var logisk nødvendigt. Er et barn ikke frugt af et begær? –

I tre dage havde de magt over Sarah. Disse fire hårde og ubøjelige kvinder med et sind så goldt som deres hedejord derhjemme, – med en vilje så bidende og strid som sandflugt, de stod vagt om hendes sjæl, de har talt til hende, ved jeg, om de Helvedes pinsler på Orcagnas fresker, vi så i Pisas Camposanto. Der lærte de sig et register af rædsler. Deres enfold er yderst konkret: de vil tugte sjælen ved fysiske kvaler; Sarahs lidelser, hendes hoste og feberdrømme var "straf og kun forskud på senere pinsler."

Sanders tav et øjeblik. Han støttede hagen på sine hænder:

"De var velmenende sikkert, men tvunget af en gold natur til at snylte på andres sind. Sarah nåede de at kvæle!

Det var Karina, fortalte Sanders videre, der havde bragt ham til Sarah. Også Karina var grebet af sekterernes lære, hun havde

i sin hang til alt nyt nærmet sig sagfører Rold, deres fører, og var endnu under absolut indflydelse af ham.

"Karina," sagde Sanders, "tenderer altid med voldsomt udslag i en eller anden retning. Hun bøjer sig derhen, hvor hun tror at se solen. Men kvinder mangler oftest det sikre instinkt, som bøjer planten den rigtige vej. Jeg tror, Karina igen denne gang griber fejl. I hvert fald var hun nu blevet ængstet for Sarahs skyld. Hun kaldte mig til, og jeg fandt Sarah i feber, vild, dødssyg i sin seng, med de fire kvinder, stive, hårde og stupide som vagt i kreds om hendes sjæl. Jeg jog dem ud. Jeg kaldte på fru Prandini, værtinden, hun er from katolik, godhjertet og tillige praktisk. Hun forstod, at disse højhalsede og sortklædte søstre var onde protestanter, der ville gøre et barn fortræd. Hun fik den idé, at Sarah var opdraget katolsk, og at disse kvinder nu ville rive hende ud af moderkirkens favn. Jeg fandt det rationelt at lade fru Prandini beholde denne tro."

Han smilede: "Og siden har hun værget Sarah. Med en vievandskost og en tæppebanker!"

Han havde, vedblev han, ladet hente fru Prandinis læge: Der var intet at gøre, intet håb, det var for sent. Lægen gav Sarah morfin.

Her var det, at sagfører Rold trådte op personlig.

Han indfandt sig hos Sanders på dennes værelse, smilende, høflig, men opfyldt af sin myndighed og mission.

"Han bad mig," sagde Sanders, "ligeud forhindre, at lægen gav Sarah morfin. Morfin var en narkose, sagde han, stillet lige med alkohol. Smerten var livets lov. At ophæve den, var i strid med, hvad han kaldte Guds bud og med, hvad jeg muligt ville respektere som naturens orden!

Intet fører til sandhed, sagde han, uden lidelsen. Smerten er den nat, vi må igennem, før vi kan erkende lyset. At tage smerten fra en syg er at lukke for lysets kilde. Narkosen gør den syge bevidstløs og dermed uansvarlig; men enhver bør være sit ansvar bevidst til det yderste øjeblik. Smertens hverv er at holde sjælen søvnløs, så den er beredt til det sidste store møde! –

På en vis måde har han ret. Religiøst set sikkerligt ret! Den drik, lægen byder den lidende, er kun Lethe, smertens kalk er den stærkeste drik af alle. Den, der har mod til at drikke dødens ublandede malurt – han ser uden al tvivl Gud!"

Sanders trak smilende på skuldrene:

"Men, hvad angår alt det mig? – Og, hvad er al verdens metafysik vel for Sarah! Hun skal få lov at dø i fred!

Jeg er opdraget rationelt. Jeg er ene mand og uden menighed. Jeg har ikke brug – som Rold – for lovbud eller dogmer til at sikre mig en myndighed og et klientel af dagligt nye proselytter. Jeg kan undvære magt til at løse og binde. Jeg behøver ikke smerten som svøbe for de vaklende sind. Smerten er for mig kun et symptom, som jeg dæmper, når jeg ikke magter at dræbe sygdommen selv.

Men for så vidt har Rold ret, hvis han ellers er i god tro, – hvad jeg ikke ved. Fra hans standpunkt set er det vigtigere, at sjælen opstår frelst, end at legemet lider. For så vidt har han min respekt. Han er fuldt ud konsekvent! –

Og dermed nok om ham!"

Sanders stod lænet ud over balkonens karm ved siden af hende nu. Gondolerne trak sig forbi i spalten mellem murene som glidende sorte striber.

"Viktoria," sagde han uden at se op. "Det er min pligt at sige Dem: At denne katastrofe slår mig ud!"

Han tav et øjeblik.

"Jeg kan sikkert ikke gennemføre rejsen nu. Opholdet her udover tiden vil tømme mit budget."

Han tilføjede:

"Jeg siger det til Dem, Viktoria, fordi De bør vide det forinden. For at De i tide kan sikre Dem –," han smilede trist, "og springe fra!"

Hun mødte åbent hans øjne.

"Det er for sent," sagde hun kort. "Jeg har forsømt øjeblikket." Næsten som en jubel brast det ud af hende. "Og jeg er kun glad derved – nu!"

Han så blot på hende, tavs og forskende, men hun så et glimt i hans øjne af undren og lykke. –

"Kom!" sagde han derpå. "Sarah er ved at vågne. Lad os gå ind."

14

Sarah var begyndt at klynke. Det lød som den angste piben af en lille fugl. De gik hen til hendes seng og så, at to tynde bloddråber sagte piblede ud af hendes næsebor. Sarahs pupiller blev udspilede, hun snappede hostende efter vejret, men samtidig søgte hendes små øvede fingre at holde det rene nye overlagen til side, for at der ikke skulle komme pletter. Hendes lille, blege tungespids søgte at standse blodet, der stadig randt fra næsen. Hun hviskede nogle ord, hendes øjne blev bedende.

Viktoria rystede på hovedet:

"Jeg forstår hende ikke."

Men Sanders opfattede ordene: "Hun ønsker et billede hen til sig i sengen." Men straks forstod han ikke, hvilket billede hun mente. Nu kom fru Prandini ind, fyldig i lakserød silkekjole omtrent til knæet og med rispudder tykt over næsen, lige fra promenaden og duftende sødt af heliotrop.

Hendes øjne læste rådsnart Sarahs ønske: Det var Madonna! Naturligvis ville den syge have Guds moder ganske nær hen til sig, så hun kunne nå at røre ved den velsignede Madonna.

Hun hægtede olietrykket ned af væggen og stillede det ved fodenden af Sarahs seng. Hun strøg patientens hånd: "Fromme lille Sarah, se på vor gode kærlige Madonna!"

Hun vendte sig om mod Sanders og nikkede indigneret: Og det billede ville de onde protestantiske damer have fjernet fra væggen!

Sarah rakte da også sine arme ud mod billedet. Viktoria måtte flytte det nærmere til hende, men det var barnet, Sarah

ville røre ved, hendes fingre famlede kærtegnende hen over billedets glas, hun hviskede navne, som ingen uden hun forstod, til barnet.

Men straks efter kom hosten. Morfinen virkede ikke mere nu. Fru Prandini og Viktoria måtte løfte hende i sengen, åndedrættet lød rallende og afbrudt. Kort efter kom lægen. Han mente, det kunne trække ud vel en dags tid endnu. Sarah fik på ny morfin. –

Sanders fulgte lægen ud. Da han passerede vestibulen, hørte han salmesang. Den Rold'ske kreds var samlet i hotellets spisestue. Der var et piano, derved sad Rold og akkompagnerede salmen; hans anslag var magtfuldt uden at være musikalsk. Ikke få af de rejsende udenfor selve menigheden var til stede og sang med, deriblandt manufakturhandler Hermodsen. Der var intet nyvakt ved hans udtryk, han var, syntes det, trofast kirkegænger hjemmefra, her gled han høfligt og naturligt ind i kredsen. Han sang i med en lys og sympatisk baryton. Også Karina var til stede. Hun sad i halvmørke i krogen bag klaveret. Hun sang ikke, sad blot lyttende med sænket blik og hænderne i sit skød. Hun så ikke op, da Sanders gik forbi; men en trækning fo'r gennem hendes skuldre.

Da Sanders havde fulgt lægen ud og på ny passerede vestibulen, afbrød Rold salmen efter et vers og kom hen i døren. Han bukkede lidt afmålt for Sanders.

"Jeg ser, De igen har haft lægen," sagde han. "Jeg kan kun gentage min henstilling fra i går."

Han tilføjede, at han og hans kreds måtte betragte Sarah som hørende til dem.

"Sarah var en af vore," sagde Rold bestemt. "De bør ikke forrykke stillingen nu, da hun er uansvarlig for sine handlinger."

"Uansvarlig," erklærede Sanders, "har hun altid været."

Et par af de sortklædte søstre var trådt hen bag Rold.

"Vi ønsker adgang til den syge," sagde sagføreren skarpt.

Sanders rystede på hovedet: "Det får De ikke." –

Der kom et glimt af tilfredshed i Rolds øjne. Afslaget var ham åbenbart tilpas. Det uddybede kløften. Nu konstaterede han blot nægtelsen som en sagfører, der har provokeret sin modpart til en erklæring og har naglet ham fast. Om trosspørgsmål indlod han sig aldrig i debat med udenforstående parter. Det var ham mere opportunt, at hans egne skelnede vildfarelsen hos de ikke troende så grel som muligt. Og debat kan udså tvivl.

I korridoren tørnede en mand mod Sanders. Det var sløjdlærer Rasmussen, der famlede sig frem igennem halvmørket med kasketskyggen krænget ned for øjnene, havelocken tung og klæbende af gadesnavs, osende af piberøg og sved. Han mumlede nogle ord, der mere lød som en forbandelse end som en undskyldning, og tumlede videre om hjørnet ind i den næste af hotellets korridorer. Åbenbart ravede han her om i mulmet gennem endeløse labyrinter, tumlende med sine syner, blind og forrykt, vildfaren i disse evige tunneler uden lysning.

Sanders råbte hans navn, men Rasmussen stavrede videre. Hans vrede mumlen tabte sig i krinkelkrogene. Sanders blev ubeslutsom stående. Hvor mon denne sære fyr nu ville hen? I rejsens sidste uge havde han været enegænger, udspyende skældsord og eder mod enhver, der kom i hans nærhed.

Blot dagen før havde han vist sig en smule tilgængelig. Sanders havde mødt ham på sin vej fra lægen i en af de snævre gyder bag hotellet. En smal kanal skar her igennem strædet, og på trappestenene helt nede ved det mudrede dorske vand stod Rasmussen og stirrede efter det uhumske affald, der flød forbi. Han ragede med sin stok efter en druknet kat, der flød med bugen udspændt som en slimet boble i den asfaltsorte strøm.

Han vendte sig om mod Sanders i et grådigt grin:

"Det er den sjette i et kvarter," fortalte han. "Der er et vældigt kredsløb i katte, her i Venedig! Der inde i pharmaciet kan De skimte en drægtig hunkat, der sover til middag på apotekets vægtskål! Det er en ynglen uden ende! –" han lo fiffigfjoliet: "Men de ender alle sammen i kanalen! Først der går skabetheden af dem – med hårene."

Sanders kom igen ind i sygeværelset. Viktoria sad ved sengen og holdt patientens hånd.

Det varede noget, før morfinen virkede. Åndenøden var taget til, Sarah måtte løftes op med puderne. Hosten blev voldsommere og mere hivende, men stadig var det lille barneansigt uden trækninger, alt for primitivt i sin nerve til at finde udtryk, kun blikkets hjælpeløse beden viste, at hun led. Men selv nu ville hun ikke slippe billedet med det lille barn. Viktoria holdt det opret foran hende, Sarah kærtegnede glasset med sagte strøg, som et barn klapper et andet barn på kinden.

Hun har sikkert aldrig før set billeder af Madonna, tænkte Sanders. Den protestantiske kateket i Grønland tålte næppe den art papistisk afguderi, og her på rejsen i kirker og museer havde Sarah sikkert intet som helst opfattet af, hvad hun så. – Selv ikke for relieffet af Jonas, der udspyes af hvalfisken på

Ghibertis bronzedør i baptisteriet havde Sanders kunnet interessere hende. Sådan så hvaler ikke ud! forklarede hun kyndigt, og de rigtige hvaler var for smalle i halsen til at sluge folk. Men derfor var historien om Jonas alligevel sand, erklærede Sarah, den stod i Bibelen, og hvad der stod i den, var sandt, selv om det ikke var rigtig virkeligt! –

Men nu følte Sarah, som var denne moder, hun så på billedet her med det lille barn i sine arme, det dejligste hun havde set. Ingen patient på fødeafdelingen havde været så blid og skøn, og slet intet barn som den lille buttede og bløde dreng, hun pressede ømt mod sit bryst. I ham kunne Sarah finde alle de hundreder af børn, hun havde kendt og svøbt og visset i sine arme, – han havde de samme klare store øjne, blot uendeligt meget mere gode og kloge – som kunne han læse dybt ind i den tid, der kom. Sådan måtte Jesus have set ud, da han var lille! –

Viktoria hjalp i sygeværelset, så godt hun kunne. Hun var langtfra nogen kyndig hjælp, men hurtig og opfindsom. Altid ellers havde hun undgået steder, hvor folk led ondt; sygdom og smerter havde skræmt hende bort; men nu følte hun, som udløstes alt det bundne og kvalte i hendes sind, blot hun her kunne lindre lidt og hjælpe. –

Morfinen virkede endnu ikke. Sarah kastede sig urolig, nu rettede hun sig i puderne, hendes blik søgte gennem balkondøren ud mod den snævre lysspræk mellem husmurene, hvor lagunen lyste. Langsomt gled gondolerne forbi.

Sarahs øjne blev som forklarede: "Kajakkerne!" hviskede hun. Hendes læber plaprede leende de grønlandske ord: Kajakkerne – kajakkerne! – Derude, hvor alt det hvide lyste –! Som lyset

spreder sig over hele verden, når havisen ved foråret bryder op. Over horisonten står der vandhimmel; isen brager, revnerne springer frem, nu driver isen, de gyngende flager drejes af strømmen og står til søs. Hele havet er i et nu blevet blankt og vådt.

Og de første kajakker går ud igennem renden, – alle de unge fangere fra Umanaq. Der er de. Der ror de! Pavia, Ludvig, Johannes og Knivsæggen.

Og her står Sarah selv inde ved bopladsen sammen med konerne, der nikker og vinker, de hopper fornøjet i deres nye kamikker henover strandens sten, hvor mos og små stjerneblomster allerede spirer gennem sneen. Og bag Sarahs nakke fra rygposen pipper og ler det: Det er lille Mælkesut! Hun rækker tilbage efter drengen for at vise ham til de raske fangere, der står til havs. "Her holder jeg Mælkesut, min lille Mælkesut, som jeg har fået ude i det fremmede land." Hun kyser med den lille henimod konerne: Kan du se ham, Arnanguaq – og du, Ingebur – og du, Dortinquaq! –

Hun løfter den lille, for at han kan være det sidste, fangerne derude i isrenden ser af land. Vup! Vup! siger kajakårerne i vandet. Udligger Mogensen oppe fra Skansen, der er inde ved handelen efter sukker og te til butikken, rækker hånden ud for at klappe lille Mælkesut, og barnet klamrer hænderne om hans tykke tommelfinger og vil ikke slippe. –

Sarah knuger barnet til sig. Ingen skal tage dig fra mig, lille Mælkesut! De sorte koner skal ikke få dig! Vær ikke bange! vær ikke bange!

Men på en gang bliver lille Mælkesut så frygtelig tung i hendes arme. Han lægger sig hen over hendes bryst og tynger,

så hun ikke mere kan ånde. Og nu ser hun, at barnet er blevet til sten. Lille barn, hvad sker der dog med dig? Du skal jo nok vokse og blive stor og tung, men ikke på den måde! Du skal blive en stor fanger, ligeså stor som Paviasuarq, men ikke på den måde! Tryk dog ikke på mit bryst så hårdt, lille barn!

Men nu ser hun, at det ikke mere er Mælkesut, hun holder i sine arme. Det er stentvillingerne, Esau og Jakob, fra Rigshospitalets anatomiske museum.

Ja, hun kender dem igen: de er siamesiske og sammenvoksede ved hovederne. Således er de født. Som et barn, der står på hovedet og spejler sig i en sø og så trækker spejlbilledet med sig op! De er hårde og brune som de børn af peberkage, der hang på hospitalets juletræ, de er flade og ru at føle på som klipfisk. Og hvor er de ikke tunge, Esau og Jakob, – som kandidaterne kalder dem for, – og som har ligget lige til nu i deres glaskiste lige indenfor døren i museet! De er mange, mange hundrede år gamle, disse stenbørn. De er fra Kongens Kunstkammer, står der på låget, og udskårne sammenvoksne af en moder som tegn på Guds vrede. Det troede man den gang. Men Sarah ved bedre besked fra sine lærebøger.

Sarah har ofte gået her på museet, også udenfor studietimerne. De andre læredøtre var i begyndelsen bange for at gå herind; men Sarah skoggerlo den første dag: Aldrig havde hun set så mange spædbørn på en gang! Der sad de omkring i deres glas, svømmende i spiritus, bundne til deres placenta ved en streng – som små harpunerede sæler, der flyder ved en fangstblære – for børnene var ikke navlede, da de kom i glasset.

Men i dag er her helt anderledes: Børnene ligger uroligt og vil ud af deres glas. De træder vande i spritten, ned og op, ned og

op! – som fangere, der er dumpet i en våge; de presser på glasset og vil ud, de kan ikke ånde, de er bange, deres øjne svulmer op til store, hvide bobler, de kvæles, de vil op og ud, de vil have det som andre børn, de vil svøbes, flaskes og visses! –

Sarah udrækker hænderne imod dem, hun vil hjælpe dem, men kan ikke nå dem, glasvæggene er imellem! De piber: Sarah, vi vil op, vi fryser, vi vil ind i kuvøsestuen, hvor der er varmt. Vi vil svøbes, Sarah, vi vil have flaske! Men Sarah kan ikke røre sig, for på hendes bryst ligger Esau og Jakob, det dobbelte stenbarn, hun kan ikke rejse sig, hun vil så gerne hjælpe, men kan ikke bevæge blot sine hænder, ikke ånde, sådan vejer de forfærdelige tvillinger! –

Viktoria sad stille og tålmodig ved sengens kant. Sarahs hånd klamrede sig i kval om hendes tommelfinger, hun følte, at det tag alene holdt barnet oppe nu. Mere kunne hun ikke give end blot sidde roligt her og vente, til den lille hånd ville blive slap og synke. Hun ønskede, hun kunne give uendeligt meget mere, det var så forunderligt at føle denne trang til at give, aldrig før, syntes hun, havde hun følt sådan. –

Hun tænkte som på noget fjernt og forbigangent på hele den fortvivlede kampagne, hun havde ført for at få en plads i solen, en forrang i den fejende ungdom, der higede mod hule former, som de kaldte livets glæder, – hvor overflødigt var ikke hele hendes indsats givet i denne håbløse hasard! – nu var vel den, der havde ventet hendes komme derude i arkaderne, for længst passeret videre i sine egne cirkler, glemsom uden besvær for mødet i går! Hvor var det ikke ligegyldigt nu, hvad havde det været andet end blot den ekstreme form af forfinet nyden, – koldsindigt, kyndigt med hver følelse afklaret til krystal; – men

uden denne rigdom, den forunderlige ømhed, som hun følte nu. –

Sanders gik og kom, stille og nænsomt hjalp han til, når puderne skulle løftes med den syge. Han bragte is fra apoteket. Forsigtigt lagde han de små isstykker mellem Sarahs tørknede læber. Viktoria bøjede hovedet i uendelig taknemmelighed imod ham: fordi han havde standset hende før, kaldt på hende og bedt hende blive. Den gang havde hun blot følt det som en bristen, et ophør af hendes egenvilje, hun segnede dødtræt ned og adlød. Nu følte hun det forfærdelige under, han havde indviet hende til: her havde han ført hende ind til en, der skulle dø, – som sin eneste hjælp, sin eneste fortrolige, den eneste, på hvis styrke han kunne stole! – lysstriben mellem murene ud mod lagunen blegnede, med et blev det mørkt, natten begyndte at vare. De blev siddende her ved Sarahs seng, endnu klamrede barnets feberbrændende hånd sig knugende fast om Viktorias finger. Sarahs åndedræt blev mere uroligt nu; – tav det ikke helt? – nej, nu kom det igen, hivende, rallende under hosten. Hendes pupiller var blevet store, de stirrede så underlig interesseret ud i det øde rum. –

Sarah løber gennem hospitalets korridorer. Overjordemoderen har kaldt: Sarah skal hjælpe til ved en fødsel. Skynd dig nu, Sarah! Har du ordnet alt, har du catgut parat, professoren skal bruge fire nåle, har du trådet dem, Sarah? Og gaze! Er instrumenterne sterile? Løb, Sarah! Løb! Men nu ser hun, at hun er løbet vild. Der er stadig nye korridorer, de får aldrig ende. Og så snævert her nu bliver! Væggene klemmer sig tæt ind om hendes krop, hun må smyge sig igennem for at nå frem!

Men pludselig bliver her ganske klart og grønt. Og nu ved hun, at hun er barn og leger, at hun er en lille sæl. Hun er svømmet ind under havisen og piler nu frem ved raske slag af sine hænder for at komme ud, hvor havet er åbent og frit. Men frosten har lukket for renden. Så langt hun kan se, er kun det dæmpet grønne dyb, intet glimt af lys fra vågen. Over hendes nakke er isen, snart blot kold, hård og glat, snart ujævn og den kæmmer hendes ryg med sit skarpe frostskæg. Når hun ser op mod det klare grønne låg, lyser det med store hvide stjerner, men intetsteds er der åbent, så hun kan ånde.

Se, det vrimler om hende af fisk og havdyr, de stemmer sig mod hendes fodsål, så hun føler kulden af dem op til sine knæ, de smutter isnende nøgent ned langs hendes sider, hun kender dem; mest er det sæler, men der er også fugle, lommevier og edderfugle, å! om hun kunne få lidt varme af de bløde dun; men de er blot slimede og kolde! Og store hvide legemer kommer stimende forbi: det er narhvalerne, de støder deres pander drønende mod tyndisen for at få hul, så de kan ånde. Opsvulmede som store bolde buldrer de mod isen, der er over dem med sit hårde loft.

Sarah skriger af angst: hun ved, at deroppe over havisen går nu fangerne med riflen og stikharpunen parat … Der står Pavia, Johannes og stærke Ludvig og venter. Og hernede under vinterisen går den store *sevsæt*, – trækket af hval og sæl! Isen brager hver gang en narhval støder for at få hul: Opad mod en lysplet, hvor isen er mere sprød! Opad for at kunne ånde! Se – se, derhenne pibler det i havvandet! Der er åndehullet! Men Sarah ved også, at der går harpunen ned med sin skarpe od. Og Paviasuarq vil råbe: "Sæl!" og "Hej! Stimen er her. Stød til!"

Men alligevel søger alle hen, hvor den lyse stribe står som en solpil gennem vandet, hen hvor åndehullet leger som blink af månen. Alle må derhen! Sarah er midt i en stime. De presser sig tæt om hendes sider: ringsæl, hvidfisk, narhval. De iskolde rygge klemmer sig om hende, de presser hende, trykker hende opad, til isen hviler på hendes ryg, søvandet stemmer mod hendes mund, hun vil ikke drikke det, hun presser læberne sammen, men saltvandet fylder hendes mund, det siver skærende ned i hendes bryst, hun kan ikke mere ånde, – å, blot en eneste lille perle, der pibler derhenne fra Paviasuarq's åndehul! Men de store, vrede havdyr stimer tættere, de vil ikke lade hende komme til, de slår hende med deres halefinner, hugger med deres næb, napper i hendes krop med deres spidse tænder. Å, lad mig komme frem, blot et øjeblik hen til det lille åndehul! Nu evner hun ikke mere, hendes hænder er som is, fødderne føles ikke mere, hun hvirvles omkring i myldret af de vældige fisk.

Pludselig bæres hun frem, båret af den mægtige stime, slynges mod isen – se! Nu bløder åndehullet: harpunen glimter og drages op, glimter og drages op! Men i den blodrøde tåge er lyset ganske nær. Isbægeret lægger sig som en ring om hendes mund, hun drikker, dybt, dybt – og føler blot som en sagte sitren i sit hjerte, da odden rammer og i et nu har standset alle angster. –

15

Den grønne omnibus ventede Sanders' selskab på landevejen ved Mestre.

De var kommet hertil med toget ad jernbanebroen, der fra Venedig fører over lagunen til det faste land.

Sanders talte flokken: De var der alle syv og tyve. Thi Sarah havde han dagen før ladet begrave i den venetianske kirkegård på en ø nærved Murano.

Viktoria, Peters og han selv var de eneste af selskabet, der havde fulgt Sarah; thi Sarah havde fået en katolsk begravelse, og sagfører Rold havde forbudt sin kreds at gå med til denne løgn, der efter døden var påduttet Sarah: at hun var død i den papistiske lære! Tilmed havde fru Prandini, hotelværtinden, med tilladelse af Sanders ladet komme en katolsk gejstlig, der havde lagt sakramentet i hendes mund, da hun allerede var bevidstløs – og altså ikke kunne protestere! Men hendes læber havde lukket sig om oblaten, mens præsten alene drak af kalken. –

Rold havde fremført sin indsigelse overfor Sanders, og alle de andre havde en for alle og alle for en tiltrådt protesten. Men fru Prandini stod vagt ved døren: Det var hendes hus! lod hun forstå, og Sarah var hendes patient.

Også nu da den lille grønlænderinde var død, ordnede hun myndigt alt. Husets dør blev behængt med sølvfrynset sort draperi, det var et sørgehus nu! Selv kom fru Prandini med enkesløret fra mandens død og lagde en krans af hvide og sorte glasperler på den lille kiste, der efter Sydens brug var formet

som en violoncelkasse. Fru Prandinis tre søsterbørn i fløjlsbluse og med tilbagekæmmet hår kom og gik artigt ved deres moders hånd bag kisten, da den blev båret ud. Også naboerne samlede sig sørgeklædt. Alle ville de følge den lille pige fra polarlandet, der havde søgt herned til solen, men var frosset ihjel af kulden, som hun bar med sig oppe fra den evige is. –

Sanders og Viktoria købte, hvad de evnede af blomster, og Hermodsen sneg sig til at lægge en krans af snehvide roser ned i lig-gondolen, før den blev roet bort. De andre af rejseselskabet havde først overvejet helt at ignorere begravelsen: Var dette barn ikke død i en morfinrus, der ikke er mindre forkastelig end alkoholisme, og derhos med det falske sakramente på sine læber! De enedes dog om at indsamle til en fælleskrans. Karina bad Peters, som var kommet ind fra det store Excelsior-hotel på Lidoen, hvor han boede, om at tage den med og lægge den på graven foruden sin egen. –

Stille gled de tre gondoler op gennem lagunen. Kisten var stillet højt, dækket med det store fløjlstæppe, blomsterne lyste sparsomt ved dens fod, som når foråret pipper frem af klipperne ved Umanaq. To gondolierer roede duknakket lig-gondolen frem i lagunen.

Således gled den forbi de ishvide kupler af Santa Maria del Salute, ind gennem den store kanal og under Rialto broen hen forbi de lukkede paladser; alt var stille og hvilende nu søndag morgen.

Langsomt padlede årerne fra de to sorte gondoler, hvori følget fulgte. De dukkede ind i den mørke Rio dei Santi Apostoli. Gondoliererne bøjede deres hoveder endnu dybere under de lave broer. Og nu gled de tre både ud i den brede bugt,

vuggende over dønningerne ud til den lille ø i lagunen, hvor de hvide marmor-mausoleer lyser mellem cypresser.

Hvil roligt nu, Sarah, uendelige mile fra Umanaq, sov her drømmeløs og sorgløs i en årtusinders polarnat. –

Også to andre af det oprindelige selskab manglede, da Sanders på perronen holdt sit mandtal. Det var de gamle Fustis. De sad vel nu i deres have i Fiesole og ventede på livets lange hviledag med sol og blomster. –

Den grønne omnibus holdt på pladsen foran ankomststationen i Mestre. Som de rejsende så den i frastand var den skinnende nylakeret, indbydende og komfortabel. Det øsregnede i øjeblikket, men det var kun bygevejr, og det kunne klare op. Turen op i Dolomitterne syntes derfor meget lovende. De rejsende stod foreløbig i tørrevejr under perronens halvtag. Sanders havde meddelt, at den italienske chauffør, der skulle føre den grønne omnibus over bjergpasset til Cortina, endnu ikke var kommet til stede, men kunne ventes om et kvarter. De rejsende måtte have lidt tålmodighed. Han ville have foreslået dem allerede nu at indtage deres pladser i omnibussen, hvis ikke dørhåndtaget havde manglet. Det gik chaufføren med i lommen, og døren kunne altså ikke åbnes, før han kom.

Selskabet ventede derfor i ly af stationen; regnen silede tæt, hele terrænet foran stentrappen var en lagune, den grønne omnibus spejlede sig i det blanke vand som Noæh ark i Syndfloden. De rejsende begyndte at fryse, de skuttede sig i deres halvvåde klæder.

Sagfører Rold og hans menighed stod sig bedst. De var i splinterny, flotte regnfrakker, alle både herrer og damer af ens model, købt til den billige valuta inde i Venedig. Mændene

dampede sindigt på deres shagpiber, damerne stod med stive miner, vante til at vente i barsk vejr: Lod Gud det regne på onde som på gode, vidste de sig på den sikre side. Efterhånden samlede også de andre af selskabet sig om den lille gruppe. Der var noget klippefast ved dens holdning her i den almindelige vandflod, deres rolige og hårdføre ansigter viste, at de følte sig på solid grund, man vidste sig i deres nærhed tryg som med et øvet skibsmandskab ombord.

Sagfører Rold gav muntert og hjerteligt håndslag til de nye, der nærmede sig gruppen. Han passiarede med dem om vejr og vind, mente sikkert det ville klare henad middag, viste sig godt orienteret om den videre rejse. Han havde et kort over Dolomitterne og angav ruten med oplysende bemærkninger om flodløb og bjerghøjder, som man havde at passere.

Han var i sin sædvanlige blå pjækkert, hans slips var en mellemting mellem kunstner- og sømandssløjfe. Han lignede en frisk og morgenduelig styrmand, der er populær blandt passagererne. Han forlod et øjeblik gruppen for at give Sanders et kraftigt og hjerteligt håndslag og et godmorgen, der genlød i perronhallen og var fri for blot den mindste bilyd: han for sit vedkommende havde gravet stridsøksen ned! Verden var alt for lys og dejlig – selv om det pøsede vande ned en times tid endnu – til at man skulle gå og bære nag! – Han kom tilbage til sin flok, nikkende fornøjet for at vise, at mellem ham og rejseføreren var kun den aller hjerteligste forståelse. –

Alligevel var der lidt uro over selskabet nu. Man var forhippet efter at komme videre. Hjemlængslen var begyndt at vågne. Pilen var nu vendt imod nord. Rejsebesværet var omsider ved at få ende!

Vera Mertens stod lidt for sig selv blot med sine to bestandige kavalerer, de halvrussiske drenge, der hadede regnvejr, frøs og stod og skulede misfornøjet med hovedet rakt ud af deres lange pølvåde skoleregnslag som to søvnige og gnavne små skildpadder. Også Vera var irriteret. Hun var led ved Italien, hun væmmedes ved Venedig, det var ligesom at spadsere om på kanten af kloakker alle vegne! Og heller ikke befolkningen kunne hun fordrage. Den var grumset, og den lugtede brunt! forsikrede Vera. –

Upåagtet af alle, i regndryp fra taget uden at mærke det, stod sløjdlærer Rasmussen, violet i kinderne, der bulnede frem foran sixpencehuens klapper, som han havde bundet ned om hagen. Hans havelock klaskede af væde, når han bevægede sig. Han gik om i en døs. Sanders havde på vejen herud nu og da måttet gribe ind ved et tilråb eller ved et tag i hans arm for at få ham ind i rigtig retning. –

Peters kom hen til Sanders nu. Peters var kommet til Mestre med samme tog som selskabet, men i en første klasses kupé. Nu stod han og så skummelt ud i regnen. Han mønstrede med mistillid den grønne omnibus. Han snøftede irriteret og stænkede med et kast vandet af sin rundpuldede hat.

"Nå, Sanders," sagde han og vendte sig om mod rejseføreren i et ryk. Hans blik blev gennemborende og truende: "Hvordan var det så med kong Meneliks automobil?"

Sanders lo muntert ud. "Ja, hr. Peters, det skal jeg såmænd gerne fortælle Dem nu, hvis De endelig vil vide besked!"

"Ja," erklærede Peters. "Derpå vil jeg sætte overmåde megen pris! De bedes altså oplyse kort og godt: Fik kong Menelik sin vogn?"

Sanders rystede leende på hovedet:

"Han skulle slet ikke have den, havde aldrig bestilt den. Kong Menelik har i forvejen mindst fyrretyve vogne, og alle første klasses luksus-automobiler.

Nej," vedblev han, "den vogn, Matson førte gennem Afrika, var kun en reklamevogn for mærket *Grand Maréchal*."

"Ser man det!" sagde Peters tilfreds og nikkede. "Og det var De altså med til!"

Sanders rystede smilende på hovedet:

"Ganske uafvidende! Jeg drømte om en eventyrlig tur gennem ørkenen og Sudan til Abessinien. Først i Khartoum fortalte Matson mig, at hans opgave fra firmaet blot var at føre vognen med så meget spræl og blæst som muligt gennem alle Ægyptens turistcentrer – fra Kairo til Assuan – for at berømmeliggøre mærket: Grand Maréchal!"

"Ser man det!" sukkede Peters. "Det var netop, som jeg tænkte! Sådan var det gamle samfund med sin uindskrænket frie konkurrence – i retning af at udsprede løgne!" Han skottede hen efter sagfører Rold. "Mon det nye bliver bedre? – når dets profeter nu vil sanere os alle sammen og afskaffe stærke drikke, stærke løgne og stærke lidenskaber! Nå, dem om det! Jeg rejser i alt fald præcis som forhen: Som privatmand! – Men kongen fik altså ikke sin automobil. Hm! Jaså! Sig mig: Hvor blev den egentlig af – Kong Meneliks opreklamerede karet?"

"Da vi kørte fra Khartoum," sagde Sanders, "kom Matson frem med sandheden om vognen: Vor mission er endt! råbte han og satte 90 kilometers fart ud igennem ørkensandet. Nu har vi at gøre os usynlige, sagde han. Vis Dem ikke i Ægypten

mere med den fordømte vogn! telegraferer mit firma til mig. Fiktionen skal holdes oppe! Gør med bæstet, hvad De vil! telegraferer de. Kør ad Helvede til med den Grand Maréchal, på vores regning!

– Det var, hvad Matson sagde. Ædru var han ikke endnu. Men køre kunne han.

Vognen må ikke vise sig i civilisationen mere. Godt, Sanders! Lad os køre ned til Somaliland og skyde løver!" –

Peters gned sig fornøjet i hænderne: "Jeg er glad ved, at De endelig kom frem med sandheden!" sagde han. "Den sag har drillet og pint mig lige siden!"

Han skottede hen til den grønne omnibus. "Og nu vil De altså køre med os en gang endnu." Han lo. "Ved De hvad, Sanders, mig får De ikke op i den karet!"

"Ikke?" Sanders smilede. "Nej, jeg kunne vel have tænkt mig det."

"Ja, ikke? Den passer ikke rigtig til mit format," lo Peters. "Det ser De vist selv. For lavt til loftet! Der måtte skæres et hul, jeg kunne stikke hovedet op igennem! Men for det andet går det ikke at putte mig i en omnibus. Jeg kan ikke være i vogn med alle og enhver – og de ikke med mig! Ikke fordi jeg er hovmodig eller fordringsfuld, skønt det *er* jeg! – men fordi jeg er for voldsom i mit temperament. Jeg kan ikke holde ud at sidde snævert. Jeg vil ikke have andre til at gnide sig op ad mig. Jeg er helst fri for at få pustet andres ånde op i næsen!

De skal altså ikke regne med mig som passager. Forstår De, Sanders!"

"Godt! Som De vil, hr. Peters."

Peters nikkede tilfreds:

"Men vi mødes muligvis i Cortina. Der går et tog om lidt. Formodentlig kommer jeg før Dem. Hvis De i det hele taget kommer så vidt – med den opmalede gamle sømkasse!"

"Ja," mumlede Sanders, "jeg er bange for, at den er meget brøstfældig under den grønne lakering. Den har været med i krigen, ser De."

Peters lo: "Men er malet op i håbets farver! Og med plads for alle på samme klasse! Ja, til lykke med ekspeditionen! Jeg tager altså som før på min private konto med toget til Cortina. Jeg er godt kendt deroppe. Jeg længes efter en frisk morgenvandring i Dolomitterne. Op til St. Tre Croce, eller til Monte Cristallo. Der er herligt, kan De tro. Høj luft! Jeg tager ind på Grand Hotel Savoy. Søg mig der, eller send et bud, når De er i Cortina. Hvis De altså holder så langt. Hvad vel er tvivlsomt! Også af andre grunde! –" Han tav et øjeblik.

"Ja," sagde han lidt efter, da Sanders ikke gav svar. "De er vel forberedt på en ting, Sanders: Dette var jo en prøverejse. Den har overbevist mig om en sag –: at jeg ikke bør indlade mig på at finansiere de følgende ekspeditioner, – som jo Karina altså havde planlagt. Og med Dem som rejsefører!" Han så smilende Sanders ind i øjnene. "Vel, Sanders? Og De har vist også selv nok af at marchere i spidsen for hjorden med et lille flag og skråle seværdigheder ud i megafonen! Har De ikke?"

Sanders grundede et øjeblik. "Jeg tror dog," sagde han, "at enkelte af mit selskab – på anden vis muligt end tilsigtet – har haft udbytte af at gøre rejsen med. Jeg håber det i alt fald!"

Peters rystede på hovedet: "Det er et meget forfængeligt håb, tror jeg, jeg tør sige. Og har nogen af flokken haft et og andet, – skal vi sige indvendigt dybere – ud af rejsen, så er skylden

sikkert ikke Deres manuduktion, men de rent faktiske, uafvendelige omstændigheder! Nej, Sanders!" Peters' vældige hånd sank til hvile på Sanders' skulder. "De har ikke stof i Dem til fører for filistrene! – hverken til at trække dem om ved næsen eller til at kommandere dem. At ville beånde dem er spildte Guds ord på Ballelars. Og slås med dem, som Samson prøvede, vil De jo ikke! De har jo næsten en sygelig ømhed for disse sølle små bedsteborgere, der traver troligt efter et madsted. Tro mig, deres pilgrimsstav vil aldrig sætte blomster.

Nå, hver mand sin lyst! Og vil De blive ved, så vær så god!

Men lad mig sige Dem en ting: De har levet for lang tid i fri dressur, De har undt Dem et løsgængerliv i en art æstetisk slentren her i dette lykkelige land, der flyder med vin og klassisk kunst. Indtil Karina så Dem og med den kvinden egne energi, når det gælder at redde mænd for samfund eller ægteskab, (hvad vel er det samme!) greb Dem i kraven. Desværre var det for sent. Æstetikeren var for indgroet i Dem!"

Han tav et øjeblik.

"Det er ikke kundskaberne," sagde Peters, "men agitatoren, vor tid har brug for. Det er ikke smag, men kæft, der spørges efter!

Og hvorfor vil De blive ved?"

Sanders så smilende ud i regnen:

"Hvad ellers?" sagde han.

"Hør nu her!" vedblev Peters med vægt og alvor. "De er ikke fulgt med tiden. De har taget op efter visse fænomener fra førkrigstiden, der regnede sig for frie individer og nippede eller tømte livets bægre, hvor og når det passede dem selv. Den art vagabonder tog krigen i kraven og satte dem i geled. Der blev de

enten skudt eller slået ud som invalider. Tiden løb fra dem. Samfundet æder os alle nu. Det går ikke mere for Dem at vagabondere, Sanders, – er De end aldrig så nøjsom! Den nye orden tåler ikke frie mænd, de er enten farlige eller i alt fald overflødige. Vaganten er ikke mere i kurs, den farende svend har at skaffe sig en opholdsbog, og kunstnersindet bør han hurtigst se at få kapslet ind. Nu gav man Dem en mission, – meget ubehændigt valgt af vor energiske Karina. Glipper den for Dem, hvad jeg forudser, er der kun *en* udvej for Dem!"

Peters tændte en af sine lange sorte cigarer og røg eftertænksomt nogle drag.

"Hør nu, Sanders," sagde han. "Jeg bliver nogle dage i Cortina. Der ser jeg Dem altså muligvis, og vi tales nærmere ved. Så meget vil jeg blot sige Dem nu: Jeg forlader Europa meget snart. Jeg er europatræt. Her har rullet en damptromle og lagt al ting fladt.

Jeg agter om kort tid at rejse tilbage til Sydamerika. Der har jeg levet i mine unge år, da jeg sammen med min broder emigrerede. Det var først senere, jeg fandt på at drive hoteller langs alfar vej verden over – og for pøbelen af de allerfineste samfundsklasser.

Min broder var klog og dyrkede jorden, – ikke bekendtskaber! Han er bosat nu nogle hundrede mile fra Rio, hvor vi har vore plantager. Han havde bedre smag end jeg. Jeg håber, De får ham at se en dag. Han er som blankt poleret mahogni og ligeså statelig som jeg, helt igennem hispano-amerikaner. Nu vender jeg altså angerfuld tilbage fra min tyveårige fiasko med opdræt af turister."

Peters tav et øjeblik: "Nu siger jeg Dem, Sanders: De kan bestemme Dem nu, og De kan vente til i Cortina, – hvis De da når så langt! – Rejs med mig til Brasilien – nu! – eller vent til, når det passer Dem og kom så over og tal med mig om tingene. Jeg vil overlade Dem jord. De må afdrage og forrente den, til den er indfriet. De skal dyrke majs i de første fem år og samtidig opdrætte svin, – de er i alt fald bedre end turister! – Majsen giver De til svinene, mens kaffen vokser til. Det er en art vekseldrift, kutymen hos os endnu i Sydamerika. Hos os er jorden ung endnu. Den er gavmild! Vi øser af den som af en brønd! – Og om ti år er jorden Deres!

Det er strengt arbejde, Sanders! Tvangsarbejde. Men løse personer som De fortjener ikke bedre! Det ordnede Europa udskiller folk som Dem. Man deporterer dem simpelt hen. Men kolonien har også bedre ting at byde Deres type end Europas snævre system af tvangshus-celler. Vi har vore mægtige reserver, tusinder kvadratkilometers udyrket areal, – vildnis og urskov – vi har endnu indianere og jaguarer.

Nå ja, måske kan jeg altså vente Dem, Sanders. Enten det nu bliver alene – eller –" Peters så usikkert frittende på ham, "det ikke bliver alene, – men for eksempel med – Karina!"

Han så sig hastigt om. Og nu fik han øje på Karina. Hun stod med ryggen til inde i flokken om sagfører Rold. Hendes tre veninder var med hende. Rold stod med sin brede stråhat i hånden, han var halvvejs ude i regnen, men han ænsede den ikke. Hans stemme kom fyldigere end ellers: rundere og oprømt, som forkyndte han glædens gode budskab. Alle blikke var vendt imod ham. Sanders så alene en enkelt uopmærksom: den unge kvindelige student, der stod med regnen drivende fra

huens røde kvast, betuttet, lidt rådvild og lod blikket glide om i det uhyre og underlige univers! – Og længere borte, helt for sig selv, næsten skjult bag en af perronens støttepiller, stod Viktoria Fersen. –

Peters knappede sin uhyre rejsefrakke og rakte derpå Sanders hånden:

"Tænk nu over sagen. De skal være velkommen hos mig, enten det bliver alene, – eller med en anden – end just Karina! –" Han vendte sig mod perronen. Hans tog var kørt frem. Han vinkede farvel, løftede i forbigangen høfligt sin hat for Viktoria Fersen og gik ind i sin kupé. –

Sanders ventede et øjeblik adspredt, derefter slentrede han hen til den grønne omnibus for at få besked om den stadig udeblevne Pasquale, der, som det var meddelt ham, skulle føre vognen.

16

Sanders havde fået anvist den grønne omnibus straks den første aften i Venedig gennem fru Prandini. Det var en i sin tid berømt auto-omnibus. Den havde været med i krigen og var ved Piaveslaget – hvor, som fru Prandini berettede, de tapre italienere måtte gå tilbage ved østrigernes forræderi, – kommet i krigsfangenskab. Men da Italiens tapre hær til sidst afgjorde verdenskrigen ved sin vældige sejr og frelste Frankrig, England og Amerika fra den tyske overmagt, kom den grønne omnibus tilbage til Italien, som det var et vilkår i Versaillesfreden. Den tilhørte fru Prandinis kusines nevø, der drev automobilforretning i Treviso.

Før krigen havde den været brugt til at køre rejseselskaber op i Dolomitterne; men den skændige regering, der ikke undte nogen borger hans privatejendom, havde beslaglagt den og brugt den til transport af tropper. Den var blevet skrækkelig beskudt af fjenden, samt forfærdelig ramponeret og svinet til ved at køre stakkels sårede og døde hjem fra fronten. Men nu var den nymalet og så god som før.

Fru Prandini ville straks telefonere til sin nevø i Treviso og mod en ganske lille provision bestille vognen, der præcis og med en fortræffelig chauffør skulle indfinde sig i Mestre og afhente selskabet til aftalt tid. –

Nu holdt den grønne omnibus også ganske rigtig på den aftalte holdeplads. Men der var ingen chauffør at se.

En af stationens portører mente dog, at han meget snart ville komme, – aller senest om en time! –

Sanders besigtigede vognen. Den var skinnende blank af ny grøn lakering, men da han så nøjere til, fandt han, at lakken dækkede over tilkittede huller – efter riffelkugler sagtens; højre forskærm hang kun i et par nitter, og selve karosseriet syntes kun holdt sammen af den allerede sprukne maling. Han undersøgte motoren. Der sad kager af rust på boltene, men sikkert nok kunne den løbe, det var en usædvanlig svær og kraftig motor.

Sagfører Rold med et par af fiskeeksportørerne var kommet til og tog motoren i øjesyn.

"Gammel vogntype," erklærede sagføreren kyndigt, "men alligevel fortrinligt kram!" Hans øjne fik glimt, han forstod sig på de dele, han var formand, fortalte han Sanders, i et selskab der hjemme i hans egn var nystartet med drift af rutebil for øje. "Den maskine kan slæbe noget!" erklærede han anerkendende, og også gummiet var fint.

Styregrejerne var derimod mangelfulde. Rattet havde en mistænkelig surring med tjæret sejlgarn.

Rold kunne vanskeligt løsrive sig fra vognen. Han diskuterede ivrigt med fiskeeksportør Johnsen planen for rutekørslen hjemme. Et sådant brugt krigs-automobil kunne sikkert skaffes billigt! Navnlig med italiensk valuta nu. – De gik rundt om vognen og beså den grådigt. "Vi kunne konkurrere privatbanen hjemme sønder og sammen," mente sagføreren, "med næsten ingen købesum at amortisere –."

Chaufføren, Pasquale, kom stadig ikke. Hans bekendt, portøren, meddelte nu på forespørgsel, at han vidste, at Pasquale var gået til middag. Han vidste også hvor. Han sagde det. Sanders så sig om efter en dreng; han kaldte på lykke og

fromme: Giovanni! Der kom fire og påstod alle at hedde Giovanni. De løb i flok op i byen til Albergo del Sole, hvor det blev sagt, at Pasquale spiste.

Tyve minutter efter kom de igen, de var nu seks og forlangte hver fem lire for at gå bud. En ung fyr i skjorteærmer og med jakken løst over højre skulder kom slentrende langt bagved dem.

"Vi skal starte nu!" råbte Sanders og gav signal til selskabet om at samle sig. De stimede øjeblikkelig sammen om vogndøren, pressende på for at få de bedste pladser, skubbende og stødende. De var stive i øjnene. Hjemlængslen var levende i dem – næsten som panik: Endelig gik det nordpå, op til kendt klima, hjemligt køkken, til trægulve og brysselertæpper i stedet for stampet ler og mursten, til venner og bekendte og senge uden væggetøj; de grundede på, om der skulle have været indbrud i lejligheden, og om der muligt skulle ligge anden post end de sikkert forudselige regninger. Det regnede tættere, men nu sad de snart tørt i deres grønne omnibus, på hjemvejen endelig, de kunne næsten ånde lettet! Nu blot bedst mulig plads i vognen og så hjemad, hvor intet uvant, intet uventet mere kunne true som her i dette fremmede og ubekvemme land.

Det viste sig nu, at det slet ikke var Pasquale, der kom, men en tilfældig bekendt af Pasquale, som hed Roberto. Han fortalte, at Pasquale var for træt til at køre og havde truffet en kammerat fra krigen, som han havde troet var død. Og nu skulle Roberto køre herskaberne til Cortina.

Der var ingen anden chauffør at få i Mestre, erklærede Roberto, og ingen bedre i hele Italien end han! Desuden stod han med dørhåndtaget i lommen. Sanders føjede sig, og

Roberto lukkede døren op. Stimen pressede sig ind; i et nu var vognen fyldt. Det viste sig, at der var siddeplads til fem og tyve.

Sanders søgte Viktoria. Hun var ikke kommet med, hun havde holdt sig fri af trængslen omkring vognen og ventede endnu i regnen. Hendes hår klæbede tungt ned om hendes kinder, hun stod duknakket og bleg med sin rejsetaske skjoldet af væde på jorden, støttet mod sit knæ.

Han løb hen imod hende. Han greb begge hendes hænder:

"Viktoria! Jeg burde have skaffet dig en plads i vognen. Men nu er jeg kun glad ved, at du ikke skal i vogn med de andre. Du og jeg skal på chaufførsædet. Der har vi den videste udsigt, den reneste luft omkring os!" Han lo: "Og der kommer vi lettere af, når omnibussen går i grøften!" Han tilføjede: "og grøfterne i Dolomitterne er mest nogle hundrede meter dybe!"

Myg og viljeløs næsten hvilede hun i hans arme, da han hjalp hende til sæde. De blev siddende tæt, skulder mod skulder; uden at et ord blev vekslet, vidste de begge, at de hørte sammen nu og herefter. Han følte den sagte skælven gennem hendes skuldre og rørte nænsomt hendes hænder: Viktoria, hvor har vor vandring ikke været lang, før vi fandt hinanden; hvad har du ikke måttet tåle, ikke måttet bære alene! Og nu –! Han så undrende hen for sig: Hvorhen gik deres vandring sammen nu!

Med et hyl fra hornet kom motoren i gang, den hamrede drønende som et skibsværft, alle de løse jerndele bragede, karosseriet klaprede med sine skøre brædder, brølende som en lavine fo'r den grønne omnibus frem over dæmningen langs lagunen og med et hvinende sving ind på den brede chaussé. Den sidste kontur af Venedigs spir og kupler sank langsomt i havet. –

Gennem trækruden lød skrigen og beklagelser inde fra vognen. Det viste sig, at der var insekter. Der var biller så store som tvebakker, råbte Vera Mertens, og som krøb op ad hendes strømper og kneb hende med deres sakse. Vognen slingrede under farten, motoren stødte voldsomt, de rejsende blev rystet mod hverandre, til de omsider fandt takten af vognens duven og svingede med.

Alene Rolds lille flok af gårdmænd og fuldtbefarne fiskeeksportører holdt sig stive. De var vant til knoldet hedejord og huggende motorkuttere. Men også de var grebet af farten hjemad, de nikkede til hverandre, hviskede et sangbogsnummer, hældede nakkerne tilbage imod sædets læn og begyndte at synge, ikke en salme, men en stilfærdig hjemlandsvise om den jyske hede.

Alle, som kendte melodien, nynnede taknemmeligt med. Man fandt ved sangen hvile i vognens rytmer.

Blot sløjdlærer Rasmussen brød med takten, han sad og mumlede i skægget ord, som heldigvis ingen forstod. På hver sin side af ham havde man fået anbragt de to russiske drenge, de puffede til ham i begyndelsen og søgte at sparke ham med deres vandstøvler over skinnebenet; men da han ikke knyede, blot sad i døs og rokkede frem og tilbage som en gorilla i sit bur, blev de vrede og ville ikke blive på deres plads, de råbte, at han klistrede, de kastede sig på langs ned i vognens bund; der blev de liggende, gumlende tyggegummi og sparkende dem, de kunne nå. –

Bragende og tudende svang den grønne omnibus sig ad platanalléen op mod højlandet, verdenskrigens spor begyndte at syne, ruiner af huse og gårde stak deres brudte vægge som

tandstumper op af vinmarkerne. Tagløse og sværtede stod nøgne fabriksmure gennemhullede af granater, serpentiner af leret pigtråd krøllede sig langs de udtrådte skyttegrave, jorden var spættet rød af rustne konservesdåser. Her var italienerne gået tilbage efter Piaveslaget. Nu stod kridtet hvidt, med nymalede fresker af Italiens sejre, en by, nyrejst, skingrende som en fanfare over ruinerne, endnu hyllet i en sky af gibshvidt støv. Terrænet steg, bjergene var nærmere nu. Klippen brød frem af jorden. –

Manufakturhandler Hermodsen kunne fra sin plads i vognen skimte Viktoria Fersen. Han så hende fra ryggen siddende ude på sædet mellem Sanders og vognstyreren. Han bevægedes stille ved at vide hende i sikkerhed der, ved at se hende i så gode og venlige hænder nu.

Han havde godt nok vidst den vej, hun havde vandret, ensom og forvildet som hun var! Han havde mødt hende på Markuspladsens promenade, uden at hun så ham, den første aften i Venedig. Hun var i selskab med en mand, – en vildfremmed, en udlænding uden tvivl, – ganske sikkert en, der ikke ville hende det vel! Både hans smokingsæt og hans monokel tydede på, at han var en af disse farlige levemænd, der fra de store hoteller spejder efter bytte til lyst blot for en nat, – højst to, – eller muligt endnu værre var en af de hemmelige agenter for handlen med hvide kvinder.

I hans hænder var Viktoria altså faldet eller havde muligvis kastet sig fortvivlet; thi for længst havde Hermodsen forstået, at fortvivlelsen nagede i hendes hjerte, at hun blot var med på denne rejse, fordi hun var hjemløs, uden slægt og venner, muligt bar på en håbløs kærlighed, – og aldrig, aldrig så han

glæden i hendes øjne, trods alt det vidunderlige, de efter rejseprogrammet skulle se her i det skønne Syden.

Havde han ikke straks fra den første time set, at hun var venneløs og ensom! Havde han ellers dristet sig til at søge hendes nærhed, havde han ellers vovet i sine hemmeligste tanker at fantasere og drømme om at kunne jævne hendes vej, om at skænke hende alt, hvad der var skønt i livet, – havde han ellers set hende sejle på den svanehvide yacht, stolt og yndig, klædt som en prinsesse i pragt og luksus, omgivet af fornemme kavalerer på det blanke dæk! –

Mellem hans støvlehæle her i vognen stod hans gave til hende i Milano, det smukke bronzemonument, indrettet til termometer. Han havde båret det med sig, uden at hun sikkert havde kendt det, indpakket i karduspapir, som det jo var! Han havde gennem den åbne dør set det stå på bordet i hendes værelse nu til morgen, da hun allerede rejsepåklædt stod nede hos de andre. Sikkert havde hun glemt det for den hemmelige sorg, hun bar på, og som han ikke, – aldrig ville kunne hjælpe hende med at bære! Nu tog han bronzemonumentet og pakkede det ind. Han ville forvare det for hende, hvis hun måske senere skulle savne det og spørge efter det!

I dyb taknemmelighed vidste han nu, at hun var frelst og udfriet fra den fare, han havde frygtet skulle ramme hende. Han så, at rejseføreren havde lagt sin arm om hendes skuldre, sikkert for bedre at støtte hende, sikkert også fordi han var kommet til at holde af hende mere end blot som ven. Hvor passede de ikke også sammen, disse to slanke skikkelser, disse to i så sjælden grad skønne unge folk! Det varmede ham at se. Han følte dyb taknemlighed mod det gode forsyn, der havde

ladet hende møde denne mand, hvis øjne var så retsindige og tillige kloge! –

Rold og hans menighed sang nu en salme, men holdt dog deres korte træpiber vedlige. Den søde shagtobak duftede som røgelse. Hermodsen vuggede hovedet til salmens rytme. Han følte sig ikke vakt nok til at være fuldt værdig her i det lille kirkelige samfund, der i denne omnibus med håbets lyse farve kørte ad den stejle bjergvej langs afgrundsdyb.

Men salmen havde også bud til ham. Og sagte begyndte han at bede: Gud, giv hende i din godhed al jordisk lykke, velsign hendes veje, lær den mand, hun nu har fundet, at åbne for hendes beklemte hjerte, og lad ham føre hende trygt og sikkert ved sin hånd frem mod et hjem i kærlighed og lykke.

17

Med et voldsomt ryk standsede den grønne omnibus.

Chaufføren Roberto havde holdt kursen nogenlunde stift op gennem serpentinevejen her i højden. Han sad på det lave sæde med knæene næsten i højde med sin hage og næsen tæt mod rattet, han lignede en soldat, der sigter med et maskingevær. Hans mine var heroisk, men af og til hikkede han højlydt, Sanders formodede, at han var mødt til turen ikke så lidt beruset. Han sagde dog intet herom til Viktoria, der sad lænet tilbage i hans arm med øjnene lukkede, sammenfaldet åbenbart efter de sidste strenge dage; men han følte, hvor fuldkommen trygt hun dvælede her med støtte af hans arm. Selv følte han sig langtfra sikker her i denne voldsomt arbejdende vogn, der med Roberto ved sit rat søgte at trække en zigzaglinje nogenlunde parallel med bjergvejens snoning.

Men nu stod vognen altså stille med et stød, der næsten slyngede ham ned fra sædet. Roberto pegede ud i regnen.

De var højt til vejrs nu, en lodret fjeldvæg rejste sig til venstre. På vognens højre side var brat fald dybt ned til en brusende bjergflod. I vejkanten tæt under fjeldvæggen holdt en vældig blålakeret og overdækket turist-automobil. En klynge passagerer i regnfrakker stod samlede om en mand, der halvt sad, halvt lå i vejkanten, hvor den overhængende klippe gav lidt læ. Midt på vejen stod en stor og myndigt udseende herre i lysegul rejsefrakke af aparte og elegant model. Han kom med lange skridt udenom regnpytterne hen og stillede sig foran den grønne omnibus:

"Tak, gentlemen, fordi De stoppede!" sagde han på engelsk.

"De taler engelsk?" spurgte han.

Sanders nikkede og sprang ned fra sædet. Roberto tændte en cigaret, strakte benene mageligt fra sig og stirrede drømmende ud i regnen.

Den engelsktalende herre forklarede:

"Vi har maskinskade." Han pegede på manden, der sad i vejkanten. Han fortalte, at fyren derhenne var selskabets chauffør, men var sat ud af brug: Tre fingre knust ved tilbageslag af vognens håndsving!

Han gjorde en majestætisk gestus hen mod sit selskab: "Medlemmer af den internationale filatelist-kongres i Rom," præsenterede han.

Flere af den store turist-automobils passagerer kom nu nærmere og lyttede anspændt til samtalen. Også fra den grønne omnibus kiggede hoveder frem; sagfører Rold og et par andre kom ud på vejen. De fremmede turister talte ivrigt indbyrdes. De var åbenbart af adskillige nationer: englændere, franskmænd, tyskere, – to af dem var i højrøstet skænderi på hollandsk.

Deres ordfører vedblev: "De ved sikkert, at der er stor filatelist-kongres i Rom i denne uge. – Frimærker!" oversatte han bevågent. Han var en bleg, højtidelig person med et langt fladt ansigt, der lignede en af de mystiske stenmasker fra Påskeøen. "Mit navn er Emerson," sagde han værdigt. "Præsident for Stamp Collectors i Sydafrika.

Vi er et udvalg," sagde han, "som fra Verona på vejen til Rom har gjort en afstikker her op i det nye italienske land for at se på krigshærgede egne. Vi er specialister i mærker fra

krigszonerne," forklarede han. "Nu sidder vi fast her, og banketten for deltagerne er bestilt på Hotel Belvedere i Cortina klokken seks! Kan ikke spilde en dag her, har siddet her i to timer. Kongressen er i overmorgen, må derfor retur direkte Pavia, hvor vi kan få vor vogn i stand!"

Han løftede hovedet i et ryk:

"Kan vi få Deres vogn?"

Sanders trak på skuldrene og smilede.

Emerson stod og famlede med en checkbog, men betænkte sig efter et blik på Sanders. Han vendte sig mod sit selskab og rystede på hovedet. Han slog opgivende ud med hænderne. Pludselig fik han øje på Roberto.

"Halløj!" råbte han. "Hør her!"

Roberto rakte ivrigt hals.

Emerson fiskede fra sin tegnebog en pengeseddel. Han pegede på den blå turist-automobils køler.

"Riparazione!" råbte han og viftede med sedlen. Han halede en ny seddel ud af tegnebogen. "Retour – Verona!" Han smækkede med tungen: "Yes?"

I et spring var Roberto nede af sit førersæde.

"Yes!" forsikrede han og nikkede ivrigt. "Retour – Verona!" Roberto meget dygtig reparatør, bedyrede han på italiensk, – og vognen med passagerer retur til Verona! – Han snappede sedlen, skiftede cigaretten i mundvigen og halede værktøj frem fra magasinet i den grønne omnibus.

Sanders fo'r hen imod ham: Hvad skulle det sige? Roberto var engageret til Cortina! Eller ikke? –

Roberto grinede og rakte hånden ud.

"Det dobbelte," sagde han.

Emerson vædede fingeren og bladede endnu en seddel frem af sin tegnebog.

Sekretær Thorsen stak hovedet frem af et vindue. "Hvorfor byder De ham ikke over!" råbte han til Sanders.

Sanders tav. Roberto lå allerede inde under den blå turistautomobil med skruenøglen om en møtrik.

Sagfører Rold stod med fiskeeksportør Johnsen og talte halvhøjt om sagen. Rold bankede prøvende på et af vognens nav. "Første klasses kram!" konstaterede han, "blot dårlig holdt." – De gisnede på vognens pris imellem brødre.

"Ja, vi må vel videre," sagde Rold omsider. Han så spørgende på Sanders.

Sanders trak på skuldrene.

"Uden vognfører?"

Rold smilede. "Kan De ikke selv køre, hr. Sanders? Jeg har hørt, De en gang førte automobil – var det ikke til kongen af Abessinien."

Sanders så overvejende hen på sagføreren.

"Skulle ikke De selv være køredygtig?" spurgte han.

Rold lukkede øjnene halvt: "Muligt nok. Man har jo prøvet et og andet i sin tid. Men foreløbig er det dog vist Deres sag, hr. Sanders, at sørge for transporten. Ikke?"

Han så fra vognen hen på Roberto, der lå på sin ryg og hamrede inde under den fremmede automobil.

Han sendte Sanders et blik på skrå.

"Og hvad gør vi så med omnibussen i Cortina?"

Sanders fik råbt Roberto op og rettede spørgsmålet til ham. Roberto stak hovedet frem mellem hjulene. Hans italienske smældede: Hvad angik den fordømte vogn vel ham! Var det

hans vogn! Det var ikke engang Pasquales. Og Pasquale havde han aldrig set for sine øjne før, – ikke før i dag, og så ham forhåbentlig aldrig mere! "Smid vognen i Piave," råbte han. "Den er ikke bedre værd, den gamle skramlekasse. Den har kørt med lig fra fronten, den er forbandet af Gud. Selv Djævelen vil ikke eje den!"

"Hvad sagde han?" spurgte Rold. Han hviskede beskeden videre, nikkede tilfreds og gik ind i vognen.

Sanders satte sig ved rattet.

Den grønne omnibus' passagerer blev ikke ved denne lejlighed optalt. Derfor blev sløjdlærer Rasmussen ikke savnet. At han ikke nu var med i vognen, anedes kun som en ubestemmelig forbedring af luften.

Rasmussen havde allerede fjernet sig straks, da vognen holdt. Det var ganske vist kun det lange frikvarter, vidste han, men hvad angik det ham, han havde nok, han skulle ikke give flere timer, han havde givet nok, han skulle ikke have mere belæring af hr. Langberg, han havde fået nok! – For jeg ved jo nok lidt mere om tingene, end du blot drømmer om, Andreas Langberg; nu forlader jeg lærerværelset, mine herrer kolleger. Det regner, det er sandt, måske kan regnen vaske verden lidt mere ren. Og at I er bange for regnen og bliver inde i skolevognen, det beror på – simpelthen – at blev I vaskede, blev der ingenting tilbage af jer. I går af i vask. Komplet! Rasmussen tog en sti op ad skrænten. I vejsvinget tabte han den grønne omnibus af syne.

Det var igen en af de moderne pædagogiske snedigheder, disse skoleomnibusser med én klasse for alle sinkerne, de viderekomne og den højtbegavede på samme sæde af voksdug (for urenlighedens skyld!). Den idiotiske duks sat lige med den

vittige fuks, slideren og skulkeren på samme plads, fagmand og fusker på samme klasse. Gennemsnit! Mådehold! Middelstand! Menneskeheden i en omnibus. Bravo, rektor Langberg!

Læs nu med os. Lad os synge den omdelte salme: Dejlig er Jorden! Prægtig er Guds Himmel! – Jordens dejlighed inddeles i fire lærefag: samfundslæren, naturlæren, kunstlæren og tankelæren, af hvilke samfundslæren er den vigtigste. Lad os skabe det kollektive menneske til Guds ære!

Himlens prægtighed inddeles i usynlighed, ubegribelighed og uforgængelighed! Megen tak, hr. Langberg! Nu er jeg underrettet. Nu er jeg oplyst nok! Du har gjort mystikken indlysende for mig, livsgåden er løst blot ved et negativt fortegn sat foran den kendte verden! Du har gjort det fornuftstridige rationelt! Nu kan jeg himlens geografi på mine fingre: Uendeligheden er blot et liggende ottetal, man kan regne med den, den er blot en kommenskringle, man kan dyppe i sin morgenkaffe!

Rasmussen snøftede vredt: "Din usling. Du vil gøre Gud konkret. Derved har du annulleret ham. Du vil gøre Gud populær for hoben! Derved har du kvalt ham. Gud er for seerne, ikke for dem, der blot kan se!" Han vedblev med en bøjning til jorden, så hans sixpence fejede i sølet:

"Men foreløbig tak, hr. Langberg! Du har ellers forandret dit ydre lidt. Du har fået krøllet hår og et lyst og vækkende fysiognomi; du ligner mere en gavtyv end en bedemand nu. Det kræver tiden. Den muntre askese! Forsagelsens sprællemand!

Kønnere er du ikke blevet af det!

Men nu færdig med dig, Andreas Langberg! – eller hvad du kalder dig med krøllet hår og kunstnerslips! Jeg forlader

lærerværelset i stilhed. Blot med en salut: På hosesokker! – og med en afskedsparantes. Farvel, min gode rektor. Jeg går til overskoledirektionen nu. Jeg henvender mig ikke mere til demiurgen. Jeg går til verdenschefen." Rasmussen råbte ud i regnen: "Bring mig altså ankeprotokollen. Jeg ønsker at klage over kørslen!"

Regnen bed Rasmussen i den svulne næse, blæsten hujede i hans kappe. Nu trådte han i en drive gammel sne. Man nærmede sig de mere renlige regioner. Langsomt!

Han så sig hoverende tilbage:

Langsomt havde ruten sneglet sig herop. Først og fremmest op over hushøjden. Her havde fronten været, her havde krigen gjort rent, ilden renset ud. Her lå de besungne små tusind hjem i stumper og med svedne mure. Stakkels tåber havde stirret her gennem et kighul i en frossen rude op i universet efter Gud, mens deres bagkrop forurenede jorden. Nu kom ilden og jernet og skrabede gødningen bort. Se, den renlige sten kom frem af jorden mere og mere, den ældgamle klippegrund! Grønsvær og muld havde granaterne skrællet bort, den klæge indmad var ætset ud af husene ved den rene ild. Og der dybt nede lå den berømte Piave, der havde druknet titusinder i en slurk – havde pølvådt udvisket en hær af kryb, som ville mætte sig ved blod, – og havde pumpet dem ud i havet! –

Rasmussen fulgte nu ikke mere nogen sti. Han klatrede og kravlede. Han stødte stokken fast i klippen og stemte sig til vejrs. Han huggede i stenen: Standser nogen mig nu, slår jeg dig ned! Regnen blev til tøsne, den piskede ham i synet, fældede sig til rimfrost i hans skæg, de sidste buske lå bag ham nu, her var kun klippen, jordens kærne, her brød den frem, solid og

mægtig, overrislet og ren, endelig trådte man på templets trappe!

Nu fygede sneen tættere. Over alt det underordnede i verden bredtes nu et lagen. Rasmussen stavrede hen over klipperne, hastigere og hastigere løb han, gled og snublede, kom op og haltede videre, krøb på knoer og knæ. Han vidste, at den vej, han fulgte, var den rigtige. Thi alle radier i cirklen er rigtige for den, der blot vil nå periferien! Den ville han nå – den omkreds, der er yderst og udenom alle kredse!

Det gjaldt kun evigt at bygge æsken større. Altid større, altid større, en ny sat udenom den største, man hidtil havde kendt, nytid uden om middelalder, Einstein om Kopernikus! Milanos domkirke havde som en catcher søgt at fange Gud! Men kirken var tom. Gud flagrede endnu et sted derude. Får jeg dig da aldrig fat! Giv mig blot en endnu større æske! Tankens aller yderste æske. Æsken uden vægge. Der kan vi rummes. Vi to alene: Gud og jeg! –

18

Den grønne omnibus tog alpevejens serpentiner i hvinende sving. Vognens køler var hver gang ude over et svimlende dyb. Men passagererne inde i vognen fik ikke tid til at se ud af vinduerne, de måtte klamre sig til sædet, hver holdt sin plads, det var dem mere end nok at slås for. De fandt igen fartens rytme, de lod sig vugge eller støde i samlet flok, de kom i hvile med skulder imod skulder; deres fører, Rold, gav på ny tegn til at synge, hans smilende alvor gjorde dem trygge, hans bredtskårne overkrop duvede med vognen, han holdt ligevægten, øvet som en skipper på det rullende dæk. – Ansvaret for kørslen lå derhos udenfor vognen – hos den, der sad ved rattet; at styringen var forsvarlig blev forudsat så selvfølgeligt, at den ikke var eftertanke værd! – så lidt som ved kørsel med et tog eller med en taxa. – Føreren var anonym, – en normal og et princip. –

Sanders sad lavt med styrehjulet i højde med sine øjne. Han følte som var vognen et fjeld han havde spændt sig for og skulle trække. Motoren snærrede rasende, faldvægten halede bagud, – svigtede bremsen her, ville det gå baglæns nedad, med rasende acceleration, uden styremulighed og dødsikkert ud over kanten i næste sving, – tre hundrede meter ned!

Han hørte som et pust Viktorias stemme mod sit øre. Hendes skulder rørte ikke mere hans, hun ville ikke hindre hans bevægelser nu: hun havde sikkert ikke megen støtte, blot med sin ryg mod vognsiden og hælene mod et fodbræt. Var hun ængstet? – Viktoria! Blot rolig!

Han råbte til hende og lo:

"Jeg har godt tag på vognen, ser du! Den lystrer godt. Hold dig fast ved drejningerne, når skuden krænger. Sådan, så du, det gik!" –

Hun lo tilbage: "Nej, jeg er ikke bange! Troede du, jeg var bange? Hvad kunne der ske os? Hvad om vi så faldt!" – Han skimtede hendes profil. Et par lokker af hendes hår havde løst sig og føg om imod hans kind. "Ejgil!" kom det stødvis, afbrudt af vognens huggen. "Jeg er kun angst for det øjeblik, da vi standser farten. Når vi når til målet, – hvad så?" –

Han kunne ikke dreje hovedet her i svinget nu. "Ved målet? Cortina? Hvad så? Ja, hvad så, Viktoria? – Det ved jeg ikke nu. Videre –? Hvad ved jeg. Jeg har ikke midler til at føre rejsen videre efter programmet, – alt er brugt!"

Han hørte hendes latter, den lød stille triumferende, men uden hån.

"Jeg vidste det, – jeg ventede det, jeg håbede det!"

Hendes stemme blev overgiven:

"Og, hvad så – de andre! – hele transporten –, strandet her – håbløst! – her i bjergene." –

"For så vidt," sagde han, "– håbløst ikke helt – de har deres hjemrejsehefte. Det gav jeg dem, før vi begyndte rejsen; og dertil et lille beløb i reserve – med rejseuheld for øje, hvis de skulle forvilde sig fra hjorden. Nok til to dages knappest mulige måltider fra en stationsbuffet og med direkte fart retur. Alt er ellers brugt: indskud – min egen reserve, og mere til." – Han lo – "Hver smule jeg havde sparet op til bedre tider for mig selv! Og for *en til* – fraregnet mig selv, Viktoria!"

Hendes latter kom hed og kåd.

"For en til – foruden Dem selv –! Karina altså!"

Han rystede på hovedet: "Jeg har aldrig – ikke et øjeblik regnet med Karina. Det har du længe vidst, Viktoria."

"Ja," råbte hun. "Det har jeg vidst lige fra den allerførste dag, vi mødtes!"

"Nu kører vi så temmeligt i blinde," sagde han. "Vi har tøsne, om lidt er vi i pashøjden, så fyger frostsneen lige i vores øjne. Så gælder det at holde vejen!"

"Og, hvad så –!" sagde Viktoria næppe hørligt, – "om vi ikke fulgte vejen! Du og jeg!"

"Og de fem og tyve andre?" spurgte han.

"Christoforus!" lo Viktoria. "Karina sagde til mig en gang, at du var Christoforus, som skulle færge de uskyldige over floden! Og du lagde ryggen til, godtroende som du er! De kom i stimer til bredden, og du tog dem på nakken. Vær klog, Ejgil. Ryst dem af dig!"

"Derned?" spurgte han med et nik ned imod svælget, de vidste, lå dybt under vejen, sløret i skyer og snetåge nu. Fjernt nede hørte de floden bruse.

"Spring af!" sagde hun. "I farten! *Alene* – hvis du vil! Lad mig blive her, – gør dig fri! – jeg vil ikke være en byrde for dig," råbte hun oprevet for et nu.

Vinden piskede sneen ind i deres ansigter, han bøjede sig frem, han tvang hende til at gemme ansigtet ind i læ af hans ryg.

"Hvis du elsker mig," hviskede hun, "tynger jeg dig tusinde gange mere end de fem og tyve derinde. Du føler byrden af mig tusinde gange hårdere! Slip mig, Ejgil, hører du – gør dig fri –! Kast mig fra dig!" –

Han smilede lystigt: "Sig mig, Viktoria, synes du ikke, jeg har været en elendig rejsefører?"

"Jo," råbte hun. "Det kan ingen nægte! For de andre der inde bag os. Komplet ubrugelig! Du duer ikke til at føre hjorder, Ejgil. – Mig har du lært uendeligt meget. Vi kunne være rejst alene – en gang! – Nu er det for sent!"

"Vent!" sagde han. "Ingen ved – vi må stole på vort held – lykken kan endnu nå os!"

"Nej," ivrede hun, – "for du kravler her med hus på ryggen som sneglen. Den mand, jeg behøver, må være fri, må være uafhængig som jeg selv – helt! Som det er – ser du en udvej –? Ejgil – jeg er fri – jeg har sat al ting til – jeg har ingen vej tilbage – ingen chance ude. Kan man være mere fri! Men du er bundet, jeg ser det, jeg forstår det – byrden binder dig. Ser du en udvej, Ejgil?" –

Frostbygen hamrede mod vindskærmen, smuttede ind under kalechen, snefnug lå tæt i deres bryn. Foran var hvirvlende tåge.

"Kurven!" råbte hun. "Pas på kurven!"

"Den udvej, du mente før," hviskede han "er: at passe mindre godt på kurven!"

"Som du vil, – hvis du vil!" Han mærkede det varme pust fra hendes mund, han skimtede hende kun svagt i den hvide snedragt, der forenede dem begge nu.

Han tog kurven, vognen hældede voldsomt, de hørte et vognhjul snurre løssluppent hujende ude over dybet, men på ny bed det i vejen, – de var rundt, nu var vejen plan, stigningen var forbi.

"Pashøjden!" sagde Sanders. "Nu går det nedad. Nu begynder faren for alvor! Nu har vi hele vognens vægt i ryggen!"

Vejkant og tåge flød ud i et. De spredte afvisersten var usynlige under sneen. Kulden blev bidende nu, Sanders' hænder stivnede om rattet. Viktoria bøjede sig frem, til hendes åndedræt nåede at varme dem med sit pust.

"Tak, Viktoria!" råbte han. "Blot jeg kunne stole på bremsen så godt som på dig! Men vognen vil frem, den vil ned, den har fart som en lavine af sin egen vægt. Jeg må give den frit løb, – blot styre!"

Duvende og slingrende styrtede den grønne omnibus ned ad den skrånende vej med lodret fjeldvæg op, lodret fald dybt, blot vejbredde nok for den ene vogn, den krængede i kurverne dansede snart på et par, snart på et enkelt hjul, de rustne dele slog sig løs og larmede, blikplader tordnede, møtrikker klaprede, bolte sprang med smæld som skud. Det genlød som en lavine af tusind tons løst metal på vandring ned over fjeldet.

Nu var omsider passagererne skræmt. De råbte og hvinede for hver tørn, vognen tog over vejsten eller op over skrænten, de hamrede mod vognvæggen og ville standse, ville ud, dumpt som et orgelbrus kom den træge salme af de endnu troende.

Sanders klamrede om rattet. Frem måtte de nu, vognen ville, denne vældige masse fik faldets kraft, stoffet var levende og stormede mod sit mål, – her gik jo den gamle transport til fronten, her havde denne grønne lastvogn løbet – ud med rifler, håndgranater og konserves, – hjem med lig. Den kendte sin vej. Haglene hamrede mod dens sider, den grønne omnibus lo, den buldrede, den hånede stormen, her kørte den for menneskehedens sag! Skytset brølede fra bjergene, knitrede fra vejens baghold, her var spærringer og ulvegrave, – var vejen minesprængt her? – Nej, blot en smule skred! Fremad! Videre!

Muntert nu! Til en skingrende *march militaire* af bjergets vind, tappenstreg af isvind mod vognens sider. Plads! Af vejen! Transport til fronten! Den grønne omnibus kommer! –

"Det lykkes ikke bedre!" gispede Sanders. "Vi er igennem snart. Vi blev ikke fri, vi klæber til vor omnibus – begge to, Viktoria. Så let skilles vi heller ikke nu, du og jeg – vi hænger ved transporten, den slipper os ikke, den har taget magten, den kender vejen, jeg behøver knap at styre. Hvor vi har været, ved jeg ikke, vognen var løbsk deroppe i højden, men den fandt frem som en beruset mand fra værtshus af et dybt og præcist instinkt.

Jeg aner ikke, hvilke passer og bjerge vi har passeret. Men vi er på den rigtige vej; dernede løber floden igen. Det er Ampezzo! Om lidt er vi i Cortina."

Det sneede ikke mere, men i strejf fra de flossede skyer, der drev langs bjergenes toppe, piskede regnbyger. Grønt og sort lå dalen under dem nu, hist og her lyste rækker af hvide kors: Krigergrave. – men højt over al vækst knejste de vilde forrevne bjergkegler, stejle og nøgne. De første Dolomitter.

Regnen blev mild og varm. De hvide huse af en landsby viste sig.

Sanders rystede på hovedet: "Nu er vi fortabt! Vi er i menneskeland igen!"

Den grønne omnibus rullede tungt og bredt op ad landevejen mod Cortina. Det regnede også her. Gaden var tom, alle var i ly. De passerede de første store parkhoteller. Og i gitterlågen til et af disse hoteller, en vældig bygning, ombæltet af altaner, stod en portier og vinkede med en opslået paraply:

"Mine herskaber!" råbte han. Han havde guldtresset kasket med etikette: Hotel Belvedere.

Den grønne omnibus standsede midt på landevejen. Portieren sendte et nådigt hovedkast til Sanders, der uden hat våd og forblæst sad på vognstyrersædet.

"Det var godt, De kunne standse!" snerrede portieren på italiensk. "Eller De kan måske ikke læse!" Han pegede med paraplyen på Hotel Belvederes portal.

"Vi vil ikke have Deres omnibus ind i parken," sagde han. "Regnen har opblødt gruset. De må blive herude. Men jeg har beordret paraplyer ud til herskaberne." Han løb forbi Sanders hen og åbnede døren bukkende ærbødigt. Passagererne dryppede ud, forpjuskede og medtagne, de så sig fortumlet om.

"Ja, det er et trist vejr," beklagede portieren, først på engelsk, dernæst på fransk. "Men det klarer sig efter middag lover jeg Dem fineste vejr. De vil få den herligste alpeglød at se over Monte Cristallo!"

Han så sig hastigt om, åbenbart søgende selskabets leder. Netop nu kom sagfører Rold ud af omnibussen. Portieren så, at han ikke tog fejl, han bukkede med et smil, og Rold trådte da også ganske rigtig frem foran flokken. Rold nikkede: Jo, han talte engelsk!

"Middagen er parat om et lille kvarter," sagde portieren. "Måske jeg må anvise herskaberne de bestilte værelser."

Sagfører Rold nikkede, han gik uden at fortrække en mine hen forbi Sanders, der stadig sad på chaufførens plads. Flokken fulgte ham. De gik mod hotellets hovedindgang. Tilkomne tjenere holdt paraplyer over damerne. Gennem de mægtige spisesalsruder skimtede de det lange bord til banketten, dækket

med krystal og uhyre sølvjardiniérer, hvis blomster var ordnede i mønstre som tre berømte frimærker fra Amerika, Europa og Australien. –

19

Sanders så på Viktoria. Uvilkårlig kom de begge til at le.

En tjener kom i det øjeblik hen til omnibussen.

"De skal ikke vente," sagde han på italiensk. "Der startes først i morgen ved frokosttid. Omnibussen kan godt holde på pladsen foran posthuset, dér er parkering tilladt." Han tilføjede: "Og selv kan De få godt og rimeligt logis i Albergo Cantore." Han sendte Viktoria et forsigtigt sideblik.

Sanders rystede leende på hovedet. "Nej, frøkenen hører ikke med til selskabet."

"Det stemmer også," nikkede tjeneren. "Fem og tyve kuverter efter telegrammet." Han nikkede kort og gik tilbage til hotellet.

Sanders satte omnibussen langsomt i gang. "Viktoria," råbte han. "Nu er jeg ikke længere chef! – Jeg er chauffør!"

Han førte vognen op gennem hovedgaden. Her var posthuset. Han kørte omnibussen ind på plads mellem de parkerede automobiler.

Med et spring var han nede af sædet. Han rakte hænderne ud mod Viktoria.

"Farten er endt, Viktoria! Stig ud!"

Han beholdt begge hendes hænder i sine.

"Jeg er fri! Kom, Viktoria!"

"Se!" lo han, idet de arm i arm ilede op gennem Cortinas hovedgade. "Nu får mit selskab alligevel deres middag i dag! Jeg kunne have budt dem højst et brød og et glas te ved buffeten, – det havde været deres sidste måltid af min hånd! Og så hovedkulds hjem! Nu bespises de fyrsteligt, skønt rejsekassen

er håbløst insolvent! De spiser frimærkekongressens fjorten retter! Med en flottere banket kunne jeg ikke afslutte rejsen!"

Han tilføjede: "Men det værste er, Viktoria, at jeg er ganske uden del i dette! Sagfører Rold bør beholde æren! Tro blot ikke, at han godtroende gik ind til frimærkekongressens bord. Han forstår engelsk, det ved jeg, han har faret til søs i sin tid. Og også i livets praksis er han helbefaren. Han fulgte hvert ord, hr. Emerson fra Sydafrika udtalte, da han bestak min chauffør. Det var ham en stille fryd at se mig blive klemt og sat til vægs. Han så kommandoen lagt i sine hænder, og kongressens banket, der ventede i Cortina, har sikkert dæmret i hans tanker allerede da.

Hvor langt forud var han ikke fremfor mig! Ikke et øjeblik var det faldet mig ind, at der lå en chance for at bespise flokken endnu en sidste gang. Næsten ved et mirakel! Min eftermand så det, han er hundrede gange mindre naiv end jeg. Han er den rette fører!

En ting ved han, at *mit* er ansvaret i sidste instans for, hvad truppen gør. Men hvor kunne de vide bedre, end at det var dagens ration, de spiste deroppe i hotellet! Og hvad skade er der sket? De fem og tyve kuverter stod parat. Regningen sender hotellet i hvert fald til kongresbestyrelsen i Rom, – og det hvad enten maden spises eller ej. Den vil blive betalt uden fjerneste protest. Altså for sagfører Rold: Juridisk som moralsk er alt i orden! I sine egne øjne er han fuldt ud ærlig, – som folk i reglen er i aller bedste tro, når de handler med egen fordel som deres mål.

For mig betyder unægtelig et andet hensyn mere: Frimærkekongressen stjal min chauffør – nu spiser mit selskab deres mad! Det er *landevejens ret!* – Og nok for mig!"

Sanders vedblev:

"Lad Rold beholde førerskabet. Han er som skabt til vognstyrerpladsen. Han sidder støt og uafrysteligt solidt i sædet. Han har magt over hestekræfterne og holder streng justits blandt vognens passagerer. Han vil køre dem ædrueligt, han vil afvænne dem fra last og luksus. Nøjsomhed er menneskehedens eneste fremtid! Rold har ret. –

Lad ham beholde retten. Den hviler naturligt og betrygget i hans hænder. Han bygger på jordisk grund og har henblik på det himmelske. Han garanterer kørslen også ud over døden! Den driftssikkerhed behøver menneskeheden nu som for årtusinder siden. Tilmed har han fortabelsen med i kørselsregulativet. Pænalbestemmelserne må ikke mangle. Og hvo ved, om ikke også han har glimt af evighed at vise disse tålmodige små pilgrimme, – trods rejsens træghed og det strenge reglement! – muligt kender han nøgleordet til den længsel, der dæmrer i dybet af deres sind!

Nej, Rold er manden! Jeg lægger trygt transporten i hans hænder." –

Han vendte sig mod Viktoria:

"Lad os gå op i bjergene! – Det var ikke langt, jeg førte mine får, meget så de ikke af den skønne verden, og meget græs gav jeg dem heller ikke. Men Viktoria: var poesien ikke til tider – selv som en ukendt gæst! – i deres hjerter. Og førte jeg ikke to eller tre af de uskyldige ind til den gode hvile? På min vis holdt jeg af dem! Jeg er selv en af dem, famlende og ved vel næppe rigtig, mod hvad jeg længes. Og give mig selv fuldt ud og formløst: det kan jeg kun til *én*!"

Han lagde sin hånd i hendes arm og førte hende videre mod byens udkant: "Lad os altså gå op i bjergene, Viktoria, og vente på det under, der vil ske os. Thi underet vil komme også for os to, det ved jeg." –

De gik videre, rask igennem byens hovedgade.

"Kom," sagde han, "her skal vi ind."

Han var stanset foran en bod med rejseproviant: "Her skal vi fouragere. For så mange dage, som vi kan bære på vor ryg!"

De vandrede med fuld oppakning op ad den brede landevej mod bjergene, dernæst ad bjergstien op mod Hotel Tre Croce og videre forbi den endnu turisttomme bygning, stigende ad skråningerne opad mod Monte Cristallo og Alpeklubbens hytte. Det var opklarende vejr nu, solen var glimtvis fremme. Tinderne skiftede fra skygge til ulmende glød. Om det fjerne Monte Tofano hang endnu snetunge skyer.

20

De havde den første morgen efter deres komme til Alpeklubbens hytte set den grønne omnibus køre bort imod nord.

Det lille plateau, her midtvejs på Monte Cristallo, havde udsigt vidt over dalen.

De havde sammen stået og set efter den lille grønne brik, der fjernt, og som det syntes, meget langsomt, blev flyttet hen ad den snoede hvide landevej. Ingen af dem havde talt. Begge følte de, som var de landsat af et skib, her på en ensom ø og for bestandig ladt tilbage. –

Engen lå blomsterstrøet omkring dem. Himlen var høj og klar, en snehvid sky hang spiddet om Monte Tofanos tinder, dens flige svøbte sig langsomt hen langs bjerget.

Samlet i dalens bund lå som hvide terninger i deres haver, felt ved felt, Cortinas hoteller. Fra en enkelt skorsten steg røgen lodret op, sitrende blå i solen.

Her i græsset for deres fødder skælvede myriader af blomster, men pustet fra bjergene var tyst, – blomsterne hviskede ikke, her var fuldkommen stille nu. De var helt og endelig alene. – nu den tredje morgen var luften ren og krystallisk klar som i morgenerne før. Vinden var uden tone, den kom smuttende herind langs bjergets fløje, og blomsterne nejede sig uhørligt sagte. Skyer drev langsomt over tinderne, røgen legede dernede over de hvide huse. Alt var som før. –

Viktoria stod lænet mod dørens stolpe. Yderst ude ved plateauets skrænt sad Ejgil, støttet på sin albue og syntes at

spejde opmærksomt ud over dalen.

Således havde hun set ham før, – allerede dagen før: Som var det nødigt, at nogen her holdt vagt! Eller ventede han –? Hvad ventede han mon? Hun blev urolig, hun havde følt sit hjerte forunderligt fyldt og rigt, – sikkert *derfor* pintes det nu af lidt – af intet.

Alt var som i går, – som da de kom! Intet vindpust, ingen lyd – blot sten og skyer og blomster. I den sidste nat var der faldet sne, og endnu lå de hvide bræmmer langt opad skrænten bag ved hytten. Intet var forandret, intet var sket! Intet må ske! Her var kun ham – og intet!

Hvorfor ventede han nu?

Her var, hvad de behøvede, det vidste hun. For hvor lang tid *ville* hun ikke vide. Hun spurgte ikke, – lukkede øjnene for det, der uvist, hvornår og hvorfra, ville komme. Nuet var hende nok, nuet var alene til! –

Hun ordnede i hytten og beredte deres måltider. De havde forråd med. Her var alt, hvad de behøvede. Disse alpeklubshytter var jo bestemt som frie herberger for folk af deres art, for bjergenes vandrere, – ingen spurgte dem. Sukker, te og lidt konserves var altid i hytten, henlagt i depotet; de, der kom, lagde frivilligt betalingen i en ulåset æske, hængt ved døren.

De optog ikke plads for andre på denne årstid. Sneen på tinderne var endnu ikke smeltet, klatretiden endnu ikke inde. Det var muligt her at leve uden tanke udover øjeblikket. Og alle øjeblikke forbandt sig for hende til et eneste. Når hun ikke var hos ham, helt og tæt, følte hun ham ikke mindre nær: Hun

havde gemt sig med sin pande mod hans skulder, der hvilede hun og kunne intet se.

En ting alene afbrød drømmen: det var når hun mærkede, at han var vågen, var nøgtern, når han – det så hun forundret og forvirret – var tydeligt bekymret for deres fremtid. Hun havde set ham stå ved hylden, hvor deres forråd lå, opmærksomt tællende, hvad der var i behold. Smilende, men uden helt at møde hendes blik, lod han forstå, at den næste dags rationer måtte blive mindre. Hun så ham i sine tanker herefter, dag for dag nøje beregne: hvor vidt de turde bruge, – – hvor der måtte spares. Sikkert ønskede han at holde ud til den allersidste grænse, at finde det rigest mulige mål for deres ophold her i hytten: – Heller ikke han ville slippe dette nu. Ikke før det blev nødvendigt. Men når den tid kom, var det hans agt at være fuldt beredt. Det så hun. Var det mon mænds kærlighed: at de ikke glemte i morgen for i dag? –

Hun havde som brændsel i den murede lille skorsten opbrugt de kviste, de ved deres komme fandt samlet her i hytten; der måtte skaffes brændsel nu – der måtte hentes vand fra bækken. Til bækken var kun få minutters gang, og dog så langt, at hun her ved hytten ikke kunne høre den sagte rislen af strømmen ned over stenene. Men ham skræmte det altså langtfra: at deroppe var naturen ikke standset og fuldkommen stille om deres kærlighed som her. Hun syntes, han bragte bækkens rislen med sig, da han kom, skvulpet i den slingrende spand lød barsk som fra en fremmed og fjendtlig egn. –

Ilden på den lille arne sank ned i emmer. Nu bragte han hende kvas, han havde sanket nærmere nede imod dalen.

Han stod og ventede, at hun skulle beundre den rigelige dragt brænde, han havde lagt for hendes fødder. Hun hviskede da også et ord til tak, men endnu i mødet med hans kys undredes hun og tænkte: Er hans kærlighed da så ængstet, at den må søge forråd for at vare. Han bærer klogt og forsynligt ved til bålet, regnet fra dag til dag – på længste sigt.

Min kærlighed er uden tanke, dens ild tør ikke vente, søger sig ikke næring. Segner den, må den slukkes, – og da ved jeg, jeg må dø. Men sanker jeg langsomt og forsynligt ved til bålet, da er ilden ikke mere ilden af mit hjerte, da kvæler hver fremmed gren, jeg bærer til varmestedet, blot mit hjerte, ilden vil lune, ikke leve! –

Hun syntes, at hendes kærlighed var som noget, hun holdt i sine arme og kunne knuge mod sit bryst. Var det ham hun følte med sine hænder om hans nakke – eller var det denne usynligt levende ting, hun holdt, denne forunderlige magt, hun vidste var hendes kærlighed! Hun elskede den næsten som hun elskede ham selv – den følen: at hun elskede!

Hans ømhed var grænseløs, hans attrå var hed som hendes, magtfuld og forsonende, hun blev veg og ydmyg i hans arme. Men siden så hun igen bestandig i hans øjne dette tavse overlæg, den tyste venten. –

Og nu i dag sad han her fuldkommen ubevægelig med blikket spejdende utålmodig udover dalen.

Hun huskede, at dagen før havde han rejst sig med et. Ned over stien var kommet en mand med rygsæk og bjergstok – ikke en turist, det så hun, men en mand fra dalen og hjemme i byen dybt dernede.

Ejgil havde kaldt på ham, talt med ham et minut, spurgt, peget ned mod komplekset af hoteller i Cortinas udkant. Manden havde lyttet opmærksomt, nikket og gik videre ned ad stien imod dalen. –

Altså, det forstod Viktoria, havde Ejgil sendt et bud ned til Cortina. Hvorfor? Hun spurgte ham ikke. Hun ville glemme, at det var sket, kun leve disse øjeblikke ud. Men han ventede altså nu et svar på det bud, han havde sendt.

Den blege alpeflora tindrede. I det våde stærke græs myldrede anemoner, stenurt og primula. Det brede fremspring her fra klippen var som en svømmende eng, en ø i æteren, arkadisk og ene, – en have hvilende på skyer. –

Men nu hørte hun lyden af sne, der smeltede højt over klippens sider. De hvide bræmmer mørknede og sagte piblede det mod stenen, små bække var begyndt at risle, et rivende tøvejr sank ned langs fjeldets flader, kilderne sprang frem og gravede sig vej i græsset. Sagte suste forårsvinden gennem de blege blomster.

Sitrende forstod hun, at nu løb deres timer ud. Tiden var nær, da de ikke længere ville være ene, da nuet ikke mere ville være – da de måtte vandre.

Nu hørte hun, at han var begyndt at tale. Muligt havde han talt længe. Hun lyttede snart modløs, mest dog i længsel. Han var begyndt at fortælle om steder, han ville vise hende, egne han ville give hende. Fjernt herfra, forstod hun. Hun søgte blot at høre lyden af hans stemme; men ordene fik magt.

Det var egne, forstod hun, langt, langt herfra. De lå ved en tropisk flod, urskoven var tæt imod dens bredder; men her var ryddet land, verdens frodigste jord var her, dens stolteste sol,

dens vældigste regn. Her ville han bygge hende bolig, her ville han fæste de indianske folk, som skulle bryde jorden. Her ville han plante. –

Hun fulgte den stille uro i hans øjne, der atter og atter søgte ned mod dalen, som ventede han en der endnu ikke kom, den ængstede dulgte trækning af hans læber, når han søgte at lade hende tro, han smilte. Og med et forstod hun, at sådan er mænds kærlighed: altid utålmodig, altid vagtsom, ivrig for sikring af det næste nu, evigt higende imod at skabe, efter at bygge, efter at værne og slå bro.

Hun vidste, at for ham var dette ikke mere en byrde, ikke det tunge læs, han drog, han følte ikke mere presset af den tunge karavanevogn imod sin ryg.

Nu valgte han frit at bygge op. Nej, heller ikke for hendes skyld. Hun gav ham blot kraften, var sporen i hans vilje ved sin glød, gav hans nerver magt ved sine kærtegn. Således havde hun ført ham til at være den, han var blevet nu: den utålmodige mand, der tirres af sine kræfter og føler sin viljes overflod, – således som han sad der nu, urolig, skiftende støttet på knæ og hænder, spejdende ud over dalen, skildrende i hastige indfald en fremtid, han ville nå.

Aldrig før havde han elsket hende. Ikke før i dette nu! – –

Fjernt nede over vejene kunne hun skimte en mand, der kom, allerede lidt mere synlig nu, statelig, sort mod hovedvejens blege stribe, nu bøjede han ind på stien, der i serpentiner vandt sig op ad Monte Cristallo. I lige linje var han ikke længere borte fra stedet, hvor hun stod, end at hun kunne kende denne stejle og brede skikkelse, der majestætisk som keruben med sit

flammesværd skred frem imod deres have. Paradisets timer var forbi! –

Hun så hans store ansigt vendt op imod Ejgil, der sad på skrænten som før med sin skulder lænet mod hendes knæ. Sikkert havde Peters set dem begge nu. Han gav intet tegn om, at det var dem, han søgte. At den sti, han fulgte, førte til Alpeklubbens hytte, måtte være dem nok.

Viktoria gik ind i hytten. Hun søgte på hylden, hvor de gemte deres forråd. Det var kun lidt: Ejgil havde haft grund til uro. Næppe nok rationer til de tre næste dage. Nu tog hun, hvad hun fandt og delte det i tre portioner. Hun dækkede bordet med, hvad der var, – til sidste rest, og med plads for tre.

Ejgil sad derude endnu på sin vagtpost. Men han havde vendt sig om mod hytten, han havde søgt hende, så hende nu. Mindst en time ville det vare, før Peters kunne nå herop, før hans skygge ville glide bred og højtidelig fra skrænten ind over engen. –

Om "Lykkens omnibus"

Forfatter: Otto Rung (1874-1945).
Org.udgave: Otto Rung: *Lykkens Omnibus*. V. Pios Boghandel – Povl Branner, København 1926. Denne udgave er baseret på førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7628-244-8
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-508-2 (Ølstykke 2016).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk